MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

Canlı Kur'ân
Hz.Muhammed (s.a.v.) Efendimiz'in
Özetle Hayatı

SİYER-İ NEBÎ

Editör - Sorumlu: Serhat KAN
Hazırlayan: Sinan Sevim
Basım Tarihi: 2025

İSBN: 978-625-95756-1-2

Pir Muhammed Hüseyin Vakfı'nın
HEDİYESİDİR
Para ile SATILAMAZ

İKRA YAYIN

İKRA TV ve ERDEMLİ İNSAN YETİŞTİRME DERNEĞİ İLETİŞİM

Galaba Mahallesi Çubuk Cad. No: 89 Kat:1
Akyurt / ANKARA
Tel: 0850 304 55 64 - 0312 336 70 48
web: www.ikratv.com - www.erdemliinsan.org.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ _____ **11**

TAKDİM _____ **17**

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ HAKKINDA KISA BİLGİLER _____ 19

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ HAKKINDAKİ BAZI ÂYETLER _____ 24

İNSANIN YARATILIŞI _____ 30

KÂBE'NİN İNŞASI _____ 35

HZ. İBRÂHÎM (A.S.) VE KÂBE _____ 35

PUTLARIN KÂBE'YE GİRMESİ _____ 43

ŞİRK NEDİR? _____ 45

ARABİSTAN'IN DİNİ VE SOSYO-KÜLTÜREL YAPISI _____ 47

FİL VAKASI _____ 55

SİYERE GİRİŞ _____ **59**

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN DOĞUMU VE ÇOCUKLUĞU _____ 61

İçindekiler

RESULULAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN İLK EVLİLİĞİ_____65

KÂBE HAKEMLİĞİ _____67

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN, HZ. ZEYD (R.A.)'İ EVLAT EDİNMESİ _____69

NÜBÜVVETTEN HİCRETE KADAR OLAN DÖNEM_____71

İLK VAHİY VE NEBÎLİK VAZİFESİ _____73

HZ. ALİ (R.A.)'NİN MÜSLÜMAN OLMASI _76

İMANA DAVET _____78

HZ. EBUBEKİR (R.A.)'İN MÜSLÜMAN OLMASI_____82

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN TEBLİĞ SIRASINDA ÇEKTİĞİ SIKINTILAR _____84

HZ. OSMAN (R.A.)'IN MÜSLÜMAN OLMASI _____89

HZ. BİLAL-İ HABEŞ (R.A.)'İN MÜSLÜMAN OLMASI_____90

HZ. EBÛ ZER EL ĞIFFARİ (R.A.)'NİN MÜSLÜMAN OLMASI _____92

HAKİKATİ ÖRTME ARAYIŞLARI _____97

ALLAH YOLUNDA VERİLEN İLK KURBAN _101

DÂR'UL ERKAM_____103

İLK ŞEHİD AİLE _____107

HZ. HABBAB (R.A.)'IN PİŞMANLIĞI_____111

HABEŞİSTAN'A İLK HİCRET _____117

HZ. HAMZA (R.A.)'NIN MÜSLÜMAN OLMASI _____119

MÜŞRİKLERİN EFENDİMİZ'E TEKLİFLERİ_120

MUCİZE İSTEMENİN TEHLİKESİ _____131

HZ. ÖMER (R.A.)'İN MÜSLÜMAN OLMASI _____132

HABEŞİSTAN'A İKİNCİ HİCRET _____137

ABLUKA DÖNEMİ _____138

RABBİMİZ, RESULULLAH'I UYARIYOR___144

İçindekiler

HÜZÜN YILI _____ 148

EN ZOR GÜN TAİF _____ 149

CİNLERİN RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'E İMAN ETMESİ _____ 154

MİRAÇ MUCİZESİ _____ 154

MEDİNE'YE HİCRET'İN İLK İŞARETİ _____ 161

BİRİNCİ AKABE BİATI _____ 164

İKİNCİ AKABE BİATI _____ 167

MEDİNE DÖNEMİ _____ 171

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN HİCRETİ _____ 178

MESCİD-İ NEBEVİ'NİN İNŞASI VE ASHAB-I SUFFE _____ 193

ENSAR-MUHACİR KARDEŞLİĞİ _____ 198

IRKÇILIK HASTALIĞININ TEHLİKESİ _____ 201

İLK EZANIN OKUNMASI _____ 202

KÂBE'NİN KIBLE OLMASI _____ 203

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'DEN AYRILAN KÜTÜĞÜN İNLEMESİ _____ 205

ORUÇ, İTİKÂF VE TERAVİH _____ 207

MESCİD KUŞU _____ 210

HZ. ZEYD (R.A.)'İN EVLİLİĞİ _____ 215

BEDİR SAVAŞI VE SONRASINDAKİ OLAYLAR _____ 219

SAVAŞ ÖNCESİ YAŞANANLAR _____ 221

BEDİR SAVAŞI (13 MART 624) _____ 226

MÜ'MİNLERİN GALİBİYETİ _____ 235

SAVAŞ SONRASI YAŞANANLAR _____ 237

BEN-İ KAYNUKA İHANETİ _____ 238

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN HZ. AYŞE ANNEMİZ'LE EVLENMESİ _____ 241

BEDİR SAVAŞI'NDAN SONRA YAŞANAN DİĞER OLAYLAR _____ 243

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN HZ. ZEYNEB ANNEMİZ'LE EVLENMESİ _____ 246

İçindekiler

UHUD SAVAŞI VE SONRASINDAKİ OLAYLAR _____ 251

UHUD SAVAŞI (31 MART 625) _____ 253

MÜŞRİK ORDUSU HÜCUMA GEÇİYOR __ 262

OKÇULAR TEPESİ TERK EDİLİYOR _____ 263

BÜYÜK MÜCAHİD HZ. NESÎBE _____ 266

MUS'AB BİN UMEYR'İN ŞEHADETİ _____ 267

UHUD'DAN MEDİNE'YE DÖNÜŞ _____ 271

HAMRAU'L ESED SEFERİ _____ 273

RECİ VAKASI _____ 276

Bİ'R-İ MAUNA FACİASI _____ 281

BEN-İ NADİR'İN SÜRGÜN EDİLMESİ ____ 286

BEN-İ MÜSTALİK GAZASI (626) _____ 295

İFK HADİSESİ _____ 299

HENDEK SAVAŞI VE SONRASINDAKİ OLAYLAR _____ 305

HENDEK SAVAŞI (OCAK 627) _____ 307

BENİ KUREYZA GAZASI _____ 319

UMRE SEFERİ _____ 321

HUDEYBİYE BARIŞ ANTLAŞMASI (628) __ 324

ALLAH'IN VAHYİ DÜNYAYA YAYILIYOR __ 328

KAZA UMRESİ _____ 329

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI'NDAN SONRAKİ SAVAŞLAR_____ 331

HAYBER'İN FETHİ (629) _____ 332

ZATURRİKA GAZASI _____ 335

MUTE SAVAŞI (629) _____ 338

MEKKE'NİN FETHİ (10 OCAK 630) _____ 340

HUNEYN SAVAŞI (630) _____ 345

TAİF KUŞATMASI _____ 348

TEBÜK GAZVESI (KASIM 630) _____ 349

MESCİD-İ DIRAR'IN YIKTIRILMASI _____ 356

SEFERE KATILMAYAN SAHABELERİN PİŞMANLIĞI _____ 360

TEBÜK SEFERİ SONRASI YAŞANAN DİĞER HADİSELER _____ 363

DÜNYAMIZIN RESULULLAH İLE SON GÜNLERİ _____ 365

VEDA HACCI (632) _____ 367

VEDA HUTBESİ _____ 368

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ HASTALANIYOR _____ 376

SON ÜÇ GÜN _____ 379

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN MÜBAREK HAYATINDAN KESİTLER _____ 389

MARİFETULLAH SERMAYESİ _____ 391

"O, CANLI KUR'ÂN'DI" _____ 392

KIYAMET GÜNÜ KULA SORULACAK SORULAR _____ 393

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ BİZE KAVUŞMAYI BEKLİYOR _____ 393

CİBRİL HADİSİ _____ 394

İLK YARATILAN NÛR _____397
ALLAH'IN, KULU ÜZERİNDEKİ HAKKI ___397
CENNETTEN SATILIK BAHÇE _____398
KIYAMET GÜNÜ HESABA ÇEKİLEN ÜÇ KİŞİ _____401
İNSAN, SEVDİĞİYLE BERABERDİR _____404
ALLAH'IN TAKDİRİNE RIZA _____406
EFENDİMİZ'İN SUİKASTÇİLERE RAHMETİ 406
HELÂK OLMAYAN TEK FIRKA _____407
İMAN NİMETİNE MİNNETTARLIK _____408
"İMAN ETTİK, DEMEYİN! MÜSLÜMAN OLDUK, DEYİN"_____409
"ALLAH'IN BİLDİRMEDİĞİNİ BİLMEM" __411
LEŞTE BİLE GÜZELLİK GÖRMEK _____412
FAHR-İ KÂİNAT'IN TORUN SEVGİSİ ____412
ALLAH'A KAVUŞMAYI SEVMEK_____413

İçindekiler

ÇOCUKLARLA BİRLİKTE YAS TUTAN KÖTÜ GÜN DOSTU _____413

SUFFETÛ'N NİSÂ_____414

CENNETE GÖTÜREN AMELLER _____415

ALLAH HAKKINDA HÜSN-Ü ZAN _____415

KALBİNİ AÇIP BAKTIN MI? _____416

EKŞİ ÜZÜMLERLE GÖNÜL ALAN EFENDİMİZ _____419

RESULULLAH'IN HAYVANLARA ŞEFKATİ _420

ALLAH'IN VELİ KULU OLMAK _____421

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN EBÛ ZER GIFFARİ (R.A.)'YE (DOLAYISIYLA TÜM MÜ'MİNLERE) NASİHATLERİ _____422

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN EVLİLİKLERİ_____431

YA RESULULLAH _____447

ÖNSÖZ

"(Resulüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."

Enbiyâ Sûresi 107. Âyet

Bizlere nebî ve resullerini ihsan edip kendisine varan mübarek yolu gösteren ve bizi vuslat yolunun en kestirmesi olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yoluna, sırât-ı mustakîme hidâyet eden Allah'a hamd olsun; çünkü o Rabb'tır, Rauf'tur, Rahîm'dir.

Selat ve selam; Allah'ın nebîlerinin, resullerinin, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz'in, onun ehl-i beytinin, ashabının, Mürşid-i kâmillerin, bütün irşad ehlinin, mü'min ve mü'minatın, müslim ve müslimatın üzerine olsun.

Bir insan için hayatı bilinmesi ve tanınması gereken en önemli zat; Canlı Kur'ân, Fahr-i Kâinat Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz'dir; çünkü hakikatimizin aslı ve

hüviyeti odur, bizleri Rabbimize vasıl eden âşıklık yolunun mimarı ve rehberi odur. Onun mübarek hayatında hepimiz için güzel bir örneklik vardır, iman ile irşad vardır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bilmeyenler, tanımayanlar hiçbir zaman Rabbimize varan yolu gidemez ve beşer mertebesinden Hz. İnsan mertebesine ulaşamazlar.

"(Resulüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin; çünkü Allah ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."[1]

Hepimizin bu dünyaya gönderilmesindeki amacı; Allah'ın sevgisini ve rızasını kazanmamızdır. Rabbimiz de mukaddes sevgisini kazanmamız için Resulüne tabi olmamızı bizlere şart koşmuştur; çünkü Resulullah (s.a.v.)

[1] Âli İmrân /31

Efendimiz bir âbd olarak Rabbimizin neyi sevip neyden razı olduğunu kemaliyle bilip hayatının her adımında uygulamış ve bize Rabbimizin sevgisini kazandıracak amelleri hazır bir şekilde önümüze sunmuştur, dolayısıyla karşılaştığımız her imtihanda Üsve-i Hasene[2] olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı gibi yapmak bize kestirmeden Rabbimizin rızasını, sevgisini, mağfiretini kazandıran en büyük vesiledir.

Eğer Allah'ın bizi sevmesinin yolu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e mutlak tabiyetten geçiyorsa o zaman ona nasıl tabi olacağımızı bilmemiz için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatını bilmemiz, öğrenmemiz şarttır. Eğer onun imtihanlarla dolu, Rabbimizin övgüsüne mazhar hayatını bilmezsek neler yaşadığını, hangi imtihanlara nasıl karşılık verdiğini bilemeyiz, böyle olunca da ona uymamız mümkün olmaz.

[2] (Güzel Örnek) Ahzâb /21

Zaten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ebedi saadete intikal buyurmasından sonra şimdiye kadar gelen âlimler bunun ehemmiyetini bildiklerinden Resul-i Zişân'ın mübarek hayat-ı şeriflerini ihtiva eden siyer kitapları kaleme almış ve bu kitaplarda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşadığı her olayı en ince ayrıntısına kadar bize aktarmışlardır; ancak siyer kaynaklarında ağırlığın Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in zahiri hayatı olması, Fahr-i Kâinat'ın manevi hâli, âbdiyeti ise hadis ve tasavvuf gibi başlıklar altında siyer ilminden ayrı olarak incelenmesi yüzünden, siyer kitapları bize nebîmizi tanıtmak ve nebîmizle aramızdaki ünsiyeti açıklamak yerine; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ve sahabesinin neler yaşadığını anlatan tarih kitapları hâline gelmiştir. Bu da maalesef Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in pak ve kutsi hayatlarının içerisine birçok iftiraların ve hurafelerin girmesine sebebiyet vermiştir. Binlerce sahih hadis içerisine dahi ne kadar uydurma hadis girdiği göz önüne alınırsa siyer kitaplarında Resulullah (s.a.v.)

Efendimiz'in azim ahlakıyla bağdaşmayan nice olayların eklendiği daha iyi anlaşılacaktır.

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i nasıl tanıyabiliriz?

Resulünü en güzel şekilde anlatan yine onu insanlara hidâyetçi olarak irsal eden Rabbimizdir. Rabbimiz gerek takdiri ve taltifiyle gerekse de ikazı ve nasihatiyle her cihetten yüzlerce âyette resulünü tanıtmış ve neler yaptığını tek tek haber vererek aliyy kulluğunu bizlere örnek göstermiştir. Bizim de ümmeti olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i en doğru ve en güzel şekilde Kur'ân'dan tanımamız gerekir. Diğer türlü hangi siyer kitabını okursak okuyalım; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hakkındaki marifetimiz eksik olur, hatta içinde kirli bilgiler de olduğundan, her ne kadar kıyısından köşesinden bir parça öğrensek bile tanıdığımız kişi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olmaz. Efendimiz'i yalnızca Müslümanların peygamberi diye biliriz ki böyle olunca da

evvelden ahire nasıl bir rûhiyet bağıyla ona bağlı olduğumuzu, bir bebeğin göbek bağıyla annesine bağlı olması gibi, onun mübarek gönlüne nasıl bir bağla rabt olduğumuzu hiçbir zaman bilemez, anlayamayız.

Fakat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i Rabbimizin beyan ettiği şekilde tanırsak o zaman üzerindeki zat, sıfat, esmâ ve efâl tecellileriyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Rabbimize kâmil manada ayna olduğunu bilir ve onu sevmenin Allah'ı sevmek, onunla olmanın Allah ile olmak olduğuna, aslımızın da Hakikat-i Muhammediye olduğuna şahid oluruz. Böylelikle kendimize dahi baktığımızda Rahmeten Lil Âlemin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nûrunu müşahade eder ve kendimizi ondan hiçbir zaman ayırmayız inşallah.

TAKDİM

Elimizdeki siyer kitabında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek hayat-ı şerifleri teferruatıyla yazılmamış, bunun yerine belli başlı dönüm noktaları yazılarak yediden yetmişe herkesin bilmesi gereken önemli bazı kıssaların altı çizilmiştir; yani Siyer-i Nebî kitabımız diğer âlimlerimizin ümmetin istifadesine sunduğu eserler gibi tam teşekkülü bir siyer kitabı değil; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatını kısa ve öz olarak tarif eden sade bir kitap şeklindedir. Buradaki gayemiz; eğitim seviyesi ne olursa olsun yediden yetmişe bütün kardeşlerimizin; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayat-ı şerifi hakkında genel bir bilgisinin olmasıdır.

Siyer-i Nebi kitabımızı hazırlarken her kelimesini Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bahsetmenin ağırlığını bilerek yazmaya ve edebe mugayir en ufak bir kelime dahi kullanmamaya dikkat ettik. Her bölümünü yazarken "acaba Resulululllah (s.a.v.) Efendimiz

zatıalileri için yazdığımız siyerimizi okursa beğenir mi beğenmez mi, zatı ve sahabe efendilerimiz için uygun bulmadığı tek bir kelime olur mu olmaz mı" diye düşündük ve her harfini bu gönül hâlinde yazmaya dikkat ettik. Öyle ki Efendimiz, söylediğimiz her kelimeden razı olsun ve bu hizmetimizi ümmeti için kabul buyursun.

Bu nedenle kardeşlerimiz Siyer-i Nebî kitabını okuduklarında hem öz itibariyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek hayatını bilmiş olacak hem de kullanılan usluptan Resulullah (s.a.v.) hakkında nasıl bir edep ölçüsüyle konuşulması gerektiğini görmüş olacaklar. Bu da Efendimiz'i andıklarında her sözlerinin onun mübarek yolunda seyreden dervişler, arifler, veli zatlar gibi edep ve hayâ ölçüsünde olmasına vesile olacaktır inşallah.

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ HAKKINDA KISA BİLGİLER

Ne Zaman Doğdu: 20 Nisan Pazartesi 571

Nerede Doğdu: Arabistan /Mekke

Kabilesi: Kureyş-Haşimoğulları

Baba Adı: Abdullah

Anne Adı: Âmine

Babasının Vefatı: Efendimiz Doğmadan Önce

Annesinin Vefatı: 577- Efendimiz Altı Yaşındayken

Babasının Babası: Abdulmuttalib

Babasının Annesi: Fatıma Binti Ömer

Annesinin Babası: Vehb Bin Abdulmenaf

Annesinin Annesi: Berre Binti Abduluzza

Süt Annesinin İsmi: Halîme Es-Sa'diyye

Süt Kardeşlerinin İsimleri: Hz. Hamza, Abdullah, Üneyse, Şeymâ

Kimlerin Yanında Yetişti: Dört yaşına kadar süt annesi Halime'nin, altı yaşına kadar annesinin,

sekiz yaşına kadar dedesi Abdulmuttalib'in, sekiz yaşından gençliğine kadar da amcası Ebû Talib'in yanında.

Mesleği: Tüccarlık

İlk Evliliği: 595'te 25 Yaşındayken

Kiminle Evlendi: Hatice Binti Huveylid

Nübüvveti Ne Zaman Aldı: 610 yılında Ramazan ayının 26'sını, 27'sine bağlayan gecede. Kadir Gecesi'nde.

Nerede Aldı: Mekke, Nûr Dağı - Hira Mağarası'nda

Kaç Yaşındaydı: 40

İlk İman Edenler: Hz. Hatice Annemiz (r.a.), Hz. Ali (r.a.), Hz. Zeyd (r.a.), Hz. Ebubekir (r.a.)

Ne Zaman Miraca Çıktı: Nübüvvetin 11. Senesinde, 621 Yılında, Recep ayının 27. Gecesi'nde

Kaç Evlilik Yaptı: 13

Eşlerinin Adı: Hz. Hatice (r.a.), Hz. Sevde (r.a.), Hz. Ayşe (r.a.), Hz. Hafsa (r.a.), Hz. Zeyneb Binti

Huzeyme (r.a.), Hz. Ümmü Seleme (r.a.), Hz. Zeyneb Binti Cahş (r.a.), Hz. Cüveyriye (r.a.), Hz. Ümmü Habibe (r.a.), Hz. Safiyye (r.a.), Hz. Meymune Binti Hâris (r.a.), Hz. Reyhane Binti Zeyd (r.a.) ve Hz. Mariye (r.a.) annelerimiz

Kız Çocuklarının Adı: Zeyneb, Rukiyye, Ümmü Gülsüm, Fatıma

Erkek Çocuklarının Adı: Kasım, Abdullah, İbrâhîm

Torunlarının Adı: Hz. Fatıma (r.a.) Annemiz'den; Hasan, Hüseyin, Zeyneb, Ümmü Gülsüm, Muhsin. Diğer kızı Hz. Zeyneb Annemiz'den ise Umame ve Ali; ama ikisinin de çocuğu olmamış, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in soyu yalnızca Hz. Fatıma Annemiz'in evlatları Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.)'den devam etmiştir.

Ne Zaman Hicret Etti: 622 Yılında 52 yaşındayken

Hicret Sebebi: Allah'ın emriyle İslamiyet'i Medine'den yaymak.

Hicret Sırasında Konakladığı Mağara: Sevr Mağarası

Yol Arkadaşları: Hz. Ebubekir (r.a.) ve Hz. Amr Bin Fuheyr (r.a.)

Nereye Hicret Etti: Yesrib /Medine

En Zor Günleri: Taif ve Uhud

Katıldığı Savaşlara Ne Denir: Gazve

Kaç Gazve'ye Katıldı: 27

Gazvelerin İsimleri: Bedir, Beni Kaynuka, Sevik, Gatafan, Uhud, Beni Nadir, Zaturrika, Bedrü'l Mev'id, Beni Mustaliḳ, Dumetu'l Cendel, Hendek, Beni Kurayza, Hayber, Mekke'nin Fethi, Huneyn, Taif Seferi, Tebük Seferi, Ebvâ, Buvât Bedru'l-ûlâ-Sefevân, Zü'l-Uşeyre, Karkaratül Kudr, Beni Süleym, Hamrâul Esed, Benî İhyân ve Gâbe Gazveleri ile Hudeybiye Antlaşması

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Katılmadığı Savaşlara Ne Denir: Seriyye

Beni İhtiyarlattı, Buyurduğu Sûre'nin Adı: Hûd Sûresi

Risalet Vazifesi Kaç Yıl Sürdü: 23

Kur'ân Kaç Yılda Tamamlandı: 23

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in İsimleri: Muhammed, Mahmud, Ahmet, Mustafa

Künyesi: Ebu'l Kasım

Ne Zaman Vefat Etti: 8 Haziran 632 Pazartesi. Hicri Takvim'e Göre 63, Miladi Takvim'e göre 61 Yaşında.

Nerede Vefat Etti: Medine'de

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Gasli ve Defninde Kimler Hizmet Etti: Hz. Ali ve yardımcıları Hz. Abbas, Hz. Fadl Bin Abbas, Hz. Kusem Bin Abbas, Hz. Usame Bin Zeyd, Hz. Şükran (Sâlih) ve Hz. Evs bin Havlî.

Nereye Defnedildi: Medine'ye, şimdi Mescid-i Nebevi dâhilinde olan odaya.

En Büyük Mucizesi: Kur'ân-ı Kerim

Dört Halifenin İsimleri: Sırasıyla; Hz. Ebubekir (r.a.) Hz. Ömer (r.a.), Hz. Osman (r.a.), Hz. Ali (r.a.)

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ HAKKINDAKİ BAZI ÂYETLER

"O, resulünü hidâyet ve hak din ile (vahyini) dinlerin (ve hayat tarzlarının) hepsine üstün kılmak için gönderendir. (Buna) Şehîd (ismiyle şahid) olarak da Allah yeter." **Fetih /28**

"(Resulüm!) De ki: 'Ey insanlar! Muhakkak ki ben, sizin hepinize, göklerin ve yerin mülkü kendisine ait olan Allah'ın (gönderdiği) resulüyüm. Ondan başka ilâh (mabûd, sevilen ve âbd olunmaya layık hiç kimse ve hiçbir şey) yoktur. O, hayat veren ve öldürendir.' O hâlde Allah'a ve ümmi bir nebî olan resulüne iman edin ki o da Allah'a ve O'nun (daha önce gönderdiği tüm kitaplarındaki) kelimelerine iman eder. Evet, ona tabi olun ki hidâyete eresiniz." **A'râf /158**

"(Resulüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." **Enbiyâ /107**

"Eğer Allah dileseydi, onlar (Allah'a) şirk koşamazlardı (Allah onları tercihlerinde serbest bırakmıştır). Biz seni onların üzerine bir muhafız

kılmadık. Sen onların vekili de değilsin (onların yaptıklarından hesaba çekilmezsin).” **En’âm /107**

“Muhakkak ki sen, (Rabbinin isimlerinin üzerinde tecelli etmesiyle) elbette azim (ve yüce) bir ahlak üzeresin.” **Kalem /4**

“(Resulüm!) Biz seni bütün insanlara ancak bir müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu (bunu) bil(ip idrak et)mezler.” **Sebe /28**

“Andolsun ki Allah’ın resulünde sizin için(izden), Allah’a ve âhiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah’ı çokça zikredenler için güzel bir örnek vardır.” **Ahzâb /21**

“Muhakkak ki biz seni hakk (olan bu Kur’ân) ile (ancak) müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik. Sen cehennemliklerden sorumlu değilsin.” **Bakara /119**

“(Resulüm!) Muhakkak ki biz, bu kitâbı sana, Allah’ın sana gösterdiği şekilde insanlar arasında hüküm veresin diye hak ile indirdik. Sakın hainlerden taraf olma!” **Nisâ /105**

“Ey resul! (Sen) Rabbinden sana indirilen (Kur’ân)ı tebliğ et! Eğer (bunu) yapmazsan, onun (sana verdiği) risalet (görev)ini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlardan korur. Muhakkak ki Allah, kâfirler topluluğunu hidâyete erdirmez.” **Mâide /67**

“(Resulüm!) De ki: ‘Göklerin ve yerin Fâtır’ı (yoktan yaratanı) Allah’tan başkasını mı (kendime) Veliyy (gerçek ve hakiki dost) edineyim! O, (herkesi) doyurur; fakat doyurulmaya muhtaç değildir.’ (Bir de) De ki: Muhakkak ki bana (Allah’a) teslim olanların ilki (ve önderi) olmam ve müşriklerden olmamam emredildi.” **En’âm /14**

“(Bu kitabın özü şudur) Allah’tan başkasına âbd olmayın! (Resulüm! De ki) Muhakkak ki ben, onun tarafından size (gönderilmiş) bir uyarıcı ve müjdeleyiciyim.” **Hûd /2**

“(Resulüm!) O gün her ümmetin içinden kendilerine birer şahid çıkaracağız ve seni de hepsinin üzerine şahid olarak getireceğiz. Biz bu Kitâb’ı sana, her şey için bir açıklama ve

Müslümanlar için bir hidâyet, bir rahmet ve bir müjde olarak indirdik.” **Nahl /89**

“Rabbiniz sizi en iyi bilendir. Dilerse size merhamet eder, dilerse size azap eder. (Resulüm!) Biz seni onların üzerine vekil olarak göndermedik.” **İsrâ /54**

“De ki: Ben de ancak sizin gibi bir beşerim. Fakat bana ilâhınızın Vâhid (sıfatlarında ve isimlerinde tek) olan İlâh olduğu vahyediliyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı arzu ediyorsa sâlih amel işlesin ve Rabbine ibadet ed(erek kulluk yap)makta hiç kimseyi (ona) şirk koşmasın.” **Kehf /110**

“Onlar bir de şöyle dediler: ‘Bu ne biçim resuldür ki (bizler gibi) yemek yiyor ve çarşı pazarda dolaşıyor! Ona, kendisiyle beraber uyarıcı olsun diye bir melek de indirilmeli değil miydi! Yahut kendisine bir hazine bırakılmalı veya ondan yi(yip zahmet çekmeden geçimini sağla)yacağı bir bahçesi olmalı (değil miydi)?’ (Ayrıca) O zalimler (mü’minlere), ‘siz ancak büyülenmiş bir adama tabi oluyorsunuz’ dediler. (Resulüm!) Bak, senin hakkında nasıl misaller

getirdiler de dalâlete düştüler. Artık onlar (bu hâlleriyle hidâyete giden doğru) yolu bulamazlar.” **Furkân /7-9**

“(Resulüm! De ki) Ben ancak (Allah’ın) mukaddes kıldığı bu şehrin (Mekke’nin) Rabbine kulluk etmekle emrolundum ve her şey O’na aittir. Bana da Müslümanlardan olmam emredildi.” **Neml /91**

“Ey nebî! Muhakkak ki Biz seni (ancak insanlar için) bir şahid, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ayrıca O’nun izni ile (insanları) Allah’a (çağıran) bir davetçi ve nûr saçan bir kandil olarak (gönderdik).” **Ahzâb /45-46**

“Biz o (resulümüz)e şiir öğretmedik. (Zaten bu) Ona yaraşmazdı da. O(nun getirdiği) ancak (tüm âlemler için) bir zikir (öğüt ve hatırlatma) ve apaçık (hakkı beyan eden) bir Kur’ân’dır.” **Yâsîn /69**

“(Resulüm!) De ki: ‘Ben ancak bir uyarıcıyım ve vâhid, kahhâr (sıfatlarında, isimlerinde tek olan ve nefsi kahredip temizleyen, uyaran, ikaz eden) Allah’tan başka

ilâh yoktur. (O) Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbidir. Azîzdir, ğaffârdır (bütün şeref, kudret kendisine ait olan ve tekrar tekrar işlenen günahları mağfiret edendir).' (Resulüm!) De ki: Bu (Kur'ân'da size anlattıklarım), büyük bir haberdir. (Ama) Siz ondan yüz çeviriyorsunuz. (İleri gelen melekler topluluğu olan) Mele-i A'lâ'da (melekler, insanın yaratılışı üzerine) tartışıp dururken benim (aralarında neler geçtiği) hakkında bir bilgim yoktur. Doğrusu bana yalnızca apaçık bir uyarıcı olduğum vahyediliyor." **Sâd /65-70**

"Yâ, Sîn (resulüm)! Hikmet dolu Kur'ân'a andolsun ki, muhakkak sen elbette resullerdensin. (Ve) Sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzere(sin). (Bu Kur'ân da) Azîz, Rahîm (bütün şeref ve kudretin sahibi olan, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli eden Allah)ın indirmesidir. (O) Atalarının (daha önce) uyarıldıkları (vahiy) ile gâfil bir kavmi uyarman için (sana) indirilmiştir." **Yâsîn /1-6**

"De ki: Ben (şimdiye kadar gelen resullerden farklı bir şey söyleyen) türedi bir

resul değilim. (Kıyamet günü de) Bana ve size ne yapılacağını bilmem. Ben ancak bana vahyedilene tabi olurum ve ben sadece apaçık bir uyarıcıyım." **Ahkâf /9**

"(Resulüm!) Muhakkak ki biz seni, (insanlar için ancak) bir şahid, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ta ki (ey insanlar!) Allah'a ve resulüne iman edesiniz, ona saygı gösteresiniz, onu vakar (ve izzet) sahibi bilesiniz ve onu sabah akşam tesbih edesiniz." **Fetih /8-9**

İNSANIN YARATILIŞI

"Kâinatı yarattım insana hamil olsun diye, insanı yarattım bana hamil olsun, diye."[1]

Allah hiçbir şeyi yaratmadan evvel Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nûrunu, Hakikat-i Muhammediye'yi, ondan da aynıyla bütün insanların nûrunu halketti. Rabbimizin zat, sıfat ve esmâ tecellilerine haiz rûhlarımız o andan beri Rabbimizin mahreminde onun aşkı, muhabbetiyle kendini dahi bilmez hâldeydi. Ta ki

[1] Risale-i Gavsiye

Rabbimiz, Hz. Âdem (a.s.) babamızı yaratıp ondan da bütün insanları yaratana kadar.

"(Resulüm!) Hani bir zaman da Rabbin, Âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, '(ben) sizin Rabbiniz değil miyim' (buyurmuştu. O anda onlar da Allah'ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek) 'evet! Şahidiz (ki sen bizim Rabbimizsin)' demişlerdi. Kıyamet günü 'biz bundan habersizdik' demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık)."[2] Görüldüğü üzere Rabbimiz bizleri dünyaya göndermeden önce nefsimize şahid kıldı, bizler de Allah'ın Rabbimiz olduğunu ve yalnız ona âbd olacağımızı ikrar ve tasdik ettik.

Rabbimiz yeryüzünde bir halife yaratmayı ve o halife üzerinden güzelliğini seyredip müşahade etmeyi murad etmişti. Bu yüzden **"ben yeryüzünde bir halife yaratacağım"** buyurdu. Melekler de **"bizler hamdinle seni tesbih ve takdis edip dururken, yeryüzünde fesad çıkaracak ve kan dökecek birini mi**

[2] A'râf /172

yaratacaksın” dediler. İlm-i ilâhisinde o halifeden nice mukarreb kullarının hasıl olacağını bilen Rabbimiz ise meleklerine **“muhakkak ki ben, sizin bilmediklerinizi bilirim”**[3] buyurdu. Sonra da insan üzerindeki muradını mazhar kılarak Hz. Âdem babamızı yarattı ve ona esmâlarını talim eyledi. Sonra da **“bizler hamdinle seni tesbih ve takdis edip dururken, yeryüzünde fesad çıkaracak ve kan dökecek birini mi yaratacaksın”** diyen meleklerine bu isimlerin ne olduğunu sordu; ama onlar bu nûrani tecellilere haiz olmadığından isimlerini bilemediler, Rabbimiz de Âdem babamıza bu ismi meleklere haber vermesini emretti. O da her bir ismi tek tek meleklere haber verdi. Bunun üzerine melekler, Âdem’in; yani insanın halifelik donanımlarıyla donatıldığını gördüler ve tövbe, istiğfarla Rablerinden af ve mağfiret dilediler.[4] Rabbimiz de onlara Âdem’e secde etmelerini buyurdu.[5]

[3] Bakara /30
[4] Bakara /31-33
[5] Bakara /34

Fıtratlarındaki zat ve esmâ tecellileriyle insanın hilafete layık olduğunu müşade eden melekler Rabbimizin mübarek emri önünde hemen Âdem'e secde ettiler ve onun âlem nezdindeki itibarını, hilafetini kabul ettiler. Aralarından yalnızca cinlerden olan iblis, hakikate tümüyle arif olmasına rağmen kendini daha hayırlı görerek secde etmemek için direndi ve kibrine yenik düşüp Âdem'e secde etmedi. Rabbimiz de en ufak kibrin, hasedin ve dahi nefsani hâllerin bulunmadığı kutsi indinde iblisin kibirlenmesini kabul etmeyerek onu bulunduğu makamdan indirdi. İblis ise Rabbimizin mahreminden indirilmesinde Âdem'i suçlu buldu ve âdem soyunun secdeye layık olmadığını ispatlamak için yine Rabbimizin sonsuz şefkat ve anlayışına sığınarak ondan Kıyamet gününe kadar mühlet istedi. Aziz dergâhına el açan kullarının duasını reddetmetken hayâ eden Rabbimiz, iblisin de mühlet isteğini kabul buyurdu ve ona müsaade etti.[6]

[6] A'râf /11-15

Rabbil Âlemin, secde faslının peşinden Hz. Âdem (a.s.) Babamızı eşiyle beraber cennete yerleştirdi ve orada dilediği her şeyden istifade edebileceğini, sadece yasakladığı tek bir ağaca yaklaşmamasını emretti; ama şeytan, Hz. Âdem (a.s.) Babamız ile Havva Annemiz'i kandırarak onları ağaca yaklaştırdı ve ordan yemelerini sağladı. Rabbimiz de Hz. Âdem (a.s.) Babamız ile Havva Annemiz'i cennetten yeryüzüne indirdi.[7] Böylelikle insanın dünyadaki imtihan hayatı başlamış oldu. Yaptığı yanlışı anlayan Hz. Âdem Babamız ile Havva Annemiz **"Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer (sen) bizi mağfiret etmez ve bize rahmet etmezsen, biz mutlaka hüsrana uğrayanlardan oluruz"**[8] dediler ve Rabbimizden mağfiret dilediler. Allah da onların bu istiğfarını kabul edip onlara mağfirette bulundu.

[7] Bakara /35-36
[8] A'râf /23

KÂBE'NİN İNŞASI

Hz. Âdem (a.s.) babamız dünyaya inmeden önce Beytü'l Mamur'u[9] görmüş, orada meleklerin Allah'ı tesbih ve tahmid ettiğine şahid olmuştu. Dünyaya inince ise cennetteyken gördüğü Beytü'l Ma'mur'a olan özlemi nedeniyle Beytü'l Ma'mur gibi; Allah'ı zikredip tavaf edebileceği bir yerin dünyada da olması için Allah'a dua etti. Allah da Hz. Âdem (a.s.) babamızın bu özlem ve dualarına icabet etti ve ona Beytü'l Ma'mur'un tam hizasında Beytullah'ı inşâ ettirdi. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"şüphesiz insanlar için (mabed olarak) kurulan ilk ev, Bekke'deki (Mekke) mübarek ve bütün âlemlere hidâyet kaynağı olan (Kâbe)dir"**[10] buyurdu.

HZ. İBRÂHÎM (A.S.) VE KÂBE

"(Resulüm!) Onlara İbrâhîm'in haberini de oku (anlat)!"[11]

[9] Meleklerin Allah'ı zikretmek için tavaf ettikleri yer
[10] Âli İmran/ 96
[11] Şuarâ /69

Hz. Nûh (a.s.)'dan sonra tufandan kurtulanların soylarından gelen insanlar tekrar Rabbini unutmuş ve kendine birtakım putlar edinmişti. Sonunda Allah, insanlara Allah'tan başka ilâh olmadığını ve yalnız Allah'a âbd olmak gerektiğini tebliğ ve talim etmesi için Hz. İbrâhîm (a.s.)'ı kavmi arasından seçti ve ona nübbüvet vazifesini ikram edip kullarına resul olarak gönderdi.

Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın kavmi Güneş'e, Ay'a ve yıldızlara secde ediyordu. O da kavmine dalâlette olduklarını göstermek adına önce yıldıza secde edenlerin yanına gitti ve **"herhâlde benim Rabbim budur"** dedi. Fakat bir süre sonra yıldız batınca *"ben batanları sevmem"* dedi. Ay'ı doğarken görünce de kavminden Ay'a tapanlara, **"herhâlde benim Rabbim budur"** dedi. Fakat bir süre sonra o da batınca **"eğer Rabbim beni hidâyete erdirmezse muhakkak ki ben dalâlete düşen topluluklardan olurum"** dedi. Güneş'i doğarken görünce de kavminden Güneş'e tapanlara, **"herhâlde benim Rabbim budur; zira bu daha büyüktür"** dedi. Fakat bir süre sonra o da batınca, **"ey kavmim! Muhakkak ki ben, sizin**

(Allah'a) şirk koştuğunuz şeylerden uzağım"[12] buyurdu. Amacı; kavmine asıl Rablerinin Allah olduğunu göstermek ve öğretmekti.

Hz. İbrâhîm (a.s.) her çeşit akli yoldan kavmini Allah'a davet ettiği hâlde kavmi bir türlü iman etmiyor, bâtılı terk etmiyordu. O da sonunda putların arasına gitti ve en büyük put hariç diğer putların hepsini kırdı. Baltayı da en büyük putun üzerine bıraktı.[13] Buradaki amacı ise; kendisine fayda veya zararı bulunmayan putların tapılmaya değer olmadıklarını kavmine göstermekti.

Ancak Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın kavmi, ibret almak şöyle dursun, kendisini cezalandıracak kadar ileri gitti ve büyük bir ateş yakıp Hz. İbrâhim (a.s.)'ı içine atmak istedi; Fakat Allah, ateşe emredip **"ey ateş! İbrâhîm için serin ve selamet ol"**[14] buyurdu. Böylelikle Hz. İbrâhîm (a.s.) hiçbir zarar görmeden ateşten çıktı ve sonunda kendisine hicret emri gelince

[12] En'âm /76-78
[13] Enbiyâ /58
[14] Enbiya/ 69

"muhakkak ki ben, Rabbime hicret ediyorum. Şüphesiz o, azîzdir, hakîmdir (bütün şeref ve kudretin sahibi olan, her işinde hikmet ve hayır olandır)"[15] buyurarak kavminden ayrılıp gitti.

Hz. İbrâhîm (a.s.) bu süreçte Hz. Sare Annemiz'le evlenmiş; ama hiç çocuğu olmamıştı. Allah'ın nebîsine bir vâris verememek Sare Annemiz'i üzüyordu. Bu yüzden Annemiz, onu Hacer adındaki cariyesiyle evlendirdi ve bu evlilikten Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın İsmâîl adında erkek bir çocuğu oldu; ama Rabbimizin Hz. İsmâîl ve mübarek annesini o zamanlar ıssız bir bölge olan Mekke'ye götürüp orada bırakmasını emretmesi sebebiyle Hz. İbrâhîm ve oğlu Hz. İsmâil'in birliktelikleri kısa sürdü, o da Rabbinin emrini yerine getirip Hz. Hacer Annemiz ile ileride nebî olma şerefine nail olacak oğlu Hz. İsmâil (a.s.)'ı Mekke'ye götürerek orada bıraktı.

"Rabbimiz! Ben neslimden bir kısmını (oğlum İsmaîl ile annesi Hacer'i) Senin Beyt-i Harem'in (olan Kâbe'n)in yanında, ekin bitmez bir vadiye yerleştirdim. Rabbimiz! Namazlarını

[15] Ankebût /26

ikâme etsinler (senin dinini desteklesinler ve sana hakkıyla kulluk etsinler) diye (emrin üzere böyle yaptım). Artık sen de insanlardan (dilediğinin) gönüllerini onlara meylettir ve onları türlü mahsullerle rızıklandır! Umulur ki (bu nimetlere) şükrederler."[16]

Hz. Hacer Annemiz'in olduğu yer taşlık ve kurak bir yerdi. Üstelik Hacer Annemiz'in yanında biricik oğluna içirebileceği bir damla bile su yoktu. Hz. İsmâîl (a.s.) susuzluktan ağlamaya başlayınca hacer Annemiz oğluna su bulabilmek umuduyla Safa ve Merve tepeleri arasında hızlı hızlı koşuşturup iki tepeden de *"acaba kervan geçiyor mu geçmiyor mu"* diye canhıraş bir şekilde bakınırken o sırada Hz. İsmâîl (a.s.)'ın ayağının altından bir su fışkırdı. Annemiz, oğlunun topukları altında tatlı bir suyun aktığını görünce hemen "zem zem (dur dur)" dedi ve fışkıran suyun etrafını kapatarak meydana gelen su birikintisinden Hz. İsmâîl (a.s.)'a su içirdi.

Daha önceleri kuraklığından dolayı civarına insanların yerleşmediği bu bölgede Zem

[16] İbrâhîm 37

Zem suyunun çıkmasıyla insanlar da zamanla buraya yerleşti ve ıssız bölge yerleşik hayatın olduğu bir belde hâlini aldı.

Hz. İbrâhîm (a.s.) hayatı boyunca ağır imtihanlardan geçti, hepsini kazandıktan sonra Rabbi onu insanlara imam, kendine halil edindi. Bu imtihanlardan biri de oğlu Hz. İsmâil (a.s.)'ı kurban etmesi imtihanıydı.

Hz. İbrâhîm (a.s.) zamanında insanlar putlara kurban ediliyor, hatta kimileri kendi çocuğunu dahi putu için adak olarak sunup feda ediyordu. Böyle bir ortamda yetişen Hz. İbrâhîm (a.s.) rüyasında biricik oğlu Hz. İsmâil (a.s.)'ı Allah'a kurban ettiğini görünce çocukların kurban edilmesinin olağan olduğu bu dönemde onu kurban etmesi gerektiğini düşündü ve Hz. İsmâil (a.s.)'ın yanına gidip **"yavrucuğum! Ben uykumda seni kes(ip Allah'a kurban et)tiğimi görüyorum, bir bak (düşün), sen ne görüyorsun (ne düşünüyorsun)"** buyurdu. Hz. İsmâil (a.s.) ise bütün kalbiyle iman ettiği nebîsinden bunu duyduğunda babasının Allah emretmeden hiçbir şey yapmayacağını bildiğinden, kalbinde zerre

kadar ağırlık olmadan **"babacığım! Emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın"** dedi; ama Hz. İbrâhîm (a.s.) tam onu kurban edecekken Allah **"ey İbrahîm! Andolsun sen (bir resul olarak Allah'ın muradını anladın ve gördüğün) rüyanı gerçekleştirdin. İşte biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız. Muhakkak ki bu, apaçık bir imtihandı"**[17] buyurdu. Hz. İbrâhîm (a.s.) da oğlu yerine Rabbimizin emri gereğince kendisine verilen koçu kurban etti.

Böylelikle fıtrata bütünüyle ters olan insan kurban etme anlayışı; Rabbimizin emriyle kalktı ve Hz. İsmâîl (a.s.)'ın kurban edilme hadisesi kullarından hiç kimse bu yanlışa bir daha düşmesin diye insanlara bir örnek olarak günümüze kadar geldi.

Geçen senelerin ardından Hz. İsmâîl (a.s.), büyümüş artık babasına vezirlik yapabilecek duruma gelmişti. Yıllardır babasından ayrı yaşıyor; ama gönlünü bir an bile olsun babasının

[17] Saffat/ 101-111

mübarek gönlünden ayırmıyor, her anda rabıtalı bir hayat yaşıyordu. Bu günlerden birinde Hz. İbrâhîm (a.s.) tekrar, Hz. İsmâil'in yanına geldi ve ona Allah'ın kendilerine Beyt'ini yeniden imar etmeyi emrettiğini söyledi.

Kâbe, Hz. Âdem babamız tarafında yapılmış; ama geçen sayısız yılların ardından harap olmuş ve nihayetinde unutulup gitmişti. Şimdi ise iki nebî, Rabbimiz'in beyti Kâbe'yi yeniden yapacak ve Allah'ın beytinde insanların tekrar haccetmesini sağlayacaktı.

"Hani biz, bir zamanlar İbrahîm'e Beyt(ullah olan Kâbe'n)in yerini (onu yeniden inşâ etmesi için gösterip oraya) yerleştirmiş (ve ona şöyle demiştik), Bana hiçbir şeyi şirk koşma, tavaf edenler, kıyamda duranlar, rükû edenler ve secde edenler için evimi temiz tut! Ve insanlar arasında haccı ilan et ki gerek yaya olarak gerekse nice uzak yollardan gelen yorgun develer üzerinde sana gelsinler! (Gelsinler de) Kendileri için (Allah'ın onlara ikram edeceği birtakım manevi) menfaatlere şahid olsunlar ve Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği

(kurbanlık) hayvanlar üzerine belli günlerde Allah'ın ismini zikr(ederek onları kurban) etsinler! Sonra ondan hem kendiniz yiyin hem de zor durumdaki fakire yedirin. Sonra kirlerini gidersinler, adaklarını yerine getirsinler ve Beyt-i Atîk'i (Kâbe'yi) tavaf etsinler."[18]

Kâbe inşası bitip Haceru'l Esved taşı da yerine yerleştirilince Hz. İbrâhîm (a.s.) Makam-ı İbrâhîm'e çıktı ve bütün insanları manevi olarak Allah'ın beytine davet etti. Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın mübarek ayakları altındaki taş bu mucizenin harareti karşısında edep ve haşiyetten Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın ayak izleri çıkacak kadar eridi.

Geçen zamanın ardından Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın manevi davetiyle yavaş yavaş Kâbe'nin etrafında insanlar toplanmaya ve Mekke büyük bir şehir hâline gelmeye başladı.

PUTLARIN KÂBE'YE GİRMESİ

Kâbe'nin yönetimi Hz. İsmâîl (a.s.)'dan sonra oğullarına intikal etti; fakat Curhum Kabilesi onlara karşı üstünlük sağladı ve Kâbe'nin

[18] Hacc/26- 29

yönetimini yaklaşık üç yüz yıl ellerinde tuttular. İsmâîloğulları güçlenip çoğalınca Curhumlularla giriştikleri mücadeleyi kazandı ve Kâbe'nin yönetimini yeniden devraldılar.

Mekke'deki kabilelerden Huzaa kabilesinin reisi olan Amr bin Luhay, Şam yolculuğu esnasında bir kabilenin putlara taptığını gördü ve onların ne olduğunu sorunca insanlardan "bunlar ilâhların heykelleridir, onlardan yardım ister, yardım görürürüz" cevabını aldı. Bu cevap üzerine onlardan bir put alıp kendisiyle beraber Mekke'ye götürdü. O günden sonra Mekkeliler Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın Hanif dinini terk edip yavaş yavaş puta tapmaya başladılar. Zamanla ise her kabilenin ayrı ayrı putları oldu. Öyle ki Kâbe'de yaklaşık üç yüz altmış put vardı, en çok bilinenler ise Hubel, Lat, Uzza ve Menat putlarıydı.

Araplar putların yanında bir de fala inanır ve yolculuğa çıkmak, ticaret yapmak, bir işe başlamak, evlenmek, nesebi şüpheli bir çocuğun babasını belirlemek, öldürülen kimsenin diyetini ödetmek, su kuyusu açmak, ölüyü defnetmek,

çocuğu sünnet ettirmek gibi işler yapmak istediklerinde fal oklarını çeker, çıkan sonuca göre hareket ederlerdi.

ŞİRK NEDİR?

Açık ve gizli olmak üzere iki türlü şirk vardır. Açık şirk; açıktan Allah'tan başkasını ilâh olarak kabul etmektir. Gizli şirk ise; Allah'ın isimlerini, vasıflarını başkalarına vermektir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şirkle ilgili olarak *"şirk; kapkara bir gecede, kara bir taş üzerindeki kara bir karıncanın ayak sesi gibidir"*[19] buyurmuştur. Şirk o kadar gizlidir ki kul kendisinde şirk olup olmadığını anlayamaz. İnsanın şirkten temizlenmesi için kendisine imanı, tevhidi, kulluğu talim ettirecek ve nefsini terbiye edip tezkiye edecek bir Mürşid-i kâmil gerekir; çünkü Allah, kullarını şirkten temizleme vazifesini peygamberlere, peygamberlerden sonra ise kıyamete kadar gelecek olan peygamber vârisi Mürşid-i kâmillere vermiştir.

[19] İbn-i Mace 2-1406

Kul, Allah'ın bir ismine bile iman etmezse o isimde Allah'a şirk koşmuş olur. Mesela; biri Allah'ın Rezzâk ismine iman etmemişse rızkı kendisinin kazandığını ya da başkalarının kendisine rızık verdiğini düşünür. Böylelikle de Allah'ın Rezzâk ismine, Kerîm ismine, Vehhâb ismine şirk koşmuş olur ki işte bu gizli şirktir.

Mü'minin şirki gizlidir. Biri iman ederken herhangi bir şeyi Allah'ı sever gibi severse sevgide, imanda Allah'a şirk koşmuş our. Allah da onun imanını kabul etmez; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"içinizden biri Allah ve resulunü her şeyden, canından da çok sevmedikçe iman etmiş olmaz"*[20] buyurmuştur.

Peki, Allah'ı sever gibi başka şeyleri sevmek ne demektir?

Bir kul, "Allah'ın muradı üzerimde gerçekleşsin, Rabbime iman edeyim, âbd olayım, Hz. İnsan olayım, Allah'a hâlife olayım, Rabbim bana nazar ettiğinde kendi güzelliğini, El Esmâu'l Husnâ'sını görsün" demiyor, başkalarının

[20] Ken'ul Ummal, H. No:70

hesabını yapıyorsa nefsini, birilerini ya da bir şeyleri Allah'a şirk koşmuş olur. İşte, bu tehlikeden kendimizi muhafaza etmek için sırât-ı mustakimde kendisine nimet verilen kullarla beraber olmamız şarttır ki onlar da Mürşid-i kâmillerdir.

ARABİSTAN'IN DİNİ VE SOSYO-KÜLTÜREL YAPISI

Dünya, milattan sonra 7. Yüzyılda Hristiyan Bizans İmparatorluğu ile Mecûsi Sasani İmparatorluğu'nun büyük rekabetine sahne oluyordu. Balkanlar, Anadolu, Suriye ve Mısır'da Bizans; İran, Irak ve bazı Ortadoğu çevrelerinde ise Sasaniler hüküm sürüyordu. Arabistan, coğrafi konumu gereği tam da bu iki devletin kesiştiği yollar üzerindeydi ve bölgesindeki güç dengeleri Bizans ile Sasaniler arasında sürekli değişiyordu.

Arabistan; kuzey, orta ve güney olmak üzere üç bölge hâlindeydi. Kuzey Arabistan'da; Nebatiler, Gassaniler, Tedmürlüler, Hirreliler ve Kindeliler yaşarken, Güney Arabistan'da Main, Sebe ve Himyeri devleti bulunuyordu.

Diğer devletlerin aksine Himyeriler genişleme politikası izliyor ve çevre bölgeleri istila ediyorlardı. Yahudi kralları Zûnüvâs ise topraklarında Hristiyanlığın yayılmasını istemiyor, Hz. Îsâ (a.s.)'a iman eden mü'minleri ateş dolu hendeklere atarak diri diri yakıyordu.[21] Sonunda Hristiyanlar, kendileri gibi Hristiyan olan Habeşi Aksum krallığından yardım istedi ve Aksum ordusu Himyerilerle yaptıkları savaşta Zûnüvâs'ı öldürüp devletine son verdi.

Orta Arabistan'da devletleşmiş bir güç olmadığından siyasi otorite boşluğu vardı. Hicaz adı verilen, insanların kabileler hâlinde yaşadığı bu bölgede en önemli şehirler Mekke, Yesrib (Medine) ve Taif şehirleriydi.

Arabistan'da; hadarilik ve bedevilik olmak üzere iki farklı yaşam şekli vardı. Hadariler şehirlerde yaşıyor, ticaretle, tarımla uğraşıyor, bedeviler ise çöllerde göçebe hâlinde yaşıyor ve hayvancılıkla uğraşıyordu. Halk ise hürler, mevaliler ve kölelerden meydana gelen üç sınıfa ayrılmıştı. Hürler her türlü sosyal ve idari

[21] Burûc /4-8, Ashâbü'l-Uhdûd

haklarını elinde bulundururken köleler en temel insani haklardan bile mahrumdu. Özgürlüğünü kazanan kölelerden oluşan mevaliler ise birtakım haklara sahip olsalar bile sosyal zeminde hürlerle aynı statüde kabul edilmezdi.

İslamiyet'in zuhurundan önce Arabistan'da Yahudiler ve Hristiyanlar'ın yanında, bir de Hz. İbrâhîm (a.s.)'a tabi olan az sayıda Hanifler yaşasa da halk genel itibariyle putperestlik inancı taşıyor, Allah'a inanmakla beraber başka putlara tapıyordu.

Orta Arabistan'da en önemli şehir Mekke'ydi; çünkü Mekke'de Arapların mukaddes kabul ettikleri Kâbe bulunuyordu. Bu nedenle Araplar hac maksadıyla Kâbe'yi ziyarete geliyorlar ve orada putları için kurbanlar kesip dualar ediyorlardı. Her kabilenin kendi putlarını koyması yüzünden Kâbe'deki putların sayısı üç yüzü aşmış ve Kâbe'nin mahiyeti unutulup gitmişti.

Mekke'de gelişmiş kültür ve sanat öğesi şiirdi. Hitabet ve belagata son derece kıymet verilir, bir şiir yüzünden savaşların çıktığı bile

olurdu. Şairler kabilelerinin diğer kabilelere üstünlüklerini şiirle ifade eder, hiciv ve methiyelerini yine şiirle dile getirirlerdi. İletişim araçlarının bulunmadığı bu dönemlerde şiir aynı zamanda haber görevi görür, şairler günümüzün gazetecileri konumunda olarak kabilelerinin tasdik ettiği yahut tasvip etmediği durumları şiir vasıtasıyla halka iletirlerdi. Bununla beraber hac mevsiminde düzenlenen panayırlarda şiir yarışmaları yapılır ve en çok beğenilen şiir Kâbe duvarına asılırdı.

Mekke'nin en önemli kabilesi Kureyş kabilesiydi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in de kabilesi olan Kureyş, Kâbe'nin hizmetiyle ilgileniyor ve Mekke'nin idaresini sağlıyordu.

Mekke'de siyasi bir devlet yahut güçlü bir yönetim yoktu. Şehir daha çok ileri gelen kabilelerin gönüllülük esasına bağlı hizmetlerle yönetiliyordu. Her kabilenin babadan oğula geçen görevleri vardı ve bu kabileler birbirinden bağımsız kamu kurumları gibi kendi vazifelerini yerine getiriyordu. Alınacak ortak bir karar içinse Kabile reisleri Daru'n Nedve dedikleri meclis

görevi taşıyan bir evde toplanıyor ve ne yapacaklarını konuşarak ortak bir hüküm veriyorlardı.

Kureyş halkı içinde kanunları belirlenmiş yazılı bir anayasa ve bu anayasayı uygulayan bir yürütme, yargı mekanizması yoksa da sözlü gelenek içinde kabul edilmiş birtakım kurallar vardı. Bu kurallar dâhilinde her kabile kendi üyesini başka bir kabileye karşı koruyor, gerektiğinde bir kişi için bile kabileler arasında savaş çıkabiliyordu. Bu nedenle şehirdeki güvenlik ancak kabile aidiyeti üzerinden sağlanabiliyordu.

Araplarda kabile bağları çok önemliydi, hele ki bir yabancı için herhangi bir kabilenin himayesinde olmadan Mekke'de yaşamak imkansızdı; çünkü o dönemde bir kabilenin himayesi altına girmek; şehirde kalmak için çalışma ve oturum izni almak manasına geliyordu, dolayısıyla kişi kabile himayesine girdiğinde bütün sosyal ve güvenlik ihtiyaçları tabi olduğu kabile tarafından karşılanıyor, insanlar o yabancıya haksızlık yapma cesaretini

gösteremiyordu. Velâ "dostluk" adı verilen bu himaye yönteminde koruyan ve korunan kişilere "mevla" denir ve kişi her kimin velayeti altındaysa direk olarak onun ailesine mensup sayılırdı. Bu yüzden kabile himayesi olmadan şehre girmek mümkün değildi, dolayısıyla himayesiz şehre girenler kaçak girmiş sayılırdı.

Her kabilenin başında ailenin en yaşlısı sıfatıyla herkesin itaat ettiği reisler bulunmaktaydı. Reisler kendi kabilesi üzerinde sarsılmaz bir otoriteye sahipti. Aldıkları kararlar tartışmaya kapalı bir şekilde mutlaka uygulanır ve harfiyen yerine getirilirdi. Kabile reisleri de kendi akrabalarını başkalarına karşı korur, onu düşmana asla teslim etmezlerdi. Herkes, birine zarar verdiğinde onun bütün kabilesini karşısına alacağını bildiği için de insanlarla buna göre muhatap olurdu.

Kabile reislerinin istedikleri kişiyi himaye edebilmelerinin yanında bazı durumlarda kabile üyelerini dışlamak ve kabileden atmak gibi yetkileri de vardı. Kabileden dışlanan kişi şehirdeki oturma ve çalışma iznini kaybeder,

günümüz tabiriyle vatandaşlıktan çıkarılmış olurdu. Nitekim Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Ebû Talib'in vefatından sonra kabile reisliğine gelen Ebû Leheb tarafından kabileden dışlanmıştır.

Kureyş kabilelerinin temel geçim kaynakları ticaretti. Aynı zamanda Kâbe'yi ziyarete gelen hacılar için panayırlar düzenleniyor ve ekonomik canlılık korunmaya çalışılıyordu. Ahlaki kuralları ise yalnızca kendileriyle aynı sınıfta gördükleri insanlar için geçerliydi. Kölelere yahut şehre gelen güçsüz yabancılara istediklerini yapabiliyor, kendilerini onlar üzerinde büyük bir otorite sahibi kabul ediyorlardı.

Erkek egemen zihniyetinin yerleştiği bu kabilelerde erkekler kadınlar hakkında sınırsız tasarrufa sahiplerdi. Bir erkek kırka kadar kadınla evlenebiliyor, istediği zaman istediği kadını maddi ihtiyaçlarını temin etmeden boşayıp sokağa atabiliyordu. Daha da kötüsü; kabilenin ileri gelenleri güçlü kabilelerin himayesinden mahrum, zayıf insanların eşlerine onları beğendikleri takdirde el koyuyor, daha sonra ise

duruma göre ya kocasına geri gönderiyor ya da sürekli yanında tutuyordu. Bu durum Arap kabileleri arasında normal, hatta asillerin hakkı görüldüğünden kimse buna mâni olmaya çalışmıyordu.

Nübüvvetten önceki günlerde Mekke'nin ileri gelenlerinden biri, şehre gelen bir yabancının hanımına el koymuş, hiç kimse de buna engel olmaya çalışmamıştı. Çaresiz adam derdini kime anlatırsa anlatsın yardım alamamış, sonunda eli, kolu bağlı bir şekilde kalakalmıştı. Birinci haftanın sonunda insanlar sadece birinin ona yardım edebileceğini söylemiş ve onu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yönlendirmişti. Adamı dinleyen Efendimiz, Mekke'nin ileri gelenlerinden olmamasına rağmen kendisine yardım edeceğini söylemiş ve hemen atına atlayıp tek başına kadını kaçıran kişinin konağına gitmiş, sonra da *"ben Abdullah oğlu Muhammed"* deyip kadını ondan almış ve kocasına teslim etmişti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nübüvvetten önce yaşadığı, bu örnekteki gibi bireysel itirazlar haricinde kimse Mekke'deki haksızlıklara karşı çıkmıyordu.

Yaşamak için savaşmanın gerektiği bölgede hayat şartları zor olduğundan erkek evlat sayısının çokluğu kabileler arasında bir övünme göstergesiydi. Bu nedenle kız çocukları utanç vesilesi addediliyor, hatta bazı bedevi topluluklarda kız çocuklarının diri diri gömüldüğü bile oluyordu. Şirk, küfür, zulüm, Mekke'nin gırtlağını aşmış, putlar Beytullah'a sığmaz olmuştu.

İşte, Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, laftan anlamaz bir kavmin arasında bu zor şartlar içinde risalet vazifesini yapmış ve kendisine tabi olanları gökteki yıldızlar mesabesine yükseltmiştir.

FİL VAKASI

"(Resulüm!) Görmedin mi, Rabbin (Kâbe'yi yıkmaya gelen) fil sahiplerine ne yaptı? Onların (Kâbe'yi yıkma) tuzaklarını boşa çıkarmadı mı? Onların üzerine (sürü sürü) ebabil kuşlarını gönderdi. Onlara pişmiş çamurdan taşlar at(ıp onları taşl)ıyorlardı.

Sonunda (Rabbin) onları yenilmiş bir ekine (çer çöp yığını hâline) getirdi!”[22]

Hristiyan bir devlet olan Habeşistan’ın Yemen valisi Ebrehe, bulunduğu bölgede insanlar ziyaret etsin diye büyük bir kilise yaptırdı ve Kâbe’yi değil de yaptırdığı kiliseyi ziyaret etmeleri için Arapları zorladı. Buna rağmen Araplar, Ebrehe’nin yaptırdığı kiliseye gitmeyip Kâbe’yi ziyaret etmeye devam ettiler. Bu süreçte Kinane kabilesinden Nevfel adında bir kişi de Yemen’e gitti ve kilise duvarına pisledi.

Bedevi bir Arap’ın bu davranışını kendisine ve kararına hakaret sayan Ebrehe, içinde fillerin de bulunduğu büyük bir ordu hazırlayıp Kâbe’yi yıkmaya karar verdi; ancak Allah -her ne kadar o dönem içinde putlar bulunuyor olsa bile- hikmet-i ilâhiye sebebiyle Ebrehe’nin planını bozdu ve ordusunun üzerine ebabil kuşlarını gönderip onları yenilmiş ekin hâline getirdi.[23]

[22] Fîl/ 1-5

[23] İbni Hişam, 1,5762

Fîl Vakası'nın zuhur etmesindeki hikmetlerden biri de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in doğumuyla ilgiliydi, dolayısıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in dünyaya gelmesine az bir zaman kala yaşanan bu olay; Medâyin'deki Kisrâ Sarayı'ndan on dört burcun yıkılması, Kâbe'deki putların baş aşağıya düşmesi, Sâve Gölü'nün kuruması, bin seneden beri yanmakta olan Mecûsîlerin ateşinin sönmesi gibi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in doğum mucizelerinden biriydi; çünkü zamandan ve mekândan münezzeh olan Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i göndererek Kâbe'yi kıble yapacak ve **"yoluna gücü yetenlerin o evi haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerindeki hakkıdır"**[24] buyuracaktı.

[24] Âli İmrân /97

SİYERE GİRİŞ

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN DOĞUMU VE ÇOCUKLUĞU

Abdullah, Kureyş Kabilesi'nin reisi Abdulmutalib'in oğluydu ve Beni Zühre Kabilesi'nden Âmine ile evlenmişti; ama evliliğinin ilk aylarında genç yaşta vefat etti.

Ebrehe'nin ordusunun emr-i ilâhiyle bozguna uğramasının üzerinden elli gün geçtikten sonra 20 Nisan 571 yılında bir pazartesi gecesi Amine Annemiz sancılandı. Hemen Abdurrahman Bin Avf (r.a.)'ın annesi Şifa Hatun ile Osman Bin Ebu'l As (r.a.)'ın annesi Fatıma Binti Abdullah, Amine Annemiz'e gelerek bu mukaddes doğumun gerçekleşmesi için ebelik yaptılar. Nihâyetinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sabaha yakın seher vaktinde Kıyamet gününe kadar gelecek bütün insanlara rahmet ve hidâyet olmak üzere dünyaya teşrif buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in dedesi Abdulmutalib, genç yaşta ölen oğlu Abdullah'ın bir erkek çocuğu olması üzerine torununa "övülmeye layık olan" manasına gelen "Muhammed" ismini verdi.

Hz. Âmine Annemiz'in sütü yoktu. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ancak bir hafta emzirdi sonra da Abdulmuttalib, süt annelik yapabilecek birini aramaya başladı ve Ebû Leheb'in cariyesi olan Hz. Süveybe Annemiz'i getirterek Efendimiz'i emzirmesini sağladı. Böylelikle Süveybe Annemiz daha önce Hz. Hamza (r.a.)'ı emzirdiği için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Hamza ile sütkardeşi oldular.

Mekkeliler arasında, bebekleri daha serin bölgelerde yetişsin diye ücretli olarak süt anneye verilmesi geleneği bulunuyordu. Bu gelenek dâhilinde civar beldelerden kadınlar aileleriyle beraber Mekke'ye gelir, belirli bir ücret karşılığında zengin ailelerin bebeklerine bir süreliğine süt annelik yapmak için anlaşır, sonra da aldıkları bebekleri, yaşadıkları bölgelere; yani havası daha yumuşak olan yerlere götürürlerdi.

Abdulmuttalib de Hz. Hâlime Annemiz'le anlaştı ve Efendimiz'i ona teslim etti. Belirlenen iki yıllık süre geçince Hâlime Annemiz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sütten keserek annesinin yanına Mekke'ye getirdi; ama Mekke'ye

geldikleri vakitte şehirde veba hastalığı olduğundan Hâlime Annemiz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tekrar Beni Sa'd yurduna götürdü ve dört yaşına kadar ona bakmaya devam etti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendisine dört yıl boyunca süt annelik yapan Halime Annemiz'i öz annesinden ayırmamış, eline geçen tüm fırsatlarda süt annesine olan vefasını ve muhabbetini göstermiştir. Öyle ki yıllar sonra Beni Sa'd yurdunda kıtlık olunca Hâlime Annemiz Mekke'ye gelip durumu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e anlatmış, akabinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in isteği üzerine Hz. Hatice (r.a.) validemiz ona kırk koyun, bir binek ve yükünü taşıması için de bir deve hediye etmiştir.

Dört yıllık bir süre zarfında evladından ayrı kalan Âmine Annemiz, Mekke'deki vebanın geçmesinin ardından tekrar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e kavuştu.

Anne evine geri geldiğinde Efendimiz dört yaşındaydı. Aradan iki yıl geçip de Efendimiz altı yaşına gelince hem babasının mezarını ziyaret etmesi hem de dayılarını görmesi amacıyla

Âmine Annemiz onu dadısı Ümmü Eymen ile birlikte Medine'ye götürdü. Yaklaşık bir ay Medine'de kaldıktan sonra Mekke'ye dönüş yolunun yarısına geldiklerinde Âmine Annemiz rahatsızlandı. Bu yüzden Medine'ye yaklaşık üç yüz kilometre uzaklıkta olan Ebva köyü yakınlarında bir ağacın altında kısa bir süre dinlendiler; ama Amine Annemiz'in rahatsızlığı daha da ağırlaştı ve Mekke'ye dönemeden bulunduğu yerde vefat etti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz dört yaşından altı yaşına kadar sadece iki sene annesiyle yaşamıştır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, annesinin defninden sonra dadısı Ümmü Eymen'le birlikte Mekke'ye geri döndü. Dedesi Abdulmuttalib, gelinin vefatını öğrenince torununu yanına aldı, böylelikle Efendimiz bundan sonraki hayatını dedesinin yanında kalıp çobanlık yaparak geçirdi; ancak bu süre de çok sürmedi ve iki yıl gibi kısa bir süre sonunda kendisini çok seven dedesi Abdulmuttalib de vefat etti.

Abdulmuttalib ölmeden önce torununa bakma vazifesini oğlu Ebû Tâlib'e vasiyet

etmiştir. O da babasının vefatının ardından Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yanına aldı ve yaşamı boyunca Efendimiz'i koruyup himaye etti.

RESULULAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN İLK EVLİLİĞİ

Hz. Hatice (r.a.) Annemiz daha önce iki evlilik yapan ve bu evliliklerinden de üç çocuğu bulunan zengin bir kadındı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, yirmili yaşlarındayken onun ticaret kervanlarını yönetiyordu.

Hz. Hatice Annemiz, Efendimiz'i görür görmez onun insanlar içerisinde emsalsiz bir yeri olduğunu sezdi, kendisini tanıdıkça da sabrına, anlayışına, dürüstlüğüne, yardıma muhtaç olanlara karşı fedakârlığına, putlara tapmayışına ve Allah'tan gayrı hiç kimseye en ufak bir kuvvet addetmeyişine hayran kalarak onun sıradan bir beşer değil, aziz ve mukaddes bir insan olduğuna kanaat getirdi.

Bir ticaret sırasında Hz. Hatice Annemiz'in Meysere adındaki hizmetçisi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber Şam'a gitti ve yolculuğu

boyunca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına şahid oldu. Mekke'ye dönüşünde ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzel ahlakını Hz. Hatice Annemiz'e anlattı. O da bütün bunlar üzerine Nefise adındaki bir arkadaşı aracılığıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e evlenme teklifinde bulundu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Hatice Annemiz'in faziletini ve güzel ahlakını takdir ettiği için bu evlilik teklifine olumlu baktı ve durumu amcası Ebû Tâlib'e bildirdi. O da münasip bir şekilde Hz. Hatice Annemiz'i ailesinden istedi. Hz. Hatice Annemiz'in akrabaları da bu evliliği onayladıktan sonra ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le Hz. Hatice Annemiz'in mukaddes izdivacı gerçekleşmiş oldu. Bu evlilik yaşandığında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yirmi beş, Hz. Hatice Annemiz ise 40 yaşındaydı.

Kırk kadınla evlenmenin dahi normal görüldüğü Cahiliye Devri'nde; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Hatice Annemiz ile evliliği boyunca hiç kimseyle evlenmemiş ve ondan;

Kasım, Zeyneb, Rukiye, Ümmü Gülsüm, Abdullah ve Fatıma adında toplam altı çocuğu olmuştur.

KÂBE HAKEMLİĞİ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşadığı döneme dek Kâbe'nin şekli Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın inşâ ettiği gibiydi. Hem tavanı yoktu hem de Hicr-i İsmâîl denilen; Kâbe'nin yanında bulunan yarım daire şeklindeki kısım da dışarıda değildi. Zaman zaman meydana gelen sel baskınları Kâbe'nin tabanına ve duvarlarına zarar vermişti, üstelik çıkan bir yangın neticesinde Kâbe'nin duvarları çatlamış ve Kâbe yıkılacak duruma gelmişti.

Kureyşliler Kâbe'nin neredeyse virane olacağını düşünüp Beytullah'ı onarmak ve üzerine bir de tavan eklemek istiyorlardı; ama yıkmaya kalkıştıkları takdirde gazaba uğrayacaklarından korkuyorlardı; çünkü otuz beş yıl önce yaşanan Fil Vakası'nda Kâbe'yi yıkmaya gelen Ebrehe'nin ordusunun nasıl bir ilâhi gazaba uğradığına şahid olmuşlardı. Yine de sonunda amaçlarının Kâbe'ye zarar vermek olmadığını söyleyerek el birliğiyle Beytullah'ı inşâ etmeye karar verdiler; ancak malzemeler yetersiz olduğu

için aslında Kâbe'nin içinde yer alan Hicr-i İsmâîl, tam olarak inşâ edilemedi ve dışarıda kaldı.

Kâbe'nin inşâsı bitince Haceru'l Esved taşının yerine konulması konusunda Kureyşliler arasında anlaşmazlık çıktı. Bunun üzerine kabile reisleri dört veya beş gece beklediler. Sonrasında Kureyş yaşlılarından Ebû Ümeyye Bin Muğire, Benî Şeybe Kapısı'ndan Kâbe'ye ilk giren kişinin Haceru'l Esved taşını koymak için hakem olması ve vereceği karara uyulması önerisinde bulundu. Herkes Ebû Ümeyye'nin bu önerisini kabul etti ve hep beraber içeriye kimin gireceğini beklediler.

Bir müddet sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Benî Şeybe Kapısı'ndan içeri girdi. Kureyşliler zaten El Emîn dedikleri Efendimiz'i görünce onun hakemliğine razı olduklarını ve vereceği her karara uyacaklarını söylediler. Ardından Haceru'l Esved taşının yerine konması sorununu nasıl çözeceklerini kendisine danıştılar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz anlaşmazlığın çözülmesi için bir örtü getirilmesini istedi, sonra da örtüyü yere serdirip Haceru'l Esved'i örtünün üzerine koydurdu. En son ise her kabileden bir

kişinin örtüyü tutarak Haceru'l Esved'i konulacağı yere taşımalarını söyledi. Kureyşliler denileni yaptı ve her kabileden birer temsilci örtünün bir ucundan tutarak Haceru'l Esved'i konulacağı yere kadar birlikte taşıdı. En son ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Haceru'l Esved'i mübarek elleriyle Kâbe önündeki yerine koydu.

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN, HZ. ZEYD (R.A.)'İ EVLAT EDİNMESİ

Hz. Zeyd (r.a.) Yemenli Kelb kabilesine mensuptu ve sekiz yaşında annesiyle beraber akrabalarının yanına giderken başka bir kabilenin baskını sonucunda esir düşmüştü. Hz. Hatice (r.a.)'nin yeğeni Hakim bin Hizan da onu satın alıp Hz. Hatice Annemiz'e hediye etmiş, o da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le evililiği sırasında onu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e vermişti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz esasen Hz. Zeyd (r.a.)'ı özgür bıraktığı hâlde Hz. Zeyd (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e olan sevgisinden dolayı ona hizmet etmeye devam etti. Bir gün hac ziyareti için Mekke'ye gelen akrabaları onu Kâbe'de gördü ve hemen ailesine haber verdi.

Zeyd'in babası, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna gelip fidye karşılığında Zeyd'i serbest bırakmasını rica etti. Efendimiz de Zeyd'i çağırdı ve isterse babasıyla gidebileceğini isterse de kendisiyle kalabileceğini söyledi; ama Hz. Zeyd (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ben kimseyi sana tercih etmem. Sen benim için hem ana hem de baba konumundasın"* diye cevap verdi.

Hz. Zeyd (r.a.)'ın bu bağlılığı üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onu Kureyş kabilesinin oturduğu Hicr Mahâllesi'ne götürdü ve *"bundan böyle Zeyd benim oğlumdur. O benim vârisimdir, ben de onun vârisiyim"* deyip Zeyd'i evlat edindiğini duyurdu.

NÜBÜVVETTEN HİCRETE KADAR OLAN DÖNEM

İLK VAHİY VE NEBÎLİK VAZİFESİ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en öndeki hâli nübüvetten önce de hiçbir şeyi Allah'a şirk koşmamasıydı. Gözü, gönlü daima Rabbiyle beraber olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın hanif dinine tabi olarak şirkten uzak bir şekilde yaşıyordu. Kırk yaşına geldiğinde ise artık Rabbine olan aşkına ve arzusuna karşı koyamıyor, sırf Rabbiyle zaman geçirmek için Nûr Dağı'nda bulunan Hira Mağara'sına gidiyor, orada Rabbini tesbihle, hamdla, zikirle, ibadetle, tefekkürle, murakabeyle meşgul oluyordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zaman zaman Hira Mağarası'na gidip tefekkür ediyordu; ancak bu defa mübarek gönlündeki aşkı eskisinden çok daha fazla artmıştı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu hâlini gören müşrikler bile onun Rabbine olan aşkı ve teslimiyeti karşısında *"Muhammed, Rabbine âşık olmuş"*[1] diyorlar ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu hâlini takdir ve gıptayla karşılıyorlardı.

[1] El-Munkizu Mina'd-dalal s.50

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz günlerce Hira Mağarası'nda kalıp Rabbiyle vakit geçirirken Hatice Annemiz ona destek oluyor, ilerleyen yaşına aldırış etmeden Hira Mağarası'na kadar tırmanıp eşine yiyecek ve içeçecek götürüyordu.

Sonunda 610 yılına gelindiğinde ramazan ayının Kadir Gecesi'nde, Cebrail (a.s.) bir insan suretinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e göründü ve ona *"oku"* dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de ***ma ena bi kariin****: "Ben okuma bilmem"* diye cevap verdi ve bu durum toplam üç defa tekrarlandı. Üçüncüsünde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yine *"ben okuma bilmem"* deyince bu defa Cebrail (a.s.) Alak Sûresi'nin ilk âyetlerini okudu, Efendimiz de onunla birlikte tekrar etti. Böylelikle Ramazan ayının Kadir Gecesi'nde ilk âyetler indi ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nebîlik vazifesini aldı. Daha sonra inen bu vahyin ağırlığıyla evine gitti ve titreyerek Hz. Hatice (r.a.) validemize *"beni örtün, beni örtün"* dedi. Hz. Hatice (r.a.) validemiz de hemen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerini örttü.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir süre sonra kendine gelince Hz. Hatice Annemiz'e başından geçenleri anlattı. Hatice Annemiz de amcasının oğlu Varaka Bin Nevfel'i çağırması için Hz. Ali (r.a.)'ı Varaka'nın evine gönderdi.

Varaka Bin Nevfel Mekkeli müşriklerin aksine Hz. Îsâ (a.s.)'a iman eden samimi bir Îsevi'ydi. Tevrat ve İncil'i çok iyi biliyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona yaşadıklarını anlatınca *"kuddüs, kuddüs, kuddüs! Muhammed'in gördüğü melek yüce Allah'ın Îsâ nebiye gönderdigi Rûhu'l Kuddüstür ve Muhammed bu ümmetin nebîsidir. Keşke hâlkını Allah'a davet ettiğinde ve halkı onu yurdundan çıkardığında hayatta olsaydım da ona yardımcı olsaydım"* dedi.

Efendimiz Hira Mağarası'nda ilk vahyi aldıktan sonra bir daha Hira'ya gitmedi; çünkü hira arayış demektir, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de artık aradığını bulmuştu.

HZ. ALİ (R.A.)'NİN MÜSLÜMAN OLMASI

Hz. Ali, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in amcası Ebû Tâlib'in oğludur. Ebû Tâlib, maddi olarak sıkıntı yaşadığı için oğlu Cafer'i Abbas'ın, Ali'yi ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in himayesine vermişti. Bu yüzden Hz. Ali (r.a.), küçük yaşlardan itibaren Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in himayesi altında yetişmiştir.

Henüz "kalk ve uyar" emrinin gelmediği günlerde Hz. Ali (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile Hatice (r.a.) Annemiz'i namaz kılarken gördü ve onları seyretti. Namazı bitirdiklerinde hemen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna gidip ona az önce ne yaptıklarını sordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de *"ey Ali! Bu, Allah'ın seçtiği, beğendiği dindir. Ben seni bir olan Allah'a iman etmeye davet eder, insana ne faydası ne de zararı dokunmayan Lat ve Uzza'ya tapmaktan sakındırırım"* buyurdu.

Hz. Ali (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in daveti karşısında önce durakladı ve *"bu, benim şimdiye kadar görmediğim, işitmediğim bir şeydir. Babama danışmadan bir*

şey diyemem" dedi. Ancak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz henüz açıkça nebî olduğunu ilan etme emrini almadığı için emir gelmeden bu durumun yayılmasını istemiyordu, bu yüzden Hz. Ali (r.a.)'a *"ey Ali! Söylediklerimi yapacaksan yap. Yok, eğer yapmayacaksan gördüğünü ve işittiğini gizli tut. Kimseye bir şey söyleme"* buyurdu.

Hz. Ali (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sırrını koruyacağına dair söz verdi ve geceyi tefekkürle geçirdi. Gün aydınlığında ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna geldi ve *"Allah beni yaratırken babama sormadı ki ben de Allah'a kulluk etmek için babama sorayım. Ya Resulullah! Ben sana iman ediyorum"* deyip Müslüman oldu. Hz. Ali (r.a.) Müslüman olduğunda daha on yaşındaydı. Bu süreçte Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman eden diğer bir sahabe de Hz. Zeyd (r.a.)'tır. Onun da iman etmesiyle mü'minlerin sayısı; Hz. Hatice Annemiz, Hz. Ali ve Hz. Zeyd olmak üzere sadece üç kişi oldu.

İMANA DAVET

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e inen ilk vahiyden sonra yaklaşık kırk gün boyunca vahiy inmedi. Bu olaya "Fetret Devri" denilir. Fetret Devri, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek gönlünü vahye ve risalete hazırlamak için gerekliydi.

Kırk günden sonra Muddessir Sûresi'nin ilk âyetleri olan **"ey (vahyin) örtüsüne bürünen (ve nübüvvetini gizleyen resul)! (Nebîliğin ve resullüğün gereği olarak) Kalk ve (insanları) uyar!"**[2] âyetleri indi ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, risaletini açıklaması için Rabbimizden emir aldı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, kendisine *"kalk ve uyar"* emri gelince ilk iş olarak akrabalarından Abdulmuttalib oğullarını yemeğe çağırdı ve bu davete ikisi kadın olmak üzere toplam kırk beş kişi icabet etti.

Hz. Ali (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emri üzerine bu davette sadece bir

[2] Muddessir /1-2

kişilik et ve süt hazırlamıştı; ama bunlardan kırk beş kişi yiyip içtiği hâlde et ve süt hâlâ yerinde duruyordu. Ebû Leheb bu mucizeyi görünce *"arkadaşınız sizi büyüledi"* dedi ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hakarette bulundu. Böylelikle Efendimiz daha konuşmaya başlamadan büyük bir gerginlik çıktı ve herkes dağıldı.

İlk davette akrabalarına nübüvvetini açıklamaya fırsat bulamayan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz tekrar akrabalarını yemeğe davet etti ve hepsine *"vallahi siz uykuya daldığınız gibi öleceksiniz, uykudan uyandığınız gibi de diriltilecek ve bütün yaptıklarınızdan hesaba çekileceksiniz. İyiliklerinizin karşılığında iyilik, kötülüklerinizin karşılığında ise ceza göreceksiniz. Bu da ya ebedi cennette ya da ebedi cehennemde kalmaktır. İnsanlardan ahiret azabıyla uyardığım ilk kimseler sizlersiniz"*[3] buyurdu. Sonra da Allah'ın resulü olduğunu söyleyip herkesi Allah'a iman etmeye davet etti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in konuşmasını dinleyen aile fertleri ona itirazda

[3] İbn-i Hişâm

bulunmadılar. İçlerinden sadece Ebû Leheb, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e şiddetle karşı çıktı ve *"diğer kabileler bizi lokma gibi yutacak"* dedi. Uzun konuşmalardan sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ben sizi 'eşhedu en lâ ilâhe illallah ve eşhedu enne Muhammeden âbduhu ve resuluhu' demeye davet ediyorum. Bu konuda kim benim vezirim olacak ve bana yardımcı olacak"* diye sordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu sorusu üzerine Hz. Ali (r.a.) *"ben ya Resulullah"* diye cevap verdi; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona *"sen otur"* buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kim benim vezirim olacak ve bana yardımcı olacak"* sorusunu üç defa tekrarladı, üçünde de Hz. Ali (r.a.) *"ben sana yardımcı olurum ya Resulullah"* dedi. Hz. Ali (r.a.)'dan başka kimse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tebliğine cevap vermedi ve herkes dağılmaya başladı.

Fahr-i Kâinat Efendimiz, ailesine tebliğini yapmasının ardından artık bütün Mekke'ye risaletini açıklamak için Safâ Tepesi'ne çıktı ve Mekkelileri tepenin etrafına çağırdı. Mekkeliler

davete icabet edip tepenin eteğine gelince, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz herkese *"ey Kureyşliler! Ben size, 'şu dağın eteğinde veya şu vâdide düşman atlıları var; hemen size saldıracak, mallarınızı gasbedecek desem' bana inanır mısınız"* diye sordu.

Onlar da zaten Muhammedu'l Emin dedikleri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"evet inanırız; çünkü şimdiye kadar seni hep doğru olanlardan bulduk. Yalan söylediğini hiç işitmedik"* dediler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de herkes kendisini tasdik ettikten sonra *"o hâlde ben şimdi size, önünüzde şiddetli bir azap günü bulunduğunu, Allah'a inanmayanların o çetin azâba uğrayacaklarını haber veriyorum. Ben sizi o çetin azaptan sakındırmak için gönderildim. Ey Kureyşliler! Size karşı benim hâlim, düşmanı gören ve âilesine zarar vereceğinden korkarak hemen haber vermeye koşan bir adamın hâli gibidir. Ey Kureyşliler! Siz uykuya dalar gibi öleceksiniz. Uykudan uyanır gibi de dirileceksiniz. Kabirden kalkıp Allah'ın huzûruna varmanız, dünyadaki her hareketinizin hesabını vermeniz muhakkaktır. Netîcede hayır ve ibadetlerinizin*

mükâfâtını, kötü işlerinizin de ceza ve şiddetli azabını göreceksiniz! Mükâfat ebedi bir cennet; ceza da dâimi bir cehennemdir" buyurdu ve risaletini açıkça tebliğ etti.

Efendimiz, risaletini tebliğ ettikten sonra ilk davette de sorun çıkaran Ebû Leheb daha çok sinirlendi ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"helâk olasıca, bizi bunun için mi çağırdın"*[4] deyip eline aldığı bir taşı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e attı. Onun haricinde kimse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tepki göstermedi; ama iman da etmediler. Bu olay Allah'ın vahyini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ilk defa açıktan tebliğ ettiği olaydır.

HZ. EBUBEKİR (R.A.)'İN MÜSLÜMAN OLMASI

Hz. Ebubekir (r.a.) Mekke'nin tanınmış tüccarlarından biriydi, üstelik Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın hanif dinine mensup olup putlara tapmayan çok az sayıdaki kişiden biriydi. Halk arasında itibarlı bir konumda olması onu Kureyş'in kan davalarını çözen yetkili biri hâline getirdi. Nübüvvetten

[4] Buhârî, Tefsîr, 26; Müslim, Îman, 348-355

önce de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanıyor ve onun yüce ahlakını çok seviyordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bütün Mekke halkına risaletini tebliğ ettiği vakit Hz. Ebubekir (r.a.) Yemen'de bir seyahatteydi. Mekke'ye döndüğünde Ebû Cehil ve Kureyş'in ileri gelenleri onun yanına giderek *"Muhammed nebîlik iddiasında bulunuyor"* dediler ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e olan kızgınlıklarını dile getirdiler; ama Hz. Ebubekir (r.a.), zaten çok iyi tanıdığı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in asla yalan söylemeyeceğini bildiğinden *"eğer o söylüyorsa doğru söylüyordur"* dedi ve daha sonra aceleyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in evine gidip duyduklarının aslının ne olduğunu sordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de ona İslam'ı anlattı ve onu Allah'a iman etmeye davet etti.

Hz. Ebubekir (r.a.), Efendimiz'i can kulağıyla dinledikten sonra herhangi bir soru sormadan ve hiç tereddüt etmeden şehadet getirip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etti. Hz. Ebubekir (r.a.)'in tam bir teslimiyetle Müslüman oluşu üzerine Efendimiz sonraki

dönemlerde *"imana davet ettiğim herkes bir duraklama, bir tereddüt ve şaşkınlık geçirdi; ama Ebubekir İslam'ı anlattığım zaman ne tereddüt geçirdi ne de durakladı, hemen iman etti"* buyurmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman ettiği gibi vahiy yüküne omzunu koyan Hz. Ebubekir (r.a.)'ın gösterdiği büyük çabalar neticesinde; Hz. Osman (r.a.), Hz. Zübeyr (r.a.), Hz. Abdurrahman Bin Avf (r.a.), Hz. Sa'd Bin Ebi Vakkas (r.a.), Hz. Talha (r.a.) ve Hz. Bilal-i Habeşi (r.a.) hazretleri Müslüman olup hidâyet nûruna nail oldu. İslam'a hizmetleri bunlarla kalmayan Hz. Ebubekir (r.a.), ayrıca yaklaşık yirmi beş köleyi de sahiplerinden satın alıp azat etti ve onların da iman etmesine vesile oldu.

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN TEBLİĞ SIRASINDA ÇEKTİĞİ SIKINTILAR

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tebliğinde sorun çıkaran, ona hakaret eden ve Müslümanlara eziyet edenlerin başında Ebû Leheb ve karısı Ümmü Cemil geliyordu. İkisi de fırsatını bulduğu her anda Resulullah (s.a.v.)

Efendimiz'e sorun çıkarıyor, onu küçük düşürmeye çalışıyor ve kimsenin ona iman etmemesi için halkı devamlı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e karşı kışkırtıyordu. Zaman geçtikçe Ebû Leheb ve eşinin Efendimiz ile iman edenlere eziyetleri o kadar çoğaldı ki onların küfürdeki ısrarları ve inatları üzerine Tebbet Sûresi nazil olmuş ve Allah, Ebû Leheb ile Ümmü Cemil'in ebedi olarak cehenneme gideceğini haber vermiştir.

"(Resulümüze yaptıkları yüzünden) Ebe Leheb'in elleri kurusun (ve helâk olsun). Zaten kurudu da. Malı da kazandığı da ona fayda vermedi. (O, âhiret günü) Alevli bir ateşe yaslanacaktır. (Küfründe ona yardım ettiği için) Karısı da! (Ve karısı) Boynunda hurma lifinden bir iple odun hamalı olarak (onun ateşine odun taşıyacaktır)."[5]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Ukaz Panayırı'nda insanları Allah'tan başka ilâh olmadığına davet etmek için tek tek her çadıra giriyor, panayıra gelen herkese Allah'ın vahyini

[5] Tebbet /1-5

anlatıyordu. Ebû Leheb ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in çıktığı çadırlara girip *"ey ahâli! Size nebî olduğunu söyleyen kişi benim yeğenimdir. O size yalan söylüyor, ondan uzak durun"* diyordu. Panayırdakiler de Ebû Leheb'in kışkırtmalarıyla Efendimiz'i dinlemiyor, hatta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hakarette bulunuyordu.

Ebû Leheb küfründe o kadar ileri gitti ki bir gün eline geçirdiği bir hayvan pisliğini ve kokuşmuş şeyleri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kapısının önüne attı. Bunu gören Hz. Hamza (r.a.), henüz iman etmemesine rağmen, Ebû Leheb'e döktüğü pisliği geri temizletti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kızları Ümmü Gülsüm ve Rukiye annelerimiz, Ebû Leheb'in Utbe ve Uteybe adındaki iki oğluyla evliydi. Efendimiz'i zor durumda bırakmak isteyen Ebû Leheb, çocuklarına eşlerini boşamalarını söyledi, onlar da babalarına uyarak hem eşlerini boşadılar hem de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hakaretlerde bulundular.

Ümmü Cemil de eşinden geri kalmıyor ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gittiği yola her

gün dikenli çalılar dökerek ona eziyetlerde bulunuyordu. Bir keresinde de hakkında Tebbet Sûresi'nin indiğini duyan Ümmü Cemil eline bir taş alıp Mescid-i Haram'a gitti ve Efendimiz'i aramaya koyuldu. O sırada Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Kâbe'nin önünde Hz. Ebubekir (r.a.) ile sohbet ediyordu. Kâbe'nin yanına kadar gelen Ümmü Cemil, Hz. Ebubekir (r.a.)'e *"Muhammed nerede, andolsun ki beni hicvettiği için bu taşı ona vuracağım"* dedi. Oysaki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Ebubekir (r.a.)'ın hemen yanında bulunuyordu; ama Allah, Ümmü Cemil'in gözlerini perdelemiş ve Efendimiz'i ona göstermemişti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve sahabelere eziyet edenlerin başında gelenlerin biri de Benî Mahzûm kabilesinden olan Amr Bin Hişam'dı. Kureyşli müşrikler arasında zekâsı ve bilgisiyle ön plana çıkan Amr Bin Hişam'a hikmetin babası anlamına gelen Ebu'l Hakem künyesi takılmıştı; ancak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in risaletini tebliğinden sonra gerek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve sahabelere eziyetlerde bulunması gerekse de Allah'ın

vahyinin hak olduğunu anlamasına rağmen küfründe inat etmesi sebebiyle Efendimiz ona cehaletin babası anlamına gelen Ebû Cehil adını vermişti. Bu durum bizlere bilgili olmanın iman etmede tek başına yeterli olamayacağını ve kibrin insanları ne gibi manevi tehlikelere sokacağını göstermesi açısından önemli bir ibrettir.

Bir gün de Ebû Cehil, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in namaz kıldığı bir sırada ona vurmak için eline bir taş aldı ve tam da vurmak üzere ellerini havaya kaldırdığında aniden elleri havada kalakaldı. Efendimiz namazı bitirdikten sonra Ebû Cehil'in elleri düzeldi; ama az önce yaşadığı hadisenin korkusundan dolayı o taşı atmaya bir daha cesaret edemedi ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanından ayrıldı.

Ebû Cehil, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Allah tarafından himaye edildiğini anladığı hâlde düşmanlığına son vermedi. Yine bir gün Efendimiz Alak Sûresi'ni okuduktan sonra secdeye varırken Ebû Cehil zarar vermek niyetiyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e doğru

ilerledi; ancak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e doğru gitmesiyle dönmesi bir oldu. Müşrikler ona ne olduğunu sorduklarında ise kendisi ile Efendimiz arasında bir ateş çukuru gördüğünü ve bu yüzden kaçtığını söyledi.

Başka bir gün ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Kâbe'de secde hâlindeyken Ukbe adında bir müşrik, Ebû Cehil'in kışkırtmasıyla getirdiği deve işkembesini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in iki kürek kemiği arasına bıraktı sonra da topluca onunla alay ettiler. O esnada, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek kızı Hz. Fâtıma Annemiz, Efendimiz'in yanına gelerek, mübarek sırtındaki işkembeyi alıp müşriklere fırlattı.

HZ. OSMAN (R.A.)'IN MÜSLÜMAN OLMASI

Hz. Osman, Kureyş kabilesinin Ümeyyeoğulları'na mensuptu. Babası Affan Bin Ebi'l-As, Mekke'nin zengin tüccarlarından biriydi. Annesi Erva Binti Küreyz ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in halası Beyzâ Binti Abdülmuttalib'in kızıydı; dolayısıyla anne tarafından Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le akrabalığı bulunuyordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın vahyini ilk yaydığı zamanlarda Hz. Ebubekir (r.a.)'ın vesilesiyle Müslüman oldu ve Müslüman olduğu andan itibaren Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en yakınında yer aldı.

Müslüman olduktan sonra amcası Hakem bin Ebu'l As tarafından bir direğe bağlanıp işkenceye uğradı. Türlü eziyetlerine rağmen, Hz. Osman (r.a.)'ın dininden dönmeyeceğini anlayan amcası, Hz. Osman (r.a.)'ı serbest bıraktı.

Sahabelerin en zor zamanlarında bile bütün malını Allah ve resulü yolunda harcayan Hz. Osman (r.a.), önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek kızı Hz. Rukiye Annemiz ile onun vefat etmesinden sonra ise Hz. Ümmü Gülsüm Annemiz'le evlenmiş, böylelikle iki nûr sahibi anlamına gelen Zinnûreyn lakabını almıştır.

HZ. BİLAL-İ HABEŞ (R.A.)'İN MÜSLÜMAN OLMASI

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın vahyini tebliğ ettiğinde, Bilal-i Habeş (r.a.)

hazretleri, Mekke'nin azılı müşriklerinden Ümeyye Bin Halef'in kölesiydi. Hz. Ebubekir (r.a.) vesilesiyle iman ettikten sonra, dininden dönmesi için Ümmeye Bin Halef tarafından çeşitli işkencelere maruz kaldı; ama onca işkenceye rağmen İslam'dan vazgeçmedi.

Ümmeye Bin Halef, Hz. Bilal-i Habeş (r.a.)'i Mekke'nin kızgın kumlarına yatırıp göğsüne büyük sıcak taşlar koyuyor, günlerce aç bırakıyor ve kavurucu güneşin altında devamlı kırbaçlıyordu. Öyle ki mübarek sırtında ve göğsünde yara izi olmayan hiçbir kısım kalmamıştı.

Diğer kölelere ve iman etmek isteyen herkese ibret olması için ulu orta işkenceler gören Hz. Bilal-i Habeş (r.a.)'ın bu durumu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve diğer sahabeleri üzüyor; ama tüm çabalarına rağmen Ümmeye Bin Halef onu bırakmıyordu. Sonunda kendisini İslam'dan ayıramayacağını anlayınca onu Hz. Ebubekir (r.a.)'e satmaya karar verdi.

Hz. Ebubekir (r.a.), Hz. Bilal-i Habeş (r.a.)'i aldığı gibi kölelikten azad etmiş, böylelikle Hz.

Bilal (r.a.) İslamiyet sayesinde kölelikten kurtulan ilk kişi olmuştur.

Müslüman olduğu ilk andan itibaren Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzurundan ayrılamayan Hz. Bilal (r.a.) Medine'ye hicret zamanında İslam'ın ilk müezzini olmuş ve ezanı ilk kez okuyan sahabe olmuştur.

HZ. EBÛ ZER EL ĞIFFARİ (R.A.)'NİN MÜSLÜMAN OLMASI

Hz. Ebû Zer (r.a.) Mekke dışında yaşayan Arapların Ğıffar kabilesindendir. Kabilesi kervanları yağmalayarak geçinir, haram aylarda bile baskın yapmaktan geri kalmaz, kural, kaide bilmez, hiçbir laftan anlamazdı. Ebû Zer de kabilesiyle beraber yağmacılık yapıyor, kervan basıyor, tüccarları gasp edip mallarına el koyuyordu; ama yine de Ebû Zer'in kavminden hiç kimseye benzemeyen bir hâli vardı. O, vahid olan Allah'a kulluk ediyor, bütün kabilesi müşrik olduğu hâlde kendisi puta tapmıyor, hatta insanların kendi elleriyle yaptığı putlara kulluk etmesine çok şaşırıyordu.

Bir gün Ebû Zer'de çok değişik bir hâl meydana geldi. Her şey ona yabancılaşmıştı, artık dünya kendisine tat vermiyor, hiçbir şey onu tatmin etmiyor, sadece Rabbiyle olmak, bütün vaktini, zamanını Rabbiyle geçirmek ve bir daha Rabbinden gayrı tarafa dönüp bakmak istemiyordu. Muhabbeti bazen kalbinden taşıyor, o da dayanamayarak kendini kum tepelerine atıyor, ağlayıp haykırarak Rabbini istiyordu.

Daha sonra Hz. Ebû Zer, Rabbine duyduğu iştiyaka daha fazla dayanamadı ve eşkıyalığı bırakıp kabilesinden ayrıldı sonra da çok sevdiği Rabbiyle baş başa kalmak için inzivaya çekildi.

Hz. Ebû Zer (r.a.)'ın bütün günleri artık bilgisi nispetinde Rabbini zikirle, ibadetle, tefekkürle, murakabeyle, dua ve gözyaşıyla geçiyordu. Ona neden putlara tapmadığı sorulduğunda ise Allah'tan başka ilâh olmadığını ve yalnızca ona âbd olmak gerektiğini anlatıyor, putların hiçbir şeye faydası ya da zararı olmayan taş parçaları olduğunu söylüyordu.

Hz. Ebû Zer (r.a.), elini eteğini dünyadan çekmiş, kendini Rabbine âbd olmaya adamışsa da Rabbi hakkında çok az bir bilgiye sahipti, ne yapması gerektiğini, Rabbine nasıl gideceğini bilmiyordu ve kendisine Rabbini tanıtacak biriyle tanışmayı umut ediyordu.

Bu şekilde yaklaşık üç yıl geçirdi ve Hz. Ebû Zer (r.a.) sabırla Rabbine âbd olmaya çalışmaya ve kendisini Rabbine taşıyacak bir kulu beklemeye devam etti. Nihayet bir gün kavminden tanıdığı biri onun yanına geldi ve *"ya Ebû Zer! Duydun mu, Kureyş'ten biri çıkmış, o da senin gibi 'lâ ilâhe illallah' diyor ve Allah'ın resulü olduğunu söylüyor"* dedi. Tanıdığı kişiden yıllardır beklediği müjdenin haberini alan Hz. Ebû Zer'in gözleri açıldı ve haberin doğruluğunu araştırması için kardeşi Üneys'i süratle Mekke'ye gönderdi. Üneys, Mekke'ye gidince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le bizzat görüştü. Sonra geri dönüp Hz. Ebû Zer (r.a.)'e Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sıradan bir insan olmadığını, söylediği sözlerin de beşer sözüne benzemediğini anlattı.

Kardeşinin anlattıklarıyla heyecanı daha da artan Hz. Ebû Zer (r.a.) derhâl azığını hazırladı ve Efendimiz'le görüşmek üzere Mekke'ye geldi. Müşriklerin Müslümanlara düşmanlık yaptığını bildiği için de ilk başlarda Efendimiz'i sormaktan çekindi ve günlerce Mescid-i Haram'da bekledi.

Yabancı bir adamın uzun zamandır tek başına Mescid-i Haram'ın önünde durup beklemesi Hz. Ali (r.a.)'in dikkatini çekti. Hz. Ali (r.a.) Efendimiz günlerce yalnız başına dikilen bu adamın yanına gitti ve bir ihtiyacı olup olmadığını sordu.

Hz. Ebû Zer'in üstünde hiç parası kalmamıştı, Mekke'den kimseyi tanımıyor, nereye gideceğini bilmiyordu. Azığı bittiği için de ne zamandır karnını sadece Zem Zem suyuyla doyuruyordu. Hz. Ebû Zer (r.a.) bütün bunlara rağmen hiçbir ihtiyacı olmadığını söyledi; ama Hz. Ali (r.a.)'ın hâlinden güven alarak "*Mekke'de resul olduğunu söyleyen biri varmış, onunla tanışmaya geldim"* der. Ebû Zer (r.a.) zararsız birine benziyor, tehlike oluşturacak biri gibi durmuyordu. Bu nedenle Hz. Ali (r.a.) de onu alıp

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna götürdü.

Nihayet arzusuna ulaşan Hz. Ebû Zer, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görünce yıllardır aradığı hakikati bulduğuna kalbi mutmain oldu ve iman edip Müslüman oldu.

Sahabiler; haramilikten, yağmacılıktan başka bir şey bilmeyen, laftan, güzellikten anlamaz Gıffar kabilesinden birinin iman etmesine hayret etmiş, Allah'ın hidâyeti dileyen kullarına nasıl da ikram ettiğine bir kez daha şahid olmuştu.

Fahr-i Kâinat Efendimiz, müşriklerin Hz. Ebû Zer'e zarar vermesinden endişe duyarak iman ettiğini şimdilik müşriklere belli etmemesini ona söyledi; ama Hz. Ebû Zer (r.a.) imanın kendisine verdiği muhabbete dayanamayıp Kâbe'nin önünde yüksek seslerle Müslümanlığını açıkça ilan etti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e mâni olmak için zaten her türlü eziyeti yapan müşrikler, Ebû Zer'in sözlerine çok kızdılar ve hep birlikte bayıltıncaya kadar onu dövdüler; ama yediği dayaklar Ebû Zer (r.a.)'ı

yıldırmadı ve ikinci gün tekrar Kâbe'nin önüne gelip yüksek seslerle Allah'tan başka ilâh olmadığını ve Muhammed'in onun resulü olduğunu söyledi. Ebû Zer'in bu tavrına iyice sinirlenen müşrikler tekrar onu bayıltıncaya kadar dövdüler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Ebû Zer (r.a.)'ı İslam'ı yayması için kendi kavmi Ğıffar kabilesine gönderdi ve ona *"ben çağırmayana kadar gelme"* buyurdu.

Ebû Zer (r.a.), Efendimiz'den aldığı emri harfi harfine uyguladı ve yıllar süren tebliğinin sonucunda kabilesinin yarısı İslamiyet'le şereflendi. Hicret'in altıncı yılına gelindiğinde ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in çağırmasıyla yaklaşık on beş yıllık ayrılığın ardından Medine'ye hicret etti.

HAKİKATİ ÖRTME ARAYIŞLARI

Araplar şiir konusunda çok ustalaştıkları ve belagat, hitabet gibi edebi sanatları çok iyi bildiklerinden âyetlerin bir şiir ve bir beşer sözü olmadığını hemen fark edebiliyorlardı. Bu da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tebliğinin önünü kesmek isteyen müşriklerin işini zorlaştırıyordu.

Müşrikler, insanların Efendimiz'i dinlemelerine mâni olmak için önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "yalancı" demeye başladılar; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in daha kendisine nübüvvet gelmeden önce bile halk arasında El Emîn olarak tanınması, kendisine atfedilen yalancılık iftirasına inanılmasını engelliyordu. Bunun üzerine müşrikler kendi aralarında toplanıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve okuduğu âyetlere karşı nasıl muhalefet edeceklerini Velid Bin Muğire'ye danıştılar.

Velid Bin Muğire müşrikler arasında aklı ve tecrübesiyle saygı duyulan bir insandı. Zenginliği, çocuklarının çokluğu ve Cahiliye Devri'nde yaptığı bazı işler kendisine müşrikler arasında büyük bir imtiyaz sağlamış, aynı zamanda onu fikrine değer verilen biri hâline getirmişti.

Velid Bin Muğire'nin etrafında toplanan müşrikler, yaklaşan hac zamanında Mekke'ye gelecek yabancı kabilelerin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmemesi için Kur'ân'a karşı

bir söylem bulmak üzere tartıştılar. Bazıları *"Muhammed'in kâhin olduğunu söyleyelim"* derken, bazıları da *"onun şair olduğunu ve okuduklarının da sadece şiirden ibaret olduğunu söyleyelim"* dedi. Bir kısmı ise *"Muhammed'in mecnun olduğunu, cinlerin onu ele geçirdiğini söyleyelim"* diye fikirde bulundu; ama Velid Bin Muğire yapılan önerilerin hiçbirini kabul etmedi; çünkü sözü edilen önerilerle ilgili Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinde hiçbir işaret görünmüyordu.

Müşriklerin ileri gelenlerinin tekliflerini dikkatle dinleyen Velid Bin Muğire bunu düşüneceğini söyleyip müşriklerin yanından ayrıldı. Kendi içinde bunu uzun uzun düşündükten sonra müşriklerle tekrar toplanıp *"hac zamanı gelecek insanlara Kur'ân için sihir, Muhammed için de sihirbaz diyelim. Böylece insanlar Muhammed'den sırf sihirbaz olduğu için etkilendiklerini sanacaklar"* dedi.

Kur'ân'ın apaçık bir mucize olduğunu bile bile Allah'ın vahyini gizleyerek vahyin nûrunu söndürmeye çalışan Velid Bin Muğire hakkında

bu küfründen dolayı Allah Muddessir Sûresi 11-26 âyetlerini inzal etmiştir.

"(Resulüm!) Tek olarak yarattığım o kimseyi (sen) bana bırak! Ki ben ona, genişleyen bir mal, gözü önünde duran oğullar verdim ve (dünya nimetlerini) on(un önün)e serdikçe serdim. Sonra o, hırsla (bu nimetleri) daha da arttırmamı arzu eder. Hayır (bunu asla ummasın)! Çünkü o, bizim âyetlerimize karşı (olabildiğince inkârcı ve) inatçıdır. (Bu nedenle) Ben, onu yakında sarp bir yokuşa sardıracağım (asla rahat edemeyeceği meşakkatli bir azaba uğratacağım)."

"Zira o, (vahyimiz hakkında) tefekkür etti (enine boyuna düşündü) ve ölçtü, biçti. Kahrolası nasıl da ölçtü, biçti! Sonra kahrolası (tekrar) ne biçim ölçtü, biçti! Sonra nazar etti (eğer iman ederse insanların ona ne diyeceğine baktı). Sonra yüzünü ekşitti, kaşlarını çattı. Sonra (vahyimizden yüz çevirip) kibirlenerek arkasını döndü. Ve dedi ki: Bu (Kur'ân) ancak (öteden beri) süregelen bir sihirden başka bir şey değildir. Bu ancak (bir) beşer sözüdür. Ben

onu Sekar'a (alevli cehennem ateşine) yaslayacağım."[6]

ALLAH YOLUNDA VERİLEN İLK KURBAN

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, müşriklerin bütün baskı ve engellerine rağmen Rabbimizin vahyini beyan ediyor, insanları Rabbimize iman etmeye davet ediyordu. Mekkeli müşrikler risaletten önce Efendimiz'i azim ahlakından dolayı çok sevdikleri ve kendisine çok güvendikleri hâlde bir türlü iman etmiyor, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tasdik etmiyordu.

Hâris bin Ebû Hâle, Hz. Hatice Annemiz'in Ebû Hâle bin Zurare'den olan oğluydu. Hz. Hatice Annemiz'in evladı olması dolayısıyla küçük yaştan itibaren Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in terbiyesi ve irşadıyla yetişmiş, yıllarca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek himayesinde kalmıştı. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e risâlet vazifesi verilince genç yaşta

[6] Muddessir /11-26

iman edip Müslüman olmuş ve hidâyetle şereflenmişti.[7]

Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir gün Kâbe'de insanları iman etmeye davet ettiği bir sırada *"lâ İlâhe illallah, deyin ki felaha eresiniz"* buyurunca, orada bulunan müşrikler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e zarar vermek için ona doğru yöneldiler. Bu sırada çıkan gürültüyü duyan Hâris bin Ebû Hâle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanına gidip ona saldırmak isteyen müşrikleri savuşturmaya başladı. Bu defa müşrikler Hâris bin Ebû Hâle'ye saldırdılar ve başına vurdukları bir darbeyle Rükn-i Yemani'nin önünde onu şehid ettiler. Böylelikle İslamiyet'in ilk şehidi yine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ehlinden oldu.

Başka bir rivayette ise kendisinin namaz kılanları müşriklerin saldırısından koruduğu sırada şehid edildiği söylenir.

[7] İbni Hacer, El İsabe, c. 1, sf. 333, 334

DÂR'UL ERKAM

Hz. Erkam Bin Ebil Erkam (r.a.), Hz. Hâlid Bin Velid (r.a.) ile ikinci babadan amca çocuklarıydı, aynı kabileden oldukları için Ebû Cehil'le de akrabalık bağları bulunuyordu. Babası Erkam'ı on yedi yaşındayken evlendirmiş ve ona Safa Tepesi'nin başında büyük bir ev almıştı. Bu evin geniş bir salonu, ayrıca büyük bir odası ve bahçesi vardı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Mekkeli müşriklerin sahabelere zarar vermesi ve Allah'ın vahyinin yayılmasını engellemeye çalışmalarından dolayı hem sahabeleriyle rahatça görüşebileceği hem de Müslüman olmak isteyenlere Allah'ın dinini beyan edebileceği bir yer arıyordu. Bu yüzden önce Hz. Ebubekir (r.a.)'in evini kullanmayı düşündü; ama müşrikler, Hz. Ebubekir'in Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e çok bağlı olduğunu bildikleri için sahabelerin orada toplanacağı takdirde olup bitenleri hemen fark edeceklerini düşünerek bu fikrinden vazgeçti. Daha sonra ise Abdurrahman Bin Avf (r.a.)'ın evini kullanmayı düşündü; ama

aynı sebepten dolayı onun evini kullanmaktan da vazgeçti.

Müşrikler *"Muhammed nebîlik iddiasında bulunuyor, putlarımızı inkâr ediyor"* dediklerinde bunu duyan Erkam (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna gitti ve kendisine bazı sorular sordu. Efendimiz de Erkam'a Allah'ın indirdiği âyetleri okudu ve onu imana davet etti.

Efendimiz, âyetleri okudukça gönül âlemi coşan Erkam hemen iman etti ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yakın olup onu daha iyi tanımak adına kendisini evine davet etti; ama Efendimiz ona *"sen evini tarif et, git, ben sonra evine gelirim. Müslüman olduğunu da kimseye söyleme"* buyurdu.

Erkam da evine gidip yeni evlendiği hanımına imanı anlattı ve hanımı da hemen iman etti. Efendimiz o gün veya ondan bir gün sonra herkesin kaylule[8] yaptığı vakitte yanına Hz. Ebubekir (r.a.)'i de alarak Erkam'ın evine gitti.

[8] Öğle uykusu

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, evine misafir olmasına çok sevinen Erkam, yine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e İslam hakkında sorular sordu ve aldığı cevaplar karşısında gönlü muhabbete gark oldu. Sohbet sırasında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ya Resulullah! Babam bu evi Mekke'nin en güzel evi olduğu için aldı. Evimi dolaşmak ister misiniz, siz de bir bakın gerçekten evim Mekke'nin en güzel evi midir"* diye sorunca, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Erkam'ı kırmadı ve birlikte evi gezdiler.

Erkam, hep birlikte evi gezdikten sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ya Resulullah! Evi beğendin mi"* diye sordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz evi beğendiğini söyleyince ise "*ya Resulullah! Evim bundan sonra senin evindir. Ben de evim de eşim de sizin hizmetinizdeyiz"* dedi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Erkam'ın teklifine tebessüm ederek teşekkürde bulundu ve Erkam'a da eşine de dua etti. Bundan sonra sahabesine burada ders vermeye başladı. Böylelikle Erkam'ın evi, İslam'ın ilk medresesi ve mescidi olma şerefine nail olarak Dâr'ul Erkam

diye anıldı.[9] Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Erkam'ın bu hizmetine öyle bir vefa gösterdi ki Medine'ye hicret ettiğinde daha kendisine bir ev yaptırmadan Erkam için bir ev yaptırdı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yaklaşık iki buçuk yıl boyunca mekteb-i nebevi olarak sahabelerini irşad ettiği Dâr'ul Erkam dergâhında hem inzal olan âyetleri beyan etmiş hem de Müslüman olmak isteyenlerle görüşmüştür.

Hz. Ali, Hz. Bilal-i Habeşi, Hz. Habbab Bin Eret, Hz. Ebubekir, Hz. Osman, Hz. Zübeyr, Hz. Talha, Hz. Sa'd Bin Ebi Vakkas, Hz. Abdurrahman Bin Avf, Hz. Ebû Ubeyde Bin Cerrah, Hz. Hamza, Hz. Said Bin Zeyd, Hz. Ammar Bin Yasir ile mümtaz ailesi ve Hz. Ömer gibi büyük sahabelerle Dâr'ul Erkam tam bir iman merkezi hâline gelmiştir.

Sahabelerin bir araya gelip Allah'ın âyetlerini ders edindiği, Mekkeli müşriklerin eziyetlerine karşılık nasıl önlemler alacaklarını ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in risaletini nasıl

[9] Mevdudi, Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Peygamberin Hayatı s.595, 596

tebliğ edeceklerini görüştükleri Dâr'ul Erkam'da yetişen sahabeler muhabetullah ve marifetullah aşkıyla öyle bir piştiler ki hem son nefeslerine kadar dinlerinden dönmediler hem de Allah'ın vahyini ulaşabildikleri her yere, dünyanın dört bir yanına ulaştırdılar.

Erkam, Medine'de vahiy kâtipliği yapmıştır. Ayrıca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mektuplarını yazmış, dört halife dönemini görmüş, ihtilaf zamanında tavrını açıkça Hz. Ali (r.a.)'den yana kullanmıştır. Hicret'in 53. yılında, 83 yaşındayken vefat etmiştir. Erkam'ın vasiyeti üzerine cenaze namazı Sa'd Bin Ebi Vakkas (r.a.) tarafından kıldırılmış ve Baki Kabristanlığı'na defnedilmiştir.

İLK ŞEHİD AİLE

Yasir, Yemen'de Ans kabilesinin Yâm koluna mensuptu, kardeşi kaybolunca onu bulmak için Yemen'den çıkıp Mekke'ye geldi ve burada Benî Mahzûm kabilesinden Ebû Huzeyfe'nin himayesine girdi. Ebû Huzeyfe de yaptığı hizmetlerden dolayı bir müddet sonra onu câriyesi Sümeyye ile evlendirdi, onların bu

evliliklerinden Hz. Ammâr Bin Yasir (r.a.) ile Hz. Abdullah (r.a.) dünyaya geldi.

Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Dâr'ul Erkam'da Allah'ın vahyini yaydığı sırada Hz. Ebubekir (r.a.)'ın vesilesiyle başta Ammar Bin Yasir olmak üzere bütün Yasir Ailesi hidâyet nûruyla şereflenip iman ettiler.

Yasir Ailesi Mekke'de nüfuzları ve kendilerini koruyacak güçlü akrabaları olmadığından Mekkeli müşriklerin ağır zulmü ve işkencesi altında dinlerinden dönmeye zorlandılar; ancak çektikleri onca işkencelere rağmen yine de küfre düşmediler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de onların bu durumunu görünce onlar için Allah'a dua etti ve sabretmelerini onlara teskin etti.

Yasir Ailesi'ne işkence edenlerin başında Mekke müşriklerinin en acımasızı olan Ebû Cehil geliyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i inkâr etmesi için Hz. Sümeyye Annemiz'e işkence ettiği bir günde, Sümeyye Annemiz kesin bir şekilde dininden dönmeyeceğini ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Allah'ın resulü olduğunu söyleyince,

Ebû Cehil eline geçirdiği mızrağı Sümeyye Annemiz'e saplayarak onu şehid etti. Böylece Hz. Sümeyye Annemiz Allah yolunda şehadete eren ilk hanım sahabe oldu. Aynı gün içinde eşi Yasir, kısa bir süre içinde ise oğlu Abdullah da müşriklerin işkenceleri altında şehid edildi.

Şehid edilen anne, baba ve kardeşi gibi çeşitli zulüm ve işkencelere maruz kalan Ammar Bin Yasir de müşrikler tarafından sürekli küfre zorlandı. Yine bir işkence sırasında artık dayanamayarak, müşriklerin dediğini tekrarlayıp Lât ve Uzzâ'yı kabul ettiğini, Allah'ın resulünü ise inkâr ettiğini belirtti. Ammar Bin Yasir'in dinden döndüğünü sanan müşrikler de onu serbest bıraktılar. O ise yaptığına çok pişman oldu ve dinden çıktığını düşünürek Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna gelip *"ya Resulullah! Ben helâk oldum"* dedi.

Ammar Bin Yasir'in anlattıklarını dinleyen Efendimiz, ona müşriklerin sözlerini tekrarlarken kalbinin ne hâlde olduğunu sordu. Ammar, kalbinde hiçbir değişiklik olmadığını ve hâlâ

Allah'a, resulüne iman ettiğini söyledi. O zaman Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Ammar Bin Yasir'e korkulacak bir şey olmadığını, hatta bir daha aynı durumla karşılaşırsa tekrar müşriklerin istediği gibi konuşabileceğini söyledi ve ona duada bulundu.

Ammar Bin Yasir'in yaşadığı bu olay hakkında Allah **"kalbi iman ile mutmain olduğu hâlde (inkâra) zorlanan müstesna, kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâr eder ve böylece kim göğsünü küfre açarsa işte Allah'ın gazabı onların üzerine iner ve onlar için büyük bir azap vardır"**[10] âyetini buyurmuştur.

"(Ey mü'minler!) Yoksa siz, sizden önce gelip geçen (ümmet)lerin başına gelenler sizin de başınıza gelmeden (kolayca) cennete gireceğinizi mi sandınız? Onlara öyle (katlanılmaz) darlıklar ve sıkıntılar dokunmuş ve öyle sarsılmışlardı ki resul(leri) ve onunla beraber iman edenler, 'Allah'ın yardımı ne

[10] Nahl /106

zaman' diyecek kadar. Dikkat edin, muhakkak ki Allah'ın yardımı çok yakındır."[11]

HZ. HABBAB (R.A.)'IN PİŞMANLIĞI

Habbâb Bin Eret aslen Temim kabilesindendi ve Cahiliye Devri'nde Mekke'de Ümmü Enmâr adında bir müşrik tarafından köle olarak satın alınmıştı. Demirci ustası olan Habbâb Bin Eret, risaletin ilk zamanlarında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmişti ve Mekke'de kendisini himaye edecek hiç kimse olmamasına rağmen imanını gizlememiş, apaçık bir şekilde "lâ ilâhe illallah, muhammedun resulullah" demişti.

Kendisini alan Ümmü Enmâr zalim ve acımasız bir kadındı. Habbab'ın iman etmesini kabullenemiyor ve dininden dönmesi için ona akıl almaz işkencelerde bulunuyordu. Habbâb'ın sırtını kızgın demirlerle dağladığı yetmezmiş gibi bir de mübarek başını da şişlerle dağlıyordu.

Müşrikler Habbâb Bin Eret (r.a.) hazretlerinin mübarek sırtına bazen ateşte

[11] Bakara /214

ısıtılmış taşlar koyuyor ve taşlar soğuyuncaya kadar bekletiyorlardı.

Bazen de müşrikler güneşin en tepede olduğu ve sıcaktan kimsenin dışarıda kalamayacağı vakitlerde ona demirden bir zırh giydiriyor ve o kızgın güneşin altında giydiği zırhın vücudunu nasıl pişirdiğini seyrediyordu.

Ümmü Enmâr ve diğer müşrikler nefislerindeki bütün zalimliği Habbâb'ın üzerinde uyguluyor, kinleri, nefretleri tükenmek bilmiyordu. Onu ateşe sırt üstü yatırıp ayaklarıyla göğsüne baskı uyguluyorlar ve yanan ateşi onun sırtıyla söndürüyorlardı. Gördüğü bu işkencelerin etkisiyle Habbâb'ın vücudunda yanmayan bir taraf neredeyse kalmamıştı.

Aylar süren işkencelerden sonra bir gün Habbâb, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna gelip gördüğü işkencelerin bitmesi için ondan dua istedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona *"sizden önceki ümmetler arasında, iman eden bir adam için yerde bir kuyu kazılır ve adam oraya atılırdı. Sonra da bir testere getirilip başına konulur ve adam o testereyle*

ikiye biçilirdi de bu işkence onu dininden döndüremezdi. Yine iman eden bir adamın demir taraklarla etleri kemiklerinden ve kaslarından sıyrılır, onu da çektiği işkenceler dininden çeviremezdi. Vallahi, Allah, İslâm'ı mutlaka tamamlayacaktır. Hatta sizden biri süvari olarak San'a'dan Hadramevt'e kadar yolculuk yapacak da Allah'tan ve sürüsünü kurda kaptırmaktan başka bir şeyden korkmayacak; fakat siz acele ediyorsunuz"[12] buyurdu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sözlerinden sonra Hz. Habab dediklerine pişman oldu ve tövbe etti.

O günden sonra ise ne Hz. Habbâb ne de başka bir sahabe, çektikleri işkenceler hakkında en ufak bir şikâyette bulundular.

Müşriklerin eziyet ve işkence ettiği sahabeler sadece güçsüz ve fakir olan insanlar değildi. Kureyş kabilesinde hatrı sayılır bir saygınlığa sahip olduğu hâlde Hz. Ebubekir (r.a.) de müşriklerden eziyet görüyor ve onların hakaretlerine maruz kalıyordu.

[12] Buhârî, Menâkıb 25; Ebû Dâvûd, Cihâd 97

Bir gün Hz. Ebubekir (r.a.) Kâbe'de halkı Allah'tan başka ilâh olmadığına davet ederken müşrikler kendisine saldırdı ve bayıltıncaya kadar onu dövdüler; ama o, kendine geldiğinde dinlenmesi gerektiğiyle ilgili tavsiyelere aldırış etmeden hemen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in iyi olup olmadığını sordu. Annesi de rahatlaması ve endişe etmemesi için onu alıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna götürdü, bu esnada annesi de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etti.

Müşrikler yaptıkları bütün baskılara rağmen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in geri adım atmamasına çok sinirlendiler ve kelime-i ilâhiyi bir şekilde sonlandırmak için çareler aradılar. Sonunda kaba kuvvet, baskı ve işkenceyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yolundan çeviremeyeceklerini anlayınca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le anlaşma yoluna gitmeye karar verdiler; ama her zaman olduğu gibi bunda da umduklarına nail olamadılar.

Allah âyet-i kerimede müşriklerin bu hâlini beyan ederken **"onlar arzu ederler ki (sen onlara**

taviz verip) yumuşak davranasın, böylece onlar da (sana taviz verip) yumuşak davransınlar. (Resulüm! Sen şunların) Hiçbirine itaat etme; (yalan yere) çokça yemin edip duran, aşağılık, (insanları) arkasından (dedikodu yaparak) çekiştiren, hep söz taşıyan, hayra mâni olan, haddi aşan, günahkâr, kaba (ve saygısız), bütün bunlardan sonra (bir de) insanlığından yüz çevirmiş (kimselere) mal ve oğulları vardır diye (boyun eğme)"[13] buyurmuştur.

Müşrikler bu kez Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in amcası Ebû Tâlib'e gelip *"ya yeğenini bu işten vazgeçir ya da seninle ve onunla sonuna kadar savaşırız"* dediler. Ebû Tâlib her ne kadar Haşimoğullarının reisi olsa da gerek yaşlılığı gerekse de Kureyş'in diğer reisleri gibi zengin olmayışı sebebiyle Mekkeli müşriklerle baş edecek bir güce sahip değildi. Bu yüzden müşriklerin hem Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hem de kendi ailesine bir zarar vereceğinden çekindi ve kendisine yapılan teklifi düşündü. Sonra da bu teklifi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e

[13] Kalem /9-14

götürerek; Kureyş'in putlarını inkâr etmemesini ve puta tapanların dalâlette olduğunu anlatmamasını, aksi hâlde kendisini müşriklerden koruyamayacağından çekindiğini söyledi. Ayrıca müşriklerin anlaşmasına uyduğu takdirde kendisine çeşitli imtiyazlar ile zenginliklerin verileceğini anlattı.

Ebû Tâlib'i sonuna kadar dinleyen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, müşriklerin tehditlerine karşılık Allah'ın yardımının kendisine yeterli olduğunu ve ne pahasına olursa olsun yolundan dönmeyeceğini söyledi, ardından ise *"şunu bilesin ki amca, Güneş'i sağ elime, Ay'ı da sol elime verseler ben yine de davamdan asla vazgeçmem. Ya Allah bu dini hâkim kılar ya da ben bu uğurda canımı veririm"*[14] buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendisine tevdi edilen vahyi sonuna kadar tebliğ edeceğini artık daha iyi anlayan Ebû Tâlib, bunun ardından Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bildiği yolda

[14] İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-Târîh, II, 64

devam etmesini ve ne olursa olsun kendisini yalnız bırakmayacağını söyledi.

Bir keresinde de müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i şehid etme kararı almak için Kâbe'de toplandılar. Müşriklerin hain planını haber alan Ebû Tâlib, Haşimoğulları'nın gençlerini yanına alarak Kâbe'ye gitti ve oradaki *herkese "eğer yeğenimi öldürürseniz and olsun ki sizden hiç kimse kalmayıncaya kadar hepinizle savaşırım"* dedi. Bunun üzerine müşrikler dağıldı ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i şehid etme kararlarını ertelediler.

Hâl böyleyken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, hiçbir baskıya boyun bükmüyor, mübarek gönlüne inzal olan âyetleri insanlara beyan etmeye devam ediyordu. Okuduğu âyetlerin insan sözü olmadığını anlayan insanlar da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den etkileniyor ve gönülleri İslam'a ısınıyordu.

HABEŞİSTAN'A İLK HİCRET

"Biz, zulme uğradıktan sonra Allah uğrunda hicret edenleri andolsun ki dünyada

güzel bir şekilde yerleştireceğiz. (Onlar için) Âhiret mükâfatı ise elbette daha büyüktür. Ne olurdu (kâfirler bunu anlaya)bilselerdi! Onlar, sabreden ve yalnız rablerine tevekkül eden kimselerdir."[15]

Müşrikler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve sahabelere baskı ve zulümlerini gün geçtikçe artırdılar. Öyle ki Mekke artık sahabelerin yaşaması ve Allah'ın vahyinin yayılması için zor bir hâle geldi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz mü'minlere hicret emrini verdi ve beşi hanım sahabe olmak üzere 15 kişi Habeşistan'a hicret etti.

Bu sahabeler; kafile reisi olan Osman bin Affan (r.a.) ve hanımı Rukiyye (r.a.) Annemiz, Zübeyr Bin Avvam (r.a.), Ebû Uzeyfe Bin Utbe (r.a.) ve hanımı Sehle (r.a.), Mus'ab Bin Umeyr (r.a.), Abdurrahman Bin Avf (r.a.), Ebû Seleme (r.a.) ve hanımı Ümmü Seleme (r.a.), Osman Bin Mazun (r.a.), Amir Bin Rabia (r.a.) ve hanımı Leyla

[15] Nahl /41-42

(r.a.), Süheyl Bin Beyda (r.a.), Ebû Sebre Bin Ebi Rûhm (r.a.) ve hanımı Ümmü Gülsüm (r.a.) idi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emri doğrultusunda Habeşistan'a hicret eden bu kafileyle ilk hicret gerçekleşmiş oldu.

HZ. HAMZA (R.A.)'NIN MÜSLÜMAN OLMASI

Hz. Hamza (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hem amcası hem de süt kardeşidir. Hiçbir şeyden korkmaması, haksızlık karşısında susmaması, cesareti ve yiğitliği sebebiyle Mekkeliler arasında sevilen ve itibar gören birisiydi; ancak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'tan başka ilâh olmadığını tebliğe ve insanları Allah'a iman etmeye başladığı günden bu yana henüz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmemişti.

Sahabalere imanlarından dönmesi için her türlü işkence ve hakareti yapan Ebû Cehil, Allah'ın vahyine olan düşmanlığını sadece sahabelere göstermiyor, fırsat buldukça Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e de türlü eziyetlerde bulunuyordu. Bu eziyetlerin birinde

Hz. Hamza (r.a.), avdan döndüğü esnada Safa Tepesi'nden Kâbe'ye doğru giderken Ebû Cehil'in, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hakaret ettiğini öğrendi. Duyduklarına sinirlenen Hz. Hamza, hemen Ebû Cehil'in yanına gitti ve elindeki yayla herkesin içinde Ebû Cehil'in başına sert bir şekilde darbe vurdu. Bu darbe neticesinde Ebû Cehil'in başı yarıldı, hiç kimse de Hz. Hamza (r.a.)'a karşı koyma cesaretini gösteremedi. Ardından herkese meydan okuyarak *"iyi bilin ki ben de Müslüman oldum, gücünüz yetiyorsa gelin bana vurun"* dedi ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman ettiğini söyledi. Hz. Hamza (r.a.)'ın iman etmesiyle sahabeler Mekkeliler arasında büyük bir güç kazanmış oldu.

MÜŞRİKLERİN EFENDİMİZ'E TEKLİFLERİ

Müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i anlaşma yoluyla ikna etmek için mübarek huzuruna gelerek *"sana, en zenginimiz olacak şekilde mal verelim ve seni istediğin kadınla evlendirelim, yeter ki puta tapmayı menetmekten vazgeç"* dediler; ama Resulullah

(s.a.v.) Efendimiz, müşriklerin bu teklifini kabul etmedi. Bu defa da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"sen bizim ilâhlarımız Lat ve Uzza'ya bir yıl tap, biz de senin ilâhına bir yıl tapalım"* dediler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, bu teklifi de kabul etmedi. Bu defa da *"bir ay sen ilâhlarımıza tap, bir ay da biz senin ilâhlarına tapalım"* dediler; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunu da kesinlikle reddetti ve Allah'tan başka ilâh olmadığını ve herkesi yalnızca Allah'a âbd olmaya davet ettiğini beyan etti. Müşrikler girişimlerinden hiçbir sonuç alamayınca bu kez Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"gençlerimizin aklını karıştırma ve çocuklarımızla aramızı ayırma"* deyip dağıldılar. Allah da onların bu teklifleri üzerine Kâfirûn Sûresi'ni inzal etti.

"(Resulüm!) De ki: Ey kâfirler! Ben sizin kulluk yaptıklarınıza âbd ol(up kulluk yap)mam. Siz de benim kulluk yaptığıma âbd ol(up kulluk yap)acak değilsiniz. (Zaten siz biliyorsunuz ki) Ben sizin kulluk ettiklerinize (asla) âbd ol(up kulluk ed)ecek değilim. Siz de benim kulluk ettiğime (asla) âbd ol(up kulluk ed)ecek

değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim de banadır."

Müşrikler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i baskı, tehdit ve anlaşmayla geri çeviremeyeceklerini anlayınca Medine'deki Yahudilerin âlimlerine gidip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den nasıl kurtulacaklarını sordular. Yahudi âlimleri müşriklere *"ona mağaradaki gençlerin (Ashab-ı Kehf'in) hâli, yeryüzünde doğuya ve batıya giden zatın kıssası (Zülkarneyn) ve rûh hakkında bilgi isteyin. Eğer bu üç soruya cevap verirse bilin ki nebîdir, ona uyun; ama cevap veremezse bilin ki yalancıdır"* dediler. Yahudi âlimlerini dinleyen müşrikler Mekke'ye döndü ve öğrendikleri soruları Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sordular. Efendimiz de onlara *"size yarın cevap vereceğim"* buyurdu; ama "inşallah" demeyi unuttu. Bu nedenle vahyin gelmesi gecikti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sorulan sorulara cevap vermemesinden dolayı müşrikler arasında dedikodular başladı. Bu dedikodularda müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nebî olmadığını ve kendisine iman etmeyerek ne kadar doğru hareket ettiklerini söylediler.

Sonunda ise Allah Kehf ve İsrâ Sûreleriyle müşriklerin sorularına cevap verdi.

"(Resulüm!) Yoksa sen, bizim âyetlerimizden Ashâb-ı Kehf ve (isimlerinin yazılı bulunduğu) taş kitabe(deki gençlerin) durumlarını şaşırtıcı mı buldun? Hani o (yiğit) gençler mağaraya sığınmışlardı da, 'Rabbimiz! Bize katından bir rahmet ver ve bize (şu) durumumuzdan bir kurtuluş yolu hazırla!' demişlerdi. Bunun üzerine biz de o mağarada onların kulaklarına nice yıllar (mühür) vurduk (onların dünyayla irtibatlarını kestik, onları uykuya daldırdık). Sonra da (onların uyuma müddetleri hakkında ihtilâf eden) iki gruptan hangisinin, kaldıkları müddeti daha iyi hesap edeceğini bilelim (insanlar da görüp bilsin) diye onları (tekrar) dirilttik."[16]

"(Resulüm!) Biz sana onların haberlerini hak olarak anlatıyoruz. Hakikaten onlar, Rabblerine iman etmiş gençlerdi. Biz de onların hidâyetlerini arttırdık. (O yerin hükümdarı karşısında) Ayağa kalktıklarında onların

[16] Kehf /9-12

kalplerine rabt(edip yönelerek tecelli) ettik de onlar şöyle dediler: Bizim Rabbimiz göklerin ve yerin Rabbidir. Biz ondan başkasına asla ilâh deyip yalvarmayız. Yoksa saçma sapan konuşmuş oluruz. Şunlar, bizim kavmimizdir. Ondan başka ilâhlar edindiler. Onların (bu iddialarını destekleyen, ilâh dedikleri şeyler hakkında) apaçık bir delil getirmeleri gerekmez mi? (Ama bunu yapamıyorlar) O hâlde, Allah hakkında yalan uydurup iftira edenden daha zalim kim vardır?[17]

"(Fakat onlar o gençlerin söylediklerini kabul etmediler ve onları öldürmeye azmettiler. Bunun üzerine o gençler onlardan kaçtılar sonra içlerinden biri şöyle dedi) 'Madem siz onlardan ve onların Allah'tan başka âbd ol(up kulluk et)tikleri şeylerden uzaklaştınız, öyle ise mağaraya sığının ki Rabbiniz size rahmetini yaysın ve işinizde sizin için bir kolaylık sağlasın.' (Resulüm! O mağarada bulunsaydın) Güneşi görürdün. Doğduğu zaman mağaralarının sağına meyleder, batarken de sol taraftan

[17] Kehf /13-15

onlara isabet etmeden geçer giderdi. (Böylece) Onlar (Güneş ışığından rahatsız olmaksızın) oranın genişçe bir yerinde (uyurlardı). İşte bu, Allah'ın âyetlerinden (mucize ve delillerinden)dir. Allah kime hidâyet ederse hidâyette olan odur, kimi de (âyetlerine iman etmediği için) dalâlette bırakırsa artık onun için veli olan bir mürşid (rüşdüne erişip Allah'a dost olmuş ve insanları rüşdüne eriştiren bir Mürşid-i kâmil) bulamazsın. (Eğer onları görseydin) Kendileri uykuda oldukları hâlde sen onları uyanık sanırdın. Dahası (vücutları hareketsizlikten zarar görmemeleri için) Biz onları sağa sola çevirip duruyorduk ve köpekleri de (mağaranın) giriş(in)de ön ayaklarını uzatmış (yatmakta) idi. Eğer sen onların durumlarına muttali ol(up onları gör)seydin arkana bakmadan onlardan kaçardın ve (gördüklerinden dolayı) için (büyük) bir korku ile dolardı."[18]

"Hâl böyleyken, biz aralarında birbirlerine sormaları için onları (uyandırarak

[18] Kehf /16-18

tekrar) dirilttik. (Kendilerine geldiklerinde hâllerindeki acayipliği fark ederek birbirleriyle konuşmaya başladılar) İçlerinden biri, '(acaba uykuda) ne kadar kaldınız?' dedi. (Bir kısmı) 'Bir gün ya da günün bir parçası kadar kaldık' dediler. (Diğerleri de) Dediler ki: Rabbiniz kaldığınız müddeti daha iyi bilir. Şimdi siz, içinizden birini şu gümüş paranızla şehre gönderin de baksın, (şehrin) hangi yiyeceği daha temiz ise size ondan bir rızık getirsin. Ayrıca dikkatli olsun ve sakın sizi kimseye sezdirmesin. Çünkü onlar sizden haberdar olurlarsa, ya sizi (öldüresiye) taşlarlar veya kendi dinlerine döndürürler ki o zaman ebediyen iflah olmazsınız."[19]

"Böylece (insanları) onlardan haberdar ettik ki Allah'ın (ölümden sonraki diriliş konusunda) vaadinin hak olduğunu ve kıyametin mutlaka geleceğini, onda asla şüphe olmadığını bilsinler. (Fakat o mağara arkadaşlarını daha sonra vefat ettirip katımıza aldık da oradaki insanlar olayın mucizevi

[19] Kehf/ 19-20

tarafını ve asıl hikmetini bırakıp) Aralarında onların durumunu tartışmaya başladılar. (Onlardan bir kısmı) Dediler ki: 'Onların (vefat ettikleri yer olan bu mağaranın) üzerine bir bina inşâ edin. Rabbleri onları daha iyi bilir.' Onların işine galip gelen (yetkili)ler ise 'bizler, kesinlikle onların üzerine bir mescid yapacağız' dediler. (Resulüm! İnsanlardan bir kısmı) 'Onlar üç (kişi)dir, dördüncüleri köpekleridir' diyecekler. Yine (bir kısmı) 'onlar beş (kişi)dir, altıncıları köpekleridir' diyecekler. (Bunlar) Gayba taş atmak (bilinmeyen hakkında tahmin yürütmek)tir. (Bir kısmı da) 'Onlar yedi (kişi)dir, sekizincileri köpekleridir' derler. De ki: 'Onların sayısını Rabbim en iyi bilendir. Zaten onlar hakkında bilgisi olan pek azdır.' Öyle ise onlar hakkında (Kur'ân'da) bildirilenler dışında münakaşaya girme ve onlar hakkında hiç kimseye de bir şey sorma!"[20]

"(İnsanlardan bazısı) 'Onlar mağaralarında üç yüz yıl kaldılar' (diye iddia ederlerken, başkaları) bu sayıya dokuz yıl daha

[20] Kehf /21-22

ilave ettiler. (Resulüm!) De ki: 'Onların ne kadar kaldıklarını en iyi bilen Allah'tır. Göklerin ve yerin gaybı (tüm gizli bilgisi, sadece) ona aittir. O, ne güzel görendir ve ne güzel işitendir. O (göklerde ve yerde olan)ların, Ondan başka bir Veliyy'si (gerçek ve hakiki dostu) yoktur. O, kendi hükümranlığına hiç kimseyi ortak etmez."[21]

"(Resulüm!) Bir de sana Zülkarneyn hakkında soruyorlar. De ki: 'Size ondan bir hatıra okuyacağım.' Muhakkak ki biz ona yeryüzünde imkân ve iktidar verdik ve ona (ulaşmak istediği) her şey(e ulaşabilmesi) için bir sebep (bir vasıta ve yol) verdik. O da (batıya gitmek istedi ve) bir yol tuttu. Nihayet güneşin battığı yere varınca, onu kara bir balçıkta batar (gibi) buldu ve onun yanında (kâfir) bir kavme rastladı. (Bunun üzerine) Biz, 'ey Zülkarneyn! Dilersen onlara azap edersin, dilersen onlara güzel davranırsın (onları güzellikle yola getirirsin. Nasıl istersen öyle yap)' dedik. (Zülkarneyn ise şöyle) Dedi: Her kim zulmederse

[21] Kehf /25-26

biz onu (dünyada) cezalandıracağız. (Öldükten) Sonra (ise) o, Rabbine döndürülür de (Rabbi) onu görülmedik bir azaba uğratır. Her kim de iman eder ve sâlih amel işlerse ona da mükâfat olarak (ödüllerin) en güzeli vardır. Biz ona buyruğumuzdan kolay olanı (yaratılışta onun fıtratına yazıldığı üzere Allah'a iman etmesi gerektiğini) söyleyeceğiz."[22]

"Nihayet güneşin doğduğu yere varınca, onu öyle bir kavim üzerine doğar buldu ki onlar için güneşe karşı (ağaçlardan ve dağlardan) bir örtü yapmamıştık."[23]

"İşte (Zülkarneyn, tarafımızdan) böyle (imkân ve iktidara sahipti), biz onun yanında (olup biten) her şeyden haberdar olarak onu (ilmimizle) kuşatmıştık. (Zülkarneyn) Sonra yine bir yol tuttu. Nihayet iki set (gibi yükselen dağların) arasına varınca, (iki kavimle karşılaştı ve) onlardan başka neredeyse hiçbir sözü anlamayan bir kavim buldu. (O iki kavim) Dediler ki: 'Ey Zülkarneyn! Gerçekten Ye'cüc ve

[22] Kehf /83-88
[23] Kehf /90

Me'cüc (adlı kavimler) yeryüzünde bozgunculuk yapmaktadırlar. Bizimle onlar arasında bir set yapman için sana bir vergi (bir ücret) verelim mi? (Zülkarneyn) Dedi ki: 'Rabbimin beni içinde bulundurduğu imkânlar, (sizin bana vereceğiniz ücretten) daha hayırlıdır. Siz bana kuvvetinizle yardım edin de sizinle onlar arasına aşılmaz bir engel yapayım. Bana demir kütleleri getirin!' (dedi). Nihayet iki yamacın arasını aynı seviyeye getir(ip vadiyi doldur)unca, (büyükçe bir ateş yakıp) 'üfle(yerek ateşi körükle)yin!' dedi. Artık o (demir kütleleri)ni kor hâline getirince, 'getirin bana, üzerine (bir miktar) erimiş bakır dökeyim' dedi. Artık (Ye'cüc ve Me'cüc) onu ne aşabildiler ne de delmeye güç yetirebildiler. (Zülkarneyn) 'Bu, Rabbimden bir rahmettir; fakat Rabbimin vaadi (olan kıyamet vakti) gelince O bunu yerle bir eder ve Rabbimin vaadi haktır' dedi."[24]

[24] Kehf /91-98

"Sana rûh hakkında soruyorlar. De ki: 'Rûh, Rabbimin emrindendir ve size ancak (onun hakkında) pek az bir ilim verilmiştir."[25]

Yahudilerden öğrendikleri üç sorunun da cevabını alan müşrikler yine de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmedi ve Allah'ın vahyine düşmanlık yapmaya devam ettiler.

Rahmeten lil âlemin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "inşallah" demeyi unutunca; Allah, Kehf Sûresi 23. ve 24. Âyetlerde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üzerinden hepimize hitap ederek **''hiçbir şey için sakın 'ben yarın şunu mutlaka yapacağım' deme! Ancak, '(inşallah) Allah dilerse (yapacağım)' (de). (Bunu) Unuttuğun takdirde Rabbini zikret ve de ki: Umarım Rabbim beni, bundan daha yakın bir rüşde (ve doğruya) hidâyet eder"** buyurmuştur.

MUCİZE İSTEMENİN TEHLİKESİ

Müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yolundan çevirmek için her türlü yolu denemekten kaçınmıyor, ellerine geçen her

[25] İsra /85

fırsatı değerlendiriyordu. Yine bu amaç doğrultusunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek *"Rabbine dua et de burayı altına çevirsin. Eğer gerçekten altına çevirirsen sana iman ederiz"* dediler. Müşriklerin ısrarları sonucu Cebrail (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e geldi ve ona *"Allah, isteklerini kabul eder de burayı altına çevirirse ve onlar buna rağmen iman etmezlerse Allah onları helâk eder"* buyurdu. Kendi aleyhine bile olsa kavminin ebedi hayatını düşünen Efendimiz, durumun ciddiyeti sebebiyle müşriklerin istediği duayı yapmaktan vazgeçti.

HZ. ÖMER (R.A.)'İN MÜSLÜMAN OLMASI

Müşrikler savaş, barış, düğün, yönetim gibi önemli kararların alındığı bir meclis olarak kullandıkları Dâru'n-Nedve'de toplanarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e karşı nasıl bir önlem alacaklarını düşünüp tartışırlar, sonra da alınan karara göre hareket ederek sahabelere sorun yaşatırlardı. İslamiyet'in yayılmaması için ne tür tedbirler alacaklarını düşünmek üzere bir kez daha Dâru'n-Nedve'de toplanan müşrikler,

bu defa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i şehid etme kararı aldılar.

Mekke sosyal yapı olarak kabilelere ayrılmıştı ve her kabile kendi üyesini diğer kabilelere karşı savunup korurdu. Bu yüzden müşrikler, olası bir durumda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in aşireti olan Haşimiler'i karşılarına almak istemiyorlardı; çünkü aralarında her ne kadar iman etmeyenler olsa bile Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i şehid ettikleri takdirde kendi ailelerinden olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in intikamını güdeceklerini biliyorlardı.

Haşimiler'in tepkisinden çekinen müşrikler aldıkları kararı nasıl uygulayacaklarını düşünürken o sırada henüz iman etmeyen Hz. Ömer (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kendisinin şehid edebileceğini söyledi ve kararı uygulamak için yola çıktı.

Hz. Ömer yoldayken akrabası Nuaym Bin Abdullah'a rastladı. Nuaym Bin Abdullah da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman edip Müslüman olmuştu; fakat bazı nedenlerden dolayı imanını gizli tutuyordu.

Hz. Ömer'ın aceleci ve öfkeli hâlini gören Nuaym, Hz. Ömer'e bu sinirle nereye gittiğini sordu ve Hz. Ömer'den Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i şehid etmek istediğini duyduğunda onu engellemeye çalıştı. Önce buna yeltendiği takdirde Haşimiler'in kendisini sağ bırakmayacağını söyledi; fakat Hz. Ömer, Nuaym (r.a.)'ın nasihatlerine kulak asmayıp kararlı olduğunu ve bu sorunu tamamıyla ortadan kaldıracağını belirtti. Bu defa da onu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den uzak tutmak için *"madem öyle, sen önce kendi kız kardeşinin durumuyla ilgilen, o da Müslüman olmuş"* dedi.

Kardeşinin iman ettiğini öğrenen Hz. Ömer (r.a.), daha da sinirlendi ve hemen kız kardeşi Fâtıma Binti Hattâb'ın evine gitti. Bu sırada da Habbab Bin Eret, Fatıma Binti Hattab'ın evinde ona ve eşi Said Bin Zeyd'e yeni nazil olmuş Tâhâ Sûresi'ni okumaktaydı.

Hz. Ömer (r.a.) kız kardeşinin evinde Kur'ân sesinin geldiğini duyunca büyük bir öfkeyle kapıya vurdu. Abisinin geldiğini gören Fatıma Binti Hattab ile eşi Said Bin Zeyd, hemen

Kur'ân sayfalarını kaldırdı ve Habbab Bin Eret (r.a.)'i sakladılar. Eve girer girmez Said Bin Zeyd'e saldıran Hz. Ömer (r.a.)'e kız kardeşi Fatıma (r.a.), *"biz Müslüman olduk ya Ömer! Artık ne yaparsan yap"* dedi. Bunun üzerine ne yapacağını bilemeyen Hz. Ömer (r.a.) kendini toparladı ve "*okuduğunuz şeyleri bana getirin"* dedi. Dediğini yapıp Kur'ân âyetlerini getirip kendisine Tâhâ Sûresi'ni okudular. Dinledikleri karşısında Hz. Ömer (r.a.)'ın kalbi yumuşadı ve *"şüphesiz ki bu, Allah'ın sözüdür, ben de Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in onun resulü olduğuna iman ettim"* dedi. Hz. Ömer (r.a.)'ın Müslüman olduğunu duyan Hz. Habbab (r.a.) saklandığı yerden çıktı ve *"ya Ömer! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz 'ya Rabbi! Bu dini ya Ömer'le ya Ebû Cehil'le ya da kimi istersen onunla kuvvetlendir'*[26] *diye dua etti"* dedi.

Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.), kız kardeşinin evinden ayrılıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bulunduğu Dâr'ul Erkam'a gitti.

[26] Tirmizî, Menâkıb, 18; bk. Müsned 2/25

Kapıda Hz. Ömer'i gören sahabeler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e zarar verebileceği endişesiyle onu içeri almak istemediler; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabelere *"bırakın, Ömer içeri gelsin"* buyurdu.

Hz. Ömer içeri girip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le görüşünce, Efendimiz kendisini tutup silkeledi ve ona *"ne zaman iman edeceksin! Hâlâ doğruyu, yanlışı anlamadın mı"* buyurdu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le konuştuktan sonra nasıl bir bâtılda olduğunu iyice anlayan Hz. Ömer (r.a.) hemen kelime-i şehadet getirerek Müslüman oldu.

Hz. Ömer (r.a.) ilerleyen yıllarda bu olayı anlatırken *"Resulullah (s.a.v.) Efendimiz beni silkeleyince içimdeki bütün küfür döküldü"* demiştir.

Bugünden sonra Hz. Ömer artık Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en yakınlarından biri oldu ve iman ettiği ilk andan itibaren Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanında durup her tehlikeye karşı Efendimiz'i korumaya çalıştı. Öyle ki bu imanından ötürü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz

ona “hâk ile bâtılı birbirinden ayıran” manasına gelen Faruk ismini vermiştir.

HABEŞİSTAN’A İKİNCİ HİCRET

Müşrikler, iman edenlerin sayısının her geçen gün artmasına tahammül edemiyor, sahabeler üzerinde baskı ve zulümlerini hiç olmadığı kadar artırıyordu. Artan bu işkenceler ortamında kulluklarını rahat bir şekilde yapamayan sahabeler hicret etmek için Efendimiz’den müsaade istediler. Daha önce sahabelere hicret iznini veren Resulullah (s.a.v.) Efendimiz tekrar sahabelere hicret etmelerini buyurdu. Bunun sonucunda 617 yılında on kadın ve seksen iki erkek sahabeden oluşan toplamda doksan iki kişilik muhacir sahabeler Hz. Cafer Bin Ebû Tâlib (r.a.)’in başkanlığında Habeşistan’a vardılar.

Sahabelerin, Allah’ın vahyini yayabilecek bir alan bulmaları karşısında panikleyen müşrikler, Amr Bin As ve Abdullah Bin Ebi Rabia’yı elçi olarak göndererek Habeş kralı Necaşi’den Müslümanları kendileriyle beraber döndürülmelerini istediler.

Necaşi, müşrik elçilerini dinledikten sonra karar verebilmek için sahabeleri de yanına çağırdı ve onlara söz hakkı tanıdı. Bunun üzerine Hz. Cafer (r.a.), Habeş kralı Necaşi'ye *"biz köle miyiz ki gelip bizi istiyorlar? Biz, haksız yere birisini mi öldürdük ya da haksız yere kimsenin malını mı gasp ettik"* diye sordu. Ayrıca ona İslamiyet'i ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzel ahlakını, insanlar için yaptığı yardımları, iyilikleri, kendilerini vahiyle nasıl yetiştirdiğini açıkladı. Hz. Cafer (r.a.)'ın söylediklerinden etkilenen Necaşi, müşriklerin taleplerini reddetti ve sahabelerin Habeşistan'da istedikleri kadar kalmalarına izin verdi.

ABLUKA DÖNEMİ

617 yılına gelindiğinde müşrikler bütün baskı ve tehditlerine rağmen Müslümanları dinlerinden döndüremeyeceklerini anladılar ve onları boykot etme kararı aldılar. Bu karara göre; Haşim ve Abdulmuttalib oğullarından kız alınmayacak, kız verilmeyecek, onlarla alışveriş yapılmayacak, bu karara rağmen onlarla alışveriş yapanlar ise cezalandırılacaktı.

Müşrikler aldıkları kararları Haşim ve Abdulmuttalib oğullarından iman etmeyenleri de kapsayacak şekilde yazıya geçirdi ve Kâbe duvarına astı. Bu boykotun ardından Ebû Leheb hariç, iman etmeyenler de dâhil olmak üzere Mekke'nin farklı yerlerinde oturan diğer Haşim ve Abdulmuttalib oğulları mecburen Mekke'nin kuzeyinde bulunan Ebû Tâlib Mahallesi denilen yerde toplanıp yaşamaya başladı.

Haşim ve Abdulmuttalib oğullarıyla herhangi bir şekilde alışveriş yapmak ve içeriye yiyecek, içecek sokmak yasak olduğundan, Ebû Tâlib Mahallesi'ne gidenler ağır bir şekilde cezalandırılıyordu. Öyle ki müşrikler, Mekke'nin dışından gelen tüccarların bile buraya girmemesi için ellerinden gelen her şeyi yaptılar. Hatta bu müşriklerin en başında Abdulmuttalib oğullarından olmasına rağmen Ebû Leheb geliyordu.

Boykot nedeniyle alışveriş yapamayan sahabeler açlıktan ağaç yapraklarını yiyecek duruma geldiler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz başta olmak üzere Hz. Hatice (r.a.) Annemiz ve

bazı sahabeler mallarını Müslümanlara dağıttı. Ebû Tâlib de bütün servetini Müslümanlara dağıtanlar arasındaydı; ancak boykot süreci uzadığı için açlığın önüne yine de geçilemedi ve yaşanan bu zor şartlar nedeniyle bazı sahabaler ile çocuklar vefat etti.

Sa'd Bin Ebi Vakkas (r.a.) daha sonraki yıllarda Abluka Dönemi'nin zorlu zamanlarını anlatırken *"bir gün evimizde yiyecek, içecek hiçbir şey kalmamış, çocuklar açlıktan ağlamaya başlamıştı. Ben de yiyecek bir şey bulmak umuduyla dışarıya çıktım. Yiyecek ararken sonunda yolun kenarında bir deve kemiğine denk geldim. Artık umudumu tamamıyla yitirdiğim için bulduğum deve kemiğini eve getirdim. Sonra da kemiği suda kaynatarak çocuklara verdim ve bir nebze olsun açlıklarını gidererek onları avutmaya çalıştım"*[27] demiştir.

Abluka döneminin tehlikesi bir tek açlık değildi; çünkü müşriklerin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e suikast düzenlenme ihtimali de vardı. Bu ihtimale karşı Ebû Tâlib ve sahabeler

[27] Belazuri, 1,269

çok dikkatli davranıyor, geceleri de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in evinin dışında nöbet tutuyorlardı. Bütün bu zor şartlara rağmen bile Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu dönemde Allah'ın vahyini tebliğ etmeye devam ederek herkesi Allah'tan başka hiçbir şeye âbd olmamaya davet etti.

Boykot kararındaki yaptırımlar, sahabeleri yıldırma amacından uzaklaşmış ve tam bir insanlık suçu hâline gelmişti. Bu yüzden sahabelerin yaşadığı acı Mekke'deki müşrikleri bile etkiledi, onları iman edenlere yardım etmeye sevk etti. Zaten sahabelere uyguladıkları ambargo hakkında Mekkeli müşriklerin hepsi aynı düşüncede değildi. Bilhassa Haşimoğulları ile Abdulmuttalib oğullarının başka kabileden olan akrabaları sahabelere uygulanan amborgaları dinlemiyor, buldukları her fırsatta sahabelerin tüketmesi için Ebû Tâlib Mahallesi'ne gıda yardımında bulunuyordu.

Hatta bir keresinde Mekkeli müşriklerden olan Ebu'l-Buhteri Bin Hişam, Müslümanlara yardım gitmesine engel olan Ebû Cehil'le

tartışmış ve eline geçirdiği bir deve kemiği ile Ebû Cehil'in kafasını dahi yarmıştı. İşte, sahabeler iki buçuk yıl süren Abluka Dönemi'ni böyle zor ve kısıtlı şartlar altında, iman etmeyenlerin bile desteğini alarak güçlükle atlatabildi.

Abluka Dönemi'nden iki buçuk yıl sonra Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e müşriklerin Kâbe duvarına astıkları ambargo kararının böcekler tarafından kemirildiğini ve geriye sadece kararın başında bulunan *"bismikellahumme"* yazısının kaldığını haber verdi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de kendisine bildirilen bu ilâhi mucizeyi Ebû Tâlib'e söyledi. Bunun üzerine Ebû Tâlib, Mekkeli müşriklerin yanına giderek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den duyduklarını anlattı ve *"gidin sayfaya bakın. Eğer yeğenimin söylediği doğruysa boykottan vazgeçin. Yok, eğer doğru değilse yine istediğinizi yapın"* dedi.

Ebû Tâlib'in söylediklerinin ardından Kâbe'ye giden müşrikler "bismikellahumme" yazısı haricinde kalan bütün sayfanın böcekler tarafından kemirildiğini görünce buna da sihir

dediler ve iman etmediler; ama Mekke'de ablukayı destekleyen müşriklerden sadece az bir kısmının kalması ve Mekke'nin ileri gelen bazı müşriklerin de araya girmesiyle boykot kararı tamamen kaldırıldı.

Boykotun kaldırılmasından hemen sonra Habeşistan'a hicret eden Müslümanlardan son nebînin yeryüzüne geldiğini öğrenen yirmi kişilik İsevi bir grup Mekke'ye Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görmeye geldi ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bazı sorular sordular. Aldıkları cevaplar karşısında gönülleri itminan bulan İsevî grup hemen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman edip Müslüman oldu.

İsevi kafilesinin Müslüman olduğunu öğrenen müşrikler ise *"Allah, belanızı versin. Muhammed sizi de kandırdı"* diyerek onlara hakaret etti; ama onlar müşriklere *"bize karşı cahil tutumunuza aynı karşılığı vermeyeceğiz*" dediler. Bu olay üzerine Allah Kasas Sûresi 51-55. Âyetlerini inzal etti.

"Andolsun ki biz, sözü (vahyi) onlar için peş peşe ulaştırdık ki belki tezekkür ederler

(düşünüp öğüt alırlar). Bundan önce kendilerine kitap verdiğimiz o kimseler var ya, onlar bu (Kur'ân)a da iman ederler. Ve onlara (Kur'ân) okunduğu zaman derler ki: 'Biz ona iman ettik. Muhakkak ki o, Rabbimizden (gelen) haktır. Zaten biz ondan önce de Müslüman kimseler idik.' İşte onlara, sabretmelerinden dolayı mükâfatları iki defa verilir. (Çünkü onlar) Kötülüğü güzellikle savarlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan (Allah yolunda) infak ederler. Onlar, boş söz işittikleri zaman da ondan yüz çevirirler ve 'bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz de sizedir. Size selam olsun. Biz cahiller(le beraber olmay)ı istemeyiz' derler."

RABBİMİZ, RESULULLAH'I UYARIYOR

Efendimiz, yaşadığı bütün sıkıntılara rağmen Allah'ın vahyini anlatmaya devam ediyor, ulaşabildiği herkesi Allah'tan başkasına âbd olmamaya davet ediyordu. Rabbimizin kendisine tevdi buyurduğu ilâhi vazifeyi yerine getirmek için köle, hür, fakir, zengin ayrımı yapmayan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, yaşadığı sıkıntıların risaletinin önüne geçmesine izin

vermiyor, bu nedenle gece gündüz demeden Rabbimizin vahyini herkese beyan etmeye çalışıyordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yine böyle bir günde müşriklerin ileri gelenlerini İslam'a davet etti; ancak müşrikler her zamanki gibi küfürlerinde diretti ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in anlattıklarına muhalefet ettiler. Yine de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onların sorularına sabırla cevap verdi, sanki hiç yanlış yapmamışlar gibi her birine hoşgörüyle muamele etti ve inen âyetleri anlayabilecekleri seviyede onlara en kolay şekilde açıklamaya çalıştı.

Tam o sırada sahabeden Abdullah Bin Ummi Mektum (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna geldi ve inen âyetleri kendisine beyan etmesini istedi; ama Abdullah Bin Ummi Mektum (r.a.)'ın, zaten iman etmiş olması sebebiyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onunla değil de müşriklerle ilgilenmeyi ve onların da iman nûruna kavuşmalarını uygun gördü. Ayrıca bu müşrikler, kendi kabilelerinin ileri gelenleri olduğundan onlar Müslüman

olduğu takdirde kabilelerindeki diğer insanların da kolayca Müslüman olabileceğini ümit etti; ama Abdullah Bin Ummi Mektum (r.a.) gözleri görmediğinden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in o an müşriklere zaman ayırmak istediğini fark etmedi, bu nedenle ısrar ederek *"ya Resulullah! Onlar seni dinlemiyorlar, onlara değil bana anlat, ben seni dinlerim"* dedi.

Abdullah Bin Ummi Mektum (r.a.) birkaç defa daha *"ya resulullah bana öğret"* deyince bu defa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gayriihtiyarı bir şekilde yüzünü ekşitti ve ondan yüz çevirdi. Bunun üzerine Allah Abese Sûresi'nin ilk âyetlerini inzal etti.

"(Kavminin ileri gelenlerinin hidâyete ermesi için uğraştığı bir sırada) Kendisine (o) âmâ (kimse) geldi diye (resul) yüzünü ekşitti ve yüz çevirdi. (Resulüm!) Ne bilirsin, belki de o (seni dinleyip) arınacak? Yahut (âyetlerimizden) öğüt alacak da o öğüt kendisine fayda verecek. Kendini (Allah'a karşı) ihtiyaçsız görene gelince, sen (imana gelir de İslam dini kuvvetlenir diye) ona yöneliyorsun. (Eğer o istemiyorsa) Onun

arınmamasından sana ne! Fakat sana koşarak gelen ve (Allah'tan) haşyet duyan (o âmâ dururken) sen onu bırakıp (imana gelmeyecek başkasıyla) oyalanıyorsun. Hayır (böyle yapma)! Muhakkak ki o (sana inen âyetler herkes için) bir zikir (öğüt ve nasihat)tir. Dileyen ondan öğüt alır (ve küfründen, şirkinden temizlenir)."[28]

Abdullah Bin Ummi Mektum (r.a.) âmâ olduğu için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yüzünü ekşittiğini görmediği hâlde Rabbimizin yine de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bu konuda uyarması, üstelik kim olduğuna bakmadan vahyini beyan etme konusunda önceliği sadece âbd olmayı isteyen kullarına vermesini emretmesi; Allah'ın, kullarına olan verdiği kıymeti ve değeri gösterir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ne zaman Abdullah Bin Ummi Mektum (r.a.) görse ona *"merhaba, ey Rabbimin beni kendisiyle uyardığı zat"* diye hitap ederdi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Abdullah Bin Ümmi Mektum (r.a.)'a gösterdiği vefa o

[28] Abese /1-12

kadar derin olmuştur ki toplamda yirmi sekiz kez Medine dışına çıkan Efendimiz, bu seferlerin on üçünde Abdullah Bin Ummi Mektum (r.a.)'ı yerine vekil olarak bırakmıştır.

HÜZÜN YILI

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in çocuk yaştan itibaren yanında yetiştiği, hanımına *"anne"* diye hitap ettiği ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ilk zamanlarından beri yardım eden Ebû Tâlib 620 yılında, seksen yedi yaşında vefat etti. Birkaç gün içinde ise *"kadınların en hayırlısı"* buyurduğu Hz. Hatice (r.a.) Annemiz altmış beş yaşında iken rahmet ederek ebediyete intikal etti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en sıkıntılı zamanlarında sorgusuz, sualsiz onun arkasında duran, iman edenlerin ilki olarak tüm mal varlığını Allah resulünün yoluna adayan, fedakârlığı, şefkati ve hizmetiyle bütün mü'minlere annelik yapan, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tebliğ ettiği İslam'ı ilk öğrenen ve öğreten Hz. Hatice Annemiz'in vefatıyla birlikte bu yıla Hüzün Yılı adı verilmiştir.

Hz. Hatice (r.a.) Annemiz'in Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e teslimiyeti ve hizmeti o kadar özeldi ki Efendimiz onun hakkında *"Allah bana Hatice'den daha hayırlı bir eş vermedi. Kimse bana iman etmezken, herkes beni yalanlarken o bana iman edip beni destekledi"*[29] demiş, Hatice Annemiz'in Allah katında ne kadar kıymetli olduğunu anlatırken de *"kendi zamanındaki kadınların en hayırlısı İmran'ın kızı Meryem'di. Bu ümmetin en hayırlı kadını ise Hatice'dir"*[30] buyurmuştur.

Hz. Hatice (r.a.) Annemiz'in cenaze namazını bizzat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kıldırdıktan sonra mübarek naaşı, Ebû Tâlib'in de defnedildiği Cennet'ül Mualla dediğimiz Hacun Kabristanı'na defnedilmiştir.

EN ZOR GÜN TAİF

Mekke'de bir kabilenin himayesinde bulunmak Mekkeliler arasında vatandaşlık kimliği görevi görüyordu. Bu nedenle kabileden

[29] Ahmed Bin Hanbel, Müsned, VI, 118

[30] Buhârî, Enbiyâ: 47; Müslim, Fedâilü's-Sahâbe: 69

dışlanmak günümüzde vatandaşlıktan çıkarılmak gibi bir anlam teşkil ediyor ve dışlanan kişinin şehirde barınması imkânsız hâle geliyordu. Hatta Mekke'ye gelen yabancılar bile kısa süreliğine de olsa mutlaka bir kabilenin himayesine girip onlardan vize dediğimiz oturma ve çalışma izni alıyor, bu şekilde şehirde yaşamını idame ettiriyordu.

Ebû Talib'in vefatından sonra Ebû Leheb kabilenin en büyüğü olduğu için Haşimilerin başına geçti ve Efendimiz'i kabileden dışladı. Kabilesinden dışlanarak Mekke'deki oturma izni elinden alınan Efendimiz, bu zor şartlar altında Allah'ın vahyini her yere ulaştırmak gayesiyle çareler aramaya başladı ve bunun neticesinde risaletin onuncu yılında, şevval ayının yirmi yedinci gecesinde yanına Hz. Zeyd Bin Harise (r.a.)'ı de alarak dayılarının bulunduğu Taif'e gitti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Taif'e varınca önce Sakif kabilesinin ileri gelenleriyle görüştü; ancak hiçbiri iman etmedi. Sonra Taif'teki dayılarını ve Taiflileri İslam'a davet etti; ama

onlar da Mekke'deki müşrikler gibi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i reddettiler, üstüne de onunla alay ettiler. Hatta âyet-i kerimede Rabbimizin haber verdiği üzere Taif ve Mekke'yi kastederek **"bu Kur'ân iki şehrin birinde, ileri gelenlerden büyük bir adama indirilmeli değil miydi"**[31] dediler.

Aralarından Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in dayısı Abdukulal'ın oğullarından Abduyaleyl *"Allah, nebî olarak senden başkasını bulamadı mı?"* derken, Habib ise *"eğer sen nebîysen, ben Kâbe örtüsünün hırsızı olayım"* dedi. Diğer dayısıoğlu Mesud da onlardan geri durmadı ve *"eğer sen nebîysen, benim gibi küçük adamlarla konuşmaman lazım ki zaten nebî değilsin. Bu takdirde de ben senin gibi küçük adamlarla konuşmam, hemen evimizden çek git"* dedi. Sonra da topluca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ağır hakaretlerde bulundular.

Hatta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in akrabaları Taifli çocukları Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e karşı kışkırtmış ve kendisini

[31] Zuhruf /31

taşlamalarını tembihlemişti. Bu yüzden Efendimiz dışarı çıkar çıkmaz çocuklar ellerine aldıkları irili ufaklı taşlarla Efendimiz'i taşlamaya başladılar.

Hz. Zeyd (r.a.), ansızın taş yağmuruna tutulduklarını görünce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e atılan taşlardan hiçbiri onun mübarek vücuduna isabet etmesin diye kendini Efendimiz'e kalkan yaptı; fakat yine de taşlar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e isabet etti ve Efendimiz aldığı taş darbeleriyle kan revan içinde kaldı. O kadar ki dökülen kanlar mübarek ayaklarına kadar indi. Yürüyemediği anlarda oturmak isteyince bile Taifliler onu ve Hz. Zeyd (r.a.)'i taşlayarak kalkmaya zorladı, böylece şehrin dışına çıkana kadar Efendimiz'i taşlamaya devam ettiler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hayatının en zor gününü yaşamıştı; çünkü iman ederler umuduyla gittiği kendi akrabaları tarafından türlü hakaretlere, alaya uğramış, hatta bunlar yetmezmiş gibi çocuklara taşlandırılmıştı. Bu nedenle mahzun olmuş bir şekilde ellerini açarak

"ya Rabbi! Beni kimlerin eline bıraktın" dedi, sonra da *"Allah'ım! Kuvvetsiz ve çaresiz kaldığımı, halk nazarında hakir görüldüğümü sana arz ederim"* buyurdu.

Daha sonra Cebrail (a.s.) kendisinin yanına gelerek isterse Taiflileri helâk edeceğini söyledi; ama âlemlere rahmet Efendimiz, Allah'a dönerek *"ya Rabbi! Onlar seni bilmiyorlar! Şayet seni tanısalardı ve benim de senin resulün olduğumu bilselerdi muhakkak böyle yapmazlardı. Sen bana darılmadıysan, küsmediysen bu yaşadıklarımın hiçbiri önemli değildir"* buyurdu. Üstüne Taifliler için dua etti.

Taif'teki bugünü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için o kadar zor geçmiştir ki kendisine *"ya Resulullah! Nebîliğin süresince Uhud'dan daha şiddetli bir günün var mı"* diye sordukları zaman *"Taif'te yaşadığım gün hayatımın en zor günüydü"* buyurmuştur.

CİNLERİN RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'E İMAN ETMESİ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Mekke'ye varmadan Nahle adlı bir yerde namaz kıldı ve o sırada bir cin topluluğu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in okuduğu Kur'ân'ı dinledi. Kur'ân'ın Rabbimiz tarafından indirilen vahiy olduğunu hemen anlayan cinler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek iman ettiler. Bu olay üzerine Allah Ahkâf Sûresi 29-31 ve Cinn Sûresi 1-15. Âyetleri'ni indirdi. Rabbimiz bu âyetlerde hem şimdiye kadar cinler hakkında bilinen yanlışları düzeltmiş hem de cinlere bakışımızın nasıl olması gerektiğini bize öğretmiştir.

Cinlerin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmesi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bir tek insanlara değil cinler de dâhil, bütün âlemlere resul olarak gönderildiğini bize gösteren en önemli delillerden biridir.

MİRAÇ MUCİZESİ

620 yılında, hicretten iki yıl önce recep ayının yirmi yedinci gecesinde Cebrail (a.s.),

Fahr-i Kâinat'ın yanına geldi sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Burak'a binerek önce Mescid-i Aksa'ya gitti. Orada bütün peygamberlerle selamlaştı ve bir de onlara imam olarak namaz kıldırdı. Sonra miraca çıktı ve orada birtakım olaylara şahid oldu. En son Cebrail (a.s.) ile Sidret-ül Münteha'ya kadar geldi ve Cebrail (a.s.) *"ben buradan sonra bir adım daha ileri atamam. Bundan sonrasını siz yalnız gideceksiniz"* dedi.

Resululah (s.a.v.) Efendimiz burayı geçtikten sonra Rabbimiz onu mübarek huzuruna aldı ve cemaline şahid kıldı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in miraçta yaşadıklarını Necm Sûresi'nde Allah bize şöyle beyan etmiştir.

"(Resulü için) Tecelli sahibi olan Allah yüce ufuğu istiva ed(ip orada tecelli et)ti. Sonra yaklaştı ve (onu muhatap alıp onun idrak edebileceği seviyeye) indi. Sonra (ikisi arasındaki uzaklık) kâbe kavseyn (bir yayın iki ucu kadar) hatta daha yakın oldu. Sonra (Allah) kuluna vahyedeceğini vahyetti. (Daha önce kalp gözüyle) Gördüğü (Allah'ın tecellisi)ni kalb(i) yalanlamadı. Şimdi (siz onun) gördükleri

hakkında kendisiyle tartışıyor musunuz? Andolsun ki onu (daha önce) başka bir (tecelliyle) inerken de görmüştü. Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında. Cennetü'l-Me'vâ da onun yanındadır. O zaman Sidre'yi bürüyen bürüyordu. (Önceden gördüğünden dolayı resulümüzün) Göz(ü) ne kaydı ne de haddini aştı. Andolsun ki o, Rabbinin âyetlerinden en büyüğü (olan Allah isminin tecellisi)ni gördü."[32]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Rabbimizden aldığı türlü nimetler yanında bir de beş vakit namaz müjdesi ile miraçtan geri döndü.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Rabbimizin kendisine ikram ettiği miraç nimetini açıkladığında, müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in anlattıklarının mümkün olamayacağını; çünkü Mecsid-i Haram ile Mescid-i Aksa arasındaki mesafenin yürümekle bir ay sürdüğünü söyleyip kendisinden miraca çıktığına dair kanıt istediler.

[32] Necm /6-18

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de müşriklere *"falan vadide kaybolmuş birtakım develere rastladım ve onları develerini kaybedenlere doğru yönlendirdim. Dabhanan'a geldiğimde ise filan oğulların kafilesine denk geldim. Kafiledeki herkes uyuyordu. Ben de onlara ait üstü örtülmüş bir su kabını açıp içindeki suyu içtim. Sonra da tekrar üstünü örttüm.*[33] *Bir de Tenim yokuşunda bir kafileye rastladım, önde siyahımsı bir deve, devenin üzerinde ise biri siyah, diğeri alaca renkli iki çuval vardı"*[34] buyurdu.

Bunun üzerine müşrikler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den Beytü'l Makdis'in tarifini istediler. Allah da o anda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e perdeleri açtı ve Mescid-i Aksa'yı en ince ayrıntısına kadar gösterdi. Efendimiz, hepsinin Mescid-i Aksa hakkındaki sorularına cevap verince buna çok şaşıran müşrikler yine de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmediler.

Bir insanın arşa çıkıp Rabbiyle görüştüğüne, iman edenlerin bile

[33] Sîre, 2/43-44.
[34] A.G.E., S. 43-44

inanmayacağını zanneden müşrikler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in söylediği şeyleri Hz. Ebubekir (r.a.)'e anlattılar ve ona ne düşündüğünü sordular. Hz. Ebubekir (r.a.) de *"bunları Resulullah mı anlattı?"* diye sordu. Müşriklerden *"evet"* cevabını alınca ise bu defa *"vallahi! O söylüyorsa doğrudur"* dedi. Bu olay sonrasında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Ebubekir (r.a.) için *"sen zaten bir sıddıksın"* buyurmuştur.

Miraç hadisesi Müslüman kardeşlerimiz tarafından bile yeterince anlaşılmamakta ve hakkında çeşitlli fikirler söylenmektedir. Kimisi miraç için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in rûhani olarak yaptığı manevi bir yolculuk derken kimisi de Allah'ın cemalini müşahade etmediğini, sadece Cebrail (a.s.)'ı asli suretinde gördüğünü söylemiştir.

Oysaki Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in miraçta yaşadıklarını beyan ettiği Necm Sûresi 10. Âyet'inde **"sonra (Allah) kuluna vahyedeceğini vahyetti"** buyurmuştur. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gördüğü Cebrail (a.s.)'di, dersek bu durumda Resulullah (s.a.v.)

Efendimiz'e "Cebrail (a.s.)'ın kulu" demiş oluruz ki hâşâ bu da şirk olur, küfür olur.

Miraç, insanın akıl itibariyle anlayabileceği, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in müşahade ettiği tecellileri hayal edebileceği bir şey değildir. Bu yüzden Allah, miracı anlatırken İsrâ Sûresi'nde bize miracı haber verdiği 1. Âyette **"kendisine âyetlerimizden (bir kısmını) göstermek için kulu (Muhammed)i bir gece Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren (Allah), subhândır (her türlü noksanlıktan münezzehtir)"** buyurmuştur. Öyleyse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı müşahadeyi aklımızla düşünmeye çalışmayalım. Hayalimize Rabbimizin tecellisi olarak ne gelirse gelsin Allah'ın ondan münezzeh olduğunu bilelim ve Rabbimizin **"şimdi (siz onun) gördükleri hakkında kendisiyle tartışıyor musunuz"**[35] buyurduğu üzere miraçta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gördükleri hakkında tartışmayalım. Şüphesiz ki Allah, kuluna

[35] Necm /12

cemalini dilediği şekilde müşahade ettirmeye kâdirdir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in miraç nimetini kazanmasını sağlayan yegâne hâli resullüğü değil; Allah'a olan kulluğu ve âşıklığıydı. Bu sebeple Allah "kendisine âyetlerimizden (bir kısmını) göstermek için nebîsini, resulünü bir gece Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren (Allah), subhândır" demek yerine **"kendisine âyetlerimizden (bir kısmını) göstermek için kulunu bir gece Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren (Allah), subhândır"** buyurmuştur. Bu da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in miraca nebîliğinden ötürü değil, kulluğundan dolayı çıktığını gösterir. Bu aynı zamanda miracın kapısının açık olduğunu ve Rabbimizin, kulluğunu kabul buyurduğu bütün âbdlerine bu nimeti ikram edeceğinin müjdesidir; çünkü en yüksek makam Allah'a âbd olma, kul olma makamıdır. Zaten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de İsrâ Sûresi 1. Âyeti inince *"Rabbimin bana 'âbdım, kulum' buyurmasına sevindiğim kadar hiçbir şeye*

sevinmedim" demiştir. Kulluk risaletten bile önce gelen makamdır. Şehadet ederken *"Muhammed onun resulü ve kuludur"* demek yerine *"kulu ve resulüdür"* dememizin sebebi de budur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in namazla ilgili hadis-i şerifleri: *"Namazı olmayanın miracı olmaz; miracı olmayanın da namazı olmaz"*[36], *"kulun, Rabbine en yakın olduğu an secde anıdır."*[37]

Miraçtan sonra gelen nimetler

- Beş vakit namaz farz oldu
- Bakara Sûresi'nin son iki âyeti inzal oldu
- Lâ ilâhe illallah, diyen her Müslümanın Allah'a şirk koşmadığı müddetçe cennete gireceği müjdelendi.[38]

MEDİNE'YE HİCRET'İN İLK İŞARETİ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz risaletin 11. Yılının hac mevsiminde diğer bölgelerden

[36] EL-Alusi, C.8, Er-Razi C.1
[37] Müzlim, Salât 215
[38] Müslim, Îman, 279

Mekke'ye gelen insanlara imanı anlatmak için yine panayırları gezdi; fakat müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sihirbaz olduğu yönünde iftiralar atarak insanların onu dinlemesine mâni olmaya ve her zamanki gibi Efendimiz'i engellemeye çalıştı; ancak bu defa Efendimiz o sırada Akabe Mevkisi yakınlarında hac sebebiyle Mekke'ye gelen ve toplam altı kişiden oluşan bir Medine kafilesine denk geldi ve herkes gibi onlara da İslam'ı anlattı.

Bi'set zamanındaki ismi Yesrib olan Medine'de o dönemde hem Yahudiler hem de iki kardeşten meydana gelen Hazreç ve Evs adında iki Arap kabilesi yaşıyordu. Hazreç ve Evs kabilesi Mekkeli müşrikler gibi putlara tapıyor, Allah'ı bilmekle beraber ilâhlık vasfı verdikleri putları Allah'a ortak koşuyordu.

Her ne kadar akraba olsalar da bu iki kabile birbirine düşmanlık besliyor, kendi aralarında sık sık savaşıyordu. Hatta en son savaşları toplam yüz yirmi yıl süren Buas Harbi olmuştu.

Medine'deki Yahudiler ise Hazreç ve Evs kabilelerini sevmiyor, her fırsatta onlara *"beklenen nebî gelmek üzere, o geldiğinde biz ona tabi olacak ve İrem ile Ad kavimlerinin kökünün kazıldığı gibi sizin kökünüzü kazıyacağız"* diyorlardı.

Mekke'deki panayırda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le tanışan Medineli gençler, Yahudilerden bir nebînin geleceğini duydukları için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in anlattıklarını sonuna kadar dinlediler ve sonunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hâlinden ve anlattıklarından etkilenerek iman ettiler.

Bu sahabeler; Esad Bin Zurare (r.a.), Cabir Bin Abdullah (r.a.), Rafi Bin Malik (r.a.), Ukbe Bin Amir (r.a.), Kutbe Bin Amr (r.a.), Avf Bin Malik (r.a.) hazretleridir.

Müslüman olan Medineliler bir yıl sonra Efendimiz'le Mekke'de tekrar buluşmak üzere Medine'ye geri gittiler ve beklenen nebînin geldiğini herkese haber verip kavimlerini Allah'a ve resulüne iman etmeye davet ettiler.

BİRİNCİ AKABE BİATI

Sahabelerin Medine'de İslam'ı tebliğ etmeye başlamalarından bir yıl sonra tekrar hac mevsimi zamanında Medine'den on iki kişi Mekke'ye gelip Efendimiz'le tanıştı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, aralarında daha önce iman eden dört kişinin de bulunduğu Medineli kafileye Allah'ın dinini ve kelamını beyan etti. Bunun üzerine diğer Medineliler "*Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, kimseye iftira atmamak ve hayırlı hiçbir işe karşı çıkmamak"* kaydıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e biat ettiler. Böylece Medine'ye hicretin anahtarı olacak Birinci Akabe Biatı gerçekleşmiş oldu.

Esad Bin Zurare (r.a.), Avf Bin Haris (r.a.), Muaz Bin Haris (r.a.), Rafi Bin Malik (r.a.), Zekvan Bin Kays (r.a.), Ubade Bin Samit (r.a.), Yezid Bin Salebe (r.a.), Abbas Bin Ubade (r.a.), Kutbe Bin Amir (r.a.), Ukbe Bin Amir (r.a.) Uveym Bin Saide (r.a.), Ebu'l Heysem Malik Bin Teyyihan (r.a.), adlı on iki sahabenin bulunduğu Birinci Akabe

Biatı'ndan sonra artık İslam Mekke'nin dışına taştı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman eden Medineli kafile memleketlerine döner dönmez İslam'ı anlatmaya devam ettiler; ancak bilgileri yetersiz olduğundan ve kendileri de henüz bir Müslüman olarak nasıl yaşayacaklarını pek bilmediklerinden hem İslam'ı daha iyi tebliğ edebilmek hem de kendilerine dinlerini öğretebilmek için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir mürşid göndermesini istediler. Efendimiz de Mus'ab Bin Umeyr'i mürşid olarak vazifelendirip Medine'ye gönderdi.

Mus'ab Bin Umeyr (r.a.) Medine'ye gidince Medineli Müslümanların önderliğini yapan Esad Bin Zurare (r.a.)'ın evinde kaldı ve onunla birlikte Medine'de çalmadık kapı bırakmayarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek yolunu herkese anlattı. Mus'ab Bin Umeyr (r.a.) ile Esad Bin Zurare (r.a.)'ın çabaları neticesinde iman edenlerin sayısı arttı, hatta yaklaşık bir yıl sonra Medine'de İslam'ı duymayan kimse kalmadı. Kısa bir zaman sonra

Evs kabilesinin ileri gelenlerinden Sad Bin Muaz (r.a.) ve Useyyid Bin Hudayr'ın (r.a.) da Müslüman olmasıyla Medine'deki Müslümanlar iyice güçlendi.

Daha önceden sürekli savaş hâlinde olan ve birbirlerine bitmek bilmeyen bir kin besleyen Hazreç ve Evs kabileleri Müslüman olduktan sonra yıllar süren düşmanlıklarına son verip örnekliği kıyamete kadar devam edecek candan bir kardeş hâline geldiler. Öyle ki Allah onlar hakkında âyet-i kerimede **"(Allah, mü'minlerin) Kalplerinin arasını (iman ve muhabbet ile) birleştirmiştir. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin, yine de onların kalplerinin arasını birleştiremezdin; fakat Allah, (onları birbirlerine kardeş yaparak) aralarını (muhabbetle) kaynaştırdı; çünkü o, azîzdir, hakîmdir (bütün şeref ve kudretin sahibi olan, her işinde hikmet ve hayır olandır)"**[39] buyurur.

[39] Enfâl /63

İKİNCİ AKABE BİATI

Risalet'in 12. Yılına gelindiğinde hicretten yaklaşık üç ay önce Mus'ab Bin Umeyr (r.a.) hem Medine'deki gelişmeleri bildirmek hem de Efendimiz'i ziyaret etmek maksadıyla ikisi kadın, toplamda 75 kişiyle Mekke'ye geldi.

Efendimiz, Medineli Müslüman kafilenin kendisini ziyarete geldiğini haber alınca henüz Müslüman olmamış amcası Hz. Abbas (r.a.) ile Medineli sahabelerin yanına geldi. Güvenlik önlemlerinden dolayı gece vakti gerçekleşen biat buluşmasında önce ensarların önderi konumunda olan Esad Bin Zurare söz alarak *"sana biat etmeye geldik ya Resulullah! Biat şartı olarak bizden ne istiyorsan buyur"* dedi. Ardından Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Rabbim için şartım; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmadan âbd olmanız, namazı ikame etmeniz ve zekâtı vermenizdir. Kendim için ise; Allah'ın resulü olduğuma şehadet etmeniz, kendinizi, kadınlarınızı ve çocuklarınızı koruduğunuz şekilde beni de koruyacağınıza söz vermenizdir"* buyurdu.

Efendimiz biat şartlarını beyan edince ensardan Abdullah Bin Revaha (r.a.) *"ya Resulullah! Bunları yaparsak bize ne vardır"* diye sordu. Efendimiz de "*söylediklerimi yaparsanız karşılığında cennet vardır. Öyleyse Allah'tan başka ilâh olmadığına, benim de Allah'ın resulü olduğuma şehadet edeceğinize, namaz kılacağınıza, zekâtı vereceğinize, sözlerime itaat edeceğinize, muhtaçlara yardımda bulunacağınıza, hiçbir kınayıcının kınamasından korkmayacağınıza, yalan söylemeyeceğinize, iyiliği emredip kötülükten menedeceğinize, kendinizi, kadınlarınızı ve çocuklarınızı koruduğunuz gibi; Allah'ın resulü olarak beni de koruyacağınıza söz verin ve bana biat edin"* buyurdu. Bunun üzerine sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e biat ettiler, bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i Medine'ye davet ettiler.

Mekkeli müşrikler, Medinelilerin İslamiyeti kabul ettiğini duyunca paniğe kapılıp olayın doğruluğu yönünde araştırma yapmaya başladılar. Sordukları Medineliler bundan haberleri olmadığını söyleyince bu defa Medine'nin ileri gelenlerinden, daha sonraki

dönemlerde ise münafıkların reisi olan Abdullah Bin Selul'e Medinelilerin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e biat edip etmediğini sordular. Abdullah Bin Selul, biat olayından haberdar olmadığını belirterek böyle bir ittifak ihtimalinin olacağını tahmin etmediğini söyledi; ama hac zamanının bitmesiyle Medineliler yurtlarına geri dönünce müşrikler işin iç yüzünü öğrendiler.

MEDİNE DÖNEMİ

Medine'nin hicretten önceki ismi Yesrib'di. Yesrib isminin şehre ilk yerleşen kişi olduğu rivâyet edilen Yesrib Bin Vâil Bin Kâyine Bin Mehlâbil'in isminden alındığı söylenmektedir. Yesrib kelime manası olarak fesat anlamına geldiği için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu ismi "şehir, kent" manasına gelen Medine adıyla değiştirmiştir.

Medine'nin nüfusu yaklaşık on bin civarındaydı ve burada bir kısmı mü'minlerden bir kısmı da müşriklerden oluşan Evs ve Hazreç kabileleri yaşıyordu. Hristiyanların yok denecek kadar az olduğu Medine'de Yahudiler ise Beni Kaynuka, Beni Kurayza ve Beni Nadir olmak üzere üç kabile hâlinde yaşamaktaydı.

Müşriklerin bitmek bilmeyen nefret ve baskıları nedeniyle Mekke'deki sahabeler hicret etmek için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den izin istediler. Efendimiz de sahabelere dönerek *"sizin, hicret edeceğiniz yerin iki kara taşlık arasında, hurmalık bir şehir olduğu bana bildirildi. Mekke'den hicret etmek isteyen oraya gitsin ve Yesrib'li (Medineli) Müslüman*

kardeşleriyle birleşsin. Allah, onları sizlere kardeş yaptı ve Medine'yi sizler için huzur bulacağınız bir vatan kıldı"[1] buyurdu. Böylece Medine'ye hicret başladı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabelerin hicretine müşriklerin mâni olmaları ve onlara zarar vermeleri tehlikesinden dolayı küçük gruplar hâlinde Medine'ye gitmelerini sahabelere tavsiye etti. Onlar da birer, ikişer ve üçer gruplar hâlinde bütün mal varlıklarını Mekke'de bırakarak Medine'ye doğru yola çıktılar.

Sahabeden Suheyb Bin Sinan (r.a.) Medine'ye giderken müşrikler ona engel oldu ve Mekke'den çıkmasına izin vermedi. O da kendilerini serbest bırakmaları karşılığında müşriklere bütün servetinin bulunduğu yeri söylemeyi teklif etti. Suheyb'in teklifini duyan müşrikler bunu seve seve kabul ettiler ve kendisinden servetinin saklı olduğu yeri öğrendikten sonra onu serbest bıraktılar.

[1] Buhârî, Kefâle 4; Menâkıbu'l-Ensâr 45

Suheyb'in hicret etme karşılığında müşriklere bütün servetini verdiğini duyan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Suheyb Bin Sinan, Allah ile çok kârlı bir iş yaptı"* buyurdu.

Sahabeler Medine'ye gizli hicret ederken yalnız Hz. Ömer (r.a.) müşriklerin gözü önünde, hicretini ilan ederek yola çıkmıştır. Hz. Ali (r.a.), Hz. Ömer (r.a.)'in hicretini anlatırken *''Ömer Bin Hattab hariç muhacirlerin hepsi gizli hicret ettiler. O, hicret edeceği zaman kılıcını kuşandı, yayını omuzuna attı, oklarını ve mızrağını eline alıp Kâbe'ye gitti. Kureyş müşriklerinin ileri gelenleri o sırada Kâbe'nin yanında oturuyorlardı. Ömer Bin Hattab önce Kâbe'yi tavaf etti, ardından müşriklerin yanına gelip 'ben Yesrib'e gidiyorum! Anasını evlatsız, hanımını dul, çocuklarını yetim bırakmak isteyen arkamdan gelsin ve şu vadinin arkasında karşıma çıksın' dedi. Bu sözünden sonra müşriklerden kimse Hz. Ömer (r.a.)'i takip etmeye cesaret edemedi''*[2] buyurmuştur.

[2] İbn-i Esir, Üsdül Gabe, IV, 152-153

Medine'ye ilk hicret eden Ebû Seleme Bin Abdil Esed (r.a.)'den sonra üç ay içinde Mekkeli Müslümanların Medine'ye hicreti tamamlandı. Geride sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve çocuklarından Hz. Ümmü Gülsüm (r.a.) ile Hz. Fatıma (r.a.) Annemiz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in eşi Hz. Sevde (r.a.) Annemiz ile önceki evliliğinden doğan çocukları, Hz. Zeyd (r.a.)'ın ailesi, Hz. Ebubekir (r.a.) ve ailesi, Hz. Ali (r.a.) ve son olarak yolculuk yapmaya gücü olmayan yaşlı, hasta ve müşrikler tarafından hapsedilenler kaldı.

İman edenlerin Mekke'den ayrılması üzerine müşrikler büyük bir panik yaşadılar; çünkü iman edenlerin sayısının artıp kendilerine karşı tehdit olabileceğini ve Medine güzergahında bulunan devamlı kullandıkları Şam ticaret yolunun tehlikeye girebileceğini düşündüler. Bu nedenle acilen Dâru'n Nedve'de toplanma kararı aldılar. Yüze yakın müşrikin katıldığı bu toplantıya, alınacak kararların Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bildirilmesinin önüne geçmek için Ebû Leheb haricinde Haşimoğullarından hiç kimse dâhil edilmedi.

Dâru'n Nedve'de toplanan Müşrikler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e karşı ne tür tedbirler uygulayacaklarını aralarında tartışmaya ve korktuklarının başlarına gelmemesi için önlemler aramaya başladılar. Kimi Efendimiz hakkında *"onu zincire vurup hapsedelim"* fikrinde bulundu. Kimi de *"memleketimizden sürelim"* dedi; ama Ebû Cehil daha sert bir yöntem öne sürerek Efendimiz'i şehid etme fikrini ortaya attı *ve "her kabileden güçlü birer genç seçip ellerine keskin bir kılıç verelim. Seçtiğimiz bu gençler hep birlikte Muhammed'i öldürsünler. Bu sayede hem Muhammed'i kimin öldürdüğü belli olmaz. Hem de gençlerin her biri farklı bir kabileden olduğu için Haşimoğulları Muhammed'in intikamını almak gayesiyle bütün kabilelerle çarpışmayı göze alamaz. Biz de kan diyetini Haşimoğullarına verir, kurtuluruz"* dedi. Toplantıda bulunan müşrikler Ebû Cehil'in görüşünü kabul ettiler ve hepsi kendi üzerine düşen görevi yerine getirmek adına hazırlığa başladılar.

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN HİCRETİ

"(Resulüm!) Hani kâfirler seni tutup bağlamak veya seni öldürmek yahut seni (yurdundan) çıkarmak için sana tuzak kuruyorlardı. Onlar (sana) tuzak kuruyorlardı (ama) Allah da (onlara) tuzak kuruyordu ve Allah tuzak kuranların en hayırlısıdır."[3]

Müşrikler her ne kadar toplantıdaki kararı gizli tutmaya çalışsa da, Habîr olan Allah bu durumu Cebrail (a.s.)'a bildirdi, o da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek müşriklerin hain planını kendisine haber verdi.

Genelde Hz. Ebubekir (r.a.)'in evine sabah veya akşam saatlerinde uğrayan Efendimiz bu kez daha ihtiyatlı davrandı ve herkesin uyuyup dinlendiği kaylule vaktinde Hz. Ebubekir (r.a.)'in evine gitti ve birlikte hicret edecekleri müjdesini ona verdi.

Hz. Ebubekir (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le hicret edeceğini duyunca sevincinden ağlamaya başladı. O kadar ki Hz.

[3] Enfal/ 30

Ayşe (r.a.) Annemiz *"o güne kadar bir insanın sevincinden dolayı ağladığını görmedim"* demiştir. Her şeyi kararlaştırdıktan sonra Efendimiz kendilerine yol kılavuzluğu yapması için müşrik olan; ancak dürüstlüğüyle tanınan Abdullah Bin Uraykıt ile anlaştı ve üç gece sonra Sevr Dağı'nın eteğinde buluşmak üzere sözleştiler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz eve varınca Cebrail (a.s.) kendisine bu gece yola çıkmasını söyledi. Efendimiz de Hz. Ali (r.a.)'ı vazifelendirerek kendi yatağına onun geçmesini buyurdu. Bu sayede yatakta Hz. Ali'yi gören müşrikler, *"Muhammed hâlâ yatağında yatıyor"* diye düşünecekler, Efendimiz de hicret için zaman kazanacaktı. Ayrıca Resulululllah (s.a.v.) Efendimiz, insanların kendisine emanet ettiği her şeyi Hz. Ali (r.a.)'e teslim etti ve ona bütün emanatleri sahiplerine iade etmesini, en ufak bir emanet bile kalmadıktan sonra hicret etmesini emretti.

Hz. Ali (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sözünü yerine getirip onun

mübarek yatağında uzandı. Gecenin üçte biri geçince müşrikler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in evinin önüne geldiler. İçlerinde Ebû Cehil, Ebû Leheb ve Ümeyye Bin Hâlef gibi müşriklerin azılıları da vardı. Planlarına göre gençler bir anda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e saldıracak ve onu şehid edeceklerdi; ancak düşündükleri gibi olmadı. Efendimiz evden çıkarken bir avuç toprak alıp müşriklerin üzerine attı ve Yâsîn Sûresi'nin ilk sekiz âyetini okuyarak aralarından geçti. Allah âyet-i kerimede bu durumu beyan ederken "**(resulüm! Yerden bir avuç toprak alıp onların üzerine) Attığın zaman da (onları helâk edecek o toprağı) sen atmadın; fakat (onu) Allah attı"**[4] buyurmuştur.

Müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in evine girip yatağına baktıklarında Hz. Ali (r.a.)'ı görünce kendisini ellerinden kaçırdıklarını anladılar, akabinde Efendimiz'i yakalamak üzere yola koyuldular.

Fahr-i Kâinat Efendimiz evden çıkarken ilk iş olarak Hz. Ebubekir (r.a.)'in evine gitti ve onu

[4] Enfâl /17

alıp kendilerine hicret boyunca kılavuzluk yapacak olan Abdullah Bin Uraykıt'la buluşacakları Sevr Dağı'na doğru yola çıktılar. Meşakkatli bir yolculuktan sonra Sevr Mağarası'na ulaşan Efendimiz, kılavuzla buluşacakları tarihe kadar orada kalmaya karar verdi; ancak tehlike geçmemişti; çünkü Efendimiz'i bulma umuduyla yola çıkan müşrikler her tarafta onu aramaya başlamış, peşine taktıkları izcilerle geçebileceği bütün güzergâhlarda keşif yapmaya çıkmıştı.

Müşrikler, Efendimiz'i bulmak maksadıyla önce Hz. Ebubekir (r.a.)'in evine gittiler. Ebû Cehil, kendilerini karşılayan Hz. Ebubekir'in kızı Esma (r.a.)'a babasının ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nerede olduğunu sordu; ama Hz. Esma (r.a.)'dan bir cevap almayınca o sırada yedi aylık gebe olan Hz. Esma (r.a.)'e sert bir tokat attı ve öfkeyle oradan ayrıldı. Sonra da bütün Mekkelileri bu aramaya dâhil etmek için *"Muhammed'i bulana veya öldürene yüz deve verilecek"* dedi. Böyle olunca kimi yoksul müşrikler de zengin olma ümidiyle Efendimiz'i yakalamak amacıyla yola düştü.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bulana verilecek yüz deve ödülünü duyanlardan biri de hicret için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e kılavuzluk yapacak olan Abdullah Bin Uraykıt'tır. O da Mekke ehli arasında durumu iyi olmayan fakir bir insandı. Üstelik müşrikler içinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bulunduğu yeri bilen tek kişiydi; ama kendisi her ne kadar fakir olsa bile Efendimiz'le yaptığı anlaşmaya ihanet etmedi ve onun bulunduğu yeri müşriklere bildirmedi. Bu sayede müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nerede olduğunu bilmeden onu aramaya başladılar.

Efendimiz, Hz. Ebubekir (r.a.)'la beraber Sevr Mağarası'nda üç gün kaldı. Bu süre zarfında yemek ihtiyaçlarını Hz. Ebubekir'in kızı Hz. Esma (r.a.) sağladı. Üçüncü günün sonunda müşrikler iki izciyle beraber Sevr Mağarası'nın önüne kadar geldiler. Hz. Ebubekir (r.a.) müşriklerin kendilerine yaklaştığını görünce tedirgin oldu. Bunu gören Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"üzülme, muhakkak ki Allah bizimle beraberdir.*

Üçüncüsü Allah olan iki kişiye kim ne yapabilir"[5] buyurdu ve Hz. Ebubekir (r.a.)'ı teselli etti.

Müşrikler mağaranın önüne geldiğinde mağara kapısında örümcek ağları ve güvercin yuvasıyla karşılaştılar. Kapıyı örümcek ağlarının doldurması uzun zamandır mağaraya kimsenin girmediğini gösteren büyük bir işaretti. Onlar da bu sebepten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mağarada olamayacağını düşünerek içeriye dikkatlice bakma gereği dahi duymadan oradan ayrıldılar. Allah âyet-i kerimede bu olayı anlatırken **"eğer siz, o (resulümüz)e yardım etmezseniz (iyi bilin ki), ona Allah yardım etmiştir. Hani kâfirler onu iki kişiden biri olarak (Mekke'den) çıkarmışlardı da onlar mağarada bulundukları sırada o, arkadaşına, 'üzülme; çünkü Allah bizimle beraberdir' diyordu. Bunun üzerine Allah ona (huzur vermesi için) sekînet (nûrun)u indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfirlerin sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir; çünkü Allah azîzdir, hakîmdir (bütün şeref ve kudretin sahibi**

[5] Ahmed Bin Hanbel, El-Müsned, 1

olan, her işinde hikmet ve hayır olandır)"[6] buyurmuştur.

Nihayet kılavuzla anlaştıkları gün geldiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Ebubekir (r.a.) ve Hz. Amr Bin Fuheyr (r.a.) ile ücret karşılığında tutulan yol kılavuzu Abdullah Bin Uraykıt ile buluştular. Böylece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Medine'ye hicreti başlamış oldu.

Artık hicret için yola çıkan Efendimiz ve beraberindekiler müşriklerin takiplerini zorlaşsın diye herkesin gittiği Medine yolunu değil farklı bir güzergahı kullandılar. Önce güney istikametinden Kızıl Deniz'e yakın Tihame'ye gittiler, ardından ise denizden uzak bir şekilde çöl içinden geçerek Medine'ye doğru yol aldılar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yolculuğu kolay değildi ve insanların onu tanıyıp müşriklerin vaad ettiği ödülü almak için Mekke'ye haber vermesi tehlikesi vardı. Nitekim yolları üzerinde bir çoban, Efendimiz'i ve

[6] Tevbe /40

beraberindekileri görüp yüz deve ödülünü almak amacıyla doğruca Mekke'ye gitti; fakat müşriklerin yanına gidince ne söyleyeceğini unuttu. Ne kadar çabalasa da müşriklerin yanına neden geldiğini, onlara neyi haber vereceğini bir türlü hatırlayamadı. Müşriklerin yanından ayrıldığında hatırlayınca ise bu bilginin kendisine özellikle unutturulduğunu anladı ve müşriklere haber vermekten vazgeçti.

Efendimiz'i bulana yüz deve verileceğini duyanlar arasında sonraki yıllarda iman edecek olan Surâka Bin Mâlik adındaki ünlü bir izci de vardı. Bu izci, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i buldu; ancak tam Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yaklaşırken atının ayakları kuma gömüldü. Bu olay üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Allah'ın resulü olduğunu anlayan Surâka (r.a.) geldiği yoldan geri döndü.

Günlerce süren yolculuğun ardından nihayet Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Medine'ye vardı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hicreti dolayısıyla oldukça heyecanlı olan Medineliler Resulullah (s.a.v.)'ın gelişini dört gözle

bekliyorlardı. Gönüller Sultanı'nın geldiğini gören sahabeler hamd ve şükürle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i karşıladılar; ancak Efendimiz, Medine'nin merkezine geçmeden önce Medine'nin sağ tarafında bulunan Kubâ Köyü'ne uğradı.

Efendimiz, Kubâ Köyü'ndeyken geceleri Kulsûm Bin Hidm (r.a.) hazretlerinin evinde; gündüzleri ise sahabelerle sohbet etmek maksadıyla bekar olan Sa'd Bin Hayseme (r.a.)'nin evinde kalıyordu. Muhacir olan diğer bekârlar da Sa'd Bin Hayseme (r.a.)'ın evinde kaldığı için bu eve bekarlar evi anlamına gelen Dâr'ul Uzab denilir.

Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buradaki günlerinde ilk iş olarak Müslümanlara bir mescid inşa etti ve inşaatında bizzat kendisi de çalıştı. Böylelikle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek emekleriyle tamamlanan Kubâ Mescid'i İslamiyet'in ilk mescidi olarak günümüze kadar geldi.

Kubâ Mescidi gerek bizzat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emri ve çalışmasıyla gerekse

de sahabelerin inşa ettiği ilk mescid olmasıyla Rabbimizin vahyinde zikrettiği mübarek bir mekân olmuştur. Allah, Kubâ Mescidi hakkında **"ilk günden beri takvâ üzere kurulan (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanların kurduğu Kuba) mescid(i), elbette içinde (namaza) durmana daha layıktır. Orada (Allah'ın âyetlerini ders edinip resule itaat ederek nefislerinin küfründen ve şirkinden) temizlenmeyi seven (yiğit) adamlar vardır. Allah, (nefislerinin küfründen ve şirkinden) iyice temizlenenleri sever"**[7] buyurmuştur.

Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hicretten hemen sonra yaptığı ilk işin mescid olması âbdiyetin bir insan için her şeyin önünde ve üzerinde olması gerektiğinin en açık göstergesidir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emriyle emanetleri sahiplerine dağıtmak maksadıyla Mekke'de kalan Hz. Ali (r.a.) ise üç gün sonra

[7] Tevbe /108

işlerini bitirerek yola koyuldu ve Kubâ'ya gelip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yetişti.

Yaklaşık on üç ya da on dört gün Kubâ'da kalan Efendimiz bir cuma sabahı Kubâ'dan ayrıldı ve öğlen vaktinde Ranune Vadisi'ne vardı. Burada yüzlerce sahabeye hutbe verdi, peşinden İslam tarihindeki ilk cuma namazını da yine burada kıldırdı. Allah'tan başkasına âbd olmamak, Allah'ın kelamını ciddiye almak, ahirete iman etmek, birbirini sevmek ve ahde vefa göstermek gibi konuları herkesin anlayacağı şekilde tek tek beyan ettikten sonra devesine binip Medine'nin merkezine doğru hareket etti ve cuma günü öğle vaktinden sonra Medine merkezine vardı.

Aylardır büyük bir hasretle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bekleyen Medineliler "Tale'al Bedru Aleyna" ilâhisini söyleyerek büyük bir coşku ve sevinçle Efendimiz'i karşıladılar. İman edenler, Efendimiz'i karşılamaya öyle bir katılım ve mutluluk gösterdiler ki Enes Bin Malik (r.a) Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Medine'ye girişini anlatırken *"hayatım boyunca iki günü hiç*

unutmadım. Birincisi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Medine'ye hicret ettiği günü, ikincisi ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vefat ettiği günü" buyurmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Medine'de henüz evi olmadığı için Medine'deki bütün Müslümanlar onu kendi evinde ağırlamak ve evlerini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek varlığıyla bereketlendirip nûrlandırmak istiyordu. Efendimiz ise davetin çok fazla olması sebebiyle kimseyi kırmak istemiyordu. Sonunda sahabelerine dönüp *"Kasvâ'yı serbest bırakın ve yolundan çekilin. Nerede kalacağımız hususunda o memurdur, nerede çökeceği kendisine bildirilmiştir''* buyurdu ve devesi Kasvâ kimsenin yönlendirmesi olmadan Medine sokaklarında gezinmeye başladı.

Kasvâ bir müddet yürüdükten sonra Neccaroğullarından Eyyûb El Ensari (r.a.) hazretlerinin evinin hemen yanına çöktü. Kasva'nın kendi evi yakınına çöktüğünü ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendisine misafir olacağını gören Eyyûb El Ensari (r.a.), Rabbinin

lutfettiği bu ikramın sevinciyle çok mutlu oldu ve peşinden Efendimiz'in eşyalarını evine taşımaya koyuldu. Böylelikle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Eyyûb El Ensari (r.a.)'ın evinde yaklaşık yedi ay sürecek misafirliği başlamış oldu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Eyyûb El Ensari'nin evinde alt kaltta kalıyordu. Hz. Eyyûb El Ensari her ne kadar Efendimiz'e evin üst katında kalmasını teklif etse de, Efendimiz kendisini görmeye gelen misafirler yüzünden ev halkının rahatsız olmaması için bu teklifi kabul etmedi ve alt kaltta kalmayı tercih etti.

Fahr-i Kâinat'ın, alt katta kalmasından büyük bir mahcubiyet duyan Eyyûb El Ensari, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e kendisi alt kattayken yukarıda oturmaktan çok utandığını, bu yüzden yukarı kata teşrif buyurmasını teklif etti. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onu kırmadı ve evin üst katında kalmaya başladı.

Medine'deki Yahudiler her ne kadar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve iman edenlerden rahatsız oldularsa da aralarında kendilerine indirilen kitaba gerçekten iman eden âlim ve

mü'min zatlarda bulunuyordu. Bu âlimlerden biri de Hz. Yûsuf (a.s.)'ın soyundan gelen Abdullah Bin Selam (r.a.)'dı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Eyyûb El Ensari (r.a.) hazretlerinin evindeyken bir gün Abdullah Bin Selam (r.a.) onu ziyarete gelerek kendisine birtakım sorular sordu ve aldığı cevaplar karşısında hayran kalıp Müslüman oldu. Abdullah Bin Selam (r.a.) ve birkaç Yahudi âliminin Müslüman olması üzerine Allah âyet-i kerimede **"(ancak onların) hepsi bir değildir. Ehl-i kitap içinde gece saatlerinde Allah'ın âyetlerini okuyarak kıyamda duran ve secdeye kapanan bir topluluk da vardır"**[8] buyurmuştur.

Âlimlerinin iman edip Müslüman olmasını hazmedemeyen Yahudiler Abdullah Bin Selam'a hakaret edip onu kötülediler ve Müslümanlara düşmanlık yaptılar. Mekkeli müşrikler de bu esnada boş durmayıp Medinelilere peşpeşe iki mektup yazdı ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e destek vermemelerini, verdikleri takdirde bunun sonuçlarına katlanacaklarını bildirdiler.

[8] Âl-i İmran /113

Müşriklerin yolladığı mektuplardan biri Medine'nin ileri gelenlerinden Abdullah Bin Selul'e gönderildi. Selul, mektubu okuyunca Medinelilerle görüşüp iman edenlerin Efendimiz'le beraber Medine'nin dışına gönderilmesi fikrini ortaya attı; ama beklediği desteği Medinelilerden göremedi. Hatta ensar sahabeler sert bir şekilde bu fikre karşı çıktılar ve her koşulda Resulullah'ın yanında olduklarını, onu asla bırakmayacaklarını söylediler.

Abdullah Bin Selul, Hazreç kabilesinin reisiydi ve tam da Medine'ye hakim olacakken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Medine'ye hicret etmişti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hicretiyle Hazreç kabilesi toplu hâlde Müslümanlığı kabul etti. Abdullah Bin Selul'un hakimiyeti ise başlamadan bitti. Hakimiyeti elinden gittiği için Efendimiz'i suçlayan Abdullah Bin Selul her ne kadar kabilesinin topyekûn iman edişiyle kendisinin de iman ettiğini dile getirse de gizlice Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e karşı münafıklar grubunu kurmaya ve Müslümanlara karşı düşmanlık yapmaya başladı.

Müşriklerin Medine'yi tehdit etmesi, Yahudilerin Müslümanlara düşmanlık beslemesi, ayrıca münafıkların sahabelere zarar vermek için fırsat kollaması sebebiyle her taraftan düşmanlarla çevrilen Efendimiz olası bir saldırı ihtimaline karşı Medine'ye gelenleri kontrol etmek ve halkı güvence altına almak maksadıyla özellikle Muhacirlerden oluşan askeri birlikler kurdu. Bu askeri birlikler hem Medine şehir merkezinin güvenini sağlıyor hem de Medine sınırlarında devriyeler atarak şehrin sınırını gözetim altında tutuyordu.

MESCİD-İ NEBEVİ'NİN İNŞASI VE ASHAB-I SUFFE

Hicret sırasında konakladığı Kubâ'da bir mescit inşâ eden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Medine'deki Müslümanlar için de bir mescit yapılmasına karar verdi. İnşâ edilecek mescit Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabelerle görüşeceği bir bina, herkesin gönül rahatlığıyla ibadet yapabileceği bir secdegâh, kararların alındığı bir mahkeme binası, insanların tedavi edildiği bir hastane ve sahabelerin bizzat

Efendimiz'den ilim talim edeceği bir medrese ve dergâh olacaktı.

Mescid-i Nebevi'nin inşâ edilmesi için önce bir arsa bakıldı, ardından iki yetime ait olan bir arsa bulundu[9] ve Hz. Ebubekir (r.a.) tarafından arsa ücretinin ödenmesiyle mescid inşâsına başlanıldı.

Mescid-i Nebevi arsasının yetimlerden satın alınması; bir kısım halkımız tarafından *"yetimlerle alışveriş yapılması haramdır"* sözünün yanlışlığını bize gösteren en net delillerden biridir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Mescid-i Nebevi gibi önemli bir mescidi yapmak için iki yetimin arsasını kullanıyorsa bu durumda bizim de haksızlık yapmamak şartıyla yetimlerle alışveriş yapabileceğimizi anlamamız gerekir.

Arsanın alımından sonra sahabeler tıpkı Mescid-i Kûba'da olduğu gibi bu mescidi de el birliğiyle çalışarak bitirdiler. Öyle ki Gönüller Sultanı Efendimiz bile yine bizatihi Mescid-i Nebevi'nin inşâsında çalışırak sahabelere yardım

[9] Buhari, Menakibu'l Ensar 44

etti. Bir de Mescid-i Nebevi'nin kuzey duvarında hurma dallarıyla bir gölgelik yapıldı ve bu alana suffe denildi.

Suffe bölümü sadece ilim talim edilen bir medrese olarak kullanılmıyor, aynı zamanda akrabaları, maddi durumu ve kalacak yeri olmayan sahabelere de sürekli barındıkları bir mesken görevi sağlıyordu. Bu sahabeler hem Suffa Mektebi'nde derslerine devam ediyor hem de sürekli orada konaklıyordu. Aralarında sonradan evlenenler kendilerine tahsis edilen eve çıktıklarında bile derslerine devam ediyor ve Efendimiz'den Kur'ân ve marifetullah ilmi tahsil ediyordu. Bununla beraber suffa mektebinin bütün ihtiyaçları yine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve sahabeler tarafından karşılanıyordu. İçlerinde irşad eğitimini tamamlayan sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz tarafından diğer bölgelere Allah'ın vahyini tebliğ ve irşad için vazifelendiriliyor, onlar da gittikleri her yerde Allah'ın vahyini gönüllere nakşediyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bizzat ilgilenip özel olarak yetiştirdiği sahaberin sayısı dört yüz ya da beş yüz diye bilinmektedir.

Kendilerini dünyevi hiçbir menfaat gözetmeksizin Allah yolunda ilim öğrenmeye ve hizmet etmeye adayan suffa ehline Efendimiz o kadar ilgi gösteriyor, zorluk çekmemelerine o kadar dikkat ediyordu ki sadaka olarak gönderilenleri mutlaka önce Suffe ehline dağıtıyor, onlar için *"benim arkadaşlarım"* buyuruyordu. Allah da Bakara Sûresi 273. Âyet'ini Ashab-ı Suffe hakkında nazil ederek **"(ey mü'minler! Sizin yapacağınız hayırlar) Kendilerini Allah yoluna adamış, (bu sebeple) yeryüzünde (kazanç için) dolaşamayan fakirler için olsun. İffetlerinden dolayı (dilenmedikleri için) cahiller, onları zengin zanneder. Sen onları simalarından tanırsın. Onlar ısrarla (insanlardan bir şey) istemezler. (Unutmayın!) Hayır olarak her ne infak ederseniz, muhakkak ki Allah onu bilir"** buyurmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde Allah için ilim tahsil etmenin ne kadar önemli olduğunu vurgularken *"ya öğreten olun ya da öğrenen. Ya onlara yardım eden olun ya da*

onları seven. Sakın bir beşincisi olmayın yoksa helâk olursunuz"[10] buyurmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ilim öğrenmeye her konuda öncelik verir ve bir Müslümanın mutlaka Rabbinin vahyini hikmetiyle beraber anlamasını emrederdi. Öyle ki Mescid-i Nebevi de sohbet ettiği sırada Ashab-ı Suffe'den bir sahabe uyandığında uykusunda ihtilam olduğunu fark etmiş ve oradan uzaklaşarak gusül abdesti aldıktan sonra sohbete gelmişti.

Sahabe derse iştirak edince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona ve bütün mü'minlere işin doğrusunu öğretmek için neden sohbete iştirak etmediğini sordu. Sahabe de *"ya Resulullah! Ben pistim, bu hâldeyken sohbeti dinlemek istemedim, gusledip öyle geldim"* dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de cevap olarak *"subhânallah! Mü'min pis olmaz. Teyemmüm etseydin ve sohbeti dinleseydin. Sonra gusül abdesti alırdın"*[11] buyurdu.

[10] Taberânî, Beyhakî

[11] Buhari-Gusl, Muslim-Hayz, Ebû Davut -Taharet, Tirmizi

ENSAR-MUHACİR KARDEŞLİĞİ

Muhacirler, Medine'ye hicret ettiklerinde her şeylerini Mekke'de bıraktıkları için yardıma ihtiyaçları vardı. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Medine'ye geldikten beş ay sonra Müslümanları birbirine kardeş yaptı. Bazı rivâyetlere göre kardeş olanların sayısı doksanken, bazılarına göre ise ellişer kişiden toplam yüz kişidir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kurduğu kardeşlik bağı hem maddi hem de manevi yardımlaşmak amacıyla imandan tecelli eden bir kardeşlikti. Bu kardeşlik bağında Medineli her ensar, kendisine kardeş ilan edilen Mekkeli muhacirlerle mallarını paylaşacak ve birlikte çalışıp kazanacaklardı. Hatta biri vefat ederse öbürü ona vâris dahi olacaktı.

Kardeşlik bağı mü'minler arasında imanın en belirgin alametlerinden biridir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe. Sizi birbirinizi sevdirecek bir şey söyleyeyim mi"* buyurmuştur.

Sahabeler *"evet ya Resulullah"* deyince ise *"aranızda selamı yayınız"*[12] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz başka bir hadisinde yine kardeşlikle ilgili olarak *"biriniz kendisi için istediği bir şeyi kardeşi için de istemediği müddetçe iman etmiş olmaz"*[13] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kardeşlik hakkındaki hadislerine bakıldığında insanın mü'min kardeşlerine olan tavrının imanını gösterdiği net bir şekilde anlaşılmış olur.

Ensar ve Muhacir kardeşliği kapsamında Hz. Ömer (r.a.), Itban Bin Malik (r.a.) ile kardeş kılınmıştı. İkisi de pazara gidip çalışıyor, evlerinin geçimini sağlıyorlardı; ancak böyle olunca Mescid-i Nebevi'ye gidip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sohbetlerine katılamıyor ve Efendimiz'le vakit geçirme şerefinden mahrum kalıyorlardı. Bunun önüne geçmek amacıyla Hz. Ömer (r.a.), ensardan olan kardeşi Hz. Itban (r.a.)'a *"ikimizin çalışması yerine bir gün ben pazara gidip çalışayım, sen de Mescid-i Nebevi'ye*

[12] Muslim, İman 93; Ebû Davud, Edeb 131
[13] Buhari, İman 6; Müslim, İman 71

gidip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i dinle, sonra da Efendimiz'den dinlediklerini bana anlat, bir gün de sen pazarda çalış, ben Mescid-i Nebevi'ye gidip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i dinleyeyim sonra da duyduklarımı sana anlatayım" dedi. Hz. Itban teklifi kabul etti ve vardiyalı şekilde çalışmaya başladılar.

Abdurrahman İbni Avf (r.a.)'ın, Ensardan olan kardeşi ise her şeyini onunla paylaşmayı teklif etti; ama Abdurrahman İbni Avf (r.a.), kardeşine teşekkür edip sadece kendisine bir ip vermesini ve pazarın yolunu göstermesini söyledi. Maddi olarak bir şeyi olmayan Abdurrahman İbni Avf (r.a.), kısa bir süre sonra Medine'nin en zengin tüccarları arasına girdi.

Sahabeler birbiriyle kardeş olurken yalnızca Hz. Ali (r.a.) kimseyle kardeş edilmemiş, bu durum Hz. Ali (r.a.)'yi üzmüştü. Bu yüzden Hz. Ali (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek *"ya Resulullah! Herkesi birileriyle kardeş kıldınız; ama benim kardeşim yok"* dedi. Efendimiz de

ona *"ya Ali! Sen benim dünya ve ahiret kardeşimsin"*[14] buyurdu.

IRKÇILIK HASTALIĞININ TEHLİKESİ

Yahudiler bir nebînin geleceğini bekliyorlar; ama gelecek nebînin kendi içlerinden çıkacağını düşünüyorlardı. Efendimiz, Medine'ye hicret ettiğinde halihazırda gelecek nebîden haberdar olan Yahudiler Tevrat'tan öğrendikleriyle kendisi hakkında araştırma yapmaya başladılar. Yahudi Kabilesi Beni Nadir'in reislerinden Huyey bin Ahtab da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nebîliği üzerinde araştırmalar yapmış, her taraftan bilgi toplamaya çalışmıştı. Sonunda kendi aralarında toplanan Yahudiler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzel ahlakını ve yaşadığı olayları ele alarak onun Allah'ın nebîsi olduğuna kesin kanaat getirdiler. Ardından kabile reisleri olan Huyey Bin Ahtab'a Resulullah hakkında ne düşündüğünü sordular. O da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nebî olduğunu ikrar etti. Reislerinin bu ikrarı üzerine Huyey'in kardeşi, *"Muhammed Nebîyse o hâlde ona iman*

[14] İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, IV,104

etmemiz gerekir" deyince, Huyey Bin Ahtab *"hayır, biz kendi ırkımızdan bir nebî bekliyorduk. Muhammed bizim ırkımızdan değil. Biz de bizden olmayana asla iman etmeyiz''* dedi.

Allah ehl-i kitabın bu tavrını bize haber verirken **"kendilerine kitap verdiklerimiz (Yahudi ve Hristiyanlar), o (ellerindeki kitapta yazılı olan resul)ü kendi oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Buna rağmen onlardan bir grup (apaçık) bildikleri hâlde hakkı gizlerler"**[15] buyurmuştur. Aynı durum Hristiyanlar için de geçerliydi. Hz. Îsâ (a.s.)'ın müjdelediği nebînin bütün âlemetlerinin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i işaret ettiğini bildikleri hâlde onlar da sırf kendi kavimlerinden olmadıkları için Efendimiz'i inkâr ettiler, bir de kendilerinden olanların iman etmesine mâni olmaya çalıştılar.

İLK EZANIN OKUNMASI

Mescid-i Nebevi'nin inşâsı sonrasında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Bilal (r.a.)'e mü'minleri namaza çağırmasını emretmişti, o da

[15] Bakara /146

yalnızca *"essela essela (namaza, namaza)"* diye haykırarak sahabeleri namaza çağırıyordu. Böylece ilk ezanımız başlamış oldu. Aradan bir süre geçince Abdullah Bin Zeyd (r.a.) rüyasında ezanın nasıl okunması gerektiğini gördü, o da rüyasını olduğu gibi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e anlattı. Bazı sahabelerin de aynı rüyayı görmesi üzerine Resulullah (s.a.v.) artık ezanın bu sözlerle okunmasını Hz. Bilal (r.a.)'e emretti.

KÂBE'NİN KIBLE OLMASI

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve sahabeler Mekke'deyken Mescid-i Âksa'ya döndüklerinde mutlaka Kâbe'yi önlerine alır, Kâbe yönünden Mescid'i Âksa'ya dönüp namaz kılarlardı; ancak Medine, Mekke'nin yukarısında bulunduğundan Mescid-i Âksa'ya dönmek için yönü Kâbeye vermeye imkân yoktu; çünkü sahabeler yüzlerini Kudüs'e döndüğünde Mekke arkalarında kalıyordu. Yahudiler de onlarla alay ediyor *"madem hak dine mensupsunuz neden bizim kıblemize yöneliyorsunuz? Neden kendinize has bir kıbleniz yok? Demek ki bizim dinimiz hak ki siz*

de bizim kıblemize yöneliyorsunuz" gibi sözler sarf edip Müslümanları incitiyordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de gönlünden Kâbe'nin kıble olmasını geçiriyordu. Allah onun duasını kabul buyurdu ve Efendimiz Mescid-i Kıbleteyn'de öğle namazını ikame ettirirken Bakara Sûresi'nin 144. Âyet'i nazil oldu. Efendimiz de namazın son iki rekâtında Kâbe'ye doğru dönerek namazı tamamladı. Böylelikle sahabeler artık Mescid-i Aksa'ya değil Kâbe'ye dönerek namaz kılmaya başladı.

"(Resulüm!) Biz, senin yüzünü defalarca göğe doğru çevirip durduğunu (haber beklediğini) görüyoruz. Artık seni razı olacağın bir kıbleye döndüreceğiz. Bundan böyle yüzünü Mescid-i Harâm tarafına (Kâbe'ye doğru) çevir. (Ey mü'minler! Siz de) Nerede oldusanız olun, (namazda) yüzlerinizi o tarafa çevirin. Şüphe yok ki kendilerine kitap verilen (Yahudi ve Hristiyan)lar, bunun rablerinden (gelen) hak

olduğunu çok iyi bilirler. Allah, onların yaptıklarından gâfil değildir."[16]

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'DEN AYRILAN KÜTÜĞÜN İNLEMESİ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Mescid-i Nebevi'de sahabelere ayakta hutbe verdiği için hutbe süresi uzayınca yoruluyordu. Bu durumu dert edinen sahabeler de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yorgunluğunu hafifletmek adına bir hurma kütüğü getirdiler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hutbe verirken artık bu hurma kütüğüne yaslanmaya başladı; ama cemaat çoğalınca bu defa sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e cemaatin tamamını görebileceği bir minber yapmak istediler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in de onayı ile ona üç basamaklı bir minber yaptırıldı ve Efendimiz bundan sonraki hutbelerini üç basamaklı bu minberde verdi.

Efendimiz bu minberde ilk defa hutbe verdiği sırada önceden yaslanarak hutbe okuduğu hurma kütüğü, Efendimiz'den ayrı

[16] Bakara /144

kalmaya dayanamadı, bu üzüntüsünden dolayı deve yavrusunun inlemesi gibi sesler çıkarmaya başladı. Mescitte bulunan herkes hurma kütüğünün bu inlemesini duydu ve onun feryadına dayanamayıp ağladı.

Hurma kütüğünün feryadı üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz minberden inerek hurma kütüğünü kucakladı ve onu okşamaya başladı. Böyle olunca kütüğün inlemesi kesildi. Sonra Efendimiz, sahabelere dönerek *"eğer onu kucaklamamış olsaydım, Kıyamet gününe kadar böyle inleyip duracaktı"* buyurdu. Ardından hurma kütüğüne *"istersen seni yeniden dikeyim, eskisi gibi yeşer meyve ver. İstersen de seni cennete dikeyim; cennet ırmaklarından iç, yeşer, meyve ver, o meyvveleri cennet ehli yesin, hangisini istersin"*[17] diye sordu. Hurma kütüğü de cennete dikilmeyi tercih etti. Sonra sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emriyle hurma kütüğünü minberin hemen altına defnettiler.

[17] Buhari, Menakıb

ORUÇ, İTİKÂF VE TERAVİH

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Oruç sizden önceki (ümmet)lere (farz olarak) yazıldığı gibi size de (farz olarak) yazıldı. Umulur ki takvâlı olursunuz (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışırsınız)."[18]

Kıblenin Kâbe'ye çevrilmesinden bir ay sonra hicretin on sekizinci ayında, şaban ayının sonlarına doğru Bakara Sûresi'nin 183. Âyeti ile ramazan ayında oruç tutmak farz oldu. Toplam dokuz ramazan orucu yaşayan Efendimiz bütün ramazan günlerini sahabelerle ve insanlara Allah'ın vahyini tebliğ etmekle geçirir, ramazanın kalan son on gününde ise itikâfa çekilirdi.

İtikaf: Kulun, ramazan ayının son on gününde ailesi ve işine ara vererek kapalı bir odada yalnız başına sadece Rabbiyle olmaya çalışmasıdır. Mürşid-i kâmillerin, nefislerini tezkiye etmek maksadıyla dervişleri çilâhanelere, hâlvetlere koyması yolu Resulullah (s.a.v.)

[18] Bakara /183

Efendimiz'in de her ramazan yaptığı itikâf ibadetinden gelmiştir.

İtikâfta niyet edilen süre dolana kadar başkasıyla konuşmak, uyumak, uzanmak, eşle münasebet kurmak ve Allah'tan başka şeylerle meşgul olmak yasaktır. Bu yasaklardan herhangi birini yapanın itikâfı kazaya kalır ve o kul tekrardan itikâfını yerine getirmekle mükellef olur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her ne kadar ramazanın son on gününde itikâfa girmiş olsa bile bir mü'min için on gün itikâfta kalma şartı yoktur. İsteyen herkes gücünün yettiği kadarıyla, bir saat ya da iki namaz vakti arası veya bir gün, iki gün, üç gün, on gün itikâfta kalabilir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz özellikle hanım sahabeleri, çocuklarıyla ilgilenmek zorunda olmaları dolayısıyla itikâf konusunda serbest bırakmış ve kendi durumlarına uyan en uygun zamana göre itikâfa girebileceklerini tavsiye etmiştir.

Ramazanlarının son on gününü itikâfta geçiren Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yalnızca

sekizinci ramazanında Tebük Seferi'nde olması sebebiyle itikâfa girmemiş; ancak son ramazanında hem önceki itikâfın kazasını hem de o yılki itikâfını yerine getirmiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ramazan aylarında yaptığı diğer ibadetlerden biri de mukabeledir. Bu mukabelede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Cebrail (a.s.) ile karşılıklı olarak o ana kadar inen bütün âyetleri okur, tilavet ederdi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ramazan aylarında diğer namazlardan ayrı olarak mescide gidip teravih namazı kılıyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in namaz kıldığını gören sahabeler de hemen saflara geçiyor ve Resulullah'la beraber namaz kılıyordu; ama sonra sahabelerin kendisiyle beraber namaz kıldığını gören Efendimiz, teravih namazının ümmetine farz edilmesinden çekindi ve teravih namazlarını mescitte kendisi için ayrılan odada kılmaya başladı. Hz. Ömer (r.a.) halifelik döneminde herkesin mescidde ayrı ayrı teravih namazı kıldığını görünce *"madem hepimiz mescide geliyoruz, bari cemaatle kılalım"* dedi, böylelikle

teravih namazları ilk kez cemaatle kılındı. İmam olarak da ensardan ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendisi hakkında *"sahabem içinde Kur'ân'ı en güzel okuyan"* buyurduğu Ubey Bin Kab seçildi.

MESCİD KUŞU

"Namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)ın, zekâtı ver(erek nefsinizin cimriliğini temizley)in! (Allah rızasını gözeterek) Hayır namına kendiniz için her neyi (âhirete gönderip huzura) takdim ederseniz Allah katında onu bulursunuz. Muhakkak ki Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görendir."[19]

Bu dönemde Bakara Sûresi'nin 110. âyetiyle zekât Müslümanlar için farz kılındı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman ettiğini iddia eden Salebe Bin Hatib adında yoksul bir adam vardı. Bu adam sabahları herkesten önce mescide gelir ve herkesten daha çok

[19] Bakara /110

mescitte vakit geçirirdi. Onun bu hâlinden dolayı sahabeler ona Mescid Kuşu adını vermişti.

Salebe bir gün Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna geldi ve *"ya Resulullah! Allah'a dua edin de bana mal, mülk versin"* dedi; ama Efendimiz ona *"ey Salebe! Hakkını verdiğin az mal, güç yetiremeyeceğin çok maldan hayırlıdır"* buyurdu ve zengin olması için ona dua etmeyi uygun bulmadı.

Aradan bir müddet geçince Salebe tekrar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna geldi ve *"seni hak nebî olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki Allah bana mal verirse her hak sahibine hakkını verir, salihlerden olurum"* dedi. Salebe'nin isteğini ikinci defa uygun görmeyen âlemlere rahmet Efendimiz daha sonra Salebe'nin yoğun ısrarlarına artık "hayır" demeye hayâ etti ve onun için duada bulundu.

Salebe, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in duasından sonra bir koyun sahibi oldu ve kısa süre içerisinde koyunları çoğaldı. Hiçbir namazı kaçırmayan, hatta bütün vakitlerde herkesten önce mescide gelen Salebe, koyunlarının

artmasıyla önce vakit namazlarını kaçırdı, peşinden namazlara gelmemeye başladı.

Salebe'nin sürüleri öyle bir hızla büyüdü ki artık Medine'ye sığamaz oldu. Bu yüzden Salebe sürülerini alarak şehrin dışında bir vadiye yerleşti. İlk başlarda sadece cuma namazına gelebiliyordu; ama işlerinin yoğunluğundan cuma namazına dahi gelmez oldu.

Bu arada Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Salebe'yi uzun zamandır görmediği için merak etti ve sahabeleri yollayarak neden mescide hiç uğramadığını, bir sorunu, sıkıntısı mı olduğunu sordurdu; ama Salebe, işlerinin çokluğundan fırsat bulamadığını söyledi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zekât emri gelince Müslümanlardan zekât toplaması için sahabelerden oluşan bir memur birimi oluşturmuştu. Zekât memurları Müslümanların olduğu her bölgeye gider, iman edenlerden hisselerine düşen miktarda zekâtı toplar, ardından hepsini Beytü'l Mal'a teslim edilmek üzere Medine'ye getirirdi. Ordan da yine görevli sahabeler tarafından halk için kullanılırdı.

Zekât toplama vakti geldiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in görevlendirdiği memurlar Salebe'nin de yanına uğradı ve hissesine düşen zekâtı vermesini söylediler; ancak Salebe bundan rahatsız oldu ve *"zekât vermek Allah'ın emri midir"* diye sordu. Onlar da Allah'ın zekâtı emrettiğini ve bunun sadece kendisine özel olmadığını, maddi durumu iyi olan bütün Müslümanlardan zekât toplandığını söylediler. Bunun üzerine Salebe *"siz gidip diğerlerinden zekâtı toplayın, en son bana gelirsiniz"* dedi ve zekâtını ödemedi.

Zekât memurları Salebe'yi kırmayıp, dediği gibi yaparak civardaki zengin Müslümanlara gittiler ve hepsinden zekât topladıktan sonra geri Salebe'nin yanına geldiler; ama Salebe sözünü tutmadı ve onlara *"Muhammed benden haraç mı istiyorm"* deyip zekâtını teslim etmedi.

Sahabeler Salebe'nin son sözünden sonra Medine'ye döndüler ve Salebe'nin zekât vermediğini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e anlattılar. Efendimiz onları dinledikten sonra

"*eyvah, Salebe kendine yazık etti"* buyurdu. Ardından Salebe için Tevbe Sûresi'nin 75 ile 77. Âyetleri nazil oldu.

"Bir de onlardan kimi, 'eğer (Allah) fazlından (lütuf ve ihsanından) bize verirse mutlaka biz de sadaka (ve zekât) vereceğiz ve elbette biz sâlihlerden olacağız' diye Allah'a söz verdiler. Fakat (Allah) fazlından (lütuf ve ihsanından) onlara (zenginlik) verince onda cimrilik edip (Allah'ın emrinden) yüz çevirerek (sözlerinden) döndüler. Böylece Allah'a verdikleri sözden dönmeleri ve yalan söylemeleri sebebiyle (Allah da) kendisiyle karşılaşacakları güne kadar onların kalplerine bir nifak (ikiyüzlülük hastalığı) yerleştirdi."[20]

Hakkında âyet nazil olduğunu ve münafıklığının ortaya çıktığını duyan Salebe halk nezdindeki konumunu geri kazanmak için hissesine düşen zekâtla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek pişman olduğunu ve zekât vermek istediğini söyledi; ancak Efendimiz ona *"Allah senin zekâtını kabul etmekten beni*

[20] Tevbe /75-77

menetti" buyurdu ve Salebe'yi geri çevirdi. Bundan sonra da her yıl zekâtını getirmesine rağmen Efendimiz onun zekâtını kabul etmedi.[21]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahirete intikâlinden sonra Hz. Ebubekir (r.a.) halife oldu, Salebe de bu kez zekâtını Hz. Ebubekir (r.a.)'a getirdi; ama Hz. Ebubekir (r.a.) *"Allah resulünün kabul etmediği bir şeyi ben de kabul edemem"* deyip Salebe'nin zekâtını reddetti. Bu şekilde ölene kadar hiçbir halife tarafından Salebe'nin zekâtı alınmadı.

HZ. ZEYD (R.A.)'İN EVLİLİĞİ

Hz. Zeyd (r.a.), tekrar evlenmek istiyordu. Hz. Zeyd (r.a.) ikinci evliliğini yapmak isteyince, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona bir eş aradı. Sonunda halası kızı Zeyneb Binti Cahş'ı Hz. Zeyd'e eş olarak uygun buldu ve bu kararını iletmek için halasının evine gitti; ama ev halkı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in talebini duyduğunda Hz. Zeyd'in azatlı bir köle olduğunu öne sürüp bu evliliği onaylamadı. Efendimiz de bunun üzerine

[21] Taberî, İbn Kesir, Tevbe, 9/75-77. Ayetlerin Tefsiri

Zeyd'in ailesinin Yemen'de çok asil ve zengin bir aile olduğunu onlara hatırlattı; ama onlar Zeyd'in Mekke'ye köle olarak geldiğini söylediler ve kızlarını Hz. Zeyd'e vermek istemediler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tavsiye ve nasihatlarına rağmen Zeyneb Binti Cahş ve ailesi Hz. Zeyd'i kabul etmeyince Allah Ahzâb Sûresi 36. Âyet'i indirdi ve resulüne karşı nasıl bir teslimiyet içinde olmaları gerektiğini bütün kullarına beyan etti.

"Allah ve resulü bir işe hükmettiği zaman, mü'min olan bir erkek ve mü'min olan bir kadın için o işte kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim de (bu hakkı kendinde görerek) Allah'a ve resulüne isyan ederse şüphesiz ki o, apaçık bir dalâlet ile (sırât-ı mustakîmden) sapmış oldu."

Hz. Zeyneb (r.a.) ve ailesi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hükmü karşısında mü'minlere fikir beyan etmeyi yasaklayan âyet nazil olunca, yaptıkları yanlışı anladılar ve söylediklerine pişman olup tövbe, istiğfar ettiler. Sonra da Zeyneb (r.a.), Hz. Zeyd'le evlenmeyi

kabul etti. Böylelikle nikâhları kıyıldı ve evlendiler; ama evliliklerinden kısa bir süre sonra aralarında bazı sorunlar yaşanmaya başladı. Bu yüzden Hz. Zeyd daha evliliğinin ilk aylarında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna geldi ve eşinden boşanmak istediğini söyledi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ise onun bu isteğini kabul etmedi ve ona *"eşini yanında tut, bırakma"*[22] buyurdu.

[22] İbn Sa'd, 2012: VIII, 82; Belâzürî, 1996: I, 434; Hamîdullah, 2013: XLIV, 357

BEDİR SAVAŞI VE SONRASINDAKİ OLAYLAR

SAVAŞ ÖNCESİ YAŞANANLAR

Muhacir sahabeler Medine'ye hicret ettiklerinde bütün değerli mallarını Mekke'de bırakmak zorunda kalmıştı. Müşrikler de mü'minlerin hicret etmesiyle onlardan geriye kalan evlere çökmüş, değerli mallarını gasp etmiş, topraklarını kendi aralarında paylaştırmıştı; ancak iman edenlerin sayısının hızla artması müşrikleri telaşlandırıyordu. Bu nedenle müşrikler, iman edenleri tamamıyla ortadan kaldırmak için hazırlıklar yapmaya başladı.

Hicretin ikinci yılına gelindiğinde Mekkeli müşrikler Şam'da ticaret yapmak amacıyla büyük bir kervan hazırladılar. Bu kervanın içinde hem hicret eden sahabelerin hem de Mekkeli müşriklerin değerli malları bulunuyordu. Müşriklerin planına göre; Ebû Sufyan'ın başında olduğu ve toplamda bin devenin taşıdığı mallar satılarak büyük bir kazanç sağlanacak, elde edilen gelirle de silah temin edilip iman edenlere saldırılacaktı. Böylelikle hem sahabelerin

mallarıyla onlara zarar verilecek hem de çok kârlı bir iş yapmış olacaklardı.

Yanında otuz, kırk kadar muhafızın olduğu Ebû Sufyan liderliğindeki kervan istenildiği gibi Şam'a gitti ve kârlı bir alışveriş gerçekleştirip Mekke'ye doğru yola çıktı. Büyük bir ticaret kervanının Mekke'ye doğru yola çıktığı ve elde edilecek gelirle de Medine'ye saldırılacağı haberi sahabelere ulaşınca, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hemen Abdullah Bin Ümmi Mektum (r.a.)'ı vekil olarak kendi yerine bıraktı ve sayıları üç yüz on üç kişiden oluşan sahabeyle beraber kervanı beklemek üzere Bedir mevkisine gitti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gayesi; sahabelerin müşriklerce el konulan mallarının tazminini gelen kervanla tahsil etmek ve müşriklerden gelecek savaş tehlikesini daha başlamadan bertaraf etmekti.

Bedir mevkisi; Mekke, Medine ve Suriye'ye açılan yolların birleştiği önemli bir yer olduğu için kervan buradan geçecekti. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve sahabeler orada kervanın gelişini beklemeye başladılar.

Sahabeler teçhizat olarak çok zayıf durumdaydılar. Zaten savaş niyetiyle gelmediklerinden ağır silahları ve zırhları yoktu. Binek olarak da iki ata ve yetmiş deveye sahiplerdi. Bu develere de ancak nöbetleşe binebiliyorlardı. Böylesine zor şartlar altında Bedir'e ulaştılar. Bir şekilde Ebû Sufyan durumu öğrendi ve Müslümanların kervana saldıracağını müşriklere haber verdi. Sonra da Bedir mevkisine varmadan başka bir yoldan Mekke'ye doğru yol aldı.

Ebû Sufyan'dan gelen saldırı haberini alınca büyük bir panik yaşayan müşrikler savaş hazırlıklarına başladılar. Müşrikler meydana getirdikleri bin asker, yüz at ve yedi yüz develik bir orduyla Efendimiz ve sahebelerin bulunduğu Bedir mevkisine doğru yola çıktılar. Sadece Ebû Leheb, hastalığını bahane ederek orduya katılmadı ve kendi yerine ücretle tuttuğu bir kişiyi savaşa gönderdi.

Ebû Sufyan, sahabelerin üzerine giden müşriklere bir elçi gönderip kervanın kurtulduğunu ve savaşa gerek kalmadığını

söylese de Ebû Cehil herkesin iştirak ettiği ordunun iman edenleri ortadan kaldırmak için büyük bir fırsat teşkil ettiğini düşündü ve savaş konusunda ısrar etti. Müşrikler de Ebû Cehil'in yönlendirmesiyle savaşmayı kabul etti ve ordudan ayrılmadı.

"Hani (Bedir Savaşı'nda) siz vadinin (Medine'ye) yakın kenarında, onlar da vadinin uzak kenarında (Mekke tarafında) idiler. Kervan ise sizin daha aşağınızda (deniz sahilinde) idi. Eğer (savaş için) sözleşmiş olsaydınız dahi sözleştiğiniz vakitte öyle buluşamazdınız; fakat Allah, (ezeli ilmiyle) takdir (edip hükm)ettiği bir işi yerine getirmek için (sizi onlarla böyle karşı karşıya getirdi) ki helâk olan açık bir delille (gözüyle gördükten sonra) helâk olsun, yaşayan da açık bir delille (Allah'ın yardımı ile galip geldiklerini görerek) yaşasın. Çünkü Allah Semî''dir, Alîm'dir (her şeyi ve herkesi işiten ve bilendir)."[1]

Sahabeler savaşmak maksadıyla değil; müşriklerce el konulan mallarının tazmini için

[1] Enfal /42

yola çıktığı hâlde takdir-i ilâhi mü'minlerle müşrikleri karşı karşıya getirdi; çünkü Bedir için "ayrım günü" buyuran Rabbimiz hakkın bâtıla üstün gelmesini murad etmişti.

Müşriklerin savaşmak üzere tam teçhizatlı bir orduyla üzerlerine doğru geldiği haberi kısa zamanda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve sahabelere ulaştı; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz savaş kararı vermeden önce yaşanan durum hakkında sahabelerin fikrini merak ediyor, bilhassa ensarın bu konudaki düşüncelerini öğrenmek istiyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu hâlini sezen muhacirlerden Miktad Bin Amr (r.a.) hazretleri bütün muhacirler adına söze girerek *"ya Resulullah! Rabbin sana neyi emretmişse onu yap. Vallahi biz İsrailoğullarının Hz. Mûsâ (a.s.)'a 'sen ve Rabbin gidip savaşın! Biz burada oturacağız'*[2] *dedikleri gibi demeyeceğiz. Biz sana tabiyiz ve senin yanındayız"* dedi.

Miktad Bin Amr (r.a.) hazretlerinin sözlerine çok memnun kalan Efendimiz, ensar

[2] Mâide /24

sahabelerin de savaşla ilgili düşüncelerini merak etti ve onlardan gelecek sözü bekledi. Bunun üzerine ensarlar adına Sa'd Bin Muaz (r.a.) hazretleri söz aldı ve *"nasıl biliyorsan öyle yap ya Resulullah! Seni hak dinle gönderen Allah'a yemin olsun ki sen bize şu denizi gösterip dalarsan, biz de seninle birlikte dalarız"* dedi.

BEDİR SAVAŞI (13 MART 624)

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, muhacir ve ensarın savaş konusundaki biatını kabul buyurduktan sonra yatsı vaktinde Bedir kuyularının yakınına geldi ve müşriklerin sayısını öğrenmek için Hz. Ali (r.a.), Zübeyr Bin Avvam (r.a.) ve Sa'd Bin Ebi Vakkas (r.a.)'ı bilgi toplamaları maksadıyla müşriklerin konakladığı tarafa gönderdi.

O sırada müşriklerin su taşıyıcıları develeriyle birlikte su kuyularına geldi; ancak sahabeler tarafından yakalanıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna çıkarıldılar. Efendimiz onlardan müşriklerin günde dokuz ya da on deve kestiklerini öğrenince müşriklerin kalabalık bir orduyla geldiklerini anladı.

Savaş hazırlığına başlayan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeleri müşriklerin en uzağında bulunan kuyuların yanına konuşlandırdı. Ensardan Hubab Bin Munzir (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek bu taktiğin kendi fikri mi yoksa Allah'ın emri mi olduğunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, bu fikrin kendisine ait olduğunu ve Allah'ın emri olmadığını söyleyince *"o hâlde ya Resulullah! Müşriklere en yakın su kuyusunun önüne gidelim ve diğer kuyuları kapatalım. Sonra da kendimiz için kullanabileceğimiz bir su havuzu oluşturalım. Böylelikle bütün kuyular bizim elimizde olur, biz de müşriklerin su kuyusuna ulaşmasını engellemiş oluruz"* dedi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hubab Bin Munzir'in teklifini kabul edip sahabeleri müşriklerin en yakınında bulunan su kuyusuna konuşlandırdı ve sahabelerin kullanacağı bir su havuzu oluşturduktan sonra bütün kuyuları kapattırdı. Bu taktik sayesinde müşriklerin, su kuyularını sahabelere karşı kullanmalarının önüne geçildi ve daha savaş başlamadan büyük

bir avantaj elde edildi; ancak daha sonra âlemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz kendileriyle savaşmak için gelmiş olsalar bile müşriklerin susuzluk çekmesine izin vermedi ve açtıkları havuzdan müşriklerin de su kullanmasına müsaade etti.

Sonunda bütün hazırlıklar bitti ve İslam ordusu ile müşrikler karşı karşıya geldiler. Muhacirler, Hazreçliler ve Evsliler olmak üzere üç kısımdan oluşan sahabe ordusunda; muhacirlerin sancağını Mus'ab Bin Umeyr (r.a.), Evslilerin sancağını Sa'd Bin Muaz (r.a.), Hazreçlilerin sancağını ise Hubab Bin Munzir (r.a.) taşıyordu.

Sahabelerin sayısı müşriklerin sayısının üçte birinden daha azdı. Üstelik sahabelerin ağır zırhları ve teçhizatları yoktu. Müşrikler ise savaş niyetiyle geldiğinden tam teşeküllü bir vaziyette düzenli bir ordu hâlindeydiler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yanındaki üç yüz sahabenin karşı tarafa göre sayıca azlığına bakıyor ve iman edenlere yardım etmesi için Rabbimize dua ediyordu. Bu dua sırasında birden kum

tepelerinin üstünde Cebrail (a.s.)'i gördü. Cebrail'in gelmesiyle Allah'ın mü'minlere yardım gönderdiğini anlayan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mahzuniyeti sevince döndü. Derken Nasîr ve Mevla olan Allah, mukaddes kelamını her yere ulaştırsın ve kullarını kendisine taşısın diye irsal ettiği nebîsinin duasına icabet etti ve üç bin meleğini mü'minlere yardım etmesi için görevlendirdi.

"Andolsun, sizler güçsüz olduğunuz hâlde Allah, Bedir'de de size yardım etti. Öyle ise Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın) ki ona şükretmiş olasınız. Hani (Bedir'de) sen, mü'minlere şöyle demiştin: 'Rabbinizin size (gökten) indirilen üç bin melekle yardım etmesi size yetmez mi?' Evet, eğer (siz) sabreder ve takvâ sahibi olursanız (ona karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışırsanız), onlar hemen şu anda üzerinize gelseler dahi, Rabbiniz (öncekinden daha fazla

olarak) nişanlı beş bin melekle size yardım eder."[3]

İki ordu artık karşı karşıya gelince müşrik ordusundan Utbe Bin Rebia yanında kardeşi Şeybe Bin Rebia ve oğlu Velid Bin Utbe birlikte sahabelere doğru gelerek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den mübâzere yapılmasını istedi.

Mübâreze; savaş yapılmadan önce her iki taraftan seçilmiş savaşçıların teke tek savaşmasıydı. Bu taktiğe göre savaş başlamadan önce çarpışan iki kişiden kim galip gelirse mağlup olan tarafa psikolojik üstünlük sağlardı.

En az birer kişinin yaptığı mübârezede müşrikler üç kişi geldi ve Efendimiz'den kendilerine denk üç kişiyle çarpışmayı talep ettiler. Ensardan Muâz, Muavviz ve Avf kardeşler Utbe Bin Rebia'nın teklifini duyunca, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kararını beklemeden hemen müşriklerin karşısına atıldılar ve mübârezede kendilerinin çarpışacağını söylediler; ama Utbe Bin Rebia bunu kabul etmeyerek Efendimiz'den

[3] Âl-i İmran /123-125

kendi kabilelerinden kendilerine denk üç kişi göndermesini istedi.

Esasında ilk çarpışmanın ensardan değil de muhacirlerden olmasını kendisi de daha uygun bulan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; Muâz, Muavviz ve Avf kardeşlere duada bulunarak onları geri çağırdı ve yerlerine amcası Hz. Hamza ile amca çocukları Hz. Ubeyde bin Hâris ve Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'i gönderdi.

Toplam altı kişinin çıktığı meydanda, Hz. Ubeyde (r.a.), Utbe bin Rebia ile; Hz. Hamza (r.a.), Şeybe bin Rebia ile; Hz. Ali (r.a.) Efendimiz ise Velid bin Utbe'yle göğüs göğüse çarpıştı. Hz. Hamza ve Hz. Ali, rakiplerini hemen yere sererken; Hz. Ubeyde (r.a.), Utbe bin Rebia ile savaşmaya devam etti ve ikisi de ağır yaralandı. Mübâreze geleneğinde, rakibini öldürenler kendi arkadaşlarına yardım edebildiğinden; Hz. Hamza, Ubeyde (r.a.)'ın yardımına koşarak Utbe bin Rebia'yı yere serdi, sonra da yaralı hâldeki Ubeyde'yi kendi saflarına götürdü.

Galip geleceklerinden emin olan müşrikler mübârezenin sahabelerce kazanılmasıyla büyük

bir öfke yaşayıp hemen taaruza hazırlandılar. İlkin *"ben emir vermeden kimse bir şey yapmasın"* komutu veren Efendimiz, düşman ordusu biraz daha yaklaşınca *"yer ve gökler genişliğinde olan cenneti kazanmak için hazırlanın"* buyurdu. Müşrikler ok menziline girince ise ok atışı emrini verdi. O sırada acıktığı için ayaküstü biraz hurma yiyerek açlığını geçiştirmek isteyen ensardan Umeyr Bin El-Humam (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek ağzından cennet müjdesini duyunca *"cennet seni bekliyor, sen ise hurmayla vakit kaybediyorsun"* diyerek elindeki hurmaları attı ve düşman askerleri arasına dalarak şehadet mertebesine nail oldu.[4]

"(O gün savaşta) Onları siz öldürmediniz; fakat onları Allah öldürdü. (Resulüm! Yerden bir avuç toprak alıp onların üzerine) Attığın zaman da (onları helâk edecek o toprağı) sen atmadın; fakat (onu) Allah attı. Ve (o bütün bunları) mü'minleri katından güzel bir imtihanla denemek için (yaptı). Muhakkak ki Allah

[4] Müslim, İmare 145 (1901)

semî'dir, alîmdir (her şeyi ve herkesi işiten ve bilendir)."[5]

Savaş devam ederken Efendimiz yerden biraz kum alıp müşriklerin üzerine attı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in attığı kumlar bütün müşriklerin gözlerine girdi, bunun etkisinden önlerini göremeyen müşrikler bir taraftan gözlerini ovuştururken bir taraftan da kaçışmaya başladı. Böylelikle düzenleri iyice bozulan müşrik ordusu artık dağılacak duruma geldi.

Mübâreze yapılırken öne atılan Muaz (r.a.) ve Muavviz (r.a.) kardeşler, Ebû Cehil'in Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve sahabelere neler yaptığını duymuş ve onu bizzat öldürmek için and içmişlerdi. Bu yüzden savaşın ortasında onu aramaya başladılar; ama onu daha önce hiç görmedikleri için muhacirlerden Abdurrahman Bin Afv (r.a.)'tan Ebû Cehil'i kendilerine göstermesini istediler. Abdurrahman Bin Afv

[5] Enfal /17

(r.a.) da oğlu İkrime ile yeğenleri tarafından korunan Ebû Cehil'i onlara gösterdi.

Aradıkları fırsat ellerine geçince iki kardeş birden Ebû Cehil'e saldırdı ve onu etkisiz hâle getirdi; ama tam onu öldüreceklerken Ebû Cehil'in oğlu İkrime, babasının yardımına koştu ve onları engelledi.

Ebû Cehil'i öldürmek isteyenlerden biri de Abdullah Bin Mesud (r.a.)'du. Abdullah Bin Mesud, Ebû Cehil'i görünce hemen yanına gitti ve kılıcını Ebû Cehil'e doğrulttu. Ebû Cehil, karşısında Abdullah Bin Mesud (r.a.) hazretlerini görünce ölmek üzereyken bile kibrinden vazgeçmeyip *"koyun çobanı! Söyle, bugün zafer kimin oldu"* diye sordu. Abdullah Bin Mes'ud (r.a.) *"zafer, Allah ve resulünündür"* buyurdu. Aldığı cevapla mağlup olduklarını iyice anlayan Ebû Cehil *"Muhammed'e de ki: Şimdiye kadar onun düşmanıydım. Artık düşmanlığım bir kat daha arttı"* dedi. Bu sözlerden sonra Abdullah Bin Mesud (r.a.), Ebû Cehil'i daha fazla konuşturmadı ve son bir darbeyle onu öldürdü.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Ebû Cehil'in son sözleri kendisine haber verilince *"Mûsâ'nın Firavun'u ölürken inadından vazgeçti; ama benim firavunum son nefesinde bile inadından vazgeçmedi. Bu ümmetin firavunu işte odur"*[6] buyurdu.

MÜ'MİNLERİN GALİBİYETİ

Yalnızca on dört şehid veren sahabelerin galibiyetiyle sonlanan Bedir Savaşı'nda; Ebû Cehil, Umeyye Bin Hâlef, Utbe Bin Rabia, Nadr bin Hâris gibi müşriklerin ileri gelenleri başta olmak üzere yetmiş müşrik öldürüldü, bir o kadarı da esir düştü. Bu esirler arasında; Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in amcası Abbas, amca çocukları Akil Bin Ebû Tâlib, Nevfel Bin Hâris ve kızı Hz. Zeyneb (r.a.)'ın eşi Ebu'l Âs Bin Rebi de bulunuyordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, savaştan sonra yakalanan esirlerin ne olacağı hususunda sahabesiyle istişarede bulundu. Hz. Ebubekir (r.a.) *"ya Resulullah! Bunlar bizim akrabalarımız,*

[6] Tebareni, el-Mucemu'l-Kebir, 11/382

hepsini serbest bırakalım" derken, Hz. Ömer (r.a.) ise *"ya Resulullah! Onlar seni yalanladılar, yetmedi, memleketinden çıkardılar, yine yetmedi seni öldürmeye çalıştılar. Müsaade buyur hepsinin boynunu vuralım"* dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz karar olarak *"esirler fidye versin, fidye verecek durumu olmayanlar on Müslümana okuma yazma öğretsin. Onu da yapamayanları serbest bırakalım"* buyurdu. Peşinden Hz. Ebubekir (r.a.)'e *"senin hâlin Hz. İbrâhîm ve Hz. İsâ'nın hâline benziyor."* Hz. Ömer (r.a.)'e da *"senin hâlin ise Hz. Nûh ve Hz. Mûsâ (a.s.)'ın hâline benziyor"* dedi.

Esirler arasında; Musab Bin Umeyr (r.a.)'in, müşriklerin sancaktarlarından olan kardeşi Ebu'l Aziz Bin Umeyr de vardı. Esirlerin fidye karşılığında serbest kalması kararlaştırıldığında Mus'ab Bin Umeyr (r.a.), sahabelerin yanına gelip kardeşini gösterdi ve onlara *"bu adamın ailesi çok zengindir, ondan fazla fidye alın"* dedi. Kardeşinin kendisi hakkındaki sözlerini duyunca çok sinirlenen Ebu'l Aziz, Mus'ab Bin Umeyr'e *"ben senin kardeşin değil miyim, yabancılar için bana karşı nasıl böyle*

konuşuyorsun" dedi; ama Mus'ab (r.a.) *"ikimizi kardeş kılan annemizle babamızdır. Benle sahabeleri kardeş kılan ise bizzat Allah'tır ve Allah'ın yaptığı kardeşlik elbette ki daha öndedir"* buyurdu.

SAVAŞ SONRASI YAŞANANLAR

Ramazan ayının üçüncü gününde Bedir'e hareket eden sahabeler, Medine'ye döndüklerinde ramazanın yirmi yedinci günüydü. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, şehre varınca kızı Rukiyye (r.a.) Annemiz'in vefat ettiğini ve uygun bir şekilde defnedildiğini Hz. Osman (r.a.)'dan öğrendi. On dört sahabenin şehadeti ve Rukiyye (r.a.) Annemiz'in vefatı nedeniyle sahabe efendilerimiz Ramazan Bayramı'nı yasla karşıladılar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in neredeyse imkânsız şartlara rağmen Bedir'de aldığı galibiyetten sonra bazı Yahudiler *"Muhammed bizim Tevrat'ta âlametlerini okuduğumuz nebîdir"* deyip hemen iman ettiler; ancak Yahudilerin büyük bir kısmı iman etmemekte

direndi ve müşriklerle bir olup fesat çıkarmaya devam ettiler.

BEN-İ KAYNUKA İHANETİ

Medine'de yaşayan Yahudi kabilelerinden biri de Ben-i Kaynuka kabilesiydi. Bu kabile, sarraflıkla uğraştığından hem çok zengindi hem de diğer kabileler arasında en tehlikeli olanıydı; çünkü hainlik yapıp fitne ve fesat çıkarmakta ustalaşmışlardı. Bununla beraber Beni Hazreç kabilesinin müteffiki olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le Medine Sözleşmesi'ni kabul etmelerine rağmen Müslümanlara saldırıyor, müşrik ve münafıklarla iş birliği yapıyorlardı. Şairleri ise Efendimiz'i hicveden şiirler okuyordu.

Yahudilerin, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve sahabelere olan saygısızlıkları sürerken ensardan hanım bir sahabe, Beni Kaynuka çarşısında bulunan Yahudilere ait bir kuyumcu dükkânına gitti ve oradan kendine ziynet almak istedi; ama Yahudiler, hanım sahabeyi rahatsız ettiler.

Ziynet almak için geldiği kuyumcu dükkanında Yahudilerin sözlü tacizlerine maruz kalan hanım sahabe, bağırmaya ve oradakilerden yardım istemeye başladı. Tam da o sırada çarşıdan geçen bir sahabe, Müslüman bir kadının yardım istediğini duyunca hemen onun imdadına koştu ve çıkan arbedede Yahudilerden birini öldürdü.

Kuyumcu dükkânı Beni Kaynuka çarşısında olduğu için olayı gören bütün Yahudiler kavganın çıktığı yere gelip topluca sahabeye saldırdılar ve onu şehid ettiler. Sahabeler, Beni Kaynuka Yahudilerinin hanım bir sahabeyi rahatsız ettiklerini, üstelik bir sahabeyi de şehid ettiklerini duyunca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e geldiler ve bu konudaki emrini sordular.

Beni Kaynuka Yahudileri zaten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile sahabeleri Medine'de istemiyor, onlar aleyhine faaliyetlerde bulunuyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yaşanan son hadise üzerine onlara anlaşmaya sadık kalmalarını, Bedir'deki müşriklerden ibret

almalarını söyledi ve onları bir kez daha İslam'a davet etti; ama onlar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in davetini reddetikleri gibi bir de *"ey Muhammed! Sen savaşmayı bilmeyen insanlara karşı galip gelmene güvenme! Biz onlar gibi değiliz ve savaşmayı çok iyi biliriz. Eğer bizimle çarpışmayı göze alırsan bizim nasıl adamlar olduğumuzu anlarsın"*[7] deyip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tehdit ettiler.

Rabbimiz emretmeden onlarla savaşmak istemeyen ve anlaşmaya sadık kalmalarına imkân tanıyan Efendimiz; Allah, Yahudilerin her fırsatta anlaşmaya aykırı davranması nedeniyle **"eğer (antlaşma yaptığın) bir kavmin hainlik yapmasından korkarsan, sen de (onlarla yaptığın antlaşmayı) aynı şekilde at (antlaşmayı bozduğunu açıkça onlara bildir) çünkü Allah, hainleri sevmez"** âyetini indirince, savaş kararını verdi ve sahabeleri toplayarak Beni Kaynuka Yahudileri üzerine sefere çıktı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ordusuyla beraber üzerlerine geldiğini öğrenen Yahudiler

[7] Enfâl /58

korkudan kalelerine kaçtılar. On beş gün süren muhasaranın sonunda İslam ordusuna galip gelemeyeceklerini anlayınca da teslim olmak zorunda kaldılar.

Kaleyi teslim alan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, hepsini Şam'a sürgün etti. Zaman içerisinde ise bu kabilenin nesilleri tükendi.

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN HZ. AYŞE ANNEMİZ'LE EVLENMESİ

Hicretin ikinci yılına gelindiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz elli beş yaşındayken Hz. Ayşe (r.a.) Annemiz'le evlendi. Günümüzde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Hz. Ayşe (r.a.) ile evliliğinin çocuk yaşta gerçekleştiğine dair iftiralar atılmışsa da olay bu şekilde gerçekleşmemiştir. Şayet Efendimizin evliliği olağandışı durumlarda gerçekleşmiş olsaydı o dönemdeki müşrikler bunu mutlaka kullanır, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e eziyetlerde bulunurdu. Oysaki bakıldığında sahabeleri her fırsatta dininden çevirmeye çalışan müşrikler bile Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Hz. Ayşe (r.a.) Annemiz'le evliliği üzerine bir eleştiride

bulunmamıştır. Bu durum Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in evliliğinin kendi döneminde her insana normal gelen olağan bir evlilik olduğunu göstermesi açısından en önemli delillerden biridir.

Hz. Ayşe (r.a.) Annemiz bu mübarek evlilik gerçekleştiğinde on yedi veya on sekiz yaşlarındadır;[8] çünkü Hz. Ayşe (r.a.)'ın ablası Esma Binti Ebubekir *"Ayşe benden on yaş küçüktür"* demiştir. Bütün kaynaklar da hicret esnasında Esma Annemiz'in yirmi yedi yaşında olduğunu söylediğine göre Hz. Ayşe (r.a.) Annemiz'in çocuk yaşta Efendimiz'le evlendiği iftirası asılsızdır.

Bir diğer husus ise Hz. Ayşe (r.a.) Annemiz'in Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le nişanlanmadan önce Mutim bin Adiy'nin oğlu Cübeyr Bin Mutim ile nişanlanmasıdır. Cübeyr, imanı tercih etmeyince bu nişan bozulmuş ve evlilik gerçekleşmemiştir.[9] Şayet söylendiği gibi

[8] Belâzurî, Ensabü'l-Eşraf, thk. Süheyl Zekkar, Riyaz Zirikli, Daru'l-Fikr Yay. Beyrut, 1996, I 409

[9] Ahmed B. Hanbel, Müsned, 6/211

Hz. Ayşe Annemiz Efendimiz'le altı yaşında nişanlandıysa o hâlde Cübeyr ile nişanlıyken üç veya dört yaşında olmalıdır ki bu da akla ve mantığa uymaz.

Bununla ilgili bir başka delil de Kıyamet Sûresi ile ilgilidir. Hz. Ayşe Annemiz'e *"Kıyamet Sûresi ne zaman indi"* diye sorduklarında Annemiz cevap olarak *"Kıyamet Sûresi indiğinde ben Mekke'de oyun oynayan bir çocuktum"* demiştir. Kıyamet Sûresi de nübüvvetin üçüncü veya dördüncü yılında indiğine ve evlilik Kıyamet Sûresi'nin inişinden on yıl sonra gerçekleştiğine göre Hz. Ayşe (r.a.) Annemiz'in evlenme yaşının on yedi veya on sekiz olduğu kesindir.

BEDİR SAVAŞI'NDAN SONRA YAŞANAN DİĞER OLAYLAR

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendisine Ümmü Ebiha (babasının annesi) diyerek seslendiği kızı Hz. Fatıma (r.a.) Annemiz'i hicretten beş ay sonra Hz. Ali (r.a.) ile nişanlandırdı. Bedir'den sonra ise evlendirdi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Fatıma Annemiz'i Hz. Ali ile evlendirirken ona, *"Ya Ali! Fatma'yı hoş tut; çünkü o benden bir parçadır. Onu üzersen beni üzmüş olur, onu sevindirirsen beni sevindirmiş olursun"* buyurdu. Sonra da Hz. Fatma Annemiz'e *"kızım Fatma! Ben seni ailemin en hayırlısı ile nikâhladım. O sahabelerin evveli, ilimde en derinidir, imamların kadısı, islamın kahramanıdır. Sakın ona isyan etme"* diye nasihat etti.

Eşlerin birbirine nasıl davranması gerektiğini her fırsatta öğreten ve örnek bir eş, örnek bir baba olarak da bunu kendi üzerinde net bir şekilde gösteren Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, evlenenlere de *"sizin en hayırlınız, ehline en hayırlı olanınızdır. Ben de ehline karşı en hayırlı olanınızım."*[10] Başka bir hadis-i şerifinde ise *"eşlerinize yediğinizden yedirin, giydiğinizden giydirin. Sakın onları dövmeyin, onları incitecek sözler söylemeyin"*[11] buyurmuştur.

[10] Tirmizi, Râda 11, Ebû Davud, sünnet 15, ibni mace, nikâh 50
[11] Ebû Davud, Nikâh,40-41

Bedir Savaşı yaşanırken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Hz. Osman (r.a.) ile evli olan kızı Hz. Rukiyye (r.a.) hastalığı nedeniyle vefat etmişti. Efendimiz diğer kızı Ümmü Gülsüm (r.a.)'ı da Hz. Osman'la evlendirdi, böylelikle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ikinci kez damat olan Hz. Osman (r.a.) iki nûr sahibi manasına gelen Zinnureyn lakabını aldı.

Hicret'in üçüncü yılına gelindiğinde Uhud Savaşı'ndan iki ay önce Efendimiz, Hz. Ömer (r.a.)'in kızı Hz. Hafsa Annemiz'le evlendi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu dönemlerdeki bir evliliği de Zeyneb Binti Huzeyme Annemiz ile oldu.

Bu dönemde bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Hz. Fatıma (r.a.) Annemiz'den torunu olan Hz. Hasan dünyaya geldi. Hz. Hasan (r.a.), dedesine benzediği için Hz. Fatıma (r.a.) Annemiz onu severken *"Resulullah'a benzeyen yavrum"* derdi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabesi ve ehliyle ilgili olarak *"kim ashabımı ve ehl-i beytimi sever, onlardan kimse hakkında kötü konuşmaz*

ve dünyadan onların muhabbeti ile ayrılırsa Kıyamet günü benimle birlikte ve benim yanımda olur" buyurmuştur.

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN HZ. ZEYNEB ANNEMİZ'LE EVLENMESİ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hicretten sonra Hz. Zeyd ile Hz. Zeyneb'i evlendirmiş; fakat ikisi arasında bir türlü muhabbet hasıl olmamıştı. Bu sırada Hz. Zeyd (r.a.) devamlı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelip eşiyle anlaşamadıklarını ve artık tamamıyla ayrılmak istediklerini söylüyordu. Fahr-i Kâinat Efendimiz ise boşanmalarının uygun olmadığını anlatıyor ve Hz. Zeyd'e sabretmesini söylüyordu; ama sonunda Hz. Zeyd ile Hz. Zeyneb Annemiz bağlarını tamamen kopardılar ve boşandılar.

"(Resulüm!) Hani Allah'ın nimet verdiği, senin de kendisine nimet verdiğin kimseye (Zeyd'e), 'eşini (nikâhın) üzerinde tut (onu boşama) ve Allah'a karşı takvâ sahibi ol (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalış)' diyordun ve Allah'ın açığa vuracağı şeyi insanlar(ın ne söyleyeceklerin)den çekinerek

içinde gizliyordun. Oysa Allah, çekinmene daha layık (değil miy)di! Zeyd, o (eşi)nden ilişiğini kesince biz onu sana nikâhladık ki evlatlıkları eşlerinden ilişkilerini kestiklerinde (o kadınlarla evlenmek isterlerse) mü'minlere bir güçlük olmasın. Ve Allah'ın emri (böylece) yerine getirilmiş oldu."[12]

Hz. Zeyd, Zeyneb Annemiz'den bağını kestiğinde Ahzâb Sûresi'nin 37-39. Âyetleri nazil oldu ve Allah, Resulullah (s.a.v.) ile Hz. Zeyneb (r.a.) Annemiz'i nikahladı. Rabbimizin de beyan ettiği üzere bu evlilikteki hikmet, Araplardaki adet kaldırılsın diye gerçekleşmiştir; çünkü cahiliyede Araplar birini evlatlık aldıklarında onu öz çocukları addettiği için mahremiyet perdesini aralarından çekiyor ve evlatlıklarının boşadığı hanımları bile kendilerine haram sayıyordu. Bu durum da evlatlık olarak büyüyen kişilerin yeni ailelerinden biriyle evlilik yapmasını imkânsız hâle getiriyor, özellikle sonraki nesillerde evlatlığın soyu, bulunduğu ailenin soyunu

[12] Ahzâb /37

kapsadığından halk arasında nesep karışıklığı meydana getiriyordu.

Abdullah Bin Selul gibi bazı adamlar dilleriyle iman ettiklerini söyledikleri hâlde gerçekte iman etmemişlerdi ve Müslümanlardan rahatsızlık duyuyorlardı; ancak şimdiye kadar Müslümanlar aleyhine konuşacakları bir fırsat ellerine geçmemişti. Şimdi ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Zeyneb Annemiz'le evlenmesi kendilerine göre büyük bir fırsattı. Onlar da bu fırsatı kullanarak ilk defa Müslümanları rahatsız etmeye ve *"Muhammed, insanlara çocuklarının eşleriyle evlenmelerini yasaklıyor; ama kendisi oğlu Zeyd'in eşiyle evleniyor"* deyip Efendimiz'i hâşâ karalamaya çalıştılar.[13] Allah da Ahzâb Sûresi 40. Âyet'i indirdi ve **"Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir; fakat o, Allah'ın resulü ve nebîlerin sonuncusudur. Allah, her şeyi (en ince ayrıntısına kadar) bilendir"** buyurdu.

Daha önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in evladlığı olması sebebiyle insanlar Hz. Zeyd

[13] İbn Hacer el-Askalânî, 2001: II, 241-242

(r.a.)'a Zeyd Bin Muhammed diye seslenirken bu âyetin inişiyle onu gerçek babasının ismiyle çağırmaya; yani ona Zeyd Bin Harise diye seslenmeye başladılar.

Müşrikler de bu mukaddes evliliği haber aldıklarında münafıklardan geri kalmadı ve kendileri için çok önemli olan evlatlık anlayışının Efendimizce değiştirilmesine itiraz edip çeşitli iftiralar attılar. Neticede Allah, Ahzâb Sûresi'nin 4. ve 5. Âyetleri ile hiçbir evlatlığın öz çocuk konumunda olmadığını beyan etti.

"Allah, bir adamın (göğüs) boşluğunda iki kalp yaratmadı. Kendileriyle zıhâr yaptığınız (vücudunu annenizin vücudu gibi kendinize haram kıldığınız) eşlerinizi, sizin anneleriniz saymadı ve evlatlıklarınızı da (öz) oğullarınız olarak tanımadı. Bunlar sizin ağızlarınızla söylediğiniz (fakat gerçekliği olmayan boş ve anlamsız) sözlerden ibarettir. Allah ise hakkı söyler ve (kullarını) doğru yola O, hidâyet eder. (Şu hâlde evlatlıklarınızı kendi) Babalarına nispet ederek çağırın! Bu, Allah katında daha (doğru ve) adaletlidir. Eğer babalarını

bilmiyorsanız, o takdirde (bilin ki) onlar, sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır. Bununla beraber hata ederek yaptıklarınızda size bir günah (ve vebal yoktur), fakat kalplerinizin bile bile yaptığında (günah) vardır. Allah ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir).”[14]

[14] Ahzab /4-5

UHUD SAVAŞI VE SONRASINDAKİ OLAYLAR

UHUD SAVAŞI (31 MART 625)

Müşrikler, Bedir'in yenilgisini hazmedememiş, sahabe efendilerimizden intikam almak için iş birlikleri kurmaya, hatta küçük çaplı saldırılar yapmaya başlamıştı. Şam ticaret yolu da artık sahabelerin kontrolünde olduğundan Kureyş müşrikleri kervanlarını Şam üzerinden değil, Irak yolu üzerinden gönderiyordu.

Gerek Müslümanların gittikçe güçlenmesi gerekse de ticaret yollarının tehlikeye girmesi nedeniyle müşrikler savaş kararı alarak Arabistan'daki birçok kabileyle anlaştılar ve üç bin kişilik bir orduyla Medine'ye doğru hareket ettiler.

Ağır teçhizatlarla tam teşekküllü yola çıkan müşrik ordusunun komutanı, Bedir Savaşı'ndan sonra Kureyş'in ileri gelenlerinin ölmesi üzerine Mekke reisliğine geçen Ebû Sufyan'dı. Erkeklerin yanı sıra Bedir'de birinci derece yakınlarını kaybeden, Mekke'nin yönetici ailelerine mensup kadınlar da orduyla yola çıkmak istemiş ve aksi konudaki eleştirileri

dinlemeyerek erkekleri savaş meydanında cesaretlendirmek, geri çekilmelerine mâni olmak ve defler çalıp onları galeyana getirmek amacıyla orduya katılmıştı.

Toplam on beş kişiden oluşan bu kadınların içinde Mus'ab Bin Umeyr (r.a.)'ın annesi Hunas Binti Malik, İkrime Bin Ebû Cehil'in karısı Ümmü Hâkim Binti Hâris ve Ebû Sufyan'ın karısı, Muaviye'nin de annesi olan Hind Bin Utbe bulunuyordu.

Hint Bin Utbe, Bedir Savaşı'ndaki mübarezede öldürülen Utbe Bin Rebia'nın kızı, Velid Bin Utbe'nin kardeşi ve Şeybe Bin Rebia'nın öz yeğeniydi. Ayrıca Bedir'de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in safında kendi ailesine karşı yiğitçe savaşan Ebû Huzeyfe (r.a.)'ın da ablasıydı. Savaşta babası, kardeşi ve amcası gibi en yakınlarının öldürülmesi, Hind'te başta babasını ve kardeşini öldüren Hz. Hamza (r.a.) olmak üzere sahabelere karşı şiddetli bir kin ve intikam duygusu meydana getirdi. Bu yüzden Hz. Hamza (r.a.)'yı öldürmesi için Cubeyr Bin Mutim'in mızrak atmada mahir olan Vahşi isimli kölesine

"Hamza'yı öldürürsen seni azad ettiririm" diye söz verdi, ayrıca ona mücevherleri ile bir miktar altın teklif etti. Amacı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en yakınını şehid ettirerek Müslümanları ve Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i üzmek, bu sayede içindeki nefret ateşini soğutmaktı.

Müslümanlar Medine'de cuma namazını kıldıktan sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bir mektup geldi. Mektubu gönderen kişi; müşriklerin Müslümanlar aleyhine aldığı kararları Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bildirmek amacıyla Mekke'de kalarak imanını gizleyen Hz. Abbas (r.a.)'tı. Hz. Abbas, yolladığı bu mektupta Mekkelilerin üç bin kişilik bir orduyla iman edenlere saldırmak niyetiyle Medine'ye doğru yola çıktığını söyledi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, müşriklerin saldırısını haber alınca sahabeleriyle savaş konusunda istişarede bulundu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz müşrikleri içeride karşılamak istiyordu; ama özellikle genç sahabelerin çoğu

düşmanı dışarıda karşılayıp göğüs göğüse çarpışmak istediler.

Sahabalerin çoğunluğu aynı fikirde olunca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, müşrikleri dışarıda karşılamaya karar verdi ve hazırlık yapmak maksadıyla hane-i saadetine gitti. Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer de onunla gidip hazırlanmasına yardımcı oldular.

Bu arada Sa'd Bin Muaz (r.a.) ile Useyyid Bin Hudayr (r.a.), genç sahabelerin yanına giderek onlara, Resûlullah (s.a.v.) Efendimiz'in, müşrikleri içeride karşılamaları gerektiğini buyurduğu hâlde, müşrikleri dışarıda karşılamakta ısrar etmekle yanlış yaptıklarını söylediler. Genç sahabeler, büyüklerini dinleyince yanlış yaptıklarını anlayıp pişman oldular. Ardından Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna gelip *"ya Resulullah! Senin kararın ne ise o olsun. Müşrikleri içerde karşılayalım"* dediler; ama sahabeler fikirlerini değiştirdikleri sırada Efendimiz zırhını giymiş ve savaş için hazırlanmıştı. Bu yüzden *"zırhını kuşandıktan sonra savaşmadan çıkarması bir nebîye*

yakışmaz, müşrikleri dışarıda karşılamaya gidiyoruz" buyurdu. Böylelikle istişarede alınan kararlara ne kadar önem verdiğini bir kez daha gösterdi.

Sahabeler gerekli hazırlıkları yaparken Hayseme Bin Hâris (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna gelip savaşta şehid olmak için ondan kendisine dua etmesini söyledi. Hayseme Bin Hâris, Bedir'de şehadete nail olan Sa'd Bin Hayseme'nin babasıydı.

Sa'd Bin Hayseme, İkinci Akabe Biatı'nda kabilesi Amr Bin Avf oğullarını temsilen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e biat edenlerden ve Efendimiz'in Medinelilerle irtibatını sağlamak üzere seçtiği on iki nakipten[15] biriydi. Yardımseverliği, dürüstlüğü ve güzel ahlakı sebebiyle herkes onu çok seviyor, kendisine Sa'd El Hayr diyorlardı.

Hz. Sa'd, İslamiyet'i tebliğ etme gayretiyle halkından onlarca insanın hidâyetine vesile olmuş, kabilesinin Müslüman olmasında büyük

[15] Nakip: Temsilci

bir paya sahipti. Üstelik bekar muhacirler konaklasın diye evini sahabelere açtığından Medine'ye gelen bekârlar onun evinde kalıyor ve hepsinin iaşesini yine kendisi sağlıyordu. Aynı şekilde Efendimiz de Medine'ye hicret ederken gündüzleri onun evinde sahabeleriyle sohbet ediyor, kendisiyle görüşmek isteyenleri yine bu evde ağırlıyordu.

Hz. Sa'd ile babası Hayseme, Bedir Savaşı gerçekleşince birlikte savaşa katılmak istemişler; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"yalnızca biriniz gelsin, diğeriniz de ailesine bakmak için kalsın"* buyurunca, baba, oğul kura çekmek zorunda kalmışlardı. Kuranın kendisine çıkmasıyla Bedir Savaşı'na katılan Hz. Sa'd, müşrik ordusuyla büyük bir yiğitlikle çarpışırken şehid düşmüştü.

İşte, bu olaylar neticesinde, Hayseme Bin Hâris Uhud Savaşı kararı alınınca Efendimiz'e gelerek *"ya Resulullah! Rüyamda oğlum Sa'dı gördüm. Ne olur benim için dua et, ben de onun gibi şehid olayım; çünkü Rabbimi çok özledim"* dedi. Efendimiz de onu kırmayarak şehadete ermesi için duada bulundu. En son da Mescid-i

Nebevi'de ikindi namazını ikame etmelerinin ardından hep birlikte yola çıktılar.

İslam ordusundaki sahabeler toplam bin kişiydiler ve aralarından sadece yüz tanesi zırhlıydı. Münafıkların reisi Abdullah Bin Selul'un müteffiki olan Yahudiler, Müslümanların savaşa gittiğini haber alınca altı yüz kişiden oluşan askeri bir grupla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanına geldiler; ama Efendimiz desteğe ihtiyacı olmadığını belirterek onları geri çevirdi; çünkü Yahudilerin savaş başlayınca müşriklerin safına geçip sahabelere saldırma ihtimalleri vardı.

Sahabeler Şeyheyn mevkisine geldiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz askerleri teftiş etmek amacıyla orduyu durdurdu ve askeri durumu bizzat inceledi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in teftişi bittiğinde güneş batmış ve akşam olmuştu. Bu yüzden sahabeler geceyi Şeyheyn bölgesinde geçirdiler. Muhammed bin Mesleme (r.a.) komutasında elli kişilik bir devriye birliği de çevreyi kontrol etmekle vazifelendirildi. Sonraki gün cemaatle sabah namazı kılındı, ardından

İslâm ordusu şafağın sökmesiyle Şeyheyn'den ayrılıp Uhud'a doğru hareket ettiler.

"(Uhud'da) iki topluluğun karşılaştığı gün sizin başınıza gelenler ancak Allah'ın dilemesiyle olmuştur ki bu da (Allah'ın) mü'minleri ayırt etmesi içindi. Bir de (ikiyüzlülük yapan) münafıkları ortaya çıkarması içindi. Onlara, 'gelin, Allah yolunda savaşın ya da savunma yapın' denildi de (onlar), 'eğer savaşmayı bilseydik elbette sizin peşinizden gelirdik' dediler. Onlar o gün, imandan çok küfre yakın idiler. Ağızlarıyla kalplerinde olmayanı söylüyorlardı. Hâlbuki Allah, onların (içlerinde) gizlediklerini çok iyi bilendir."[16]

Yolda Abdullah Bin Selul *"ben meydan savaşının yapılmasını desteklemiyordum. Muhammed, çocukları dinledi de bizim sözümüze itibar etmedi"* deyip düşmanın içeride karşılanmamasını bahane göstererek savaşmaktan vazgeçti ve üç yüz münafığı da

[16] Âl-i İmran /166-167

yanına alarak ordudan ayrıldı. Böylece bin kişilik İslam ordusunun sayısı yedi yüze düştü.

Üç yüz kişinin ayrıldığını gören Selime ve Hariseoğulları da müşrikler karşısında sayıca azalmaları dolayısıyla korkup, kalıp kalmama konusunda tereddüt ettiler, hatta geri dönmeye niyetlendiler; ama Allah onların gönlünü İslam'a çevirdi, onlar da ne kadar büyük bir tehlikeye meylettiklerini görüp tövbe, istiğfar ettiler ve orduda kalmaya karar verdiler. Allah bu durumu âyet-i kerimede bize haber verirken **"o zaman içinizden iki bölük (korkuya kapılarak) bozulmaya yüz tutmuştu. Hâlbuki Allah onların velisi (dostu ve yardımcısı) idi. O hâlde mü'minler, ancak Allah'a (güvenip) tevekkül etsinler"**[17] buyurmuştur.

Münafıkların ihanetiyle yedi yüz kişi kalan İslam ordusu nihayet Uhud mevkisine vardı ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz savaş düzenine geçerek sahabeleri konuşlandırmaya başladı. Efendimiz, askerleri hizaya koyarken bölgenin en avantajlı yerini seçmişti. Uhud Dağı'na arkasını

[17] Âl-i İmran /122

verdiğinde Medine'ye giden yol sağında kalıyor, solunda ise başka bir vadi bulunuyordu. İşte, bütün alanın sahabelerin lehine olduğu Uhud mevkisinde yalnızca bu vadi çok tehlikeliydi; çünkü Uhud Dağı ile Ayneyn dağları arasında kalıyordu ve müşrikler bu vadiden saldırdığı takdirde İslâm ordusunun sol kanadı tehlikeye girebilir, Müslümanlar çok ağır kayıplar verebilirdi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunun olmaması için Ayneyn Geçidi'ne elli kadar okçu yerleştirerek önlem aldı ve başlarına da Abdullah bin Cubeyr (r.a.)'ı vazifelendirdi. Sonra da hepsine *"buradan sakın ayrılmayın, yenildiğimizi ve vahşi kuşların başımıza üşüşüp etimizi yediklerini görseniz bile, ben sizi çağırmadıkça oradan inmeyin"* buyurdu.

MÜŞRİK ORDUSU HÜCUMA GEÇİYOR

Sonunda İslam ordusu ile müşrik ordusu karşı karşıya geldi ve savaşa tıpkı Bedir'deki gibi mübarezeyle başlandı. Müşrik ordusundan Talha Bin Ebû Talha'yı, Hz. Ali (r.a.); Talha'nın kardeşi Osman'ı ise Hz. Hamza (r.a.) yere serdi.

Mübarezede kaybetmelerinin ardından müşrik ordusu taarruza geçti; ama sahabeler kendilerine doğru gelen müşrik ordusunu okçuların atışlarıyla hemen bozguna uğrattı sonra da göğüs göğüse yaşanan çarpışmalarda sayıca az olmalarına rağmen müşriklere galip geldiler. Sonunda müşrikler yenileceklerini anlayınca bir bir kaçmaya başladı.

Bu sırada akrabalarının intikamını almaya and içen Hind ve diğer kadınlar Mekkelilerin kaçtığını görünce askerleri korkaklıkla suçladı ve herkesi savaş meydanına yönlendirmeye çalıştılar; fakat hiçbiri müşriklerin kaçmasına engel olamadı. Sonunda ise komutanları Ebû Sufyan dâhil bütün müşrik askerleri ardında savaş ganimetleri bırakarak Uhud'dan geri çekildiler.

OKÇULAR TEPESİ TERK EDİLİYOR

Müşriklerin kaçmasıyla savaşın bittiğini düşünen bazı Müslümanlar onlardan kalan ganimetleri toplamaya ve silahları, zırhları almaya başladılar. Ayneyn Geçidi'ndeki okçular da müşriklerin geri çekildiğini ve kardeşlerinin

ganimetleri bölüştüğünü görünce savaşın bittiğini zannettiler. Komutanları Abdullah Bin Cubeyr onlara mâni olmaya çalışsa da onu dinlemediler ve kendilerine düşen payları almak için görev yerlerini terk ettiler.

Tam da o anda Halid Bin Velid, okçuların tepeyi terk ettiğini görünce emrindeki süvarilerle birlikte saldırıya geçti ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emri üzerine tepeyi terk etmeyen Abdullah Bin Cubeyr ile yanındaki on sahabeyi şehid edip Müslümanları kuşattı. Halid Bin Velid'in okçular tepesini ele geçirdiğini gören Ebû Sufyan da bundan cesaret alarak askerlerini toparlayıp tekrar karşı hücuma geçti. Böyle olunca sahabeler iki müşrik ordusunun arasında sıkışıp kaldılar.

Çarpışmanın şiddeti öyle bir raddeye geldi ki Müslümanlar her tarafa dağıldı ve Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanında az sayıda kişi kaldı. Bunu fark eden müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i şehid etmek üzere topluca ona doğru akın ettiler. Hatta aralarından Abdullah Bin Kamia, Resulullah (s.a.v.)

Efendimiz'in huzuruna kadar sokuldu ve elindeki kılıcı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e savurup miğferini parçaladı. Darbenin şiddetinden miğferin iki halkası Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek çenesine battı. Hz. Ebû Ubeyde Bin Cerrah (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek çenesine batan halkaları dişleriyle çıkarırken onun da iki dişi kırıldı.

Ayrıca başını Utbe Bin Ebi Vakkas'ın çektiği müşrikler Resulullah'a doğru büyükçe taşlar fırlattılar. İsabet eden bu taşlarla Gönüller Sultanı'nın mübarek alnı ve alt dudağı yarıldı, iki dişi de kırıldı.

Resulullah'ı şehid etme umuduyla müşrikler harıl harıl Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sardırıyordu. Efendimiz ise bir taraftan kendilerine gönderilen resulü şehid edip helâk olmamaları için müşrikleri savuruyor, bir taraftan da ölümlerine sebep olup ebediyen cehenneme gitmemeleri için çok dikkatli davranıyordu.

BÜYÜK MÜCAHİD HZ. NESÎBE

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanında savaşanlardan biri de hanım sahabelerden Hz. Nesîbe (r.a.)'ydi. Kendisi Hazreç kabilesine mensup ensar hanımlardandı ve savaşın durumunu öğrenmek için Uhud'a gelmişti.

Uhud'da Efendimiz'in etrafının sarıldığını gören Hz. Nesîbe (r.a.), kendini Fahr-i Kâinat Efendimiz'e siper edip müşriklere saldırdı. Üstelik bunu yaparken kılıcı ve kalkanı dahi yoktu. Hz. Nesîbe'nin kılıçsız olduğunu gören Efendimiz, başka bir sahabeye dönerek *"elindeki kılıcı Nesîbe'ye ver, o gerekeni yapar"* buyurdu.

Hz. Nesîbe (r.a.) omzundan ve çeşitli yerlerinden birçok yara aldığı hâlde bir an olsun Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanından ayrılmadı ve düşmanlar uzaklaşıncaya kadar müşriklerle savaştı. Öyle ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "*Uhud günü ne zaman sağıma ve soluma baksam beni korumak için çarpışan Nesîbe'yi görüyordum"* buyurmuştur.

MUS'AB BİN UMEYR'İN ŞEHADETİ

Savaşın diğer tarafında müşrikler İslam ordusunun sancaktarı Mus'ab Bin Umeyr'i şehid etmeye ve İslam sancağını yere düşürmeye çalışıyordu. Sancaktarlık bir savaştaki en önemli vazifelerden biriydi; çünkü sancağın düşmesi savaşın kazanıldığı anlamına geliyordu. Bu nedenle var gücüyle Mus'ab Bin Umeyr'e saldıran müşrikler onun sağ koluna bir darbe vurarak kolunu kestiler; ama Mus'ab (r.a.) yere düşen sancağı sol koluyla geri kaldırdı. Bu defa müşrikler onun sol kolunu kestiler. İki kolu kopan Mus'ab yine sancağın yerde kalmasına izin vermedi ve İslam sancağını bacaklarıyla tutup göğsünün arasına aldı.

Abdullah Bin Kaima, Resulullah'a çok benzemesi sebebiyle Mus'ab Bin Umeyr (r.a.)'ı Efendimiz zannettiği için Mus'âb Bin Umeyr'e var gücüyle saldırdı ve zaten iki kolu kopmuş olan Hz. Mus'ab'ı şehid etti sonra da *"Muhammed'i öldürdüm"* diye naralar attı.

Kısa süre içinde herkes Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in şehid edildiğini zannetti ve

kendilerini kaybettiler. O sırada Enes Bin Nadir (r.a.), bazı sahabelerin savaşmayı bırakıp hıçkıra hıçkıra ağladıklarını görünce onlara *"neden savaşmıyorsunuz"* diye sordu. Onlar da *"Resulullah şehid oldu"* deyince, bu defa *"Resulullah öldürüldüyse siz niye yaşıyorsunuz? Kalkın ve siz de ölün"* dedi ve tek başına düşmanın ortasına dalıp şehid düştü.

Hz. Hamza (r.a.)'ı şehid etmesi için görevlendirilen Vahşi de sonunda Hz. Hamza'nın bir boşluğunu yakaladı ve elindeki mızrağı Hz. Hamza'ya fırlatarak onu şehid etti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in şehadet haberiyle sahabelerin her yana dağıldığı bir sırada Kab Bin Malik (r.a.) *"Resulullah yaşıyor"* diye haykırdı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz savaşın en yoğun bölgesinde onlarca müşriğin saldırısına uğradığından elli yerinden yara almıştı. Sahabeler canları pahasına müdafaa ettikleri Efendimiz'le birlikte ilk fırsatta bir mağaraya çekildiler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz mağaraya çekilince, ellerini açarak dua etmeye başladı. Bu arada sahabelerin çoğu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in müşriklere beddua edeceğini zannederek hepsinin işinin bittiğini düşündü; ama Rahmeten lil âlemin Efendimiz *"Allah'ım, kavmimi mağfiret et; çünkü onlar bilmiyorlar"*[18] buyurdu.

Savaş sadece Uhud'la sınırlı kalmıyor, bütün haberler bir saat mesafede bulunan Medine'ye kadar gidiyordu. Medine'deki sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in şehadet haberini alınca hemen Uhud'a koştular. İçlerinde hanım sahabeler de bulunuyordu. Bu hanım sahabelerden biri de Hz. Sümeyra (r.a.)'tı.

Sahabeler Sümeyra'nın savaş alanında birini aradığını görünce *"ey Sümeyra! Baban Ubeyd şehid oldu, bedeni de şurada"* dediler; ama Sümeyra *"Allah babamın şehadetini kabul etsin"* deyip şehidler arasında dolanmaya devam etti. Bunun üzerine başka bir sahabe *"ey*

[18] Buhari, "Enbiya", 54; Müslim "Cihad", 1792

Sümeyra! Bak, bu kocan Hâris'tir, şehid oldu, bedeni burada" dedi; ama o yine *"Allah kocamın şehadetini kabul etsin"* deyip Uhud meydanında dolanmaya devam etti.

Sahabeler, Sümeyranın; babasının ve kocasının naaşına dönüp bakmadığını görünce çocuklarını aradığını düşündü ve bu kez de şehid olan iki çocuğunun yerini gösterip *"Sümeyra bak, bunlar çocukların Muaz ve Muavviz'dir, onlar da şehid oldular"* dediler; fakat Sümeyra *"evlatlarım size de bu yakışırdı, Allah şehadetlerinizi kabul etsin"* dedi. Sonunda dayanamayan sahabeler *"ey Sümeyra! Babanı gösterdik bakmadın, kocanı gösterdik bakmadın, çocuklarını gösterdik yine bakmadın, sen kimi arıyorsun"* diye sordular. Sümeyra da *"Resulullah'ın şehid olduğunu söylediler, ben onu arıyorum, ne olur bana Resulullah'ı gösterin"* deyip ağlamaya başladı. Sahabeler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in şehid olmadığı bilgisinin Sümeyra'ya ulaşmadığını anlayarak "*hayır, ey Sümeyra! Resulullah şehid olmadı, yaşıyor"* dediler ve onu alıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna götürdüler. Hz. Sümeyra, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in

mübarek huzuruna gidince kendini onun mübarek ayaklarına attı ve *"ya Resulullah! Sen hayattasın ya yeter, bütün musibetler bana hafif gelir"* dedi.

Sonunda savaş bitti ve müşrikler Bedir'in intikamını aldıklarını söyleyip Uhud'u boşalttılar.

UHUD'DAN MEDİNE'YE DÖNÜŞ

Uhud'dan ayrılan İslam ordusu cumartesi akşamı Medine'ye döndü. Uhud dönüşünde, babası savaşta şehid olan Büceyr adında bir çocuk ağlayarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e geldi ve babasının Uhud'da şehid düştüğünü artık kimsesinin olmadığını söyledi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de ona *"ister misin baban ben, annen Ayşe, ablan da Fatıma olsun"* buyurdu. Büceyr, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in teklifini duyunca acısını unuttu ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in teklifini direkt kabul etti. Efendimiz de onu evlat edindi ve Büceyr olan adını Beşir diye değiştirdi.

Sahabeler şehre vardığında müşriklerin tekrar saldırma ihtimaline karşı o gece sabaha

kadar nöbet tuttular. Medine'de kalıp savaşa gelemeyenler Okçular Tepesi'ni terk edenlerin isimlerini öğrenmek istediler; fakat Rahmeten Lil Âlemin Efendimiz, bu isimleri vermediği gibi Uhud'daki sahabelere de onların isimlerini kesinlikle kimseye söylememelerini tembihledi; çünkü çoğunluğu zaten şehid olan okçuların devamlı hayırla anılmasını, arkalarından kötü konuşulmamasını ve sağ kalanlara da ezada bulunulmamasını istiyordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabelerine olan bu vefası, onun ümmetine olan sevgisini ve şefkatini gösteren en büyük örneklerden biridir. Bu nedenle Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitap ederek **"(resulüm!) Allah'tan bir rahmet olarak sen onlara yumuşak davrandın! Şayet sen (onlara karşı) kaba ve katı yürekli olsaydın hiç şüphesiz onlar etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen onları affet, onlar için mağfiret dile ve (hakkında vahiy gelmeyen her) iş hususunda onlarla istişare et! (Bir işe) Karar verdiğin zaman da artık Allah'a tevekkül et (ona dayanıp**

güven)! Çünkü Allah, kendisine tevekkül edenleri sever"[19] buyurmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile sahabelerin Uhud şehidlerine ve askerlerine gösterdiği bu vefa günümüze kadar geldir. Öyle ki Uhud şehidlerinin, hatta Uhud'a katılanların isimlerinin bilinmesine rağmen hâlâ bile Ayneyn Geçidi'ni bırakan okçuların kim olduğu bilinmemektedir.

HAMRAU'L ESED SEFERİ

"(Uhud'da) Kendilerine (bir) yara isabet ettikten sonra Allah ve resulünün (cihad) davetine icabet edenler var ya, işte onlardan güzel davrananlar ve takvâ sahibi olanlar (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) için çok büyük bir mükâfat vardır. Onlar ki insanlar kendilerine, '(düşmanlarınız olan) insanlar size karşı (ordu) topladılar, onlardan korkun' dediklerinde, (bu) onların imanlarını daha da artırdı ve 'Allah bize kâfidir ve (o) ne güzel vekîldir!' dediler. Bunun

[19] Âli İmrân /159

üzerine kendilerine hiçbir kötülük dokunmadan Allah'ın nimet ve keremiyle geri döndüler. Böylece Allah'ın rızasına tabi oldular. Allah, büyük lütuf sahibidir. İşte, o şeytan ancak kendi dostlarını korkutur. Şu hâlde, eğer siz (Allah'a ve onun resulüne) iman etmiş kimseler iseniz onlardan korkmayın, (sadece) benden korkun!"[20]

İslam ordusu Medine'ye dönünce, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, müşriklerin tekrar Medine'ye saldırma ihtimaline karşı sabah namazından sonra onları takip edeceklerini söyledi; ama *"Uhud'a gelmeyenler bu sefere katılmayacak, sadece savaşanlar gelecek"* buyurdu ve Uhud'a gelmeyenlerin bu sefere katılmalarını yasakladı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emri üzerine sahabelerin hepsi, kendisi dâhil yaralı olmasına rağmen beklemeden sefere çıktılar. Efendimiz önce üç sahebeyi keşif kolu vazifesiyle önden gönderdi; ama Kureyş ordusu onları fark

[20] Âl-i İmran /172-175

edip şehid etti. İçlerinden bir tanesi geride kaldığı için müşriklerce fark edilmemiş ve kurtulmuştu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, askerlerle birlikte geceye doğru Hamrau'l Esed mevkisine geldi. Orada, Bedir Savaşı'nda esir düşünce *"bir daha iman edenleri hicvetmeyecek ve müşriklerin safında Müslümanlara saldırmayacağım"* diye söz verip fidyesiz serbest bırakılan; ama sözünde durmayarak Uhud Savaşı'nda müşriklerle beraber sahabeleri şehid eden şair Ebû Azze'yi buldular. Ebû Azze Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e türlü yalanlar söyleyip bir kez daha serbest bırakılması için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yalvardı ve Uhud'a zorla getirildiğini söyledi; ama gönlündeki küfre ve nifaka vakıf olan Efendimiz onun samimi olmadığını bildiğinden "*mü'min, bir yılanın deliğinden iki defa ısırılmaz"* buyurdu ve suçlarına karşılık ona kısas cezası uyguladı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, İslam ordusuyla Hamrau'l Esed mevkisinde üç gece kaldı sonra da düşmanın artık gelmeyeceğini anlayınca Medine'ye geri döndü.

Rabbimiz Hamrau'l Esed Seferi hakkında Âl-i İmran Sûresi'nin 172-175 âyetlerini indirmiş ve sefere katılan sahabeleri müjdelemiştir.

RECİ VAKASI

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabeleriyle Medine'ye hicret ettiğinde iman edenlerin çoğaldığı gibi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e düşmanlık besleyenler de çoğalmıştı.

İslam'ın düşmanları ilk önce Kureyşli müşrikler iken hicretten sonra başka kabileler de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e düşmanlık yapıp sahabeleri ortadan kaldırmak istiyordu. Bu kabilelerden biri de Mekke ve Tâif civarındaki dağlık bölgelerde yaşayan Huzeyl kabilesiydi.

Sad Bin Huzeyl ve Lihyân Bin Huzeyl adında iki büyük kola ayrılan bu kabile sürekli Mekkelilerle birlik olup iman edenlere zarar vermeye çalışıyordu.

Uhud Savaşı'ndan dört ay sonra mü'minlerin aldıkları yenilgi karşısında zayıf kaldığını zanneden Lihyânoğulları reisi Hâlid Bin

Süfyan, yanına bazı Arap kabilelerini de aldı ve Medine'ye saldırmak için hazırlık yaptı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hâlid Bin Süfyan'ın Medine'ye saldırmak amacıyla asker topladığı haberini alınca Ashab-ı Suffe'den Abdullah Bin Üneys (r.a.)'ı haberin doğruluğunu araştırmak amacıyla komşu kabilelere gönderdi. Abdullah Bin Üneys (r.a.), saldırı haberini tetkik ettiğinde Halid Bin Süfyan'ın asker toplamaya başladığını ve haberin doğru olduğunu öğrendi. Sonra da Halid Bin Süfyan'ın yanına giderek Medine'ye saldırmak için ordusuna katılmak istediğini söyledi ve onun güvenini kazandı. Ardından kendisiyle özel görüşmek istediğini söyledi, teklifi kabul edilince de bir fırsatını bulup kılıcını çekti ve Halid Bin Süfyan'ı öldürdü.

Reisleri Halid'in daha sefer başlamadan öldürülmesi Huzeyl ve Lihyânoğulları kabilesini çok sinirlendirdi; fakat Müslümanları yenemeyeceklerini bildiklerinden saldırı kararından vazgeçtiler; ancak bu defa da toplanarak farklı bir plan yaptılar. Bu planlarına göre başka kabileden birkaç kişi Medine'ye

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna gidecek ve İslamiyet'i kabul ettiklerini söyleyip bu yeni dini kendilerine öğretmesi için irşad ehli olan sahabeleri kavimlerine göndermelerini ondan isteyecekler, kendileri de yol güzergahında pusu kurup gönderilen bu sahabeleri şehid edeceklerdi.

Adamlar planlarını aynen uygulayıp Medine'ye geldiler ve iman ettiklerini söyledikten sonra Efendimiz'den irşad ehli sahabeler istediler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de Ashab-ı Suffe'de yetiştirdiği on tane sahabeyi onların memleketine gönderdi; ama müşrikler Mekke'nin yüz yetmiş kilometre yakınında bulunan Reci denilen kuyuların olduğu yerde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gönderdiği sahabeleri pusuya düşürdü.

Bu kabilenin amacı; sahabeleri teslim alıp Kureyşli müşrik dostlarına hediye etmek üzere Mekke'ye götürmekti; ama sahabeler teslim olmak yerine savaşmayı seçtiler ve çıkan bu çatışmada aralarından yedi sahabe şehid düştü.

Diğer üç sahabeyi ise tutuklayıp Mekke'ye götürdüler.

Esir düşen sahabelerden Abdullah Bin Tarık (r.a.), yolda bir fırsatını bulup kaçmayı başardı; ancak arkasından atılan oklarla o da şehadet şerefine nail oldu. Geriye Zeyd Bin Desinne (r.a.) ve Hubeyb Bin Adî (r.a.) kaldı, onları da Mekke'ye götürüp müşriklere köle olarak sattılar.

Zeyd Bin Desinne (r.a.)'ı, Bedir Savaşı'nda öldürülen ve Bilal-i Habeş'e yaptığı işkencelerle tanınan Ümmeye Bin Halef'in oğlu Safvân Bin Ümmeyye satın aldı. Safvân, Hz. Zeyd'i önce esir olarak evine götürüp zincire vurdu. Her yolu denemesine rağmen Hz. Zeyd, imandan dönmeyince bu defa Bedir'de öldürülen babasının intikamını almak amacıyla onu şehid etmeye karar verdi.

Müşrikler, Hubeyb Bin Adî (r.a.)'yi de dininden vazgeçirmeye çalıştılar; fakat o da Zeyd Bin Dessine gibi, her seferinde Allah'tan başka ilâh olmadığını, Muhammed'in de onun âbdi ve resulü olduğunu söyledi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yetiştirdiği bu iki irşad ehli sahabeyi şehid etmek isteyenlerden biri de Ebû Sufyan'dı. Ebû Sufyan birazdan infaz edeceği Hz. Zeyd'i son anında bile Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den ayırmak için her yolu deniyordu. Son olarak *"bak Zeyd, bu kadar sıkıntıdasın ve öldürüleceksin! Eğer 'keşke benim yerime Muhammed öldürülseydi' dersen bile seni serbest bırakacağım"* dedi. Hz. Zeyd, Ebû Sufyan'ın bu sözlerini işitince "*vallahi değil Resulullah'ın öldürülmesine, onun ayağına bir dikenin batmasına bile gönlüm razı olmaz"*[21] dedi ve şehadetin kendisine küfür üzere yaşamaktan daha sevimli olduğunu belirtti. Ebû Sufyan ise Hz. Zeyd'in bu sözleri karşısında *"vallahi sahabesinin Muhammed'i sevdiği kadar hiçbir insanın liderini sevdiğine şahid olmadım"* dedi.

Müşrikler en sonunda Hz. Zeyd'i oklarla, Hz. Hubeyb Bin Adiyy (r.a.)'i ise idam ederek şehid ettiler.

Hz. Hubeyb, şehid olmadan önce *"Allah'ım! Resulüne selamımı gönder"* diye

[21] İbn Sa'd Et-Tabakat, II,53,55-56;III, 389;VIII, 302.

duada bulunmuştu. O sırada Medine'de sahabesiyle sohbet eden Efendimiz, Hubeyb'in selamı kendisine iletilince *"aleyküm selam*" buyurdu ve Kureyş müşriklerinin Hubeyb'i şehid ettiğini sahabelere haber verdi.

Bİ'R-İ MAUNA FACİASI

Beni Amir kabilesinin reisi Ebû Bera Amir Bin Malik iman etmediği hâlde Efendimiz'i çok seviyor, saygı duyuyor ve Müslümanlara muhabbet besliyordu. Bu nedenle müşriklere karşı sahabeleri destekliyordu ve onlarla itiffak hâlindeydi.

Bir gün Ebû Bera Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ziyaret etmek için bizzat Medine'ye geldi ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iki de deve hediye etti; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onun müşrik olmasını sebep göstererek hediyelerini kabul etmedi ve kendisini bir kez daha İslam'a davet etti. Ebû Bera, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek davetini geri çevirdi; ancak *"ya Muhammed! Beni davet ettiğin din pek güzel, pek şereflidir. Kavmim benim sözümü dinler. Eğer sahabelerinden*

birkaçını dinini öğretmeleri için kavmime gönderirsen ümid ederim ki davetini kabul ederler" dedi.[22]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, önce Necid halkının göndereceği sahabelere zarar vermesinden endişe ettiğini buyurdu ve bu teklifini kabul etmedi. Ebû Bera ise *"ya Muhammed! Ben himâyeme aldıktan sonra Necid halkının onlara dokunması hadlerine mi düşmüş! Endişe etme, ashabın benim himayem altında olacak ve hiç kimse onlara en ufak bir zarar vermeyecek. Onları gönder de kavmime senin dinini anlatsınlar"* deyince, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onun teklifini kabul etti ve altısı muhacirden geri kalanı ensardan olmak üzere Ashab-ı Suffe'den yetmiş civarında irşad ehli sahabeyi, başlarında Munzir Bin Amr (r.a.) hazretleriyle birlikte Beni Amir halkını irşad etmek vazifesiyle gönderdi. Sahabelerin emniyeti için de Beni Amir'in reislerine bir mektup yazdı.

[22] İbn Hişam, es-Sîre, 3/193-194; İbn Sa'd, Tabakat, 3/ 514; Taberî, Tarih, 3/34

Yola çıkan irşad ehli sahabeler Medine'nin doğu tarafında bulunan Bir'i Mauna denilen su kuyusunun yanına geldiler. Burası Beni Suleym ile Beni Âmir kabilesinin yurtları arasında kalan bölgeydi ve Benî Süleym kabilesine aitti. Tam da o sıralarda Ebû Bera öldü ve yerine yeğeni Amir Bin Tufayl kabile reisi oldu.

Sahabeler Bir'i Mauna kuyusu önünde bekleyerek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yazdığı mektubu yeni reis Amir Bin Tufayl'e vermesi için Harâm Bin Milhân hazretlerini elçi olarak seçtiler. Harâm Bin Milhân mektubu alıp Amir Bin Tufeyl'e gitti ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emri üzerine onu ve kabilesini İslam'a davet etti.

Amir Bin Tufayl, Ebû Bera'nın tam tersine Müslümanları sevmiyor, onlara karşı müşriklerle yakınlık kuruyordu. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mektubunu okumaya bile gerek duymadan Hz. Milhan'ı tutuklattı ve onu şehid etti. Kendilerine emniyet sözü verildiği için böyle bir tepkiyi beklemeyen Haram Bin Milhan ise tam şehid olmak üzereyken *"Kâbe'nin Rabbine and*

olsun ki ben kazandım" buyurdu. Amir Bin Tufeyl bu cinayetle de kalmadı ve irşad heyetine saldırmak için halkından destek istedi.

Beni Amir halkının ileri gelenleri; reisleri Ebû Bera'nın ölmeden önce sahabeleri himayesi altına aldığını söyleyip Amir'in teklifini kabul etmediler. O da kabilesinin bütün itirazlarına rağmen Beni Süleym kabilesinin desteğini alarak Bir'i Maun önünde bekleyen sahabeleri pusuya düşürmek amacıyla harekete geçti ve onları orada şehid etti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabelerin şehid olduğu haberini alınca çok mahzun oldu ve Mauna kuyusu önünde sahabelerini şehid eden müşriklere beddua etti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şimdiye kadar sayısız sıkıntılar çekmişti. Örneğin; vahyin ilk zamanlarında evladı gibi sevip yetiştirdiği, Hz. Hatice Annemiz'in önceki evliliğinden oğlu Hâris Bin Ebû Hâle müşriklerin çıkardığı bir kavgada şehid olmuş, böylelikle İslamiyet'in ilk yası kendi hanesinden çıkmıştı. Ardından mübarek gözleri önünde ashabına binlerce işkence edilmiş,

Sümeyye Annemiz dahil olmak üzere birkaç sahabesi bu işkenceler sırasında şehid edilmişti. Yetmemiş, boykot döneminde kimi sahabe ve sahabe çocukları açlık ve hastalıktan vefat etmişti. Taif'e gittiğinde kendi akrabaları tarafından alaya uğramış, hatta küçük çocuklara taşlattırılmıştı. Müşrikler onu ve sahabesini bir kez olsun rahat bırakmamış, bir de üstüne memleketinden çıkarılmıştı. Sonunda ise müşrikler onlarla savaşmış ve Bedir'le Uhud'da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerlerine titrediği sahabelerini hiç acımadan şehid etmişti. Hatta daha kısa bir süre önce Huzeyl Kabilesi, İslam'ı öğrenmek için Resulullah'tan sahabelerini istemiş ve gönderilen on tane sahabeyi sırf kendisine acı vermek için büyük bir zulümle katletmişti; ama Fahr-i Kâinat Efendimiz, yaşadığı bunca acıya ve kayba rağmen hiçbir zaman beddua etmemiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in on yıl boyunca hizmetine bakan Enes Bin Malik (r.a.) *"Resulullah'ın; Bir'i Mauna'da şehid edilen ashaba üzüldüğü kadar kimseye üzüldüğünü görmedim"* demiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in beddua etmesi üzerine Allah, Rahmeten Lil Âlemin Efendimiz'i uyarıp **"(resulüm!) bu işte senin yapacağın bir şey yoktur. (Onlar tövbe ederlerse Allah) Ya onların tövbelerini kabul eder veya (küfürlerinde ısrar ederlerse) onlara azap eder; çünkü onlar (kendi nefsine zulmeden) zalimlerdir"**[23] buyurmuştur. Rabbimizin onu beddua etmeme konusundaki uyarısından sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bedduasını geri aldı.

BEN-İ NADİR'İN SÜRGÜN EDİLMESİ

Beni Nadir Yahudileri; Beni Kureyza ve Beni Kaynuka kabileleriyle beraber Medine'de yaşayan üç Yahudi kabilesinden biriydi. Hz. Hârûn (a.s.)'ın soyundan geldiklerini söylüyorlar ve Medine'ye iki saat mesafede bulunan Mekke yolu üzerindeki sağlam kalelerinde ikamet ediyorlardı.

Beni Nadir Yahudileri, Evs ve Hazreç kabilelerinin imanla müşerref olmalarından önce

[23] Âl-i İmran /128

Evs Kabilesi ile bir ittifak içerisindeydi. Hatta Evs ile Hazreç arasında çıkan Buâs Savaşı'nda Evs kabilesinin yanında yer alarak savaşı kazanmalarında büyük bir role sahip olmuşlardı.

Diğer iki Yahudi kabilesiyle sürekli bir üstünlük rekabetinde olan Beni Nadirler, bu rekabette onlara üstünlüklerini kabul ettirmiş ve kendilerine boyun büktürmüştü. O kadar ki Beni Nadir kabilesinden bir adam diğer iki Yahudi kabilesinden birini öldürdüğünde karşılığında yarım diyet ödüyor, kendi kabilelerinden biri öldürüldüğünde ise tam diyet alıyorlardı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Medine'ye teşrif buyurduğunda bu Yahudi kabileleri arasında hakemlik yapmış ve Beni Nadir'in diğer kabilelere haksızlık yaptığına hükmederek yarım diyet olan imtiyazlarını kaldırmış, diyetlerini öbür kabilelerle eşit yapmıştı.

Beni Nadir Yahudileri, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı Medine sözleşmesine müttefikleri Evs kabilesinin yanında imza atmışlar, ayrıca Müslümanlara hiçbir şekilde zarar vermeyeceklerine, müşriklerle birlik olup

fitne çıkarmayacaklarına dair söz vermişlerdi. İlk başlarda verdikleri söze uyuyor, Müslümanlarla iyi geçiniyorlardı; ama sonra Beni Kaynuka'nın Medine'den sürgün edilmesine çok kızmışlar ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile sahabesine cephe almışlardı.

Müşriklerle iş birliği yapan, her fırsatta onların tarafını tutan bu Yahudiler sonunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sinsice şehid etmeye yeltendiler. Bunun üzerine Efendimiz onlara haber yollayarak "on gün içinde Medine'yi terk edin" buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in; Yahudilerin sürgün edilmesine hükmettiğini duyan Abdullah Bin Selul, onlara haber gönderip "*sakın evlerinizi terk etmeyin. Size iki bin kişilik bir yardım göndereceğim. Ayrıca Beni Kurayza da size yardım edecektir"* dedi. Yahudiler de ona inandılar ve *"yurdumuzdan çıkmayacağız"* diyerek sürgün kararını kabul etmediklerini söylediler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, ordusunu hazırlayıp Beni Nadir Yahudilerine doğru sefere çıktı.

Yahudilerin kendilerine ait sağlam kaleleri vardı, sefer hazırlığını duyduklarında bu kalelerine çekildiler. İslam ordusu kale etrafını muhasara altına alınca, kendilerine bir yardım gelmediğini de görmelerine rağmen kalelerinden çıkmadılar ve Abdullah Bin Selul'un ordusunun beklediler.

Efendimiz gönderdiği elçilerle kimsenin canına kastedilmeyeceğini, herkesin can ve mal güvenliğinin sağlanacağını, bu yüzden güzellikle teslim olmalarını söyledi; fakat Yahudiler teslim olma konusunda direndiler. Bunun üzerine İslam ordusu, Yahudilerin evlerini yıkıp çok sevdikleri hurma ağaçlarını kesti ve onları dışarı çıkmaya zorladı.

Bununla ilgili Allah âyeti kerimede "**Ehl-i kitaptan kâfir olan (Yahudi)leri, daha (mü'minlere karşı savaşmak için) ilk toplanmalarında yurtlarından çıkaran odur. Siz onların (oradan kolayca) çıkacaklarını sanmamıştınız. Onlar da kalelerinin, kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Fakat Allah(ın azabı) onlara (hiç) hesap**

etmedikleri (bir) yerden geldi ve kalplerine korku düşürdü. (Öyle ki) Evlerini hem kendi elleriyle hem de mü'minlerin elleriyle harab ettiler. Ey (hakkı görmek isteyen) basiret sahipleri! İbret alın!"[24]

Bir de hurma ağaçlarının bir bir kesildiğini gören Yahudiler ve münafıklar Efendimiz ve sahabeleri bozgunculuk yapmakla suçlayınca Allah Haşr Sûresi 5. Âyet'i inzal ederek **"(resulün emriyle savaş gereği) hurma ağaçlarından herhangi birini kesmeniz veya onu kökleri üzerinde dikili bırakmanız hep Allah'ın izniyledir. (Bu vahiy, resulün emrini sorgulayan) Fâsıkları rezil etmek içindir"**[25] buyurdu.

Abdullah Bin Selul tekrar Beni Nadir Yahudileriyle iletişim kurdu ve *"siz direnmeye devam edin, biz muhakkak sizinle beraberiz"* diye haber gönderdi. Abdullah Bin Selul'un, sahabelerin arkasından kurduğu bu komplo üzerine Haşr Sûresi'nin 11 ve 12. Âyetleri nazil oldu.

[24] Haşr /2
[25] Haşr /5

"(Resulüm! O ikiyüzlü) Münafıkları görmedin mi? Onlar ehl-i kitaptan kâfir olan kardeşlerine, 'eğer siz (yurdunuzdan) çıkarılırsanız, mutlaka (biz de) sizinle beraber çıkarız ve sizin aleyhinizde hiç kimseye asla itaat etmeyiz. Eğer sizinle savaşılırsa mutlaka size yardım ederiz' diyorlar. Hâlbuki Allah, onların kesinlikle yalancı olduklarına şahidlik eder."

"Andolsun, onlar (yurtlarından) çıkarılsalar, (bu münafıklar) onlarla beraber çıkmazlar ve onlarla savaşılırsa (bunlar) onlara yardım da etmezler. Hem onlara yardım etseler bile şüphesiz (en ufak bir zorlukta) arkalarını dönüp kaçarlar sonra kendilerine de yardım edilmez."[26]

Sonunda on beş gün süren muhasaranın ardından Beni Nadir Kabilesi, Abdullah Bin Selul'un yalan söylediğini anladı ve teslim olup Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den eman dilediler. Rahmeten lil âlemin Efendimiz de onları affetti ve cezalandırmadı. Sadece sürgün kararını yerine

[26] Haşr /11-12

getirdi, hatta taşınabilir bütün mallarını dahi onlara teslim etti.

Medineliler iman etmeden önce Yahudileri ehl-i kitaptan olmaları sebebiyle âlim ve kendilerine nispeten dindar bildiklerinden çocuklarını yetiştirmeleri için onlara teslim ediyordu. Bu çocuklar Yahudi ailelerin yanında büyüyor, tıpkı kendi çocuklarıymış gibi Yahudilerle beraber yaşıyordu.

Beni Nadir Yahudilerinin sürgün kararı uygulamaya konunca sahabeden bir grup Medineli Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna geldi ve ona çocuklarının akıbetini sordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabeleri dinledikten sonra *"onlara sorun, istiyorlarsa Yahudilerle gitsinler, istiyorlarsa da sizin yanınızda kalsınlar"* buyurdu ve gidip gitmeme kararını çocuklara bıraktı. Halihazırda Yahudi örfüne göre yetişen ve ailelerini kendi aileleriymiş gibi kabul etmeye başlayan çocuklar da Yahudilerle birlikte gitmek istediler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz çocukların verdiği bu kararı *"küçüktür, anlamazlar"* demeden kabul

etti ve onların da Medine'den ayrılmalarına müsaade etti.[27]

Bu durum; yaşı kaç olursa olsun insanın tercihine kesinlikle saygı duyulması ve kararının ciddiye alınması gerektiğini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üzerinden bizlere gösteren en güzel örneklerden biridir.

Yurtlarını terk eden Beni Nadir Yahudilerinin bir kısmı Şam'a, bir kısmı Hayber'e yerleşirken bir kısmı da Yemen taraflarına gitti. Böylece savaş olmadan kazanılan bu sefer hakkında Fey denilen ganimet malları için Haşr Sûresi 6. Âyeti nazil oldu.

"Allah'ın, onlar(ın malların)dan resulüne (savaşmaksızın) verdiği ganimete gelince, siz onun üzerine ne at sürdünüz ne de deve! Fakat Allah, resullerini dilediği kimselere musallat eder. Allah, her şeye Kadîr'dir (kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır)."[28]

[27] Taberî, Câmiu'l Beyan, IV/546-551
[28] Haşr /6

Beni Nadir seferinde savaş gerçekleşmediği için Yahudilerden geriye kalan bütün evler ve diğer mülkler Haşr Sûresi 6. Âyet'te buyrulduğu üzere Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e geçmiştir; ama Efendimiz bu mülkleri dilediği gibi kullanma hakkına sahipken bile ensar sahabelere verdiği değer ve kıymetten dolayı evlerin muhacirlere verilmesini ensara teklif etti; çünkü muhacirler bütün mülklerini Mekke'de bırakmıştı ve hâlâ Medine'ye doğru dürüst yerleşmemiş muhacirler vardı. Bazıları hâlâ ensarların tahsis ettiği evlerde kalıyor ya da el birliğiyle yaptıkları evlerde birlikte yaşıyorlardı.

Ensarlar, Yahudilerden kalan evlerin muhacirlere verilmesi teklifini duyduklarında seve seve bu teklifi kabul ettiler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabe kardeşlerine olan bu sevgi ve fedâkarlıklarından ötürü onlar için duada bulunurken Allah da Haşr Sûresi 9. Âyet'i inzal ederek örnekliği günümüze kadar gelen ensarları ebedi saadetle müjdeledi.

"Onlardan önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve (gönüllerine) imanı yerleştirmiş

olanlar (yani ensar), kendilerine hicret ed(ip gel)en (muhacir)leri severler ve onlara verilenlerden dolayı sinelerinde bir ihtiyaç (ve rahatsızlık) duymazlar. Kendilerinin bir sıkıntıları (ve ihtiyaçları) olsa bile onları kendi nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin kıskanç(lık ve cimri)liğinden korunursa işte onlar felaha (kurtuluş ve saadete) erenlerdir."[29]

BEN-İ MÜSTALİK GAZASI (626)

Medine'de bulunan iki Yahudi kabilesinin sürülmesi ve bazı Arap kabilelerinin teker teker Müslüman olması sahabeleri bölgede güçlü bir konuma getirmiş, bu da bazı Arap kabilelerini rahatsız etmişti. Bu kabilelerden biri Huzâ kabilesinin alt kolu olan Beni Müstalik kabilesiydi. Beni Müstalik Kabilesi, Müslümanlara karşı Mekkeli müşriklerin tarafını tutuyor, Müslümanlara her saldırılarında onlara destek veriyordu.

Beni Müstalik kabilesinin reisi Hâris Bin Ebû Dırâr, Mekke müşriklerinin Müslümanlara

[29] Haşr /9

karşı yeni bir savaş hazırlığında olduğunu öğrenince Müreysî' Suyu başında karargâh kurup çevredeki kabilelerle de anlaşarak asker toplamaya başladı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hâris Bin Ebû Dırâr'ın Medine'ye saldıracağını haber alınca hemen sahabeleri toplayarak otuzu süvarilerden oluşan yedi yüz kişilik bir ordu hazırladı ve 27 Aralık 626 yılında Beni Müstalik tehlikesini bertaraf etmek için sefere çıktı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ne zaman sefere çıksa eşleri arasında kura çeker ve kurada hangi Annemiz çıkarsa onu beraberinde sefere götürürdü. Bu defa kura annelerimizden Hz. Ayşe'ye çıktı ve Efendimiz onu da kendisiyle Beni Müstalik Gazası'na götürdü.

Kadınlar o dönemde yolculuğa çıktıklarında mahfe adı verilen ve deve sırtına oturtulan, içinde bir veya iki kişinin karşılıklı oturabileceği bir çeşit kapalı sepete girerlerdi. Hz. Ayşe Annemiz de tıpkı diğer annelerimiz gibi mahfe içine girdi ve orduyla birlikte yola çıktı; fakat önceki gazalardan farklı olarak bu sefer

İslam ordusu arasında münafıklar da bulunuyordu; çünkü -Uhud Savaşı haricinde- Müslümanlar hangi savaşa çıkarsa çıksın muhakkak galip geliyor ve Medine'ye bolca ganimetle dönüyordu. Abdullah Bin Selul gibi bazı münafıklar Müslümanların bu savaşta da galip geleceğinden emindiler. Bu yüzden savaşa katılıp ganimet kazanmayı istiyorlardı.[30]

Nihayet müşriklerin bulunduğu mevkiye ulaşan İslam ordusu, Beni Müstalik kabilesiyle karşı karşıya geldi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesiyle savaşmaya geldiğini gören bazı kabileler Beni Müstalik'le kurdukları ittifakı bozarak onları savaş meydanında terk ettiler. Böylelikle sayısı azalan Beni Müstalik Kabilesi İslam ordusu karşısında dezavantajlı konuma düştü; ama Rahmeten Lil Âlemin Efendimiz, her zamanki gibi önce elçiler göndererek dağılmalarını, kendileriyle savaşmak istemediklerini, çekildikleri takdirde onlara dokunulmayacağını söyledi, ayrıca bir kez daha onları Allah'a iman etmeye davet etti; ama Hâris

[30] İbn-i Kesir, IV, 147-148

Bin Ebi Dirar bu teklifi reddetti. Nihayetinde iki ordu çarpıştı ve sahabeler Beni Müstalik müşriklerine galip geldiler.

Müslümanlar Medine'ye dönüş yolundaki son kamp yerine geldiğinde ordu kısa bir süre mola vermek için durdu. O esnada mahfesi içinde yolculuk yapan Ayşe Annemiz de devesinden indi. Daha sonra tam yerine geçeceği sırada gerdanlığını kaybettiğini fark etti. Ardından gerdanlığını aramaya başladı; ama vakit akşam olduğu için karanlıkta gerdanlığını bulmakta zorlandı ve yerine gidemeden ordu harekete geçti.

Hz. Ayşe Annemiz gerdanlığını bulduktan sonra devesinin bulunduğu alana gitse de İslam ordusu kendisini almadan yola çıkmıştı. O da nasıl olsa yokluğumu fark edince gelip beni alırlar, düşüncesiyle yerinde kaldı ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendisini aldırmasını bekledi. Bir süre bekleyince de uyuyakaldı.

Safvan Bin Muattal (r.a.) hazretleri gece vakti ayrıldıkları kampta bir şeyler kalıp kalmadığını kontrol etmek için emir üzerine

kamp alanına gidince orada Hz. Ayşe Annemiz'i gördü ve kendisinin geride kaldığını anladı sonra da onu orduya yetiştirmek için devesine bindirdi, kendisi de yaya olarak devam etti ve onu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ulaştırdı.

İFK HADİSESİ

Sahabeler Medine'ye vardıklarında, Abdullah Bin Selul, Hz. Ayşe Annemiz ile Hz. Safvan Bin Muattal arasında bir şeyler yaşandığını; bu nedenle ordudan geri kaldıklarını anlatan dedikodular yaydı ve bu dedikodular hızlı bir şekilde sahabeler arasında yayıldı.

Kısa bir süre sonra Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de Annemiz'e atılan iftirayı öğrendi ve bundan dolayı mübarek gönlü müteessir oldu. Hz. Ayşe Annemiz ise Beni Müstalik Gazası'ndan sonra hastalığa yakalandığından her şeyden habersiz evinde istirahat hâlindeydi.

Kısa bir süre sonra Hz. Ayşe Annemiz de kendisine iftira atıldığını öğrendi, bu iftiranın şiddeti yüzünden hastalığı tekrar nüksetti ve

baba evinde istirahat etmek için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den müsaade istedi, Efendimiz de ona izin verdi. [31]

Mistah Bin Usâse Müslümanların fakirlerindendi ve ailesinin geçimini temin etmekte zorlanıyordu. Bu nedenle maddi durumu iyi olan Hz. Ebubekir, sırf fakir akrabasını gözetip Rabbimizin rızasını kazanmak için Mistah Bin Usase'ye belli miktarda ücret yardımında bulunuyordu. Mistah, Ayşe Annemiz'e atılan iftirayla ilgili ileri geri konuşunca onun bu tavrı Hz. Ebubekir (r.a.)'ı incitti, bundan dolayı "*artık Mistah'a yardım etmeyeceğim"* dedi.

İftiranın üstünden bir ay geçtikten sonra Efendimiz yine Hz. Ebubekir (r.a.)'ın evine gidip Ayşe Annemiz'in durumunu sordu. Hz. Ayşe Annemiz ise yaşadığı ağır imtihanın etkisinde hâlâ hastaydı. Tam o sırada Allah Nûr Sûresi 11-20. Âyetlerini inzal etti. [32]

"(Allah'ın resulünün eşi hakkında zina gibi çirkin bir) İftirayı getir(ip yay)anlar şüphesiz

[31] Sîre, 3:311-312; Müslim, 8:114; Tirmizî, 5:332-333
[32] Müslim, 8:117; Müsned, 6:197

sizin içinizden bir gruptur. Bunu kendiniz için bir şer sanmayın! Aksine o (olay bundan sonra yanlış yapmamayı öğrenmeniz ve sizi gazaba uğramaktan sakındırmasından dolayı) sizin için bir hayırdır. On(u dillendiren)lerden her bir kişiye (âhiret günü) o kazandığı günah vardır. Onlardan (bu iftirayı atarak ve yayarak bu günahın) büyüğünü yüklenen kimseye ise (âhiret günü çok) büyük bir azap vardır."

"Onu işittiğiniz zaman mü'min erkekler ve mü'min kadınların kendi içlerinde hayırlı bir zanda bulunup 'bu, apaçık bir iftiradır' demeleri gerekmez miydi?"

"O (iftiracı)ların da (bu iddialarına) dört şahid getirmeleri gerekmez miydi? Mademki şahidleri getiremediler, öyleyse onlar Allah katında yalancıların ta kendileridir."

"(Düşünün) Eğer dünyada ve âhirette Allah'ın üzerinizdeki lütfu ve rahmeti olmasaydı, içine daldığınız bu şeyden (iftira ve dedikodudan) dolayı size mutlaka büyük bir azap isabet ederdi."

"Çünkü siz (bu iftirayı), dilden dile dolaştırıyor, hakkında bilgi sahibi olmadığınız bu şeyi ağızlarınızda geveleyip duruyordunuz ve bu (yaptığınız)ın önemsiz olduğunu sanıyordunuz. Hâlbuki bu, Allah katında çok büyük (bir günah)tır."

"Onu işittiğiniz zaman, 'bu konuda konuş(up bunu yay)mak bize yakışmaz. Sen Subhân'sın (Allah'ım, her türlü noksanlıktan münezzehsin, bizi böyle bir şeyi yapmaktan muhafaza eyle)! Bu çok büyük bir iftiradır' demeniz gerekmez miydi?"

"Eğer mü'min kimseler iseniz Allah böyle bir duruma bir daha asla dönmemeniz için size nasihat ediyor."

"Ve Allah size âyetleri(ni) açıklıyor; çünkü Allah alîmdir, hakîmdir (her şeyi ve herkesi bilen, her işinde hikmet ve hayır olandır)."

"Şüphesiz ki hayâsızlığın iman edenler içinde yayılmasını sev(ip arzu ed)enlere, dünyada da âhirette de elem verici (iç yakan) bir

azap vardır. Allah (her şeyin iç yüzünü) bilir, siz ise bilmezsiniz."

"(Düşünün) Ya Allah'ın üzerinizdeki lütfu ve rahmeti olmasaydı (hâliniz nice oldudu)! Fakat Allah raûftur, rahîmdir (kullarına karşı şefkatle muamele eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."

Hz. Ayşe Annemiz'in masumiyeti ortaya çıkınca, bu iftirayı diline dolayan bazı Müslümanlara Rabbimizin belirlediği ceza usulünce had cezası uygulandı. Zaten onlar da yaptıkları yanlışı anlayıp tövbe, istiğfar ettiler ve Rabbimizden mağfiret dilediler.

Hz. Ebubekir (r.a.) ise bu iftirayı dile dolayan akrabası Mistah Bin Usase'ye bir daha yardım etmeyeceğine dair yemin içti; fakat Allah, bununla ilgili olarak da Nûr Sûresi'nin 22. Âyeti'ni indirdi ve **"sizden (Allah'ın) lütf(un)a nail olmuş ve servet sahibi kimseler; (kendilerine) yakınlığı bulunanlara, yoksullara ve Allah yolunda hicret edenlere (mallarından) vermekten geri durmasınlar. Onları(n kusurlarını) affetsinler ve (en güzel şekilde onlara) muamele etsinler.**

Allah'ın sizi mağfiret etmesini sev(ip arzu et)mez misiniz? Çünkü Allah ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)"[33] buyurdu. Hz. Ebubekir (r.a.) bu âyeti okuyunca *"ben Allah'ın beni mağfiret etmesini seviyorum"* diyerek yemini geri aldı, hatta Mistah Bin Usase'ye verdiği nafakayı iki katına çıkardı.

[33] Nûr /22

HENDEK SAVAŞI VE SONRASINDAKİ OLAYLAR

HENDEK SAVAŞI (OCAK 627)

Reisliğini Ebû Sufyan'ın yaptığı Mekkeliler Müslümanlara ağır bir darbe vurmak ve onlar üzerlerindeki otoritelerini yeniden kurmak istiyorlardı. Diğer taraftan ise Medine'den sürülen Beni Nadir Yahudilerinin bir kısmı Hayber'e yerleşmiş ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den intikam almanın yollarını aramaya başlamışlardı. Sonunda Beni Nadir Yahudilerinin ileri gelenleri Sellâm Bin Ebu'l Hakîk, Huyey Bin Ahtab ve Rebî' Bin Ebü'l Hakîk'ten oluşan bir heyet Mekke'ye giderek birlikte Müslümanlara saldırmak üzere harekete geçmeyi müşriklere teklif etti.

Yahudi heyeti Mekkenin ileri gelenlerini desteğe çağırınca, Mekke reisi Ebû Sufyan, Yahudilere *"siz, bizim ilâhlarımıza tapmadıkça size güvenemeyiz"* dedi. Yahudiler sırf intikam alabilmek adına, ehl-i kitap olmalarını bile bir kenara bırakarak Ebû Sufyan'ın isteğini kabul ettiler ve putların önünde eğilip secde ettiler. Bununla da kalmayan Ebû Sufyan onlara *"siz, kendilerine semavi kitap inmiş âlim insanlarsınız.*

Söyleyin, biz mi haklıyız yoksa Muhammed mi haklıdır" diye sordu. Yahudiler bu defa hakkı bilmelerine rağmen müşriklere *"siz haklısınız"* dediler. Bunun üzerine Allah Nisa Sûresi 51 ve 52. Âyetleri'ni inzal etti.

"(Resulüm!) Kendilerine kitaptan bir nasip verilenleri görmedin mi? Onlar cibt'e (kâhinlere, âlimlere) ve tâğuta (Allah'tan başka herhangi bir varlığa) iman ediyorlar, sonra da kâfirler için, 'bunlar, (Muhammed'e) iman edenlerden daha doğru yoldadır' diyorlar! İşte bunlar, Allah'ın lanetlediği kimselerdir. Allah, kime lanet ederse artık ona asla bir yardımcı bulamazsın."

Yahudiler Ebû Sufyan'ın tüm şartlarını yerine getirince müşrikler Beni Nadir heyetinin ittifak teklifini kabul ettiler. Kureyşlileri saflarına çekmeyi başaran heyet bu kez Hayber'in bir yıllık hurma mahsulünü kendilerine vermek şartıyla Gatafanlılarla anlaştı ve sonunda Mekkeli müşrikler yanlarına Hayber Yahudilerini, Gatafanlıları, Fezârelileri, Beni Esed ve Beni

Süleymoğulları gibi birçok kabileyi de alıp sahabelere karşı yeni bir savaşa hazırlandılar.

Müşriklerin topladığı askerlerin sayısı şimdiye kadar topladıkları en kalabalık sayıya ulaşarak dört bine çıkmıştı. Yahudiler ise altı bin kişilik asker hazırlamışlardı. Böylece iman edenlere karşı ittifakla bir araya gelen grupların asker sayısı on bine ulaşmıştı.

Her ne kadar bazı kabileler iman edenlere hâlâ karşı çıkıyorsa da Huzaa Kabilesi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve sahabelerle iyi geçiniyordu. Kaldı ki bazı kolları İslamiyet'i kabul etmiş ve samimi Müslümanlar olmuştu. Bu yüzden Huzaa Kabilesi müşriklerin büyük bir orduyla Medine'ye saldıracağını öğrendiğinde hemen durumu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e haber verdi. Saldırıyı öğrenen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de her zamanki gibi sahabelerini topladı ve düşmanı içeride mi yoksa dışarıda mı karşılamak gerektiğini istişare etti.

Sahabeler Uhud'dan ders alarak bu kez müşrikleri içeride karşılamalarının daha uygun olduğunu söylediler. İstişarenin geneli

Medine'nin savunulması üzerine olunca Efendimiz son kararı verdi ve müşrik ordusu Medine'de beklenmeye başlandı. Selman-ı Farisi (r.a.) *"ya Resulullah! Bizler memleketimizi düşmanlardan korumak için hendekler kazardık. İsterseniz Medine'nin etrafında müşriklerin aşamayacağı genişlikte hendekler kazalım"* teklifinde bulununca, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hendek kazmayı uygun buldu ve herkes el birliğiyle işe koyuldu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de her zaman olduğu gibi sahabesini yalnız bırakmadı ve bizzat kendisi de hendek kazımında çalıştı.

Bir ara sahabeler kazı esnasında çok sert ve büyük bir kayaya denk geldi, ne kadar çabalasalar da kayayı bir türlü yerinden kıpırdatamadılar. Nihayet sahabelerin kayayı kıpırdatamadığını gören Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Selman-ı Farisi (r.a.)'ın elinden balyozu aldı ve *"bismillah"* deyip kayaya vurmasıyla kayanın üçte birini kırdı. Sonra da sahabelere dönüp "*Allah u ekber! Bana Yemen'in anahtarı verildi. Vallahi, ben şu anda San'a'nın kapılarını görüyorum"* buyurdu.

Peşinden kayaya bir balyoz darbesi daha indirdi ve yine *"Allah u ekber! Bana Şam'ın anahtarı verildi. Şu anda Şam'ın kırmızı köşklerini görüyorum"* buyurdu. Efendimiz bir kez daha balyozu kayaya vurdu ve kayayı paramparça etti. Ardından yine *"Allah u ekber! Fars'ın anahtarı bana verildi. Kisra'nın Medain şehrini ve onun beyaz köşklerini görüyorum"* buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in o gün verdiği fetih müjdeleri, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den sonra Hz. Ebubekir (r.a.) ve Hz. Ömer (r.a.) döneminde bir bir gerçekleşti.

Sahabelerin bu dönemdeki tek sıkıntısı müşriklerin Medine'ye saldırması değildi. Aynı zamanda Medine'de büyük bir kıtlık yaşanıyordu. Öyle ki sahabe efendilerimiz açlık kendilerini meşgul etmesin diye karınlarına taş bağlamıştı. Bu günlerin birinde Hz. Ömer (r.a.) kıtlıktan neredeyse kırılacak Müslümanların hâlini arz etmek üzere Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna geldi. Amacı; mü'min kardeşlerinin sıkıntısını Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e arz etmek ve kendileri için

dua istemekti. Bu niyetle tam *"ya Resulullah! Herkes karınlarına taş bağlamış"* demeye yeltenecekken Efendimiz mübarek karnına bağladığı kuşağı açtı ve içinden iki taş düştü. Kendileri tek bir taş bağlarken Gönüller Sultanı'nın iki taş bağladığını gören Hz. Ömer (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in herkesten daha çok eziyet çekmesine rağmen gösterdiği sabır ve tevekkül önünde mahcup oldu ve bir şey demeden geri döndü.

Cabir Bin Abdullah (r.a.) bu kıtlık günlerinin birinde hanımına "*Resulullah, ne zamandır yemek yemedi, evde kendisine ikram edebileceğimiz ne var"* diye sordu. Hanımı da *"bir oğlak ve arpadan başka bir şey yok"* dedi. Hz. Cabir hemen oğlağı kesti. Hanımı da arpayı öğütüp un yaptı ve kocasına *"Resulullah'ı ve birkaç sahabeyi çağır; çünkü yemeğimiz azdı"* dedi.

Hz. Cabir (r.a.), daha sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yemeye davet etmek üzere evden ayrıldı. Efendimiz'in huzuruna vardığında onu davet etti ve yemeğin azlığı yüzünden

herkesi davet edemeyeceğini belirtti; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona *"hanımına söyle, yemeği pişirsin, gerisine karışmasın. Yemeği kendim dağıtacağım"* buyurdu, hemen peşinden ise *"ey hendek halkı kalkın! Cabir bize yemek yapmış, gidip yemeğimizi yiyelim"* dedi ve hendek kazan bütün sahabeleri yemeğe davet etti.

Hz. Cabir (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bir anda bütün sahebeleri yemeğe buyur etmesine çok şaşırdı ve bu kadar kişiyi nasıl karşılayacağının telaşıyla eve gidip durumdan eşini haberdar etti. Eşi de ona *"sen, Resulullah'a ne kadar yemeğimizin olduğunu söyledin mi"* diye sordu. Cabir (r.a.) *"evet"* deyince, *"o zaman merak etme, Resulullah ne yaptığını çok iyi bilir"* dedi.

Yemek hazırlanıp sahabeler davetli oldukları eve gelince, Efendimiz herkesin onar, onar içeri girmelerini söyledi ve yemeği bizzat kendisi dağıttı; fakat Efendimiz birkaç kişiye ancak yetecek yemeği yüzlerce kişiye dağıttığı hâlde yemek hiç azalmadı, hatta hiç

dokunulmamış gibi kazanında durmaya devam etti. Efendimiz sahabelerin hepsine yemek dağıttıktan sonra, geriye kalan yemeğin komşulara dağıtılmasını buyurdu.

Hendekler kazılırken aralarında acil işi çıkanlar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den müsaade isterken, münafıklar izin almaya dahi gerek duymadan kazıdan kaçıyordu. Nihayet altıncı günde 5,5 km uzunluğunda, 9 metre genişliğinde ve 4,5 metre derinliğinde hendek kazıldı ve müşrik ordusu beklenilmeye başlandı.

Hendek etrafında konuşlanan İslam ordusu sadece 36 atlıdan oluşan 3.000 askerden ibaretti. Muhacirlerin sancağını Hz. Zeyd Bin Harise (r.a.), ensarın sancağını ise Sa'd Bin Ubade (r.a.) taşıyordu.

Müşrikler de Medine'ye varıp karargâhlarını Uhud meydanında kurdular; ama Medine önünde hendekle karşılaşınca bugüne kadar böyle bir savunma tekniğine denk gelmedikleri için ne yapacaklarını bilemediler ve daha savaş başlamadan moralleri bozuldu.

Diğer taraftan Beni Nadir Yahudileri de Beni Kureyza Yahudilerini Müslümanlarla savaşmaya ikna etmiş ve onlarla birlikte plan kurmuştu. Bu plana göre müşrikler Müslümanlarla savaşırken kendileri de savunmasız kalan Medine'ye girecek ve orada kadınlarla çocuklara saldırıp Müslümanları zor durumda bırakacaklardı.

Beni Kureyza Yahudileri planlarını harekete geçirmek adına müşriklerden iki yüz asker takviye alarak gecenin bir vakti Medine'ye saldırdı. Medine'de ilk etapta savaşa katılamayan sahabeler, yaşı küçük diye orduya alınmayan sahabe çocukları ve hanım sahabeler Yahudilerle çarpıştılar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Medine'ye Yahudilerin saldırdığını öğrendiğinde güvenliği sağlamak adına derhâl şehre asker gönderdi. Beni Kureyza Yahudileri, İslam askerlerinin Medine'ye doğru yol aldığını öğrenince planlarını uygulayamadan geri çekilmek zorunda kaldılar. Bu arada münafıklar Yahudilerin Medine'ye girmesini fırsat bilerek ailelerinin savunmasız

olduğunu söyleyip Resulullah'tan izin istediler. Oysaki aileleri savunmasız durumda değildi. Sadece savaşmaktan korkuyorlardı; ama Efendimiz buna rağmen onlara izin verdi ve hepsini ailelerinin başına gönderdi.

"Yine o vakit onlardan bir grup dedi ki: 'Ey Yesrib (Medine) halkı! Artık (burası) sizin için durulacak yer değil, haydi geri dönün!' Onlardan (başka) bir grup da, 'gerçekten evlerimiz (saldırılara) açık durumda' diyerek nebîden izin istiyordu; hâlbuki onlar(ın evleri saldırıya) açık değildi, onlar sadece kaçmak istiyorlardı."[1]

Sonunda İslam ordusu ile müşrik ordusu hendeğin yanında karşı karşıya geldi. Müşrikler hendeği geçemeyince ok atışlarıyla Müslümanlara saldırmaya başladılar; ama yine de hiçbir netice alamadılar. Bunun üzerine müşrik saflarından Amr Bin Abdived ve birkaç kişi daha hendeğin dar bir bölgesinden geçmeyi başararak Müslüman topraklarına girdiler, ardından Amr Bin Abdived sahabelerin karşısına

[1] Ahzab /13

geçip yüksek sesle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"bana benimle çarpışacak bir adam gönder"* dedi ve sahabeleri mübârezeye çağırdı.

Amr Bin Abdived, Kureyş'in en güçlü savaşçılarından biriydi, Mekkelilerce bir bölüğe denk olduğuna inanılıyor ve hiç kimse teke tekte onun karşısına çıkmak istemiyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabelerine döndü ve *"içinizden kim bu adamın karşısına çıkar"* buyurdu. Hz. Ali (r.a.) Efendimiz öne atılarak *"ben onun karşısına çıkarım ya Resulullah"* dedi; ama Fahr-i Kâinat Efendimiz ona müsaade etmedi. Bu durum üç kez tekrarlanınca artık Efendimiz ona müsaade etti ve Hz. Ali (r.a.) Efendimiz mübarezeye çıktı. Sonunda da Amr Bin Abdived'i öldürdü.

Müşrikler mübarezeyi Müslümanların kazandığını görünce hendek bölgesinden ayrılıp karargahlarına çekildiler. Ertesi gün ise Beni Kureyza Yahudileriyle birlikte Müslümanları ok yağmuruna tuttular. Bu sırada münafıklar, İslam ordusu içine nifak sokmaya çalışıp *"Muhammed, bize aldatıştan başka bir şey vaad etmiyor"*

diyorlar ve ordunun birliğini bozmaya çalışıyorlardı.

Kuşatmanın son günlerinde büyük bir fırtına koptu. Esen rüzgârlar müşriklerin çadırlarını söküp atıyor, fırtınanın şiddetinden müşrikler önünü göremiyor, atları ve develeri hendeğe düşüyor, esen rüzgârın şiddetinden bir türlü düzenlerini sağlayamıyordu. Ansızın çıkan bu fırtınayla Rabbimiz Müslümanlara yardım etmiş ve meleklerini göndererek müşrik ordusunu bozguna uğratmıştı.

Sonunda müşrikler rüzgârın dinmeyeceğini anlayarak kaçışmaya başladılar. Onları gören müttefikleri de savaş meydanında kalmayı göze alamadı ve yerlerini terk ettiler. Sahabelerce takip edilme korkularından dolayı Hâlid Bin Velid ve Amr Bin As komutasındaki 200 kişilik bir asker grubu dışında artık herkes gitmiş, savaş meydanı boşaltılmıştı. Böylelikle on bin asker toplayarak saldırdıkları Hendek Savaşı'nda yine Müslümanlar galip gelmiş ve müşrikler mağlup olmuştu. Bu savaşla birlikte Müslümanları hiçbir zaman ortadan

kaldıramayacaklarını anlayan müşrikler bir daha sahabelere taaruzda bulunmaya cesaret edemediler ve savunmaya geçtiler.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'ın size olan nimetini hatırlayın; hani (Hendek Harbi'nde) size ordular geldi de biz onların üzerine bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular gönderdik. Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görendir."[2]

"Allah, (o savaşta) kâfirleri hiçbir fayda elde edemeden öfkeleriyle geri çevirdi. Allah(ın yardımı) savaşta mü'minlere yetti. Allah kaviyydir, azîzdir (güçlü, kuvvetli, kudretlidir ve bütün şerefin, kudretin kendisine ait olduğu tek zattır)."[3]

BENİ KUREYZA GAZASI

Beni Kureyza Kabilesi; Medine'den sürgün edilen Beni Kaynuka ve Beni Nadir kabilelerinden sonra Medine'de kalan tek Yahudi kabilesiydi. Bu kabile, Müslümanlarla anlaşması olduğu hâlde

[2] Ahzab /9
[3] Ahzab /25

sözlerine sadık kalmamış ve sahabelerle savaşmak için müşriklerle müttefik olan Beni Nadir Yahudileriyle ittifak kurmuşlardı. Kurdukları bu ittifakla hem Hendek Savaşı'nda müşriklere destek vermişler hem de sahabeler savaştayken Medine'ye saldırmışlardı.

Hendek Savaşı, İslam ordusunun kesin zaferiyle sonuçlanınca, Fahr-i Kâinat Efendimiz orduyu bekletmeden ihanetlerine karşılık olarak üç bin kişilik bir sahabe ordusuyla Beni Kureyza üzerine sefere çıktı.

Yahudiler bu suçlarını Müslümanların cezasız bırakmayacağını bildiklerinden Medine'ye iki saat uzaklıktaki sağlam kalelerine çekilmişlerdi. Sonunda İslam ordusu Beni Kureyza kalesini muhasara altına aldı ve teslim olmalarını emretti; Beni Kureyza kabilesi teslim olmayı kabul etmediği gibi sahabeleri tehdit etmeye devam ettiler. Yirmi beş gün süren muhasaranın ardından Yahudiler İslam ordusuna galip gelemeyeceklerini anlayıp teslim oldular.

UMRE SEFERİ

"Andolsun ki Allah, resulünün rüyasını tasdik etmiştir. Eğer Allah dilerse siz güven içinde başlarınızı tıraş etmiş ve kısaltmış olarak korkmadan Mescid-i Harâm'a gireceksiniz. Allah sizin bilmediğiniz şeyleri bildiği için (Mekke'nin fethinden) önce daha yakın bir fetih (olan Hudeybiye Antlaşması'nı size) nasip etti."[4]

Hendek Savaşı'ndan sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gördüğü rüya üzerine sahabelerini çağırdı ve onlara Kâbe'yi tavafa gideceklerini buyurdu. Hep birlikte hazırlanmalarının ardından yerine Abdullah Bin Mektum'u bırakarak sahabelerle birlikte Mekke'ye doğru yola çıktı.

Mekke'ye giden bu umre kafilesinde dördü hanım sahabeden oluşan toplam bin beş yüz kişi vardı ve aralarında yalnızca iki yüzü atlıydı. Bir de kurban etmek maksadıyla yetmiş adet develeri bulunuyordu. Üstelik umre yapmak amacıyla yola çıktıkları için yanlarına yolcu kılıcı

[4] Fetih /27

dışında silahlar da almamışlardı. Bu yüzden bazıları, sahabelerin Mekke'ye girdiklerinde öldürüleceğini düşünüp umreye gelmek istemediler.

Sahabeden Hz. Ömer (r.a.) ile Sa'd Bin Ubade (r.a.) olası bir tehlikeye karşı *"ya Resulullah! Mekkeliler bize saldırabilirler, isterseniz silahlarımızı da yanımıza alalım"* dediklerinde, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buna izin vermedi ve "*hayır, amacımız umre yapmaktır. Umre için yola çıkarken yanımda silah taşımam"* buyurdu.

Sonunda Medine yolundan gelenlerin ihrama girme yeri olan Zulhuleyfe'ye geldiklerinde Efendimiz öğlen namazını kıldırdı ve ihrama girdi. Yetmiş deveye de kurbanlık işareti vurdurdu. Devamında yüzünü Mescid-i Haram'a çevirdi ve *"lebbeyk! Allahumme lebbeyk! Lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk! İnnel hamde venni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerike lek"* diyerek telbiye getirdi.

Fahr-i Kâinat Efendimiz Zulhuleyfe bölgesindeyken Kâbe'yi tavaf etmek için

geleceklerini söylemek üzere Büşr Bin Süfyan'ı Mekke'ye elçi olarak gönderdi; ancak müşrikler bu ziyarete kesinlikle mâni olacaklarını söylediler. Üstüne de Halid Bin Velid komutasında 200 süvariyi Kurau'l Gamim denilen yere Efendimiz ve sahabeleri kontrol etmek üzere gönderdiler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üst üste gönderdiği elçilerinin devamlı olumsuz cevapla dönmesine ve müşriklerin ısrarla itiraz etmesine rağmen Mekke'ye girme kararından vazgeçmedi ve en son Hz. Osman (r.a.)'ı Mekkelilere savaşmak gibi bir niyetlerinin olmadığını, yalnızca Kâbe'yi tavaf edeceklerini iletmesi için elçi olarak gönderdi.

Hz. Osman (r.a.), Mekke'nin ileri gelenleriyle konuşup umre konusunda sorun çıkarmamalarını söylese de hiçbiri onu dinlemedi, hatta Hz. Osman (r.a.)'ı gözaltına aldılar. Bir süre sonra ise Hz. Osman (r.a.)'ın müşriklerce şehid edildiği haberi Müslümanlara ulaştı. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Rıdvan Ağacı denilen bir ağacın

altında bütün sahabeleri topladı ve onlardan müşriklerle ölümüne savaşmak için biat aldı; fakat sonradan Hz. Osman (r.a.)'ın şehadet haberinin yanlış olduğu haberi geldi.

Sahabeler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e koşulsuz, şartsız biat edince Rabbimiz Fetih Sûresi'nin 18. Âyet'ini indirdi ve onlardan razı olduğunu buyurup Müslümanları yakın bir fetihle müjdeledi.

"(Resulüm!) Andolsun ki o ağacın altında sana biat ettikleri sırada Allah o mü'minlerden razı oldu. Onların kalplerinde olan (iman)ı bildi, bunun üzerine onlar(ın gönüllerin)e (huzur vermesi için) sekînet (nûrun)u indirdi ve onlara yakın bir fetih nasip etti."

HUDEYBİYE BARIŞ ANTLAŞMASI (628)

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Osman (r.a.)'ın şehid edildiği haberini alınca müşriklerle savaş kararı almıştı. Mekkeliler bunu öğrendiklerinde Hz. Osman (r.a.)'ı hemen bırakmak zorunda kaldı ve olası bir savaşın yaşanmaması adına Hudeybiye'ye bir barış

heyeti gönderdiler. Bu heyetin içerisinde Suheyl Bin Amr, Huveytip Bin Abduluzza ve Mikres Bin Havf bulunuyordu.

Mekkeli heyeti kabul eden Efendimiz onların barış teklifine olumlu yanıt verdi ve Müslümanlar ile müşrikler arasında bir antlaşma hazırladılar. Bu antlaşma maddelerinin en başında *"bismillahirrahmanirrahim"* yazılıydı; ama Suheyl Bin Amr itiraz ederek *"biz Rahmân ve Rahîmin ne olduğunu bilmeyiz"* dedi ve besmele-i şerifin silinmesini istedi. Bunun yerine antlaşmaya "bismikellahume (Allah'ım senin adınla)" yazısı yazıldı.

Antlaşmada bir de "bu antlaşma Allah'ın resulü Muhammed ile Mekke'yi temsilen Süheyl Bin Amr arasında…" cümlesi bulunuyordu; fakat Süheyl Bin Amr, buna da itiraz edip *"zaten senin Allah'ın resulü olduğunu kabul etmediğimiz için savaşıyoruz, Allah'ın resulü olduğuna iman etseydik seninle savaşmazdık, bu yazıyı da silin"* dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Süheyl'in bu teklifini de kabul etti ve Allah'ın resulü kısmını Hz. Ali (r.a.)'den silmesini istedi; ancak Hz. Ali

(r.a.) bu kısmı kendisinin silemeyeceğini söyledi. Bunun üzerine Efendimiz bizzat kendisi Allah'ın resulü kısmını sildi ve yerine "Muhammed Bin Abdullah" yazdı, böylelikle antlaşma imzalandı.

Antlaşma Maddelerin'de

- 10 yıl savaş olmayacak.
- Müslümanlar bu yıl umre yapmayacaklar, ancak bir yıl sonra gelip üç gün umre yapacaklar. Umre yaptıkları sırada müşrikler Mekke'yi boşaltacaklar.
- Medine'deki Müslümanlardan herhangi biri Mekke'ye sığınırsa iade edilmeyecek; ama Mekkeli Müslümanlar Medine'ye sığınırsa iade edilecek.
- Arap kabilelerden isteyen Müslümanlarla isteyen müşriklerle birleşmekte serbest olacak. Mü'minlerle veya müşriklerle birleşen kabilelere saldırı olursa savaş sebebi sayılacak, gibi maddeler bulunuyordu.
-

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, antlaşma gereğince umre yapamadıklarından sahabelere *"kalkın, kurbanlarınızı kesip saçlarınızı tıraş edin"*

buyurdu. Sahabeler, antlaşma maddeleri Müslümanlar aleyhine göründüğü için büyük bir üzüntü yaşadılar, bu nedenle kimse o esnada Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emrini yerine getirmedi; fakat Fahr-i Kâinat Efendimiz, kurbanlıkları kesip traş olunca sahabeler de hemen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uydu, sonra da ihramdan çıkıp Medine'ye geri döndüler.

Hudeybiye Antlaşması her ne kadar Müslümanların aleyhine görünse de önümüzdeki zamanlarda bütün şartların Müslümanların lehine olduğu anlaşıldı; çünkü Mekke'den ayrılan Müslümanlar Medine'de kalamayınca bu defa Mekke yakınlarındaki dağlara çıkıp müşrik kervanlarına saldırmaya başladılar. Müşrikler de artık dayanamayarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna gelip antlaşmadaki bu maddenin kaldırılmasını ve Mekke'den gelecek olanların kabul edilmesini istediler.

Ayrıca Hâlid Bin Velid (r.a.) ve Amr Bin As gibi Mekke'nin ileri gelenleri Medine'ye gelip Müslüman oldu. Bir de antlaşmadan Mekke'nin

Fethi'ne kadar geçen iki yıllık zaman içerisinde barış ortamı sağlandığı için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'ın vahyini daha rahat bir şekilde yaydı. Bunun neticesinde iman edenlerin sayısı onbinleri geçti. Öyle ki bu iki yıllık zamanda Müslüman olanların sayısı ilk vahiy zamanından Hudeybiye Antlaşması'na kadar geçen on sekiz yıla göre kat be kat fazla oldu ve insanlar kafileler hâlinde iman etmeye geldiler.

ALLAH'IN VAHYİ DÜNYAYA YAYILIYOR

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Mekkelilerle yaptığı barış antlaşması sonrasında Allah'ın vahyini artık Arabistan dışına yaymak için adımlar atmaya başladı. Bu adımlardan biri çevre devletlerin hükümdarlarına göndermek üzere yazdığı İslamiyete davet mektupları göndermekti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vazifelendirdiği elçilerden Diyhetü'l Kelbi (r.a.) Bizans imparatoru Heraklios'a, Amr Bin Ümeyye Ed-demri (r.a.) Habeşistan meliki Necaşi'ye, Abdullah Bin Huzafe (r.a.) İran şahına, Hatib Bin Ebi Beltaa (r.a.), Mısır Mukavkısına, Salit Bin Amr

(r.a.), Yemame Valisi Havza Bin Ali'ye, Şuca Bin Vehb (r.a.) ise Gassan meliki Munzir Bin Hâris'e gitti ve onları Allah'a iman etmeye davet etti.

İran şahı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mektubunu okumadı ve iman etmeyi kabul etmedi. Üstelik elçiye de hakaretlerde bulundu. Mısır Mukavkısı ise daveti tasdik ettiği hâlde saltanatının gideceği endişesiyle iman etmeyi kabul etmedi. Bunun yerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e Mariye ve Şirin adında iki kız kardeşi cariye olarak hediye etti.

Bizans İmparatoru, Gassan Hükümdarı ve Yemame Emiri de Müslüman olmayı kabul etmezken içlerinden sadece Gassan hükümdarı Munzir Bin Hâris kendisine gelen elçiyi şehid etti ve Mute Savaşı'nın yaşanmasına sebep oldu.

KAZA UMRESİ

629 yılında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabesiyle birlikte kaza umresi yaptı; ama Hudeybiye Antlaşması gereği bu umre sadece üç gün sürdü.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu umresinde iki bine yakın Müslüman ve altmış kurbanlık deveyle Mekke'ye geldi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Zulhuleyfe'de ihrama girdi, sonra da sahabesiyle Mescid-i Haram'a hareket etti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve sahabelerinin umre yapması üzerine müşrikler, Mekke'yi boşalttılar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, umre bittikten sonra öğle namazı için Kâbe'ye geldi ve Kâbe'nin içine girmek istedi; ama müşrikler anlaşmada böyle bir şeyin olmadığını öne sürerek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e müsaade etmediler. Bunun üzerine Efendimiz, Kâbe'ye girmedi ve sahabelere öğle namazını kıldırdı.

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI'NDAN SONRAKİ SAVAŞLAR

HAYBER'İN FETHİ (629)

Hayber; yedi sağlam kalesi olan ve Medine'ye 169 km. uzaklıkta bulunan bir şehirdir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sürgün ettiği Beni Nadir Yahudileri Hayber'e yerleşmiş ve Müslümanların aleyhine düzenledikleri bütün faaliyetleri buradan yönetmeye başlamıştı. Ayrıca müşriklerle yeni bir anlaşma yapmışlardı. Bu anlaşmaya göre İslam ordusu Mekke'yi kuşatmaya gelirse Hayberliler Medine'deki boşluktan yararlanıp kente saldıracak ve Müslümanları zor durumda bırakacaktı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Hudeybiye Antlaşması'ndan sonra Medine'nin güvenliği açısından Hayber'i almaya ve Müslümanlar için gittikçe daha tehlikeli olan bu duruma son vermeye karar verdi.

Hayber Fethi için yola çıkan İslam askerlerinin sayısı toplam bin altı yüzdü ve içlerinde iki yüz süvari vardı. Ayrıca savaşta yaralanan sahabelerle ilgilenmeleri ve askerlere yemek yapmaları amacıyla içlerinde Ümmü

Seleme Annemiz'in de olduğu yirmi hanım sahabe bulunuyordu.

Sabah mahsullerini toplamak üzere kalelerinden çıkan Hayber Yahudileri, karşılarında İslam ordusunu görünce hemen geri gidip kalelerine sığındılar. Kendileri en güçlü kaleleri olan Natat Kalesi'nde toplanırken kadınlarını ve çocuklarını ise başka bir kaleye gönderdiler.

Hayber'e varan İslam ordusu ilk başta Natat Kalesi önüne konuşlandı; ama ilk günden elli Müslüman'ın yaralanması sebebiyle, Efendimiz sahabeleri ok saldırısından korumak için bu defa Reci mevkisine yerleştirdi. Bu sırada Habeşistanlı Devs kabilesinden bir grup muhacir Müslümanın da savaşa katılmasıyla İslam askerlerinin sayısı iki bine çıktı. Toplam'da on gün süren savaş, sonunda Müslümanların galibiyetiyle sonuçlandı.

Böylelikle:

- Şam ticaret yolunun kontrolü ve güvenliği kesin olarak Müslümanların eline geçti.

- Sürekli fitne çıkarıp Müslümanlara zorluk yaşatan Yahudi sorunu tamamen çözüldü.
- Hayber vergiye bağlandı.

Şimdiye kadar sadece üzerlerine yürüyen ordulara karşı savunma amaçlı sefere çıkan İslam ordusu, Hayber Gazvesi'yle ilk defa düşmanı beklemeden taarruza geçmiştir. Bu nedenle Hayber Muharebesi Müslümanların ilk taarruz savaşıdır.

Hayber gibi güçlü bir kalenin düşmesiyle; Fedek Yahudileri, Vadi'l Kura bölgesindeki Yahudiler ve Teyme Yahudileri Müslümanlarla anlaşıp vergi vermeyi kabul ettiler. Böylelikle Arabistan'daki Yahudilerin hepsi Medine hâkimiyeti altına girdi ve Mekke müşriklerine bir daha yardım edemedi.

Hayber'in Fetih gününde yaklaşık dörtyüz kişilik bir kafile Hayber'e geldi. Aralarında Hz. Ali (r.a.)'ın abisi Hz. Cafer (r.a.)'ın da bulunduğu, yaklaşık on iki yıldır Habeşistan hicretinde olan sahabeler de vardı. Hz. Cafer (r.a.), Hayber'de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görünce yılların

vermiş olduğu hasretinin bitmesi sebebiyle kılıcını çekip muhabbetten dönmeye ve semah etmeye başladı. Hz. Cafer (r.a.)'ın mutluluğunu gören Efendimiz de *"bilmiyorum bugün Hayber'in fethine mi yoksa Cafer'in gelişine mi sevineyim"* buyurdu. Hz. Cafer (r.a.)'ın, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e olan aşkından semah etmesi, aynı zamanda dervişler arasında semah etme geleneğini başlatan olaylardan biridir.

ZATURRİKA GAZASI

İman edenleri Medine'de bulundurmak istemeyen Enmar, Muharib ve Salebe kabileleri Müslümanlara karşı toplanmak üzere harekete geçtiler. Müşrik kabilelerin saldırı haberi Medine'ye varınca, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz dört yüz veya yedi yüz kişiden oluşan bir orduyla hemen Zaturrika mevkisine geldi ve müşrik ordusunun saldırısını bekledi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in aniden üzerlerine gelmesini beklemeyen müşrikler savaşmayı göze alamadı ve dağ başlarına çekildiler.

Öğle vakti girince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir kısım sahabelerle cemaatle öğle namazı kıldı. Diğer sahabeler de nöbet tuttular. Sahabeler namazda olması dolayısıyla müşriklerin kendilerine saldırmalarından çekindi ve namazlarını korku içinde kıldılar. Allah da Nisâ Sûresi 102. Âyet'inde bu durumu beyan ederek Müslümanların savaş hâlinde namazlarını nasıl kılmaları gerektiğini beyan etmiştir.

"(Resulüm! Savaşta) Sen içlerinde bulunup da onlara namaz kıldırdığın zaman onlardan bir kısmı seninle beraber (namaza) dursunlar, silahlarını da (yanlarına) alsınlar. (Bu esnada diğer grup düşmanı gözetlesin. Namaz kılan grup) Secdeyi yap(ıp da rekâtı tamamlay)ınca, (düşmanı gözetlemek üzere) arkanıza geçsin. Bu arada namaz kılmamış olan diğer grup gelip seninle beraber namaz kılsın. (Hem namaz kılarken hem de yer değişimi esnasında) Korunma (tedbir)lerini ve silahlarını (yanlarına) alsınlar. O kâfirler arzu ederler ki siz silahlarınızdan ve eşyanızdan gâfil olsanız da birden üzerinize bir baskın yapsalar. Eğer yağmurdan dolayı bir zahmet çeker yahut hasta

olursanız (namaz sırasında) silahlarınızı bırakmanızda size bir günah yoktur. Fakat korunma (tedbir)lerinizi alın! Muhakkak ki Allah, kâfirler için aşağılayıcı bir azap hazırlamıştır."[1]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in orduya tehlike arz eden bir durumda bile sahabelerine namaz kıldırması sebep ne olursa olsun namaz kılmanın önemini vurgulamaktadır.

Bu gazadaki bütün askerler piyadeydi ve atlı birlikleri yoktu. Üstelik ayaklarına giyecek doğru düzgün bir şey bulamadıkları için onca yolu yayan yürümelerinden çıplak ayakları taş ve dikenler yüzünden parçalanmış, ayak tırnakları sökülmüştü. Sahabeler de ayaklarına bez parçaları sarmış ve durumlarının daha kötüye gitmesine engel olmaya çalışmıştı. Bu nedenle, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu gazasına yamalılar anlamına gelen Zaturrika adı verilmiştir.

[1] Nisa /102

MUTE SAVAŞI (629)

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hâris Bin Umeyre (r.a.) aracılığıyla; Şam bölgesini elinde bulunduran Bizans'a bağlı Gassani reisi Şürahbîl Bin Amr'a İslamiyet'e davet mektubu göndermiş; ancak Gassan emiri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek davetini reddettiği gibi bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in elçisini şehid etmişti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hâris Bin Umeyre'nin şehadet haberini öğrendiğinde bu suçu cezasız bırakmamak için hemen sahabe ordusunu hazırladı ve Gassaniler üzerine sefer başlattı; ama o günlerde Medine'ye gelip Müslüman olanların sayısı çok fazla olduğundan ve kabileler akın akın İslamiyet'e girdiğinden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlarla ilgilenme mecburiyeti yüzünden sefere katılamadı.

Üç bin askerin olduğu İslam ordusunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Zeyd (r.a.)'ı komutan olarak vazifelendirdi sonra da *"Zeyd şehid olursa onun yerine Cafer Bin Ebû Talib geçsin, o da şehid olursa onun yerine Abdullah*

Bin Revaha geçsin, o da şehid olursa kendiniz aranızdan bir kumandan seçin" [2] buyurdu.

İslam ordusu Mute'ye ulaşınca Gassaniler de bağlı oldukları Bizanslılardan yardım istediler. Sonunda karşı karşıya gelen iki ordu çarpışmaya başladı ve sırasıyla Hz. Zeyd (r.a.), Hz. Cafer (r.a.) ve Hz. Abdullah Bin Revaha (r.a.) şehid oldu. Bütün komutanları şehid olan sahabeler içlerindeki en yaşlıları olan Sabit Bin Akrem (r.a.)'i komutan seçtiler. O da savaş konusundaki uzmanlığı sebebiyle komutanlığı Hâlid Bin Velid (r.a.)'e devretti.

Komutanlığa geçen Hâlid Bin Velid (r.a.), savaşa ara verilen bir akşamda yeni bir taktik uyguladı ve öndeki savaşçıları arkaya, arkadakileri öne, sağdakileri sola, soldakileri de sağa yerleştirdi. Böylelikle sabah olunca yeni yüzler gören düşman ordusu, Müslümanlara destek kuvvet geldiğini zannedip psikolojik olarak çöktü. Ardından savaş kesinleşmeden geri çekilmek zorunda kaldılar.

[2] İbn-i Sa'd, Tabakât, C 4, s. 37, 38.

Toplam yedi gün boyunca savaşan sahabeler Hâlid Bin Velid (r.a.)'in taktiği vesilesiyle yalnızca on üç şehidle Mute'den ayrıldılar.

MEKKE'NİN FETHİ (10 OCAK 630)

Bir gün Beni Bekir kabilesinden bir müşrik, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i hicveden, hakaret içerikli bir şiir okudu. Huza kabilesinden bir genç de Efendimiz hakkında sarf edilen sözlere dayanamayarak adamın kafasını kırdı. Kabilelerinden birinin Huzalı bir genç tarafından darp edildiğini duyan Beni Bekir Kabilesi hemen Mekke müşriklerine gitti ve Huza kabilesine saldırmak için kendilerine yardım etmelerini istedi.

Huza kabilesi ve Beni Bekir kabilesi, eskiden beri birbirlerine düşman iki kabileydiler. Hudeybiye Antlaşması'ndan sonra Huza kabilesi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in himayesine; Beni Bekir Kabilesi ise müşriklerin himayesine girdi ve Hudeybiye antlaşmasına göre iki taraftan hiç kimse kendilerine bağlı olan kabilelere

saldırmayacaktı; ancak Beni Bekir kabilesi, Huza kabilesine saldırdı.

Bunun üzerine, Huza Kabilesi kırk kişilik bir heyetle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna geldi ve durumdan kendisini haberdar ederek ondan yardım istediler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de Mekkelilere *"Beni Bekir Kabilesini desteklemekten vazgeçin. Aksi takdirde Hudeybiye Antlaşmasını bozmuş olursunuz, buna karşılık üzerinize yürürüz"* buyurdu.

Müşrikler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mektubunu okudu; ama talebini kabul etmediler; fakat Müslümanların Mekke'yi fethetmesinden korktukları için antlaşmanın bozulmasını da istemediler. Bu yüzden Mekke reisi Ebû Sufyan'ı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le anlaşsın diye Medine'ye gönderdiler.

Medine'ye gelen Ebû Sufyan, araya koyduğu hatırlı sahabelerle bile Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den olumlu bir cevap alamayınca eli boş bir şekilde Mekke'ye geri döndü.

Fetih vakti gelip Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e Mekke'ye yürümesini emredince Efendimiz İslam ordusunu hazırladı ve Mekke üzerine sefere çıktı.

Toplam on bin askerin bulunduğu İslam ordusu; yedi yüzü muhacirden, dört bini ensardan, geri kalanı ise Medine dışından gelen Müslümanlardan oluşmaktaydı.

Ebû Sufyan Mekke'den İslam ordusunun kalabalıklığını ve heybetini görünce Müslümanlara karşı hiçbir şanslarının olmadığını anladı ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gidip af dileyerek Müslüman oldu. Efendimiz de Ebû Sufyan'a, *"kim senin evine girerse emniyette olur"* imtiyazını verdi. Aynı zamanda *"kim Kâbe'ye sığınırsa emniyettedir. Kim kapısını kapatıp evinde otururwhile emniyettedir"*[3] buyurdu.

Ebû Sufyan, İslamiyet şerefine nail olunca Mekke'ye girip herkese Müslüman olduğunu ilan etti ve ardından "*kim evime girerse emniyette olacaktır. Size tavsiyem siz de Müslüman olun"*

[3] Beyhaki, Delâilu'n-nübüvvet, V,32-35; Taberani, el-mu'cemu'l Kebir (7264)

dedi. Kocasının Müslüman olduğunu öğrenen Hind sinirlendi ve ona hakaret etmeye başladı. Safvan Bin Ümeyye, İkrime Bin Ebû Cehil gibi bazı müşrikler de Ebû Sufyan'ın Müslüman olmasına hiddetlenip onu korkaklıkla suçladılar.

Ebû Sufyan, Mekkelilere Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ordusuyla geldiğini haber verince kimisi evlerine, kimisi de Mescid-i Haram'a sığındı. Sonunda Hâlid Bin Velid (r.a.), Mekke'nin aşağı tarafından, Zübeyr Bin Avvam (r.a.), Küda denilen yerden, Sa'd Bin Übade (r.a.) Seniyye tarafından, Ebû Ubeyde Bin Cerrah (r.a.) ise üst taraftan gelerek Mekke'ye girdiler ve Efendimiz bütün İslam ordusuna *"saldırı olmadıkça kimseye müdahale etmeyeceksiniz"* diye emir verdi.

İslam ordusu şehre girince Mekkeliler İslam ordusuna direnişte bulunmadılar. Yalnız İkrime Bin Ebû Cehil ve Safvan Bin Ümeyye'nin kurduğu birkaç müşrik çetesi Halid Bin Velid (r.a.)'in birliğine oklu saldırıda bulundu ve sahabeden iki kişi şehid oldu. Çıkan çatışmada müşriklerden de on üç kişi öldürüldü. Mekke

sokaklarında bunun haricinde kan dökülmedi ve Mekke fethedildi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, devesi Kasva'nın üzerinde önce Nasr Sûresi'ni okuyarak Kâbe'ye doğru ilerledi ve Kâbe anahtarını elinde bulunduran Osman Bin Talha'yı çağırtarak anahtarı ondan aldı. Sonra da Kâbe'nin içindeki ve dışındaki bütün putları kırıp Kâbe'yi putlardan arındırdı.

Beytullah, bütün putlardan temizlenince Efendimiz Kâbe'yi tavaf etti, tavafı bitirince ise Makam-ı İbrâhîm'de iki rekât namaz kıldı. Sonrasında Safa ve Merve'de sa'y yaptı, en son ise tıraş olup ihramdan çıktı.

Mekke fethedilince Medineli ensar sahabeler Gönüller Sultanı'nın artık Mekke'de kalacağını düşünürek üzüldüler; fakat Efendimiz *"ben, sizinle Medine'de kalacağım"* buyurdu.

Hz. Bilal (r.a.), Kâbe'nin üzerine çıkıp öğle ezanı okumasının ardından Efendimiz Fetih Hutbe'sini vererek *"haberiniz olsun ki cahiliye döneminde kalan, iftihar vesilesi yapılan her şey; kan davaları, mal davaları hepsi kaldırılmış,*

ayaklarımın altındadır" buyurdu. Sonra da endişeli bir şekilde bekleyen Mekkelilere *"sizin hakkınızda ne yapacağımı düşünüyorsunuz"* diye sordu. Bütün müşrikler "*biz senden, hayır umuyoruz; çünkü sen kerim bir kardeş ve yüce gönüllü bir babanın oğlusun"* dediler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de cevap olarak *"size Yûsuf kardeşimin söylediğini söylüyorum. Bugün size kınamak yoktur.*[4] *Allah, sizi mağfiret etsin. Hepiniz serbestsiniz"*[5] buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendilerini af ve mağfiret ettiğini gören müşrikler mahcup bir şekilde Fahr-i Kâinatın sonsuz hilmi ve ahlak-ı azimi önünde bütün inatları kırılarak Müslüman olmaya ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmeye başladılar.

HUNEYN SAVAŞI (630)

"Andolsun ki Allah, size birçok yerde ve Huneyn (Savaşı) gününde yardım etti. Hani (o gün) çokluğunuz size kendinizi beğendirmiş;

[4] Yusuf 92

[5] Sîre, 4:55; Tabakât, 2:142; Taberî, 3:120.

fakat hiçbir fayda sağlamamıştı ve yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar geldi de sonra (düşmana) arkanızı dönüp kaçmıştınız. Daha sonra Allah, resulünün ve mü'minlerin üzerine (huzur vermesi için) sekînet (nûrun)u indirdi. Bir de sizin görmediğiniz (meleklerden oluşan) ordular (gökyüzünden) indirdi de kâfirlere azap etti. İşte kâfirlerin cezası budur."[6]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Mekke'nin fethi sırasında Mekkelilere olan rahmeti birçok Arap kabilesini cezbetmiş ve onların İslam'a rağbetini artırmıştı; ancak Taif'teki Sakif ve Havazin kabileleri, iman edenlerin gittikçe artmasından rahatsız olmuşlar ve *"nasılsa Muhammed, bizim de üstümüze yürüyecek. Bari o bize varmadan biz Mekke'ye baskın yapalım"* demişlerdi.

Havazin lideri Malik Bin Avf bu düşünceyle etrafındaki bazı kabilelerin de desteğini alarak yirmi bin kişilik bir ordu topladı ve Mekke'ye doğru harekete geçti.

[6] Tevbe /25-26

Mekke'ye saldırılacağını öğrenen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Abdullah Bin Ebû Hadred (r.a.)'i tebdili kıyafetle haberi teyit etmesi için müşrik ordusunun konuşlandığı bölgeye gönderdi, haberin doğru çıkması üzerine de on iki bin kişilik orduyla Mekke'den hareket etti.

İslam ordusu havanın henüz tam aydınlanmadığı vakitte Huneyn Vadisi'nden geçince Taifliler Müslümanları ok yağmuruna tuttular. Ansızın yakalandıkları ok yağmuru karşısında ordu geri çekildi ve Efendimiz orduya seslenerek onları bir araya getirmeye, dağılmalarını önlemeye çalıştı.

Dört taraftan kuşatılan Müslümanlar neye uğradıklarını şaşırdılar ve bütün düzenlerini bozarak sağa sola kaçıştılar. Sayılarının çokluğundan övünen yeni Müslümanlar *"sayımız çok kesin kazanacağız"* derken, şimdi ise dağılma noktasına gelmişlerdi; ama Allah, sahabelerin gönlüne sukuneti indirdi ve Müslümanlar tekrar toparlanmaya başladılar. Hz. Ali (r.a.) ve Ebû

Dücane (r.a.), düşman bayraktarlarından birini öldürünce ise düşman iyice dağıldı.

Savaş sürerken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah'ım! Yardımını bize indir"* diye dua etti ve eline bir avuç toprak alıp müşriklere fırlattı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in attığı toprak müşriklerin gözlerine isabet etti ve önlerini göremeyen müşrik ordusu arkalarına bile bakmadan kaçışmaya başladı. Böylelikle İslam ordusu neredeyse kaybedecekleri savaşı Allah'ın yardımıyla kazandı.

TAİF KUŞATMASI

Huneyn Savaşı'nda yenilen Sakifliler Taif'te yeni bir savaşa hazırlandılar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bu savaşın nihayete ermesi için İslam ordusuyla Taif kentine yürüdü ve şehri muhasara altına aldı; ama Taifliler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in teslim olma davetini kabul etmeyip İslam ordusunun üstüne attıkları oklarla birkaç sahabeyi de şehid ettiler.

Taif Kalesi düşmeyince, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şehri fethetmek için nasıl bir yol

izlemek gerektiğini sahabeleriyle istişarede bulundu. Selman-ı Farisi (r.a.), Taif'te mancınık kullanma fikrini ortaya attı ve bu fikri Efendimizce uygun bulunarak İslam ordusunda ilk defa mancınık kullanıldı; ancak bu da işe yaramadı ve Taif fethedilemedi.

Otuz gün süren kuşatmadan sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın Taif fethini nasip etmediğini anlayınca kuşatmayı kaldırdı ve Ci'râne'ye geri döndü.

Taif halkı ise bir yıl sonra heyetler hâlinde Medine'ye geldi ve kendi tercihleriyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzurunda iman edip Müslüman oldular. Böylelikle Fahr-i Kâinat Efendimiz, taifi Allah'ın vahyiyle fethetmiş oldu.

TEBÜK GAZVESI (KASIM 630)

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Bizans imparatoru Herakleios'a elçi göndermesi ve imparatorun da elçiyi hoş karşılayarak hediyelerle yollaması ilk başta Müslümanlarla Bizanslılar arasında iyi bir ilişki kurulmasını sağlamıştı; ama daha sonra Mute Savaşı'nın

yapılması Bizans ile Müslümanların arasını açmıştı.

Suriye'den Medine'ye gelen tüccarlar, Bizans'ın Müslümanlara saldırmak üzere bir ordu kurduğunu haber verince, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Bizans üzerine sefere çıkmaya karar verdi.

Yalnız gidilecek mesafenin uzak olması, savaşın sıcak aylara ve hurma hasadı zamanına denk gelmesi, bir de savaşılacak ordunun Bizans olması bu savaşı öncekilerden daha zor bir konuma getirdi. Bu sebeplerden dolayı Efendimiz yapacakları savaşın önemini sahabelere anlatarak herkese gerekli hazırlıkları yapmalarını ve orduya yardım etmelerini emretti. Böylelikle Müslümanlar arasında büyük bir seferberlik başladı.

Bu seferberlikte Hz. Ömer (r.a.) malının yarısını, Hz. Ebubekir (r.a.) de malının tamamını getirip orduya infak etti. Hz. Osman (r.a.) ise Şam'a göndereceği kervanını göndermeyip üç yüz devesini üzerindeki mallarla beraber infak etti. Ayrıca elli at ve bin altın daha infak ederek

ordunun üçte birini donattı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Osman (r.a.)'ın bu fedakarlığı için *"Allah'ım ben Osman'dan razıyım, sen de Osman'dan razı ol"* buyurdu.

O sırada binekleri olmayan bazı sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna gelerek kendisinden sefere katılmak için binek vermesini istediler; ama zaten durumlar iyi olmadığından ve binek sayısı yeterli olmadığından Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlara fazladan bineklerinin olmadığını söyledi. Onlar da savaşa katılamamanın üzüntüsüyle ağladılar. Bunun üzerine Allah Tevbe Sûresi 92. Âyet'ini indirerek **"kendilerini (savaşa katılmak üzere bir bineğe) bindirmen için sana geldiklerinde, 'sizi bindirecek bir şey bulamıyorum' deyince, (bu uğurda) infak edecek bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözleri yaş dökerek geri dönen kimselere de (bir günah yoktur)"**[7] buyurdu.

Bekaun denilen bu sahabelerin sayısı yediydi. Haklarında âyet inince sahabeler onların

[7] Tevbe /92

durumundan haberdar oldular. Peşinden üç kişiye Hz. Osman (r.a.), iki kişiye Hz. Abbas (r.a.) ve kalan diğer iki kişiye de Yemin Bin Ümeyr (r.a.) binek hediye etti. Böylelikle onların da sefere katılmaları sağlandı.

Abdullah Bin Selul ise ortalığı karıştırarak "*bu sıcakta savaşa mı gidilir"* diye fitne çıkarmaya çalıştı. Bunun üzerine Allah Tevbe Sûresi 81. Âyet'ini indirdi.

"(Tebük Seferi'nden) Geride bırakılan (münâfık)lar, Allah'ın resulüne muhâlefet ederek (sefere çıkmayıp) oturmalarıyla sevindi(ler). Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad etmekten hoşlanmadılar ve (mü'minlere), 'bu sıcakta sefere çıkmayın' dediler. De ki: Cehennem ateşi daha sıcaktır! Ne olurdu (bunu) fıkhed(erek düşünüp idrak etmeye çalış)salardı."[8]

Bu savaşa gitmek istemeyen seksenden fazla münafık vardı. Bu münafıklar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelip sefere katılmama

[8] Tevbe /81

hususunda kendisinden izin istediler. Efendimiz de onlara izin verdi ve münafıkları orduya almadı. Onlar hakkında da Tevbe Sûresi 45, 47 ve 49. Âyetleri nazil oldu.

"Ancak Allah'a ve âhiret gününe iman etmeyen ve kalpleri şüpheye düşüp de o şüpheleri içinde bocalayıp duranlar senden izin isterler."[9]

"Eğer onlar sizin içinizde (sefere) çıksalardı, bozgunculuğu arttırmaktan başka bir iş yapmazlardı ve mutlaka fitne çıkarmak isteyerek aranızda koşuşurlardı. İçinizde onlara iyice kulak verecekler de vardır. Allah, (nefsine zulmeden) zalimleri en iyi bilendir."[10]

"Onlardan öylesi de vardır ki 'bana izin ver de (bu sefere katılmayayım) beni fitneye (ve sıkıntıya) düşürme' der. Dikkat edin, (onlar zaten böyle söyleyerek asıl) fitneye (belanın tam içine) düşmüşlerdir! Hiç şüphesiz (hesap

[9] Tevbe /45
[10] Tevbe /47

günü) cehennem, kâfirleri (çepeçevre) kuşatıcıdır."[11]

Sonunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Ali (r.a.)'yi yokluklarında güvenliği sağlaması için Medine'de bıraktı. Hz. Ali (r.a.) Efendimiz *"ya Resulullah! Ben de sizinle gelmek istiyorum"* deyince, Fahr-i Kâinat Efendimiz ona *"Mûsâ için Hârûn neyse, sen de benim için osun"* buyurdu ve sayısı otuz bini bulan orduyla Tebük Seferi'ne çıktı.

İslam ordusu Tebük'e geldiklerinde Bizans ordusunu karşılarında bulamadı. Bizans'a bağlı Araplar da Müslümanlara karşı bir saldırı girişiminde bulunmadı. Detaylı yapılan incelemelerden sonra Bizans'ın Müslümanlar üzerine bir saldırı planı olmadığı ve haberin asılsız olduğu anlaşıldı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Tebük'ten ayrılmadan sahabelere bir hutbe verip *"size insanların en hayırlısını ve en şerlisini haber vereyim mi? İnsanların hayırlısı; atının ve*

[11] Tevbe /49

devesinin sırtında ya da iki ayağının üzerinde son nefesine kadar Allah yolunda çalışan kimsedir. İnsanların en şerlisi de Allah'ın kitabını okuyup ondan hiç faydalanmayan azgın kimsedir. İyi bilin ki kelamın doğrusu Allah'ın kelamıdır, yapışılacak sağlam hâlka takvâ kelimesidir, dinlerin hayırlısı İslamiyet'tir, sünnetlerin hayırlısı Muhammed'in sünnetidir, sözlerin şereflisi zikrullahtır, kıssaların güzeli Kur'ân'daki kıssalardır. Amellerin hayırlısı Allah'ın yapılmasını emrettiği farzlardır, amellerin kötüsü de bid'atlerdir, yolun güzeli Nebîlerin yolu ve yaşayışıdır, ölümlerin şereflisi şehidlerin ölümüdür. Körlüğün körü hidâyeti bulduktan sonra dalâlete sapmaktır. Amellerin hayırlısı faydalı olandır, doğru yolun hayırlısı kendisine uyulan yoldur. Körlüğün kötüsü kalp körlüğüdür. Veren el alan elden hayırlıdır. Az olup yetişen şey, çok olup Allah'a itaatten alıkoyan şeyden hayırlıdır. Özür dilemenin en kötüsü, ölüm gelip çattığı zamanki özürdür. Pişmanlığın kötüsü kıyamet günündedir. Yanlışları en çok olan, dili en çok yalan söyleyendir. Zenginliğin hayırlısı gönül

zenginliğidir. Hikmetin başı marifetullahtır"[12] buyurdu. Ardından üç sefer *"Allah'ım beni ve ümmetimi mağfiret eyle"* diye dua etti.

Efendimiz; Tebük'teyken Hâlid Bin Velid (r.a.)'i 400 süvari ile birlikle Demetü'l Cendel'e gönderdi. Onlar da Kindelerin Hristiyan kralını Tebük'e getirdiler. Hristiyan Kinde kralı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e teslim olduklarını bildirince cizyeye bağlandı ve memleketine geri gönderildi. Ayrıca Eyke, Cerba ve Erzuh halkı da teslim olarak cizyeye bağlandı.

MESCİD-İ DIRAR'IN YIKTIRILMASI

Münafıklar, iman edenlerin gittikçe artmasını çekemiyor ve Müslümanlara karşı gizli planlar yapıyordu. Müslümanlar aleyhine nasıl bir yol izleyeceklerini düşünürken Vedîa Bin Âmir kendilerine Ebû Âmir Er-Râhib'ten bir mektup geldiğini haber verdi.

Ebû Âmir Er-Râhib cahiliye döneminde Hristiyan olmuş bir Medineliydi ve münafıkların reisi Abdullah Bin Selul'un de akrabasıydı. Ebû

[12] Müsned, 3:37; İbn-i Kesîr, Sîre, 4:23-25.

Âmir, Bedir ve Uhud savaşlarında müşriklerin safında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le savaşmış, sonraki savaşlarında da müşriklere hep destek olmuş, Mekke fethedilince Taif'e, Taif seferi olunca ise Suriye'ye kaçmıştı.

Ebû Âmir Er-Râhib, mektubunda Bizans valisiyle görüştüğünü ve yakında onu ikna edip Müslümanlar üzerine saldırtacağını söylüyordu. Münafıkların bu konuyu konuşup neler yapacakları hakkında istişarede bulunmak için fark edilmeyecekleri bir mekâna ihtiyaçları vardı. Sonunda bir mescit inşâ etmeye ve inşâ ettikleri bu mescide gizliden savaş malzemesi doldurmaya karar verdiler. Bu mescidde hem kimse anlamadan Müslümanlar aleyhine toplantılar yapabilecek hem de Mescid-i Nebevi ile Mescid-i Kûba cemaati arasında tefrika oluşturabileceklerdi.

Münafıklar mescidlerini bitirince Tebük Seferi'ne çıkacak olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna gelerek hasta ve engelliler için bir mescid inşâ ettiklerini söyleyip Efendimiz'den bu mescidin açılışını

gerçekleştirmesini istediler; ama Efendimiz Tebük Seferi'ne çıktığını, ancak dönüşte mescide geleceğini söyledi.

Tebük Gazvesi'nden sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Medine'ye yetişmek üzereyken münafıklar tekrar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna geldi ve inşâ ettikleri mescidde namaz kıldırmasını istediler; fakat Allah Tevbe Sûresi 107 ile 110. Âyetleri'ni indirdi ve münafıkların asıl niyetini beyan etti. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Zararlı Mescid manasına gelen Mescid-i Dırar'ı yıktırdı.

"(Münafıklar arasında) Bir de (mü'minlere) zarar vermek, (âyetleri) inkâr etmek, mü'minlerin arasına ayrılık sokmak ve daha önce Allah ve resulüne karşı savaşmış olanın gözcülüğünü yapmak için bir mescid(i, mescid-i dirârı üst) edinenler de vardır. (Onlar) 'Biz (bu yaptığımızla) iyilikten başka bir şey istemedik' diye de mutlaka yemin ederler. Hâlbuki Allah, onların kesinlikle yalancı olduklarına şahidlik eder."

"(Resulüm!) Orada asla (namaza) durma! İlk günden beri takvâ üzere kurulan (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanların kurduğu Kuba) Mescid(i), elbette içinde (namaza) durmana daha layıktır. Orada (Allah'ın âyetlerini ders edinip resule itaat ederek nefislerinin küfründen ve şirkinden) temizlenmeyi seven (yiğit) adamlar vardır. Allah, (nefislerinin küfründen ve şirkinden) iyice temizlenenleri sever."

"Binasını (dünyadaki hayatını ve bütün davranışlarını) Allah'tan takvâ (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışma) ve rızası üzerine kuran kimse mi daha hayırlıdır, yoksa binasını her an çökmeye hazır bir uçurumun kenarına kurup onunla beraber (kendisi de) çöküp cehennem ateşine yuvarlanan kimse mi? Allah, (hem kendine hem de başkalarına zulmeden) zalim kavmi hidâyete erdirmez."

"Onların kurmuş oldukları (bu tür) binalar, (ölüp de) kalpleri parçalanıncaya kadar kalplerinde bir şüphe (ve nifak sebebi) olarak

(kalmaya) devam edecektir. Allah alîmdir, hakîmdir (her şeyi ve herkesi bilen, her işinde hikmet ve hayır olandır).”[13]

SEFERE KATILMAYAN SAHABELERİN PİŞMANLIĞI

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Tebük Seferi’nde bütün Müslümanları seferberliğe davet ettiği hâlde Kab Bin Malik (r.a.), Hilal Bin Ümeyye (r.a.) ve Murare Bin Rebi (r.a.) adındaki sahabeler *“nasılsa orduya yetişiriz”* deyip hazırlıklarını ağırdan aldılar ve akşama doğru evlerine gittiler; ancak eve vardıklarında İslam ordusu yola çıkmıştı. Onlar da *“sabah evden çıkar, hızlıca yola düşer orduya yetişiriz”* deyip geceyi evde geçirdiler. Sabah olduğunda ise *“artık geç oldu istesek de yetişemeyiz”* dediler ve sefere katılmaktan vazgeçtiler.

Fahr-i Kâinat Efendimiz Medine’ye dönünce, bu sahabeler sefere katılmayan münafıklar gibi yalan mazeretler uydurmadı ve hiçbir mazeretleri olmadığı hâlde tamamen

[13] Tevbe /107-110

ihmalkârlıkları yüzünden gelemediklerini itiraf ettiler; ama Efendimiz Allah ve Resulünü gerekli ciddiyetle dinlemedikleri için özürlerini kabul etmedi ve onlara *"gidin, Allah'ın sizin hakkınızdaki emri gelinceye kadar bekleyin"* buyurdu.

İlk zamanlar sahabe kardeşleri bile onlarla konuşmadı. Sonra Efendimiz bu üç sahabenin hanımlarına *"eşlerinizle konuşmayın"* buyurdu, en son ise *onlara "şimdilik babalarınızın evine gidin"* diye emir verdi.

Onlar ne kadar büyük bir yanlış yaptıklarını anlayınca tövbe ve istiğfar ettiler. Bu tövbe hâlleri günlerce sürdü. Sonunda Tevbe Sûresi'nin 118. Âyet'i inzal oldu ve Rabbimiz onların tövbesini kabul ettiğini buyurdu.

"(Allah, seferden) Geri kalan o üç kişinin de (tövbelerini kabul etti). Öyle ki yeryüzü bütün genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları kendilerini sıktıkça sıkmıştı ve Allah(tan gelecek olan)a karşı yine ondan başka sığınacak hiçbir yer olmadığını iyice anlamışlardı. Sonra (Allah) onlara tövbe(yi

nasip) etti ki tövbe etsinler. Çünkü Allah, (evet) o, tevvâbtır, rahîmdir (tövbeleri, kendisine dönenlerin dönüşünü kabul eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir).”[14]

Sahabeler Rabbimizin kendilerini affettiğini öğrendiğinde hamd edip şükrettiler. Öyle ki Kab Bin Malik (r.a.), Rabbimizin kendisini affettiğini öğrendiğinde mutluluğundan bütün malını infak etmek istedi; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onun bu infakının fazla olduğunu söyleyerek kabul etmedi. Bunun üzerine Kab Bin Malik, malının yarısını infak etmek istedi; ama Efendimiz onu da çok buldu ve ailesinin zora düşmemesi için bu teklifi de kabul etmedi. O da en son *“ya Resulullah! Sen şahid ol ki malımın üçte birini infak ediyorum”* dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz o zaman onun infakını kabul buyurdu. Kab Bin Malik de malının üçte birini Allah yolunda infak etti.

[14] Tevbe /118

TEBÜK SEFERİ SONRASI YAŞANAN DİĞER HADİSELER

- Münafıkların reisi Abdullah Bin Selul öldü. Ölmeden önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gömleğiyle kefenlenmeyi vasiyet etti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de salih bir sahabe olan oğlunun hatrına gömleğini verdi ve cenaze namazını kıldırdı.
- Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, Abdullah Bin Selul'un cenaze namazını kılması üzerine Allah Tevbe Sûresi 84. Âyet'i inzal ederek münafıkların cenaze namazının kılınmasını yasakladı.
- Haccetmek Müslümanlara farz kılındı.
- 10. Yıla gelindiğinde Hicaz ve çevresinin neredeyse tamamı Müslüman olduğundan Efendimiz memleketlere valiler tayin etti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vazifelendirdiği valilerden biri de Yemen'e tayin edilen Muaz Bin Cebel (r.a.)'dır. Fahr-i Kâinat Efendimiz, Muaz Bin Cebel (r.a.)'i Yemen'e göndermeden önce ona *"ey Muaz! Gideceğin*

yerde kendini nasıl tanıtacaksın?" diye sordu. Muaz Bin Cebel (r.a.) *"ben, Allah Resulü'nün resulüyüm, diyeceğim"* dedi. Bunun üzerine Efendimiz *"sana halletmen için herhangi bir dava getirildiği zaman nasıl ve neye göre hüküm vereceksin"* diye sordu. O da *"Allah'ın kitabındaki hükümlerle hüküm vereceğim"* dedi. Sonra ona "*eğer Allah'ın kitabında onunla ilgili bir hüküm bulamazsan neye göre hüküm verirsin"* diye sordu. Bu defa Muaz (r.a.) *"Resulullah'ın sünnetine göre hüküm vereceğim"* dedi. Efendimiz tekrar ona *"Resulullah'ın sünnetinde de onunla ilgili bir hüküm bulamazsan ne yaparsın"* diye sordu. Hz. Muaz (r.a.) *"o zaman kendi görüşüme göre içtihad eder, hüküm veririm"* dedi. Muaz Bin Cebel'in cevaplarından memnun kalan Efendimiz son olarak *"Allah'a hamd olsun ki; Allah, Resulullah'ın resulünü Resulullah'ın razı olduğu şeye muvaffak kıldı"*[15] buyurdu.

[15] Tabakât, 3:584; Müsned, 5:230; ibn-i Kesîr, Sîre, 4:199

DÜNYAMIZIN RESULULLAH İLE SON GÜNLERİ

VEDA HACCI (632)

632 yılına gelindiğinde Efendimiz bütün Müslümanlara hacca gideceğini bildirdi ve kendisine katılan sahabelerle birlikte Medine'den yola çıkıp Zulhuleyfe'de ihrama girdi.

Yüz binden fazla Müslümanla telbiye getirip *"lebbeyk allahumme lebbeyk, lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk, innel hamde ven ni'mete leke vel mulk, lâ şerîke lek: Emret, Allah'ım emret! senin hiçbir şekilde ortağın yoktur, emret! Hamd kesinlikle senin içindir. Nimet de mülk de senindir. Senin hiçbir şekilde ortağın yoktur"* diyerek Mekke'ye girdi. Kâbe'yi görünce ise *"ya Rabbi! Bu muazzam mabedin rahmet, şeref ve muhabbetini arttır"* diye duada bulundu. Sonra Haceru'l Esved'e varıp selam verdi ve tavafına başladı. İlk üç şavtında (dönüşünde) hızlı yürürken son dört şavtını normal adımlar yapıp tavafını tamamladı. Ardından Makam-ı İbrâhîm'de iki rekât tavaf namazı kıldı.

En son tekrar Haceru'l Esved'i selamlayıp öptü ve bu arada Hz. Ömer (r.a.)'e *"ey Ömer! Sen*

kuvvetli birisin, Haceru'l Esved'e yetişmek için başkasına omuz vurma! İnsanları rahatsız etme! Eğer sakinlik bulursan Haceru'l Esved'e dokunarak selam ver. Sakinlik bulamazsan uzaktan el sürüp öpme işareti yap ve kelime-i tevhidi okuyup tekbir getir" buyurdu. Efendimiz bu sözleriyle tüm ümmetine tavaf adabını öğretmiş oldu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Safa ve Merve Tepesi'ne varıp yedi sefer orada sa'y yaptı. Dört gün sonra ise Mina'ya geçti. Orada öğle, ikindi ve akşam namazlarını kıldırıp geceyi de orada geçirdi. Sonraki gün aynı zamanda Arefe günü olan cuma gününde ise sabah namazından sonra Arafat'a gitti ve yüzbinlerce Müslümana hitap ederek Veda Hutbesi'ni verdi.

VEDA HUTBESİ

"Allah'a hamd u sena ederiz, Dönüşümüz onadır. Nefsimizin şerrinden ve kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kime hidâyet vermişse onu saptıracak yoktur, Allah'ın dalâlette bıraktığını da kimse hidâyete erdiremez. Şehadet ederim ki Vahid olan Allah'tan başka ilâh yoktur ve yine

şehadet ederim ki Muhammed onun âbdı ve resulüdür.

Ey Allah'ın kulları! Size Allah'a karşı takvâlı olmanızı (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışmanızı) ve ona itaat etmenizi tavsiye ederim. Ey insanlar! Bu gününüz nasıl mukaddes bir gün, bu ayınız nasıl mukaddes bir ay, bu şehriniz nasıl mukaddes bir şehirse biliniz ki canlarınız, mallarınız, ırzlarınız da Allah'ın huzuruna çıkıncaya kadar bu mukaddes gün, bu mukaddes ay, bu mukaddes şehir gibi her birinize karşı mukaddestir. Bunlara tecavüz haramdır.

Ashabım!

Yarın Rabbinize kavuşacaksınız. Bugünkü her türlü hâl ve hareketlerinizden muhakkak sorguya çekileceksiniz. Sakın benden sonra eski âdetlere dönerek birbirinizin boynunu vurmayın. Bu vasiyetimi burada bulunanlar bulunmayanlara bildirsin. Olabilir ki bildirilen kimse burada bulunup işiten kimseden daha iyi anlayıp muhafaza eder.

Ashabım!

Kimin yanında bir emanet varsa onu sahibine versin. Faizin her türlüsü kaldırılmıştır, ayağımın altındadır. Lakin borcunuzun aslını vermeniz gerekir. Ne zulmediniz ne de zulme uğrayınız. Allah'ın emriyle faizcilik artık yasaktır. Cahiliyeden kalma bu çirkin âdetin her türlüsü ayağımın altındadır. İlk kaldırdığım faiz de Abdulmuttalib'in oğlu amcam Abbas'ın faizidir.

Ashabım!

Cahiliye devrinde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası Abdulmuttalib'in torunu amcazadem Rabia'nın kan davasıdır.

Ey insanlar!

Bugün şeytan sizin şu topraklarınızda yeniden tesir ve hâkimiyet kurma gücünü ebedi olarak kaybetmiştir. Fakat siz bu kaldırdığım şeyler dışında küçük gördüğünüz işlerde ona uyarsanız bu da onu memnun edecektir. Dininizi korumak için bunlardan sakınınız.

Ey insanlar!

Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'tan haşyet duymanızı tavsiye ederim. Siz kadınlarınızı Allah emaneti olarak aldınız, onların namuslarını ve iffetlerini Allah adına söz vererek helal edindiniz. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız olduğu gibi, kadınlarınızın da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin kadınlar üzerindeki haklarınız, onların aile yuvanızı sizin hoşlanmadığınız hiç kimseye çiğnetmemeleridir. Eğer razı olmadığınız herhangi bir kimseyi aile yuvanıza alırlarsa onları menedebilirsiniz. Kadınlarınızın da sizin üzerinizdeki hakları, meşru bir şekilde her türlü yiyecek ve giyimlerini temin etmenizdir. Onlar sizin haklarınıza riâyet etsinler, siz de onlara nezaketle muamele ediniz. Kocasının izni olmadıkça, onun malından kadının bir şeyi başkasına vermesi helal olmaz.

Ey mü'minler!

Sözümü iyi dinleyin ve iyi anlayın. Muhakkak ki Rabbiniz birdir ve babanız da birdir. Hepiniz Âdem'densiniz, Âdem de topraktandır. Hiç kimsenin başkalarının üzerinde üstünlüğü yoktur. Şeref ve üstünlük ancak takvada (Allah'a karşı

kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışmakta)dır. Mü'min mü'minin kardeşidir, bütün Müslümanlar kardeştir, eşit hakka sahiptir. Din kardeşinize ait olan herhangi bir şeye, bir hakka tecavüz etmek, gönül rızası olmadıkça başkası için helal olmaz. Haksızlık yapmayın, haksızlığa da boyun eğmeyin. Başkalarının haklarını gasp etmeyin. Sakın benden sonra kâfirlerin yaptığı gibi birbirinizle boğuşmayın.

Ashabım!

Kendinize de zulmetmeyin. Kendinizin de kendiniz üzerinde hakkı vardır.

Ey insanlar!

Allah, her hak sahibine hakkını Kur'ân'da vermiştir. Vârise vasiyet etmeye lüzum yoktur. Çocuk kimin döşeğinde doğmuşsa ona aittir. Zina eden için mahrumiyet vardır. Babasından başkasına ait soy iddia eden soysuz yahut efendisinden başkasına intisaba (bağlanmaya) kalkan nankör; Allah'ın gazabına, meleklerin lanetine ve bütün Müslümanların ilencine

(bedduasına) uğramıştır. Allah bu gibi kimselerin ne tövbesini ne de şehadetini kabul eder.

Ey insanlar!

Her kişi kendi suçundan sorumludur. Hiçbir kişinin işlediği suçun cezasını evladı çekemez. Hiçbir evladın suçundan da babası mesul edilemez.

Ey insanlar!

Aşırı gitmekten sakının. Öncekilerin mahrum olmalarının sebebi dindeki taşkınlıklarıydı. Hac usullerini benden öğrenin.

Ey mü'minler!

Size bir emanet bırakıyorum ki ona sımsıkı sarıldıkça asla dalâlete düşmezsiniz. Dikkat edin, bu emanet Allah'ın kitabı olan Kur'ân'dır.

Ey insanlar!

Allah'a âbd olun, beş vakit namazınızı kılın, ramazan orucunu tutun, emirlerime itaat edin. Böyle yaparsanız kurtuluşa erersiniz.

Ey insanlar!

Sözümü iyi dinleyiniz. Bilmiyorum, belki bu seneden sonra, sizinle burada bir daha hiç buluşamayacağım. Bu nasihatlerimi, burada bulunanlar bulunmayanlara bildirsin. Olabilir ki kendisine bildirilen kimse, burada bulunanlardan daha iyi anlayıp muhafaza eder.

Ey insanlar!

Yarın, beni sizden soracaklar ne dersiniz, risâletimi tebliğ ettim mi? Vazifemi yaptım mı?"

Bütün sahabeler tek bir ağızdan "evet, yemin ederiz ki tebliğ ettin. Bize vasiyet ve nasihatte bulundun. Biz buna şahidiz" dediler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "şahid ol ya Rab! Şahid ol ya Rab! Şahid ol ya Rab"[1] *buyurdu.*

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz verdiği bu hutbeden sonra henüz ikindi vaktine girmeden; cuma ve ikindi namazını bir ezan ve iki kametle birleştirip kıldırdı. Müzdelife'ye hareket ederken ise akşama yakın Mâide Sûresi 3. Âyet nazil oldu.

Âyette geçen **"bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi**

[1] İbni Hişam Es-Sire c.4 s.8-9

tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'a razı oldum" cümlesinden Hz. Ebubekir (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vefat zamanının yaklaştığını anladı ve dayanamayıp ağlamaya başladı.

Efendimiz haccını bitirip Medine'ye hareket ederken "Ğadiri hum" denilen yere geldi ve öğle namazını kıldırıp sahabesine *"Rabbimin elçisi gelecek ve beni ebediyete çağıracak, ben de onun davetine icabet edeceğim, yakında size veda edeceğim"* buyurdu. Sonra da Hz. Ali (r.a.)'nin elinden tutup *"ben kimin mevlasıysam, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım; ona dost olana dost, düşman olana düşman ol"*[2] buyurdu. Buradaki konuşmasından sonra ise artık Medine'ye gitti. Bu, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ilk ve son haccıydı.

[2] Tirmizi, Menakıb, 19; İbn Mace, Mukaddime, 11; İbn Hanbel, 1/84, 118, 119

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ HASTALANIYOR

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vefatına on günden daha az kalmıştı. Bugünlerde iman edenleri ilgilendiren bir sorun vardı. Bizanslılarla yapılan Mute Savaşı Halid Bin Velid (r.a.)'ın başarılı taktikleriyle son bulmuş, Rumlara bağlı Gassani ordusu geri çekilmek zorunda kalmıştı; ama tehlike geçmiş değildi. Bizanslılar, tabiyetleri altında olan Gassanilerle birlikte Müslümanların yaşadığı bölgeye saldırılar düzenliyor, İslam beldelerini tehdit ediyordu. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Bizans sorunun artık ortadan kaldırılması gerektiğine karar verdi ve büyük bir ordu hazırlayıp başına da o sırada henüz yirmi yaşında olan Usame Bin Zeyd'i komutan tayin etti.

Suriye topraklarına yürüyecek bu ordunun içinde Hz. Ebubekir (r.a.), Hz. Ömer (r.a.), Hz. Osman (r.a.), Hz. Sa'd Bin Ebi Vakkas (r.a.) ve Hz. Ubeyde Bin Cerrah (r.a.) gibi sahabelerin önde gelenleri de vardı.

Fahr-i Kâinat, İslam ordusunun başına Usame Bin Zeyd'i tayin edince bazı Müslümanlar Usame'nin genç ve tecrübesiz olduğunu söyleyerek başka birinin komutan olmasını istediler. Hatta Usame'nin başarısız olacağı şeklinde dedikodular çıkmaya başladı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ise bu emri verdikten bir gün sonra hastalandı ve hane-i saadetine gitti; ama buna rağmen askerler arasında Usame Bin Zeyd (r.a.)'ın komutanlığı hakkında huzursuzluk çıkınca tüm sahabeleri topladı ve o hasta hâliyle minbere çıkıp *"ey insanlar! Usame'yi kumandan tayin ettiğim için bazılarınızın ileri geri konuştuğunu duydum. Benim Usame'yi kumandan tayin etmeme itiraz ediyor gibisiniz! Daha önce Usâme'nin babasını kumandan tayin ettiğim zaman da aynı şeyi yapmıştınız. Vallahi! Nasıl ki babası kumandanlığa lâyık biriydise, Usâme de babasından sonra kumandanlığa lâyıktır. Babası nasıl en sevdiğim biriydise, Usâme de en sevdiğim kimselerden biridir. O da babası da her türlü hayrı işleyebilecek yaratılışa sahip kimselerdir. Onlardan hayırlı işler*

bekleyiniz. Muhakkak ki Usâme sizin hayırlı olanlarınızdandır ve bu işe ehildir"[3] buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hitabından sonra iman edenler yanlış düşündüklerinin farkına varıp Usame Bin Zeyd'in komutası altına girdiler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hastalığı şiddetlenmeden önce son kez hutbeye çıktı ve sahabelere *"Allah bir kulu dünya nimetleriyle ahiret nimetleri arasında muhayyer bıraktı (serbest bıraktı, tercih hakkını ona verdi). O kul da Rabbini tercih etti"* buyurdu. Hutbe bittiğinde Hz. Ebubekir (r.a.) yüksek sesle ağlamaya başladı. İnsanlar onun neden ağladığını merak edince, Hz. Ebubekir (r.a.) *"Allah'ın muhayyer bıraktığı hâlde Allah'ı tercih eden kul Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bu, Resulullah, artık ahirete gidiyor demektir, onun için ağladım"*[4] dedi.

[3] Müsned, 2:220; Müslim, 4:1884-1885.

[4] Buhari 1413 /1992, El Camiu's- Sahih I-VIII

SON ÜÇ GÜN

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hicri takvime göre 8 Rebiülevvel perşembe günü akşam namazını kıldırırken rahatsızlandı ve yatsı namazını bu rahatsız hâliyle kıldırdı. Bir sonraki gün rahatsızlığı yine devam etti; ama buna rağmen cuma günü de namaz kıldırdı. Akşam olunca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e cemaatin yatsı namazı için beklediğini haber verdiler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kalkıp abdest aldı; ama ayakta duramayarak yere düştü ve bayıldı. Kendine geldiğinde sahabeler her şeyden habersiz hâlâ Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bekliyordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bayıldıktan sonra kalkıp bir daha abdest aldı; ama yine ayakta duramadı ve bir daha bayıldı. Üçüncü defa yine abdest aldı; ama yine takat getiremedi ve yine bayıldı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz en son kendine gelince namazı kıldıramayacağını anladı ve *"Ebubekir'e söyleyin yatsı namazını kıldırsın"* buyurdu. Haber kendisine verildiğinde

Hz. Ebubekir (r.a.) namazı kıldırmak için cemaatin önüne geçti; ama kendini tutamayıp ağlamaya başladı. Bir türlü *"Allah u ekber"* deyip tekbir getiremedi ve namaza bir türlü başlayamadı. En sonunda o da kendinden geçip yere yığıldı. Hz. Ebubekir (r.a.) namazı kıldıramayınca Hz. Ömer (r.a.) cemaatin önüne geçti ve yatsı namazını sahabelere kıldırdı.

Sonraki gün Hz. Ebubekir (r.a.) cemaate namaz kıldırdığı sırada Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; Hz. Abbas (r.a.) ve Hz. Ali (r.a.)'ın omzuna dayanarak mescide geldi. Gönüller Sultanı ayakta duramadığı için mübarek koluna girmişlerdi.

Hz. Ebubekir (r.a.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in geldiğini fark edince imamet makamından çekilmek istedi; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona işaret ederek yerinde kalmasını ve namazı kıldırmasını buyurdu, sonra da *"beni Ebubekir'in yanına oturtun"* diye işaret

etti. Böylelikle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ayakta duramadığı için oturarak namaz kıldı. [5]

Pazar günü Hz. Ebubekir (r.a.) sabah namazını kıldırırken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz namazın son bir rekâtına yetişti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz eve döndükten sonra hastalığı iyice şiddetlendi ve kendisinden geçip bayıldı. Hatta sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in o günkü yüksek ateşini anlatırken *"bir mendili ıslatıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in başına koyduğumuzda mendil hemen kuruyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu kadar yüksek ateşi vardı"* demişlerdir.

Bu sırada Hz. Fatıma (r.a.) Annemiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ya Resulullah! Hastalığın çok şiddetlidir"* dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de ona *"hayatı yaşarken sıkıntıları kat kat yaşadık. Son yolculuğumuzda da herkesin yaşadığı sıkıntının kat kat fazlasını yaşıyoruz; ama merak etme bu senin babanın*

[5] Buhari, Ezân, 39

çektiği son sıkıntıdır" buyurdu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hastalığı da imtihanları gibi ağırdı. Bu yüzden Hz. Ayşe (r.a.) Annemiz, ileriki zamanlarda Efendimiz'in ağır hastalığını anlatırken *"hakikaten Resulullah'ın hastalığından daha zor, daha şiddetli bir hastalık görmedim"* demiştir.

Pazartesi günü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hastalığı biraz hafifledi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendine biraz gelince, huzurundakilere *"beni doğrultun"* buyurdu. Oradakiler de Efendimiz'i doğrulttular.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in evinin kapısı mescide bakıyordu ve kapıda bir perde asılıydı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz oradakilere *"perdeyi aralayın"* buyurdu, sonra aralanan perdeden sahabelerine baktı.

Sahabeler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i doğrulmuş görünce, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz iyileşiyor diye sevindiler, öyle ki aralarında büyük bir dalgalanma oldu. Efendimiz de sahabeye tebessüm ederek ellerini açtı ve hepsine dua etti. Sonra da yanında bulunanlara perdeyi tekrar

kapatmalarını buyurdu. Bu, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabeyi, sahabenin de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i son görüşü oldu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz vefat etmeden kısa bir süre önce kuşluk vaktinde ev halkının toplanmasını istedi. Herkes toplanınca Efendimiz son konuşmasını yaptı ve hem kızı Hz. Fatıma (r.a.)'a hem halası Hz. Safiye'ye hem de orda bulunanlara tek tek "***işteri nefseki minallah:*** *Nefsinizi Allah'ın elinden satın alın. Sakın babam peygamberdir diye, ben peygamberin halasıyım yahut ben peygamberin amcasıyım, torunuyum diye bana güvenmeyesiniz. Nefsinizi Allah'ın elinden satın alın"* buyurur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hastalığı sırasında Hz. Ayşe (r.a.)'a evde bulunan altı veya yedi dirhem parayı sadaka olarak dağıtmasını söylemişti. Kendine gelince Hz. Ayşe (r.a.)'a işaret edip kısık bir sesle *"söylediğimi yaptın mı"* diye sordu. Hz. Aişe (r.a.) ise *"vallahi bu telaşın içinde unuttum ya resulullah"* dedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz o paraların

getirilmesini istedi ve dirhemleri eline alıp *"bunlar Muhammed'in yanındayken Muhammed, Rabbine kavuşacak değildir. Muhammed'in bu şekilde Rabbine kavuşması yakışmaz."* Yani *"Rabbime hiçbir şeyim olmadan gideceğim"* buyurdu. Sonra da paraları birine teslim etti ve "*bunları Medine'deki fakirlere götür, şuna şuna dağıt. Ben Rabbime giderken bende geride maddi olarak bir şey kalmasın"* buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz o anda yanında bulunan hanımlarına, halasına, Hz. Fatıma (r.a.), Hz. Abbas (r.a.), Hz. Ali (r.a.), Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.)'a *"size bir nasihatim var. Kadınlarınız hakkında Allah'tan korkun, onlara zulmetmeyin. Köleler hakkında (emrinizde olanlar hakkında) Allah'tan korkun, onlara zulmetmeyin. Bir de namaza dikkat edin, namazı ikame edin ve bırakmayın"* buyurdu. Bu üç vasiyet Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in son vasiyetidir, dolayısıyla bütün ümmetedir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz daha sonra Hz. Fatıma (r.a.)'yı çağırıp kulağına bir şeyler

söyledi. Hz. Fatıma (r.a.) kendini tutamadı ve ağlamaya başladı. Sonra bir daha Hz. Fatıma (r.a.)'nın kulağına bir şey söyledi, Hz. Fatıma (r.a.) bu defa da ağlamayı bırakıp tebessüm etti.

Bu konu daha sonra Hz. Fatıma (r.a.)'ya sorulduğunda *"Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ilkin kulağıma 'benim artık Rabbime gitme zamanımdır' dedi. Bunu duyunca ağlamaya başladım. İkinci defa ise 'ehl-i beytimden bana ilk kavuşacak olan sensin' dedi. Buna da sevindim, tebessüm ettim"* diye cevap vermiştir. Hz. Fatıma (r.a.) Annemiz zaten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den altı ay sonra vefat etmiş, dolayısıyla ona ilk kavuşan yine kendisi olmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Fatıma (r.a.)'ya böyle söyledikten sonra "ya *Rabbi! Beni affet, beni mağfiret et, bana rahmet et"* diye dua etti ve daha sonra başını kaldırıp üç sefer ***er refik-i e'âla, er refik-i e'âla, er refik-i e'âla:*** *"En yüce dosta, en yüce dosta, en yüce dosta"* buyurdu.[6] Böylelikle 63 yıl boyunca mukaddes

[6] Pir Muhammed Hüseyin (r.a.), Kur'ân-ı Kerim'deki Nüzul Sırasına Göre El Esmâu'l Husnâ 6. Cilt, Bölüm: Er Rafi'

bedeniyle dünyamıza şeref veren Rahmeten Lil Âlemin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, kendisinden sonra kıyamete kadar gelecek Mürşid-i kâmilleri ümmetine vâris bırakarak maşukuna kavuşmak üzere Rabbinin huzuruna gitti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hane-i saadetinde bulunanlar, sahabelere Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahirete intikalini haber verdiler. Sahabeler ilk başta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vefatına inanamadı. Hatta Hz. Ömer (r.a.) *"kim Resulullah öldü derse, onun boynunu vururum. O ölmedi"* dedi.

Hz. Ebubekir (r.a.), Hz. Ömer (r.a.)'ın sözlerini duyunca *"kim ki Muhammed'e tapıyorsa, bilsin ki Muhammed ölmüştür. Kim ki Allah'a tapıyorsa, bilsin ki Allah Hayy'dır (ölümsüzdür, diridir)"*[7] dedi. Sonra da **"Muhammed, ancak bir resuldür. Ondan önce de şüphesiz resuller gelip geçmiştir. Şimdi o ölür ya da öldürülürse, topuklarınız üzerinde (gerisin) geriye (eski hâlinize) mi döneceksiniz? Kim (böyle) topukları üzerinde geriye dönerse,**

[7] Tabakât, 2:268; Buharî, 3:95.

Allah'a hiçbir şekilde zarar veremez. Allah, şükredenleri (ise kıyamet günü muhakkak) mükâfatlandıracaktır"[8] âyet-i kerimesini okudu.

Sahabeler toparlandıktan sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mukaddes bedenini nasıl defnedeceklerini istişare ettiler. Çıkan istişarede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"nebîler vefat ettikleri yere defnedilmişlerdir"* hadisi üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Hz. Ayşe (r.a.) Annemiz'e ait odaya defnedilmesine karar verildi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Ali (r.a.)'a *"vefat ettiğim zaman beni, sen yıka"* diye vasiyet etmiştir. Sahabeler de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vasiyeti üzerine vazifeyi Hz. Ali'ye bıraktılar, ardından Hz. Abbas (r.a.), Hz. Fadl Bin Abbas (r.a.), Hz. Şükran (r.a.) ve ensarı temsil etmek üzere Evs bin Havlî (r.a.) kendisine yardımcı seçildi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz mübarek bedenlerinin gasli bittikten sonra 8 Haziran 632

[8] Âl-i İmrân /144

Pazartesi günü şu an Mescid-i Nebevî'de bulunan istirahatgâhına defnedildi.

Es-salâtu vesselamu aleyke ya Resûlallah, es-salâtu vesselamu aleyke ya Habîballah, es-salâtü vesselamu aleyke ya seyyidel evvelîne vel âhirîn ve ilâ cemî'il-enbiyâ'i vel-murselîn ve ilâ cemî'il-evliya'i vel-hamdu lillâhi rabbil âlemin.

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN MÜBAREK HAYATINDAN KESİTLER

MARİFETULLAH SERMAYESİ

Bedevinin biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelip *"ya Resulullah! Ben fazla bir şey bilmem, ezberim de yoktur. Bana kendini kısa ve öz olarak tanıtır mısın"* dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de *"benim sermayem marifetullah, kazancım muhabbetullah, dinimin aslı da akıldır"*[1] buyurdu.

Marifetullah; Allah'ı tanımak demektir. Kul, Allah'ı tanıdıkça sermayesi artar. Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yaptıkça da muhabbetullahı kazanır. İnsan bu âleme aklını kullanıp Rabbini tanımaya, dolayısıyla imanı, Allah'a muhabbeti kazanmaya gelmiştir. İnsan öz olarak budur.

Sermayem marifetullahtır demek; sermayem Allah'ı bilmek, tanımak, bütün varlığı bir âyet olarak okuyup hepsi üzerinden Allah'ın güzelliğini, isimlerini seyretmek ve anlamaktır. Kazancım muhabbetullahtır, demek ise Rabbimin her işinin saf hayırdan, güzellikten

[1] Kındî İyâz, Eş Şafâ Bi ta'rîfi Hakûkil-Mustafâ, 1/289

tecelli ettiğine ve bana olan bütün muamalesinin saf rahmet olduğuna şahid olduğum için Allah'a olan sevgim, imanım, yakınlığım artar demektir. İnsanın yaşadığı olaylar ve varlık üzerinden Rabbini tanıması için akıl ve tefekkür gerekir. İşte, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"dinimin aslı akıldır"* buyurmasındaki hikmet de budur.

İnsan, varlık üzerinden Allah'ın isimlerini, güzelliğini tefekkür ederse karşılığında Allah'a olan muhabbeti, imanı artar ve Allah'a her gün biraz daha yakın olur. İnsanın Allah'a âbd olup yakın olması insanın var olma sebebidir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"üzerime doğan bir günde beni Allah'a yaklaştıran bir ilim, marifet, hikmet öğrenmediysem o günün doğmaması benim için doğmasından daha hayırlıdır"*[2] buyurmuştur.

"O, CANLI KUR'ÂN'DI"

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vefatından sonra Arabistan dışındaki kavimler de iman etmiş, mü'minlerin sayısı artmıştı. Efendimiz'i

[2] Taberani Evsat; Ebû Nuaym

göremeyen insanlardan bazıları bir gün Hz. Ayşe (r.a.) Annemiz'e *"bize Resulullah'ı anlatır mısınız, o nasıl biriydi"* diye sordu. Hz. Ayşe Annemiz de *"siz Kur'ân okumuyor musunuz, işte o canlı Kur'ân'dı"*[3] dedi.

Bir seferinde kendisine yine aynı soru sorulunca bu defa *"o da herkes gibi bir beşerdi (bir insandı) ama Allah'ın her bir ismi kemali ile onda tecelli etmişti"* diye cevap verdi.

KIYAMET GÜNÜ KULA SORULACAK SORULAR

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurdular ki: *"Kul Kıyamet günü şu beş şeyden hesaba çekilmedikçe hiçbir yere gidemez: Ömrünü nerede harcadığı, gençliğini nerede geçirdiği, malını nerede kazandığı, malını nerede harcadığı, İlmi ile amel edip etmediği."*[4]

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ BİZE KAVUŞMAYI BEKLİYOR

Fahr-i Kâinat Efendimiz, sahabeleriyle oturduğu bir sırada *"kardeşlerimi özledim"*

[3] Sahih Müslim

[4] Taberani, El Mu'cemu'l- Kebir 20,60

buyurdu. Sahabeler bir ağızdan *"ya Resulullah! Biz senin kardeşlerin değil miyiz"* diye sordular. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de *"sizler benim ashabımsınız (arkadaşlarımsınız). Benim kardeşlerim, beni görmedikleri hâlde bana iman edenlerdir"*[5] buyurdu.

CİBRİL HADİSİ

Sahabe buyurur: Biz açık bir alanda oturuyorken beyaz elbiseli bir zat geldi. Hiç kimse onu tanımıyordu. Aynı zamanda üzerinde yolculuktan bir eser de görünmüyordu. Gelip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in karşısında oturdu. Ona, dizleri dizlerine değecek kadar yaklaştı. Sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e soru sormaya başladı. Yalnız ilginç bir durum vardı. Normalde soru soran cevabını alır, bekler ya da gider; ama bu hem soru soruyor hem de cevabı alınca *"doğru söylediniz"* deyip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tasdik ediyordu.

[5] Ramûzu'l-Ehadis s. 361, 4460

Sorulardan biri iman nedir, ikincisi İslam nedir, üçüncüsü ihsan nedir, dördüncüsü ise kıyamet ne zaman kopacak, sorularıydı.

Beyaz elbiseli zat önce *"ya Resulullah! iman nedir"* diye sordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"iman; Allah'a, meleklerine, Allah'ın likasına (Allah'a kavuşmaya, vasıl olmaya), Allah'ın resullerine, bir de ölümden sonra dirilmeye, dirilip hesap vermeye iman etmendir"* buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz cevabını bitirince, beyaz elbiseli zat, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"doğru söylediniz"* dedi. Sonra *"İslam nedir"* diye sordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"İslam; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmadan Allah'a âbd olmandır. Farz olan namazı kılman, orucu tutman, zekâtı vermendir"* buyurdu. O zat bir daha *"doğru söylediniz"* dedi. Bu defa *"ihsan nedir"* diye sordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buna cevap olarak da *"ihsan; Allah'ı görüyormuşçasına ona*

âbd olmandır. Sen onu görmüyorsan da onun seni gördüğünü bilmendir. Bunu bilip tadarak Allah'ın huzurunda ona kulluk yapman, âbdiyetlik yapmandır. Hayatını Allah'ın huzurundaymış gibi yaşamandır" buyurdu.

O zat, yine *"doğru söylediniz"* dedi. En sonda ise "*kıyamet ne zaman kopacak"* diye sordu. Bu defa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona *"bu konuda sorulan, sorandan daha bilgili değildir"* buyurdu.

Beyaz elbiseli zat, Efendimiz'den bütün sorularının cevabını aldıktan sonra kalktı ve yürümeye başladı. Sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e baktı sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kalkın ve onu bana getirin"* buyurdu.

Sahabeler çıkıp adamı aramaya başladılar; ama adam ortada yoktu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de sahabelere *"bu gelen Cebrail'di. Size dininizi öğretmeye geldi"*[6] buyurdu.

[6] Sahih Buhari, İman, 37

İLK YARATILAN NÛR

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, bir gün sahabeleriyle sohbet ederken *"bunu övünmek için söylemiyorum. Allah'ın ilk yarattığı nûr benim nûrumdur"*[7] buyurdu. Sonra sözlerine devam etti. *"Allah ilk benim nûrumu yarattıktan sonra o nûrdan sayısını kendisinin bildiği kadarıyla çokça yarattı. Daha sonra her birine 'levlâke levlâke lema halaktul eflâk: Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım' buyurdu."*

ALLAH'IN, KULU ÜZERİNDEKİ HAKKI

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Muâz Bin Cebel ile yaptığı bir yolculuk esnasında Muaz Bin Cebel'e şöyle buyurdu: *"Ey Muâz! Allah'ın kulları üzerindeki hakkını bilir misin?"*

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sorusuna Muâz (r.a.), *"Allah ve Resulü daha iyi bilir"* diye cevap verdi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *de ona "Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, kulların kendisine hiçbir şeyi şirk (ortak) koşmamaları ve*

[7] Aclunî, Keşfu'l-Hafa, 1/265-266

ona âbd olmalarıdır" buyurdu. *Sonra "peki ey Muâz! Bunu yaptıkları takdirde kulların Allah üzerindeki hakkı nedir, bilir misin"* diye sordu. Muâz (r.a.) yine, *"Allah ve Resulü daha iyi bilir"* dedi. Hz. Muâz (r.a.)'ın bu sözü üzerine Efendimiz son olarak *"kulun Allah üzerindeki hakkı; Allah'ın, kendisine hiçbir şeyi şirk koşmayan kuluna azap etmemesidir"*[8] buyurdu.

CENNETTEN SATILIK BAHÇE

Medineli Müslümanlardan birinin hurma ağacının dalları yetim bir ailenin bahçesine sarkıyordu. O yetimler de hurma ağacının sarkan dallarından hurma koparıp yiyorlar, bahçelerine dökülenleri de topluyorlardı. Bahçe sahibi ise bunu gördüğünde hem çocuklara kızıyor hem de topladıklarını onlardan geri alıyordu. Yetimlerin annesi çocuklarına mâni olmaya çalışsa da onlara söz geçiremiyor ve ağaç sahibinin azarlamarına maruz kalıyordu. Sonunda işin içinden çıkamayan anne dayanamayıp durumu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e anlattı.

[8] İbn Hanbel, V, 239

Hanım sahabeyi dinleyen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hemen bahçe sahibini çağırdı ve ona *"senin bahçenden bir ağaç bu yetimlerin evinin avlusuna sarkıyormuş, çocuklar ağacın meyvesinden yiyince onlara kızıyormuşsun. Sana bir teklifim var. Sen bu ağacı Allah yolunda infak et, bu ağaç o yetimlerin olsun. Ben de senin için Allah'tan bu bir ağaca karşılık cennetten bir bahçe isteyeyim"* buyurdu.

Sahabe, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in teklifini duyunca *"ya Resulullah! Ama ben o ağacı çok seviyorum"* diye cevap verdi ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in teklifini reddetti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bir ağaca karşılık cennetten bir bahçe için dua etmeyi vaad etmesi demek cennetle müjdelenmek demektir; fakat buna rağmen o kişi ağacını vermek istemedi.

Bu hadise herkes tarafından öğrenilince *"falan kişi cennetteki bir bahçe karşılığında ağacını vermeyi kabul etmemiş"* diye bütün Medine çalkalandı ve herkes adama hayret etti.

Sahabeden Ebû Dahdâh bu hadiseyi duyunca hemen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e geldi ve *"ya Resulullah! İşittim ki bir ağaca karşılık cennetten bir bahçe için dua etmek istemişsin; ama kardeşimiz bunu kabul etmemiş. Herkes biliyor ki benim bahçem Medine'deki bahçeler arasında en güzel bahçelerden biridir. Ben bu bahçeyi versem bana cennetten bir ağaç için dua eder misin"* dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunun üzerine tebessüm edip "*evet; ama bir ağaç için değil bir bahçe için dua ederim"* buyurdu. Efendimiz'den aldığı müjdeye sevinen Ebû Dahdâh hiç beklemeden bahçesini yetimlere infak etti sonra da bahçesine gitti.

O sıra mahsul zamanı olduğu için hanımı ağaçlardan hurma toplamakla meşguldü. Ebû Dahdâh, bahçe kapısından girer girmez hanımına *"sakın bir şeye dokunmayasın, ben bahçeyi sattım. Şu anda o topladıklarının hiçbiri bize ait değildir"* dedi. Hanımı da ona *"nasıl sattın, kaça sattın, kime sattın"* diye sordu. Ebû Dahdâh, hanımına *"cennetten bir ağaç karşılığında bahçeyi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e satmak istedim; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz*

cennetten bir bahçe karşılığında almayı kabul etti, ben de bahçeyi Allah'a sattım" dedi.

Hanımı Ebû Dahdâh'ın sözlerini duyunca *"ne kadar güzel bir alışveriş yapmışsın. Yalnız bir şey sorayım; o bahçede benim de hakkım var mı, yok muyum"* diye sordu. Ebû Dahdâh, *"Allah birinin eşine neyi ikram ederse onu aynı zamanda eşine de ikram eder. Elbette ki o bahçede sen de varsın"* dedi. Bunun üzerine hanım sahabe *"ne kadar güzel bir alışveriş yapmışsın"* dedi ve birlikte bahçeden çıktılar.

KIYAMET GÜNÜ HESABA ÇEKİLEN ÜÇ KİŞİ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurdular ki: *Allah Kıyamet günü herkes hesabın nasıl olduğunu anlasın diye önce üç kişiyi hesaba çeker ve kıyamet yerindekilere de bu hesabı gösterir. Bu üç kişiden öncelikle âlim olanı huzuruna alır ve ona "sana ilim verdim. Anlat bakalım, sen bunun karşılığında ne yaptın"* diye sorar. Âlim de *"ya Rabbi! Evet, sen bana ilmi ikram ettin. Ben de onunla amel ettim, gece gündüz senin rızan için insanlara anlattım"* diye cevap verir. Allah *da ona "evet, anlattın; ama benim rızam için*

anlattığını söylerken yalan söyledin. Benim rızamı kazanmak için anlatmadın. İnsanlar senin hakkında 'ne âlimdir, ne kadar çok biliyor, ne kadar güzel konuşuyor' desinler diye anlattın. Ben de duanı kabul edip kullarıma bunu dedirttim. Seni dinleyen herkes sana 'ne kadar âlimdir, ne kadar güzel anlatıyor' dediler. Dolayısıyla yaptığının karşılığını aldın" der ve meleklere *"onu cehenneme götürün"* buyurur.

Sonra bir zengini huzura alır. Ona da *"sana mal verdim, mülk verdim. Söyle bakalım, bunun karşılığında sen ne yaptın"* diye sorar. Zengin kul da *"ya Rabbi! Bana verdiğin mallarla hayır işledim, güzellik yaptım, senin rızan için gece gündüz ihtiyacı olanlara dağıttım"* der. Allah ona *"doğru söyledin, insanlara dağıttın; ama benim rızam için dağıttığını söylerken yalan söyledin. Yaptıkların benim rızam için değildi, insanlar senin için 'ne cömert adamdır ne kerim adamdır' desinler diye malını dağıttın. Ben de kullarıma dünyadayken bunları söylettim. Sen de yaptıklarının karşılığını aldın"* der ve meleklere *"onu cehenneme götürün"* buyurur.

En son da savaşta şehid olmuş birini huzura alır. Ona *"peki, sen ne yaptın" diye sorar. Şehid olan kul "ya Rabbi! Canımı senin yolunda feda ettim"* der. Allah ona da *"doğru, canını feda ettin; ama benim yolumda feda etmedin. İnsanlar senin hakkında 'ne kahraman adamdır ne kadar güzel savaşıyor' desinler ve seni övsünler diye canını feda ettin. Ben de duanı kabul ettim ve insanlara seni övdürdüm"* der. Ardından meleklere *"onu da cehenneme götürün"* buyurur. Kıyâmet yerindekiler bu sahneyi seyredip hayatı ibadetle geçen âlimin, insanlara karşı cömert olan zenginin ve Allah yolunda sözde şehid olmuş kişinin hâlini görünce dehşete kapılır. Ardından *"acaba saf, Allah için yaptığımız hangi amelimiz var"* diye hemen kendi defterlerine bakarlar. [9]

İhlassız âbdiyet, insanı Rabbinden ayırır. Böyle bir insan imanı kendisine fayda vermediği gibi ibadetlerine de şirk bulaştırır, dolayısıyla Allah bunu kabul etmez. Bu yüzden Rabbimiz âyet-i kerimede **"şüphesiz ki Allah, kendisine**

[9] Müslim, İmâre 152

şirk koşulmasını asla bağışlamaz, bunun dışında kalan (günah)ları ise (kendi rahmet ve mağfiretinden) dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa gerçekten (o), (haktan uzak) derin bir dalâlete sapmış olur"[10] buyurur. Mü'min böyle bir duruma düşmemek için mutlaka niyetini kontrol edip sürekli nefis muhasebesi yapmalıdır.

İNSAN, SEVDİĞİYLE BERABERDİR

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Yemenli bir esirin satıldığını görür ve ücretini ödeyerek onu satın alır, ardından onu azad eder. Sonra da ona isterse Medine'de kalabileceğini isterse de memleketine dönebileceğini söyler; ama Sevban, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman eder ve memleketine dönmek istemeyerek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le Medine'de kalmayı ister.

Şirk ile geldiği Medine'de, Allah'a iman nûruyla temizlenen Sevban, Efendimiz'den onun mübarek hizmetine bakmayı ister. Efendimiz ilk

[10] Nisa /116

başlarda bunu kabul etmez; ama Sevban'ın ısrarına dayanamaz ve sonunda kabul eder.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir keresinde Sevban'ı mescidin bir köşesine çekilmiş hüngür hüngür ağlarken görür ve ona *"ya Sevban seni bu kadar ağlatan nedir?*" diye sorar. Sevban (r.a.), Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ya Resulallah! Ben şu an gece gündüz sizinle beraberim ve istediğim zaman sizi görebiliyorum; ama aklıma bir şey geliyor ki onu hatırladıkça* üzülüyorum. *Siz Allah'ın resulüsünüz ben ise sıradan biriyim. Cennet de garanti değil. Hem cennete gitsem bile sizin yeriniz benimkinden çok yüksek bir yerdedir. İşte, cennette sizinle beraber olamayacağım için ağlıyorum"* der.

Sevban (r.a.)'ın sözlerini duyan Efendimiz *"üzülme Sevban, kişi sevdiğiyle beraberdir"* [11] buyurur. Allah da bu olay üzerine Nisâ Sûresi 69. Âyet'i indirerek **"kim Allah'a ve resul(ün)e itaat ederse, işte onlar; Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebîler, (Rablerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösteren) sıddıklar, (her**

[11] Buhari, Edeb, 96; Muslim, Birr,165

anda Allah'ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla, mallarıyla Allah yolunda cihad eden) şahidler ve (nefsini ıslah eden) sâlih kimselerle beraberdirler. Bunlar ne güzel yoldaştırlar!"[12] buyurur.

ALLAH'IN TAKDİRİNE RIZA

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurur *"Âdemoğlunun mutluluğu, Allah'ın onun için verdiği hükme rıza göstermesidir, mutsuzluğu ise Allah'ın onun için verdiği hükme rıza göstermemesindedir."*[13]

Rabbimizin bizden razı olmasını istiyorsak bizim hakkımızdaki takdirine ve muamelesine razı olmamız gerekir. Unutmamamız lazım ki Allah vedudtur; kulunu sevendir ve kuluna yaptığı bütün muamele kuluna olan sevgisinden, rahmetinden dolayıdır, kulu kazansın diyedir.

EFENDİMİZ'İN SUİKASTÇİLERE RAHMETİ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Tebük Seferi'nden Medine'ye dönerken münafıklar

[12] Nisâ /69
[13] Tirmizi, "Kader", 2151- Müslim

kendi aralarında plan kurarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e suikast yapmaya karar verdiler ve bir gece karanlıktan faydalanarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e saldırdılar; ama sahabeler onları fark etti ve onları dağıttı. Yüzleri örtülü olan münafıkların toplam sayısı sekseni aşıyordu.

Olay gece yaşandığı için münafıklar karanlıktan yararlanıp İslam ordusu arasına karıştı, dolayısıyla kim oldukları anlaşılamadı. Efendimiz de *"madem onlar dilleriyle de olsa şehadet getirmişler, öyleyse kimseye dokunmayın"* buyurdu ve suikastçilerin kim olduğunu bildiği hâlde isimlerini söylemedi.

HELÂK OLMAYAN TEK FIRKA

Efendimiz bir gün sahabeleriyle sohbet ederken yere düz bir çizgi çizer sonra o çizginin yanına birçok başka eğri çizgiler çizer. Ardından *"bu doğru çizgi sırât-ı mustakîm olan İslam yoludur. Diğer eğri çizgiler ise dağınık ve bâtıl yollardır ki her birinin sonunda şeytanlar bulunur. Bu şeytanlar insanları hak yoldan alıkoyup bâtıl yollara çevirmek için uğraşırlar. İsrailoğulları yetmiş iki fırkaya ayrılmıştır. Benim ümmetim de*

yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Bu fırkaların her biri bir yol tutacak ve İslam'dan çıkacaklardır. Bunların hepsi helâk olup cehenneme gidecek, yalnız bir tanesi kurtuluşa erecektir. Kurtuluşa erenler, benim ve sahabemin yolunda olanlardır, sırât-ı mustakimden ayrılmayanlardır. Diğerleri ise helâk olacaktır"[14] buyurmuştur.

İMAN NİMETİNE MİNNETTARLIK

Hicretin dokuzuncu yılında birçok memleketten Arap kabileleri Medine'ye gelip Müslüman olma şerefine nail oldular. Bu yılda o kadar çok kabile Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelip Müslüman oldu ki bu yüzden hicri dokuzuncu yıla "Heyetler Yılı" denildi.

Yeni Müslüman olan kabilelerden biri de Beni Esed Kabilesi'dir. Bu kabiledekiler İslam dairesi içine girdiklerinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek *"ya Resulullah! Başka kavimler harp sonucu Müslüman olurken biz kendi isteğimizle gelip Müslüman olduk"* dediler

[14] Ebû Davut, Sünnet 1; İman 18, İbni Mace, Fiten 17, İbni Hanbel 2\332

ve İslamiyeti kabullerini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e minnet ettiler. Allah da Hucurât Sûresi 17. Âyet'i indirerek iman ettiğimiz için asıl bizim minettar olmamız gerektiğini bize öğretti.

"(Resulüm! Onlar bir de Müslüman olup Allah'a) Teslim olmalarını senin başına kakıyorlar. De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın. Eğer (Rabbine âbd olacağına dair verdiği söze) sadık olanlardansanız, aksine sizi imana (ulaştırıp hidâyete) erdirdiği için Allah size minnet eder (sizden kulluk ister)."[15]

"İMAN ETTİK, DEMEYİN! MÜSLÜMAN OLDUK, DEYİN"

Medine dışından bir heyet İslamiyet'i öğrenmek için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna geldi, Efendimiz de onlara Allah'ın vahyini ve İslam'ı anlattı. Heyettekiler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e biat etti ve *"biz iman ettik"* dediler. Bunun üzerine Allah âyetini indirip **"(resulüm! Sana biat etmek için gelen) Bedevi Araplar(dan bir topluluk), 'biz iman**

[15] Hucurât /17

ettik' dediler. De ki: Siz iman etmediniz; fakat 'biz (Allah ve resulüne) teslim ol(arak Müslüman ol)duk' deyin; çünkü iman sizin kalplerinize henüz dâhil olmadı" buyurdu.

Allah, âyetini indirince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hayettekilere âyeti okudu, sonra da imanın dâhil olduğu kalbin özelliklerini beyan edip buyurdular ki: *"İmanın kalbe inişinin alametleri vardır. İman bir nûrdur. Allah onu kulunun kalbine indirir. İman bir kalbe dâhil olunca o kalp latif sahralar gibi genişler ve o kişi Allah'ı sever, sevdiğini de Allah için sever, Allah'ı sevdiği için sever. (Kulun sevgisi Allah için olunca sadece Allah'ın sevdiğini sever. Bu da onun elinde olan bir şey değildir.) Ayrıca böyle bir kul ateşe düşmekten korkar gibi imanını kaybetmekten korkar."*[16]

Allah'ı sevmek ve Allah için Allah'ın sevdiğini sevmek, sevmediğini de sevmemek imanın kalbe dâhil olduğunun alametidir. Gönül böyle bir hâlde değilse iman kalbe dâhil olmamıştır. İmanın kalbe dâhil olabilmesi için

[16] Tirmizi, Zühd, Bab 13, Hadis No: 2320

kulun, İslam'ı kabul ettikten sonra malıyla, canıyla Allah yolunda cihad etmesi şarttır. Kul, tavrını bu şekilde ortaya koyunca imanı hak eder ve kazanır.

"ALLAH'IN BİLDİRMEDİĞİNİ BİLMEM"

Tebük Gazvesi'nden sonra Medine'ye dönüş yolunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in devesi Kasvâ kayboldu ve bir türlü bulunamadı. Münafıklar bunu fırsat bilerek sahabeler içinde fitne çıkarmaya çalıştılar ve *"hayret! Gökten haber aldığını söyleyen nebî, devesinin nerede olduğunu bilmiyor"* dediler.

Efendimiz bunu duyunca *"vallahi! Ben ancak Allah'ın bana bildirdiğini bilirim, ondan başkasını asla bilemem"* buyurdu. Daha sonra ise *"şimdi, Allah bana bildirdi ki Kasvâ filan dağların arasındaki vadidedir, yuları bir ağaca takılmış olarak duruyor. Hemen gidin, onu bana getirin"* buyurdu. Sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tarif ettiği yere gittiklerinde Kasvâ'yı aynen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tarif ettiği gibi buldular.

LEŞTE BİLE GÜZELLİK GÖRMEK

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabesiyle bir yoldan geçerken bir köpek ölüsü gördü. Ölen köpeğin ağzı açık kalmıştı. Sahabeler köpek ölüsünden rahatsız oldu ve ağızlarını, burunlarını kapattılar; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah bu köpeğin dişlerini ne kadar güzel yaratmış"* buyurdu. Böylelikle sahabelerine ve bizlere her koşulda nasıl güzel bakmamız gerektiğini öğretti. Efendimiz, köpek leşine bakarken bile güzellik gören muazzam bir şefkat kaynağıydı.

FAHR-İ KÂİNAT'IN TORUN SEVGİSİ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz torunları Hasan (r.a.) ile Hüseyin (r.a.)'i çok sever, onları devamlı öpüp koklardı. Bir gün Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, torunlarını nasıl sevdiğine şahid olan Akra Bin Habis, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e şaşırarak *"ya Resulullah! Siz çocuklarınızı öper misiniz? Benim on tane çocuğum var; ama onları hiç öpmedim"* dedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz

"Allah senden merhameti aldıysa, Muhammed ne yapsın"[17] buyurdu.

ALLAH'A KAVUŞMAYI SEVMEK

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, haber verdiği bir hadis-i kutside şöyle buyurur: Allah buyurdu ki *"kulum bana kavuşmayı severse ben de ona kavuşmayı severim. Bana kavuşmayı kerih (çirkin, kötü) görürse ben de ona kavuşmayı kerih görürüm."*[18]

ÇOCUKLARLA BİRLİKTE YAS TUTAN KÖTÜ GÜN DOSTU

Medine'de üç ya da beş yaşlarında bir çocuk vardı, ismi Zeyd'ti ve çok sevip bağlandığı, adını da Umeyr koyduğu küçük bir kuşu vardı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona 'Umeyr'in babası' manasına gelen 'Ebû Umeyr' diye hitap ederdi. Bir gün Zeyd'in kuşu öldü. O da kuşunun ölümüne çok üzülüp yas tuttu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Zeyd'in kuşunun öldüğünü öğrendiğinde onun evine gitti

[17] Buhârî, Edeb, 18

[18] Rumuz el- Hadis 327. 11 - Tirmizi, Cenaiz:6

ve acısını paylaştı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in küçük bir çocuğa ölen kuşu için baş sağlığına gittiğini duyan insanlar Fahr-i Kâinat'ın güzel ahlakı karşısında ona bir kez daha hayran oldular.[19]

SUFFETÛ'N NİSÂ

İslamiyet yayılıp iman edenlerin sayısı artınca mü'minler Mescid-i Nebevi'ye sığmaz olmuşlardı. Hayber dönüşünün ardından Medine'deki nüfus da arttığı için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Mescid-i Nebevi'yi yaklaşık iki kat genişletti.

Mescid genişleyince hanım sahabeler mescidin arka kısmında olduğundan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sesini duymakta zorlandılar ve hatta zaman zaman Efendimiz'i işitemediler. Sonunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek *"Ya Resulullah! Uzakta kaldığımız için sizi dinleyemiyoruz. Acaba bize özel sohbet verseniz olur mu?"* diye Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den ricada bulundular. Efendimiz de kabul etti ve

[19] Buhari, Edeb 112; İbn Mace, Edeb 24

haftada bir gün çarşamba yahut perşembe günlerinde öğle namazından sonra Mescid-i Nebevi'nin içindeki Suffetû'n Nisâ denilen, hanım sahabelerin bulunduğu yerde ikindiye kadar onlara sohbet vermeye başladı.

CENNETE GÖTÜREN AMELLER

Enes Bin Malik anlatır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz cennete götüren amelleri şöyle özetlemiştir: *"Altı şeye yapışın ki bende sizlere cenneti müjdeliyeyim; konuştuğunuzda yalan söylemeyin, söz verdiğinizde yerine getirin, size emanet edildiğinde ihanette bulunmayın, bakışlarınızı (haramdan) indirin, ellerinizi başkalarına zarar vermekten uzak tutun ve namusunuzu koruyun."*[20]

ALLAH HAKKINDA HÜSN-Ü ZAN

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurdular ki: *Kıyamet günü Allah bir kulunu huzura alır sonra günahları ağır bastığı için Allah onu cehenneme gönderir; ama kul cehenneme giderken iki de bir arkasına bakar. Bunun üzerine*

[20] Ebû Ya'la, Müsned,7,248

Allah onu çağırır ve neden iki de bir arkasına baktığını sorar. O kul da "ya Rabbi! Beni huzuruna aldığında beni affedeceğini umut etmiştim, acaba ne zaman beni çağırıp affedeceksin, diye arkama bakıyordum" dedi. Allah da meleklere "madem kulum beni ğafur ve rahim olarak bildi, onu cennete götürün" buyurdu.

Allah başka bir kulunu daha huzura aldı ve o kul için de meleklere "onu cehenneme götürün" buyurdu. O kul bu hitabı alınca hızlı bir şekilde cehenneme doğru koşmaya başladı. Allah, meleklere "onu huzuruma getirin" diye emretti. Kul huzura gelince Allah ona "neden cehenneme koştun" diye sordu. O kul da "ya Rabbi! Ben zaten seni dinlemediğim için şimdi cehenneme gidiyorum. Dedim, hiç olmazsa şimdi seni dinleyeyim ve emrini yerine getireyim" dedi. Allah da ona "madem öyle, ben de seni affettim" buyurdu.

KALBİNİ AÇIP BAKTIN MI?

Hendek Savaşı'ndaki on bin müşrik ordusuyla hareket eden kabilelerden biri de Ben-

i Mürre Kabilesi'dir. Bu kabile dört yüz kişiyle müşrik ordusuna katıldı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Galib Bin Abdullah (r.a.) komutasında iki yüz kişilik bir tabur hazırladı ve Hendek Savaşı sırasında kaçan bu kabilenin peşinden gönderdi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yolladığı bu ordunun içinde Hz. Zeyd Bin Harise (r.a.)'nin oğlu Usame Bin Zeyd (r.a.) de vardı.

Sahabeler Ben-i Mürre kabilesine aniden baskın yapınca müşrikler korkup kaçıştı ve dört bir tarafa dağıldılar. O sırada Usame Bin Zeyd (r.a.) de Medineli ensar bir sahabeyle beraber kendilerinden kaçan Mirdâs Bin Nehîk adlı bir müşrikin peşinden gidip onu kıstırdı. Mirdâs Bin Nehîk tam öldürülecekken *"lâ ilâhe illallah"* dedi. Medineli sahabe, adamın kelime-i tevhid getirdiğini görünce geri çekildi; ama Usame (r.a.), adamın korkudan yalan söylediğini düşündü ve kılıcını çekip adamı öldürdü.

Usame ile arkadaşı bu konu hakkında konuşup kimin yanlış yaptığı üzerine uzlaşamayınca yaşadıkları olayı Resulullah

(s.a.v.) Efendimiz'e anlattılar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Usame'yi dinledikten sonra ona "*şimdi bir kul 'Rabbim Allah'tır' dedi, sen de onu öldürdün, öyle mi"* diye sordu. Usame de *"ya Resulullah! Adam kurtuluşu olmadığını anlayınca bize yalan söyledi, biz onu öldürmesek o bizi öldürecekti"* dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu defa ***hel şekekte kalbehu: "****Sen onun kalbini açıp baktın mı, adamın korkudan zeyneb binöyle söylediğini nerden biliyorsun? Şehadet getirdiğinde onu kabul etseydin ya*" buyurdu.

Görüldüğü gibi "ben Müslümanım" diyen kimseye "sen Müslüman değilsin" deme hakkımız yoktur. Aksi takdirde Rabbimizin vahyine aykırı hareket etmiş, Allah ve resulüne ters düşmüş oluruz. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz başka bir hadisinde *"biri din kardeşine 'kâfir' derse sözü ortada kalmaz. Eğer 'kâfirsin' dediği kişi, gerçekten kâfir ise sözü ona gider; ama o kişi kâfir değilse sözü kendisine döner ve kâfir olur"*[21] buyurmuştur.

[21] Muslim, 1\319

EKŞİ ÜZÜMLERLE GÖNÜL ALAN EFENDİMİZ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabelerle sohbet ettiği bir zamanda yoksul bir sahabe, pazarda dolaşırken birinin bedava üzüm dağıttığını gördü. Hiçbir şeyi olmayan bu yoksul sahabe, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bir şeyler hediye edebilmenin sevinciyle hemen dağıtılan üzümden bir salkım alıp mescide, Rahmeten Lil Âlemin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna vardı ve üzümün tadına bakmadan hepsini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ikram etti.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hem üzümleri yedi hem de kendisine ikramda bulunan sahabeye tebessüm etti; ancak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanındaki sahabeler, hiç alışık olmadıkları bu duruma çok şaşırdılar; çünkü her zaman kendisine getirilen şeyleri yanlarındakine ikram eden Efendimiz bu defa hiç kimseye üzüm uzatmadı, hepsini tek başına yedi.

En son Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üzümleri bitirdi ve üzümü getiren sahabeye tekrardan teşekkür etti. Resulullah (s.a.v.)

Efendimiz'e bir şeyler ikram edebilmenin sevinci ve ondan aldığı teşekkürün mutluluğuyla sevinen sahabe, Efendimiz'den müsaade isteyip onun mübarek huzurundan ayrıldı.

Üzümü getirenin gitmesini fırsat bilinen diğer sahabeler büyük bir merakla üzümleri dağıtmamasının hikmetini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sordular. Bunun üzerine Gönüller Sultanı Efendimiz onlara *"getirdiği üzümler çok ekşiydi, üzümleri size ikram etseydim. Siz onları yediğinizde yüzünüze bakıp üzümlerin ekşi olduğunu anlayacak ve bana ekşi üzüm getirdiği için üzülecekti. Onun üzülmesinden endişe ettiğim için hepsini ben yedim ve ekşi olduğunu anlamasın diye de ona tebessüm ettim"* buyurdu.

RESULULLAH'IN HAYVANLARA ŞEFKATİ

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Mekke'yi fethe giderken Arç Vadisi yolu üzerinde yavrularını emziren bir köpek olduğunu gördü. Ordu, içinde onlarca süvari ile yüzlerce zırhlının olduğu binlerce piyadeden oluştuğu için farkında olmadan köpeğe veya yavrularına bir zarar verebilirlerdi. Bu nedenle Rahmeten Lil Âlemin

Efendimiz yavrular zarar görmesin diye on bin kişilik ordunun güzergahını değiştirirdi. Hatta Cuayl bin Surâka (r.a.)'a da herkes tam olarak geçinceye kadar köpeğin başında nöbet tutturdu.[22]

ALLAH'IN VELİ KULU OLMAK

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in beyan ettiği bir hadis-i kutsi de Rabbimiz şöyle buyurur: *"Kim benim veli kuluma eza ederse bana harp ilan etmiştir. Bana yaklaşmak için de farz ibadetlerden daha faziletlisi yoktur. Kulum bana nafile ibadetlerle yaklaşmaya devam eder. Kulum bana yaklaştıkça ben de onu severim. Ben bir kulumu sevdim mi; o kul benimle görür, benimle işitir, benimle tutar, benimle yürür, gönlü benimle olur, benimle konuşur. Bana dua ederse duasını kabul ederim. Bir şeyden bana sığınırsa mutlaka onu korurum."*[23]

[22] Vâkıdî, Megazi, II, 225

[23] Camius Sağir: 2.1003 Rumuz El Hadis 330.5, Buhari Rikak.38

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN EBÛ ZER GIFFARİ (R.A.)'YE (DOLAYISIYLA TÜM MÜ'MİNLERE) NASİHATLERİ

Ebu'l Esved Ed-Dueli şöyle diyor: Ebû zer Cundeb İbni Cunede (r.a.)'nin sürüldüğü yer olan Rebeze'ye vardım. O bana şöyle bir rivayet nakletti:

Günlerden bir gün sabahleyin mescitte Allah Resulü (s.a.v.)'nün yanına vardım. Mescitte Allah Resulü (s.a.v.) ve onun yanında oturan Ali dışında kimseyi görmedim. Vakti ganimet saydım ve Allah Resulü'ne şöyle dedim: Ey Allah Resulü! Anam, babam sana feda olsun. Bana bir tavsiyede bulun ki Allah onun vesilesi ile bana fayda versin.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de şöyle buyurdu: "Sen ne kadar güzel bir insansın ey Ebû zer! Şüphesiz sen bizim Ehl-i Beyt'ten sayılırsın. Sana bir tavsiyede bulunuyorum. Öyleyse onu hıfzet ve amel et. Zira bu tavsiye hayrın yollarını kapsamaktadır. Neticede eğer sen bu tavsiyeyi hıfzeder ve amel edersen, dünya ve ahiretin hayrı senin için olur.

Ey Ebû zer! Allah'a onu görüyormuşsun gibi âbd ol. Sen onu görmesen de o seni görüyor. Bil ki Allah'a âbdiyetin başlangıcı onu tanımaktır. O, evveldir ve ondan önce hiçbir şey yoktur. O, Ehad'dır ve onun ikincisi ve eşi yoktur. O, Baki'dir. Gökleri, yeri ve ikisinin arasında olan her şeyi o yaratmıştır. O, Latif ve Habir olandır ve o her şeye Kadir'dir. Daha sonra bana iman etmek ve yüce Allah'ın beni müjdeleyici, uyarıcı, onun izniyle Allah'a davet eden ve nûr saçan bir kandil olarak tüm insanlara gönderdiğini itiraf etmektir. En son ise Ehl-i Beyt'ime muhabbet (ve hürmet) beslemendir.

Ey Ebû Zer! Beş şeyden önce beş şeyin kıymetini bil. İhtiyarlığından önce gençliğinin, hastalığından önce sağlığının, fakirliğinden önce zenginliğinin, meşguliyetten önce feragatinin (boş zamanın) ve ölümünden önce hayatının kıymetini bil.

Ey Ebû Zer! Sakın uzun arzularınla işlerini geciktirme. Çünkü bugün senindir; ama yarın senin değildir. Eğer yarının olursa bugün de

olduğun gibi ol. Eğer yarının olmazsa bugünün ihmalkârlığı için pişman olmazsın.

Ey Ebû Zer! Nice güne başlayanlar vardır ki günü tamamlayamazlar ve nice yarını bekleyenler vardır ki yarına varamazlar.

Ey Ebû Zer! Eğer ecelin sana nasıl geldiğini tefekkür edersen, arzuya ve onun aldatışına düşman olursun.

Ey Ebû Zer! Sabahladığında, kendine akşama varacağın ümidini verme ve akşamladığında kendine sabaha varacağın ümidini verme. Hastalanmadan önce sağlığından ve ölmeden önce hayatından faydalan; çünkü yarın ne olacağını bilmiyorsun.

Ey Ebû Zer! Kıyamet günü Allah'ın katında yeri en kötü olan, ilminden faydalanmayan âlimdir. Bir kimse ilmi, insanların yüzüne vurmak ya da insanları aldatmak için talep ederse cennetin kokusunu dahi alamaz.

Ey Ebû Zer! Bilmediğin bir şey hakkında soru sorulduğunda, "bilmiyorum" de, nefsinin etkilerinden kurtul. Bilmediğin bir şey hakkında

insanlara fetva verme ki Kıyamet günü Allah'ın azabından kurtulasın.

Ey Ebû Zer! Kıyamet günü cennet ehlinden bir grup, cehennem ehlinden bir gruba bakar ve şöyle der: Sizi cehenneme götüren şey ne idi? Hâlbuki bizler, sizin terbiyeniz ve öğretmeniz neticesinde cennete gittik. Onlar ise şöyle derler: Biz hayrı emrederdik; ama onunla amel etmezdik.

Ey Ebû Zer! Ölüm, aniden gelir. Her kim hayır ekerse, hayır biçer ve her kim de şer ekerse pişmanlık biçer. Her çiftçi ektiğini biçer.

Ey Ebû Zer! Yavaş hareket edenin nasibini başkası alamaz ve hırslı olan da ona takdir edilenden daha fazlasına ulaşamaz. Her kime bir hayır verilmişse şüphesiz onu Allah vermiştir ve her kim de bir şerden korunmuşsa şüphesiz Allah onu korumuştur.

Ey Ebû Zer! Takvâlılar efendiler; fakihler önderlerdir ve onlarla oturmak ilmin ve faziletin artmasına sebep olur. Mü'min günahını başının üstünde duran ve üzerine düşmesinden korktuğu bir kaya gibi görür. Kâfir ise günahını burnunun

önünden uçup geçen bir sinek gibi görür.

Ey Ebû Zer! Mü'minin nefsinin günahtan duyduğu rahatsızlık bir serçenin tuzağa düştüğünde duyduğu rahatsızlıktan daha şiddetlidir.

Ey Ebû Zer! Kıyamet günü her kimin sözü fiiliyle uyum içinde olursa saadetten payını alır. Her kimin sözü de fiiliyle muhalif olursa, o gün kendisini kınar.

Ey Ebû Zer! Senin için kendisinde bir fayda olmayan her şeyi terk et; sana faydası olmayan şey hakkında konuşma ve malını koruduğun gibi dilini koru.

Ey Ebû Zer! Şüphesiz senası celil olan Allah, bir grubu cennete koyar ve onlara o kadar nimet verir ki onlar artık yorulurlar. Onlar ise kendilerinden daha yüksek derecede olan bir gruba bakarlar, onları tanırlar ve şöyle derler: Ey Rabbimiz! Onlar bizim kardeşlerimiz ve biz dünyada onlara birlikte idik. Hangi amellerinden dolayı onları bize üstün kıldın? Onlara şöyle denir: Sizler tok olduğunuzda, onlar açtı; sizler susuzluğunuzu gidermiş olduğunuz hâlde, onlar

susuz idi; sizler uyuduğunuz hâlde, onlar ibadet için kalkıyorlardı ve sizler evlerinizde otururken, onlar Allah için dışarıda koşuşturuyorlardı.

Ey Ebû Zer! Senası celil olan Allah, gözümün aydınlığı olarak bana namazı vermiştir. Namazı bana, açın yemeği ve susuzun suyu sevdiği gibi sevdirmiştir. Aç, yemek yediğinde doyar ve susuz su içtiğinde susuzluğu gider; ama ben namazdan asla doymuyorum.

Ey Ebû Zer! Namazda olduğun müddetçe, cebbar olan Allah'ın kapısını çalıyorsun. Her kim Allah'ın kapısını çok çalarsa ona açılır.

Ey Ebû Zer! Bir mü'min namaza durduğunda, Arş'la onun arasını kaplayan iyilik onun üzerine yağar ve Allah ona şöyle nida eden bir meleği görevlendirir: "Ey Âdemoğlu! Eğer namazda senin için ne olduğunu ve kiminle münacat ettiğini bilseydin, asla ondan vazgeçemezdin."

Ey Ebû Zer! Her kim ağlayabilirse ağlasın, ağlayamayan ise (en azından) kalbine hüznü aşina kılsın ve onu ağlatmaya zorlasın. Zira katı kalp, Allah'tan uzaktır; ama onlar bunun

şuurunda değildirler.

Ey Ebû Zer! Mübarek ve yüce Allah şöyle buyuruyor: Bir kul için iki korkuyu ve iki güveni bir araya getirmeyeceğim. Eğer dünyada benden güvende olursa Kıyamet günü onu korkutacağım ve eğer dünyada benden korkarsa, kıyamet gününde onu emin kılacağım.

Ey Ebû Zer! Akıllı olan, kendi nefsini terbiye edendir ve ölümden sonrası için amel edendir. Aciz kimse ise nefsine ve nefsinin isteklerine uyup aziz ve celil olan Allah'tan ümit kesen kimsedir.

Ey Ebû Zer! Muhammed'in canı elinde olan Allah'a yemin olsun ki eğer dünyanın Allah katında bir sivrisineğin kanadı kadar değeri olsaydı, onu kâfire vermezdi.

Ey Ebû Zer! Aziz ve celil olan Allah, bir kula hayrı dilediğinde, onun dinde fakih (derin anlayışlı ve düşünceli) ve dünyada da zahid (dünya sevgisinden kurtulmuş) kılar ve ona nefsinin ayıplarını gösterir.

Ey Ebû Zer! Mübarek ve yüce olan Allah

bana mal toplamam için vahyetmedi. Lakin bana şöyle vahyetti: "Rabbini hamd et ve secde edenlerden ol. Yakîn gelinceye kadar Rabbine âbd ol."

Ey Ebû Zer! Ahiretin ekini, salih ameldir. Dünyanın ekini ise mal ve evlatlardır.

Ey Ebû Zer! Mü'minlerin en zekisi; ölümü en çok zikreden ve onun için en güzel hazırlanandır.

Ey Ebû Zer! Nûr kalbe girdiğinde kalp açılır ve genişler. Bunun alameti ise; ebedi yurda (ahirete) yönelmek, aldatıcı yurttan (dünyadan) kenara soğumak ve ölüm gelip çatmadan onun için hazırlanmaktır.

Ey Ebû Zer! Bir cenazeyi taşıdığın zaman, tefekkür ve huşu ile aklın onunla meşgul olsun. Bil ki sen de ona katılacaksın.

Ey Ebû Zer! Tefekkürle kılınan iki rekât namaz, kalbin teveccühü olmadan bir gece boyunca yapılan ibadetten daha hayırlıdır.

Ey Ebû Zer! Hak, nefse ağır gelir ve acı verir. Batıl ise hafif ve tatlı gelir. Nice anlık

şehvetler vardır ki uzun hüzünler doğurur.

Ey Ebû Zer! Amel etmeden dua eden kimsenin misali, yaysız ok atan kimsenin misali gibidir.

Ey Ebû Zer! Salih bir kimseyle oturmak, yalnızlıktan hayırlıdır. Yalnızlık, kötü bir kimseyle oturmaktan hayırlıdır. Hayırlı bir şeyi beyan etmek, susmaktan hayırlıdır; susmak kötü bir şeyi beyan etmekten hayırlıdır.

Ey Ebû Zer! Bir insana yalan olarak duyduğu her şeyi söylemesi yeter.

Ey Ebû Zer! Kulun ahlakı kötü olduğu müddetçe sürekli Allah'tan uzaklaşır.

Ey Ebû Zer! Her kim Allah'a davet edene icabet ederse ve güzel bir şekilde Allah'ın mescitlerini imar ederse Allah tarafından onun sevabı cennettir.

Ey Ebû Zer! Sana ettiğim tavsiyeyi koru ki dünya ve ahirette huzuru bulasın.

RESULULLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN EVLİLİKLERİ

HZ. HATİCE (R.A.)

620'de Mekke'de doğmuştur. Üstün iffeti ve temiz ahlakından dolayı cahiliye devrinde bile kendisine Tahire lakabı verilmiştir. Kübra lakabı ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşça en büyük zevcesi olduğu için sonraki dönemlerde verilmiştir.

Fahr-i Kâinat Efendimiz, henüz risalet vazifesini almadan önce Hatice Annemiz'in ticaret işlerini yerine getirir, onun adına kervanlarını yönetirdi. Hz. Hatice Annemiz bu dönemde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in dürüstlüğünden ve güzel ahlakından etkilenip kendisine evlilik teklif etmiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le evlenen Hatice Annemiz vefatına kadar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hep destek olmuş ve yardım etmiştir. Öyle ki yaşı 60'ı bulduğu hâlde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e Hira Mağarası günlerinde yemek ve içeçek götürerek hizmetiyle bizzat kendisi ilgilenmiştir.

Hz. Hatice Annemiz'in, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den; Zeyneb, Rukiyye, Ümmü Gülsüm, Fatıma; erkeklerden de Kasım ve Abdullah adında çocukları olmuştur. Hz. Hatice Annemiz 619 yılında, Medine'ye hicretten önce vefat etmiştir.

HZ. SEVDE (R.A.)

556 yılında Mekke'de doğan Sevde Binti Zem'a Annemiz Âmir Bin Luey oğulları Kabilesi'dendir. Önceki eşi ilk Müslümanlardan Sekrân Bin Amr (r.a.) hazretleridir.

Müşriklerin işkenceleri yüzünden eşiyle birlikte ikinci Habeşistan hicretine çıkmıştır. Daha sonra ileri gelen müşriklerden bir kısmının İslâm'ı kabul ettiğine dair yayılan asılsız haberlerden dolayı Mekke'ye dönmüşler; ama haber yalan çıktığı hâlde bir daha Habeşistan'a gitmemişlerdir.

Bir süre sonra eşi vefat edince Sevde Annemiz beş çocuğu ile bir başına kalmış, Hz. Hatice Annemiz'in vefatından sonra Osman Bin Mazûn'un hanımı Havle bint Hakîm'in

tavsiyesiyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le evlenmiştir.

Sevde Annemiz hicri 22. yılında, 644'te vefat etmiştir.

HZ. AYŞE (R.A.)

614 yılında Mekke'de doğdu. Sahabe efendilerimizden Hz. Ebubekir (r.a.)'ın kızıdır. Ayrıca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in dul olmayan tek zevcesidir.

Hz. Ayşe Annemiz, hicretten hemen sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile evlenmiş ve mü'minlerin üçüncü annesi olma şerefine nail olmuştur.

Beni Müstalik Gazvesi'nden sonra münafıklar Hz. Ayşe Annemiz'e iftira atmışlar; ancak Rabbimiz âyet indirerek onun masum olduğunu beyan etmiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den hiç çocuğu bulunmayan Hz. Ayşe Annemiz, Fahr-i Kâinat Efendimiz hakkında en çok rivayet eden sahabelerden biridir.

Hz. Ayşe Annemiz 678 yılında Medine'de vefat etmiştir.

HZ. HAFSA (R.A.)

605 yılında Mekke'de doğdu, Hz. Ömer (r.a.)'in kızıdır.

Hz. Hafsa Annemiz Huneys Bin Huzâfe ile evliydi; ama Bedir Savaşı'ndan sonra eşi hastalandı ve vefat etti. Bunun üzerine Hz. Ömer, önce kızını Hz. Osman (r.a.) ile evlendirmek istedi, Hz. Osman kabul etmeyince de Hz. Ebubekir (r.a.)'le evlendirmek istedi; ama Hz. Ebubekir (r.a.), bu teklif karşısında sessiz kaldı ve hiçbir şey söylemedi; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, Hz. Hafsa (r.a.) Annemiz'le evlenme niyeti olduğunu biliyordu.

Hz. Ömer (r.a.) sahabelerin, kızı Hafsa'yla evlenmek istememelerine gücenip durumu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e açınca, Fahr-i Kâinat Efendimiz ona *"yakında Hafsa Osman'dan, Osman da Hafsa'dan daha hayırlı biriyle evlenecek"* buyurdu, kısa bir süre sonra ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Hafsa Annemiz'le

evlendi. Hz. Osman (r.a.) ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kızı Ümmü Gülsüm Annemiz'le evlendi.

Hz. Hafsa Annemiz, Fahr-i Kâinat Efendimiz'le evlendiğinde çocuğu bulunmuyordu. Hafsa Annemiz Ekim 665 yılında Medine'de vefat etti.

HZ. ZEYNEB BİNTİ HUZEYME (R.A.)

Mekke'de 565 yılında doğmuş ve yoksullara devamlı yardım etmesi nedeniyle "Ümmü'l-mesâkîn" (muhtaçların annesi) lakabıyla anılmıştır.

Benî Âmir Bin Sa'saa kabilesinin Hilâl koluna mensuptur. Kendisi haricinde sekiz kız kardeşinin de hepsi Müslüman olduğu için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendilerine "mü'min kızkardeşler" ismini vermiştir. Kardeşlerinden biri Hz. Abbas'ın eşi, biri Hâlid Bin Velîd'in annesi, biri Hz. Hamza'nın eşi, biri Hz. Cafer Bin Ebû Tâlib'in eşi, diğeri de vefatından sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le evlenen Hz. Meymune (r.a.) Annemiz'dir.

Eşi Ubeyde Bin Hâris (r.a.) hazretleri Bedir dönüşü şehid olunca, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendisiyle evlenmiştir. Hz. Zeyneb (r.a.) mü'minlerin annesi olduğunda altmış yaşındaydı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu evlilikten gayesi; akrabalık bağının çok önemli olduğu dönemde Beni Amir kabilesine damat olarak onları İslam'a ısındırmaktı. Nitekim öyle de oldu, Hz. Zeyneb (r.a.) Annemiz'in evliliğinden sonra birçok insan Müslüman olmakla şereflendi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le evliliği en kısa süren Annemizdir. Evliliğinden birkaç ay sonra vefat etmiştir.

HZ. ÜMMÜ SELEME (R.A.)

597 yılında Mekke'de doğdu. Asıl ismi Hind bint-i Ebî Ümeyye'dir ve Mahzumoğulları kabilesinden Ebû Ümeyye bin Muğire'nin kızıdır. İlk evliliğini sahabelerin ilklerinden Abdullah Bin Abdul'l Esed ile yapmış ve eşiyle beraber Habeşistan'a hicret etmiştir. Hicret esnasında Seleme adında bir kız çocuğu olduğu için kendisine Ümmü Seleme diye hitap edilir. Eşi Abdullah (r.a.) Uhud Savaşı sonrası aldığı yaralar

neticesinde şehid olmuş, kendisi de bir müddet sonra mü'minlerin annesi olma şerefine nail olmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in evlilik teklifini aldığında ilkin *"ben hem yaşlı hem de kıskanç bir kadınım; aynı zamanda çocuklarım çoktur, evlatlarımın sizi rahatsız etmesinden çekinirim, yanımda da evliliğime şahidlik yapacak yakınlarım yoktur"* demiştir; ancak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in "*yaşlı bir kadın olduğunu söylüyorsun. Hâlbuki bir kadına, kendinden daha yaşlı bir erkekle evlenmesi ayıp değildir! 'Yetimlerin annesi' olduğunu söyledin. Bunu bil ki onların geçimleri Allah ve Resulü'ne aittir. 'Kıskanç bir kadınım' diyorsun. Bunu da senden gidermesi için Allah'a dua ederim. Yanında velilerinden kimsenin bulunmadığını söylüyorsun. Onlardan hazır bulunan veya bulunmayanlardan benimle evlenmene razı olmayacak hiç kimse yoktur"* buyurması üzerine ferahlamış ve Efendimiz'le evlenmiştir.

Ümmü Seleme Annemiz 84 yaşında vefat etmiştir.

HZ. ZEYNEB BİNTİ CAHŞ (R.A.)

Hz. Zeyneb (r.a.) Annemiz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in halası Ümeyme Binti Abdülmuttalib'in kızıdır, baba tarafından ise Beni Esed kabilesine mensuptur. 590 yılında Mekke'de doğmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tavsiyesi üzerine Hz. Zeyd Bin Hârise (r.a.) ile evlenmiş; ancak anlaşamadıkları için boşanmışlardır. Daha sonra Allah, üvey evladın aile içindeki akrabalık bağının öz evlat ile aynı olmadığını göstermek ve Araplar içindeki üvey evlat anlayışını değiştirmek için Ahzâb Sûresi 37. Âyet'ini indirerek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i Hz. Zeyneb Annemiz'le nikahlamıştır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in evliliği Allah katında gerçekleştiği âyetle sabit olan tek evlilik Hz. Zeyneb Annemiz'le olan evliliğidir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ebediyete intikâlinden sonra vefat eden ilk zevcesi Hz. Zeyneb (r.a.) Annemiz'dir. Hicretin 20. yılında 53 yaşında iken vefat etmiştir.

HZ. CÜVEYRİYE (R.A.)

Benî Mustaliḳ kabilesinin reisi Hâris Bin Ebû Dırâr'ın kızı olarak 607 yılında Medine'de doğmuştur. İlk evliliğini Müsafi Bin Saffan'la yapmış, eşi Müslümanlarla yaptığı savaşta öldürülünce esir düşmüştür.

Hz. Cüveyriye Annemiz, esir olmak istemediğinden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in mübarek huzuruna gidip kendisinden fidyesi için yardım talep etmiş, Efendimiz de onun fidyesini ödeyip serbest kalmasını sağlamış sonra da kendisine evlilik teklifinde bulunmuştur.

Hz. Cüveyriye Annemiz bu teklifi kabul edince, bütün Beni Mustalik esirleri serbest bırakılmış ve kabilesi kısa bir süre içinde topluca Müslüman olmuştur. Böylelikle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, Hz. Cüveyriye Annemiz ile Allah'ın vahyini kabilesi içinde yaymak hikmetiyle evlendiği ortaya çıkmıştır.

Hz. Cüveyre Annemiz bazı rivayetlerde 670 yılında, bazılarında ise 676 yıında Medine'de vefat etmiştir.

HZ. ÜMMÜ HABİBE (R.A.)

589 yılında Mekke'de doğdu. İslamiyet'in ilk yıllarında azılı müşriklerden olan Ebû Sufyan'ın kızı, Muaviye'nin ise baba bir kardeşidir. Mekke'nin en zengin kabilelerinden Ben-i Ümeyye kabilesine mensuptur ve Hz. Osman (r.a.)'ın kuzenidir.

İlk evliliğini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in halasının oğlu Ubeydullah Bin Cahş'la yapmış, eşiyle birlikte Habeşistan'a hicret etmiştir; ancak eşi Habeşistan'dayken İslam'dan dönüp Hristiyan olduğu için eşinden boşanmıştır.

Ümmü Habibe Annemiz'in çektiği sıkıntılardan haberdar olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Necaşi'ye bir elçi göndererek Ümmü Habibe'yi kendisiyle nikahlamasını istemiş, bunun üzerine Ümmü Habibe (r.a.) mü'minlerin annesi olma şerefine nail olmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Ümmü Habibe (r.a.) ile evlenerek ilk günden beri İslam'a düşmanlık yapan Ben-i Ümeyye kabilesiyle akraba olmuş, bu sayede Ebû Sufyan dâhil olmak

üzere Ben-i Ümeyye kabilesinin diğer üyeleri yavaş yavaş İslamiyet'i kabul etmiştir.

Ümmü Habibe (r.a.) Annemiz hicretin 43. yılda vefat etmiştir.

HZ. SAFİYYE (R.A.)

610 yılında Medine'de doğdu. Babası Medine'deki üç Yahudi kabilesinden biri olan Beni Nadir kabilesinin reisi Huyey Bin Ahtab'tır.

Hayber'in fethinde Yahudilerin mağlup olması üzerine savaş esiri olarak alındı; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona İslam hakkındaki görüşünü *sorunca "ya Resulullah! Ben İslam'ı arzu etmiş ve sen davet etmeden önce seni tasdik etmiştim. Babam da senin davanın doğruluğunu itiraf ederdi; fakat ırkçılık ona galip geldi. Ben Allah'tan başka ilâh olmadığına ve senin Allah'ın Resulü olduğuna kesinlikle iman ediyorum"* dedi. Efendimiz de onu azad etti ve evlilik teklifinde bulundu. Hz. Safiyye (r.a.) de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in teklifini kabul ederek mü'minlerin annesi oldu.

Hz. Safiyye Annemiz, 670 yılında altmış yaşında vefat etmiştir.

HZ. MEYMÛNE (R.A.)

590 yılında Mekke'de doğdu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vefat eden eşi, Zeyneb Binti Huzeyme Annemiz'in kardeşidir. Hz. Abbas (r.a.)'ın tavsiyesiyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendisiyle evlenmiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Hz. Meymûne Annemiz'le evlenmesi üzerine Annemiz'in bağlı olduğu Âmir Bin Sa'sa kabilesi heyetler hâlinde Medine'ye gelerek iman etmiş ve Müslüman olmuştur. Bu durum, Fahr-i Kâinat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yine İslamiyet'i yaymak için bir evlilik yaptığını göstermiştir.

Hz. Meymûne Annemiz hicri 61 yılında seksen bir yaşında vefat etmiştir.

HZ. REYHÂNE (R.A.)

Medine'de doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Medine'deki üç Yahudi kabilesinden biri olan Beni Kureyza kabilesindendir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le 4 yıl gibi kısa bir süre evli kalan Hz. Reyhane Annemiz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ebedi saadete intikalinden bir sene önce vefat etmiştir.

HZ. MARİYE (R.A.)

Hz. Mariye Annemiz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Arabistan dışından biriyle evlendiği tek hanımı, ayrıca Hz. Hatice Annemiz'den sonra Efendimiz'den çocuğu bulunan tek Annemiz'dir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in İslamiyet'e davet etmek için mektup yolladığı Mısır mukavkısı tarafından Efendimiz'e köle olarak hediye edilmiş, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de onu azad edip kendisine evlenme teklifinde bulunmuştur.

Fahr-i Kâinat'la mübarek evliliğinden İbrâhîm adında bir erkek çocukları olmuş; ama İbrâhîm (r.a.) henüz iki yaşındayken vefat etmiştir.

Münafıkların Hz. Ayşe Annemiz'e attıkları iftiranın benzeri Hz. Mariye Annemiz'e de atılmış; ancak iftirada adı geçen adamın hadım

olduğu ortaya çıkmış ve iftira amacına ulaşamamıştır. Aynı şekilde Hz. Reyhane Annemiz için söylenilen; Efendimiz'le nikahlarının bulunmadığı, cariye olduğu iddiası maalesef kendisi hakkında da söylenmiştir.

Hz. Mariye (r.a.) Annemiz 637 yılında Medine'de vefat etmiştir.

YA RESULULLAH

"Andolsun ki size, kendi içinizden öyle bir resul gelmiştir ki sizin zahmet ve meşakkat çekmeniz ona çok ağır gelir. (O) Size çok düşkün, mü'minlere karşı ise çok raûftur, rahîmdir (Allah'ın esmâsının üzerinde tecelli etmesiyle mü'minlere karşı şefkatle muamele eden ve ahlakında her zaman Allah'ın rahmeti tecelli edendir)."[1]

Sana sonsuz selat ve selam olsun ya Resulullah! Bize nimet olarak senin varlığın yeterken biz sana muhtaç ümmetin olarak senin bize ne büyük bir şeref olduğunu unuttuk! İstiğfar ediyoruz ya Resulullah! Sana layık ümmet olmaya çalışmanın derdi bize yeterken; bizse gidip kendimize başka dertler edindik!

Senin azim ahlakına tüm güzelliklerin sahibi Rabbimiz dahi meth u senalar ederken biz senin sünnetlerini namaz vakitlerinden, kılık kıyafetten ve bazı dini vecibelerden ibaret zannettik. Asıl sünnetinin; affetmek, rahmet

[1] Tevbe /128

etmek, setretmek, sabretmek, şükretmek ve gönlümüzde Rabbimizden gayrı hiçbir şeyin sevgisini bulundurmamak olduğunu unuttuk! Ta ki senden sonra hadis-i şeriflerine ve mübarek yoluna türlü bidâtleri ve hurafeleri ekleyerek, hatta bir kısmımız seni azimüşşan dininden bile ayrı tutarak ta bu zamana kadar geldik!

Oysa sen tüm gaflet ve küfranımıza rağmen tasarrufunu bir an dahi üstümüzden çekmedin. İrşad vazifesi verdiğin sahabelerinle kıyamete kadar gelecek Mürşid-i kâmiller yetiştirip o aziz resullerinin eliyle bizleri irşada, rahmet ile sarıp sarmalamaya devam ettin. O kadar ki mübarek sırât-ı mustakîminde sayısını Rabbimizin bildiği kadar evliya kullar yetiştirdin.

Her kim ki Rabbinin rızasını, yakınlığını zerre-i miskal kazanmışsa bunda yalnızca senin emeğin ve sonsuz bir derya olan gönlünden ikram ettiğin imanın sebep olmuştur. Bundan dolayı her bir insan ebediyete kadar sana hep minnettar ve müteşekkir olacaktır ya Resulullah!

Hiçbir güzel söz yoktur ki daha önce senin mübarek ağzından çıkmış olmasın. Hiçbir salih

amel yoktur ki onu ilkin sen tatbik etmiş ve yaşamış olmayasın. Rabbimizin bütün güzelliklerinin tecelli ettiği ana kaynağımız sensin, biz de nasibimiz kadarını senden almakla övünür, ümmetinden olmakla şeref buluruz ya Resulullah!

Mübarek dergâhının kapısında hizmetkâr olmayı, cihan sultanlığına tercih eden ümmetin olarak istedik ki tüm insan evlatlarına senin unutulmuş sünnetini; azim ahlakını ve Rabbine âşıklığını izhâr edelim. Böylelikle aklı selim her kul senin en güzel örnek olduğunu bilsin ve yoluna girip salih Müslümanlardan olsun. Eğer ki seni bir nebze anlatabilmiş, ümmetine tanıtabilmişsek kardeşlerimizin bir kez bile tüm gönülleriyle "lâ ilâhe illallah Muhammedun Resulullah" demesi, bize nimet olarak yeterlidir! Çünkü biliyoruz ki ümmetine kabul etmediğin kimselere Rabbim senin yolunda cehdettirmez ve vahiy emanetini taşıtmaz ya Resulullah!

Bu siyeri bizden kabul buyur, sen Rahmeten Lil Âlemin'sin! Farkında olmadan yaptığımız sürç-i lisanları mazur gör, hatamızdan

ötürü güzeller güzeli cemalini bizden öteye çekme! Bizi razı olduğun kariblerin olarak seç ve Kıyamet günü Kevser Havuzu'nun başında *"bendendir"* deyip sahip çıktığın, gözetip muhafaza ettiğin refiklerinin arasına kat!

Bizim senden ayrı hiçbir sözümüz, senin yapmadığın hiçbir amelimiz olamaz ya Resulullah! Biz benliğimizi senin sonsuz deryana döktük ve zatıâlinin huzuru önünde kendi varlığımızı aradan çektik. Artık her kim senin razı olmayacağın bir sözü ya da hâli bize isnad ederse biz ondan da onun söylediklerinden de uzağız! Her kim senin söylemediğin bir sözü bizim söylediğimizi iddia ederse onun bu iftirasından Semi' ve Basir olan Rabbimize sığınırız.

Biz davetini bizzat senden duymuşuz gibi sana icabet ettik ve sana iman ettik. Rabbimiz sana olan imanımızı kabul buyursun! Sen de bizden nacizane siyer hizmetimizi kabul buyur ya Resulullah!

"Güneş dürüldüğü zaman, yıldızlar döküldüğü zaman, dağlar yürütüldüğü zaman, gebe develer başıboş salıverildiği zaman, vahşi

hayvanlar toplandığı zaman, denizler kaynatıldığı zaman, nefisler birleştirildiği zaman, diri diri gömülen kız çocuğuna hangi günahından dolayı öldürüldüğü sorulduğu zaman, sayfalar açıldığı zaman, gökyüzü soyulduğu zaman, cehennem kızıştırıldığı zaman"[2] bize ve bizimle beraber olan bütün kardeşlerimize **"ŞEFAAT ET YA RESULULLAH!"**

[2] Tekvîr /1-12